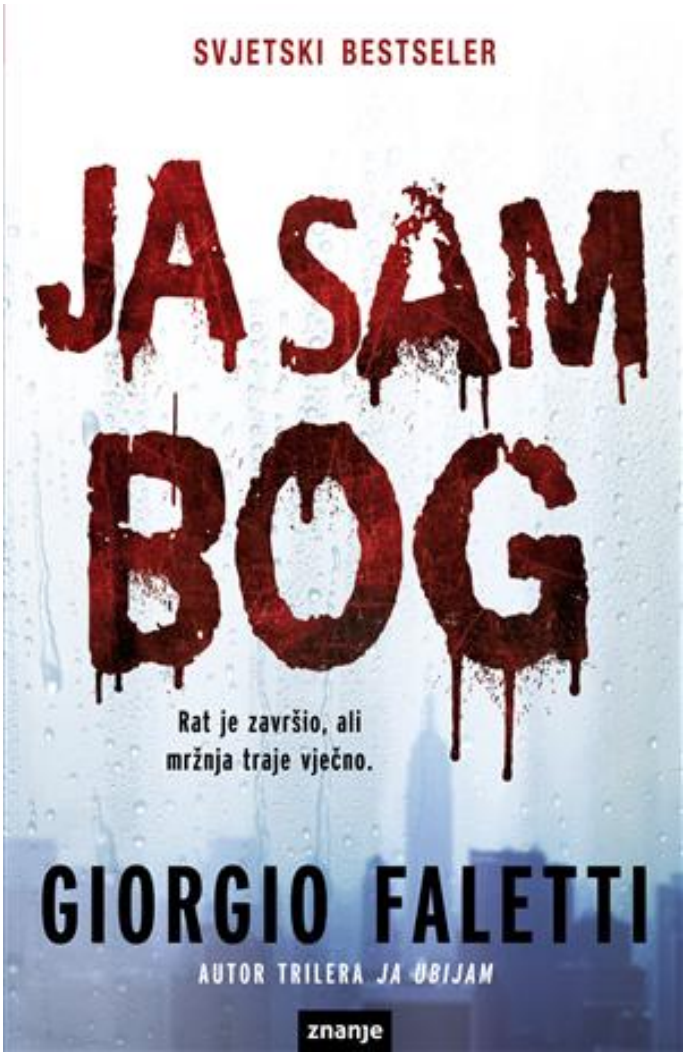

Mauru, za ostatak putovanja

Osjećam se kao autostoper kojega je zatekla tuča na nekoj autocesti u Teksasu. Ne mogu pobjeći. Ne mogu se skloniti. I ne mogu je zaustaviti.

Lyndon B. Johnson
PREDSJEDNIK SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA

OSAM MINUTA

Počinjem hodati.

Hodam sporo jer ne trebam trčati. Hodam sporo jer ne želim trčati. Sve je predvideno, čak i vrijeme povezano s mojim korakom. Izračunao sam da mi je dovoljno osam minuta. Na zapešću imam sat od nekoliko dolara i uteg u džepu bluze. Ta je bluza od zelena platna i na njoj je sprijeda, iznad džepića, iznad srca, nekoć bila prišivena traka s činom i imenom. Pripadala je osobi koje se blijedo sjećam kao da je uspomena na nju bila povjerena jesenskom pamćenju nekog starca. Ostao je samo malo jasniji trag, mala modrica na tkanini, preživjela u sukobu s tisuću pranja kad je netko

tko?
zašto?

otrgnuo onu tanku traku i prenio ime najprije na grob a zatim u ništa.
Sad je samo bluza i to je dosta.

Moja bluza.

Odlučio sam da ću je obući svaki put kad izađem na svoju kratku šetnju od osam minuta. Koraci će se izgubiti kao šumovi u buci milijuna drugih koraka što se naprave svaki dan u ovom gradu. Minute će se utopiti kao šale vremena, zvijezde padalice bez boje, snježna pahulja na vlasima koja jedina zna da je različita od sviju drugih.

Moram hodati osam minuta pravilnim korakom da budem siguran kako radio-signal ima dostatan glas da obavi svoj posao.

Pročitao sam negdje kako bi, da se sunce odjednom ugasi, njegova svjetlost stizala na zemlju još osam minuta prije nego što bi se sve stropoštalo u tamu i hladnoću oproštaja. Odjedanput se sjećam te stvari i počinjem se smijati. Sam, usred ljudi i prometa, u nebo podignute glave, širom otvorenih usta na pločniku New Yorka, iznenađen zbog satelita u svemiru, počinjem se smijati. Oko mene se motaju osobe i gledaju tipa što stoji na uglu jedne ulice i smije se kao luđak.

Netko možda misli da je doista luđak.

Jedan se upravo zaustavlja i nekoliko se trenutaka pridružuje mojem smijehu, poslije shvaća da se smije ne znajući zbog čega. Smijem se do suza zbog nevjerojatne i podrugljive okrutnosti sudbine. Jedni su ljudi živjeli da bi mislili, drugi to nisu mogli činiti jer su silom morali samo preživjeti.

A treći umrijeti.

Tjeskoba bez milosti, hropac bez spasonosna zraka, upitnik koji se nosi na plećima kao breme križa, jer uspon je bolest koja nikadane prestaje. Nitko nije našao lijeka zbog jednostavna razloga što lijeka nema. Ja imam samo jedan prijedlog: osam minuta.

Nitko od ljudskih bića što se pate oko mene ne može znati trenutak kad će početi tih posljednjih osam minuta.

Ja znam.

Ja u rukama mnogo puta imam sunce i mogu ga ugasiti kad hoću. Stižem do točke koja za moj korak i za moj kronometar predstavlja riječ ovdje, zavlačim ruku u džep i prsti mi obuhvaćaju malen predmet, tvrd i poznat.

Moja koža na plastici je sigurna vodilja, staza koju valja prijeći, budno pamćenje.

Nalazim dugme i obzirno ga pritišćem.

I drugo dugme.

I još jedno.
U jednom času ili tisuće godina poslije, eksplozija je grmljavina bez oluje, zemlja koja prima nebo, trenutak oslobođenja.
Potom krici i prašina i buka automobila što se sudaraju, a sirene me upozoravaju da je za mnogo ljudi iza mene prošlo osam minuta.

To je moja moć.

To je moja dužnost.

To je moja volja.

Ja sam Bog.

PRIJE MNOGO GODINA

POGLAVLJE I.

Strop je bio bijel ali za čovjeka ispružena na željeznom krevetu bio je pun slika i zrcala. Slike su bile one što su ga već mjesecima mučile svake noći. Zrcala su bila ona iz stvarnosti i pamćenja, gdje je i dalje vidio odraz svoga lica.
Njegovo sadašnje lice, njegovo nekadašnje lice.

Dvije različite figure, tragična čarolija preobrazbe, dva pijuna koja su u svojem gibanju označila početak i svršetak one dugačke društvene igre koja se zvala rat. Toliko ih je sudjelovalo u toj igri, previše njih. Netko je ostao nepomičan za jedan krug, netko drugi zauvijek.
Nitko nije pobijedio. Nitko, ni s jedne ni s druge strane.

Ali unatoč svemu, on se vratio. Sačuvao je život i dah i mogućnost gledanja, ali zauvijek je izgubio želju da njega gledaju. Sada za njega svijet nije išao dalje od granice njegove sjene a za kaznu nastavio je trčati do dna života, bježati ispred nečega što je nosio zalijepljeno na sebi kao plakat na zidu.

Iza njegovih leda sjedio je na kožnoj fotelji pukovnik Lensky, vojni psihijatar, prijateljsko lice od kojega se treba braniti. Prošli su mjeseci, možda godine, u stvari stoljeća kako se susreću u toj sobi koja nije uspijevala ukloniti iz zraka i misli lagani miris hrđe koji se udiše u svakom vojnom prostoru. Čak i kad je umjesto vojarne riječ o bolnici.

Pukovnik jc bio čovjek rijetke kestenjave kose i smirena glasu i izraza koji na prvi pogled više podsjeća na kapelana nego na vojnika. Katkada je nosio uniformu ali je gotovo uvijek bio u civilu. Odjeća ležerna, boje neutralne. Lice bez identiteta, jedna od onih osoba koje se sretnu i odmah zaborave.

Koje se žele odmah zaboraviti.

Uostalom, cijelo to vrijeme slušao je njegov glas više nego što je gledao njegovo lice.

»I tako ćeš sutra izaći.«

Te su riječi imale u sebi smisao konačnog rastanka, neizmjernu vrijednost olakšanja, neumoljivo značenje samoće.

»Da.«

»Osjećaš li se spremnim?«

Ne! htio bi zaurlati. *Nisam spreman, kao ni onda kad je sve ovo počelo. Nisam spreman sada i nikada ne ću biti. Ne, pošto sam vidio ono što sam vidio i doživio ono što sam doživio i pošto je moje tijelo i moje lice...*

»Spreman sam.«

Glas mu je bio čvrst. Ili barem se činilo da je čvrst dok je izgovarao rečenicu koja ga je osudila na svijet. Ako i nije bio čvrst, sigurno je pukovnik Lensky radije mislio da jest. Kao čovjek i kao liječnik odlučio je povjerovati da je njegova zadaća završena, prije nego dopustiti da nije uspio. Zbog toga je bio spreman lagati njemu kao što je lagao sebi.

»Onda dobro. Već sam potpisao dokumente.«

Osjetio je škripanje fotelje i šuštanje platnenih cipela dok je pukovnik ustajao. Kaplar Wendell Johnson sjede na željezni krevet i ostade na trenutak nepomičan. Pred njim su se kroz otvoren prozor što gleda na park dizali zeleni vršci stabala da bi uokvirili komadić plava neba. Iz toga položaja nije vidio ono što bi sigurno vidio da se nagne. Sjedeći na klupama ili prilagođeni neprijateljskoj pomoći kolica, ili pak stojeći pod drvećem s ono malo pokreta što neki nazivaju samodostatnošću, bili su ljudi poput njega.

Kad su polazili, zvali su ih vojnicima.

Sada je njihovo ime povratnici.

Riječ bez slave koja privlači muk, ali ne privlači pozornost.

Riječ koju znači da su preživjeli, da su živi Izišli iz paklene rupe Vijetnama gdje nitko nije znao za koji grijeh mora ispaštati iako mu je sve oko njega pokazivalo kako da ispašta. Bili su povratnici i svaki je na plećima nosio, na manje ili više vidljiv način, težinu osobnog iskupljenja koje je počinjalo i završavalo unutar granica vojne bolnice.

Pukovnik Lensky pričeka da ustane i okrene se, prije nego što će mu pristupiti. Pruži mu ruku i pogleda ga u oči. Kaplar Johnson primijeti napor s kojim se trsio da ne skrene pogled i spusti ga na ožiljke koji su mu unakazili lice.

»Sretno, Wendell.«

Bilo je to prvi put da mu se obratio zovući ga po imenu.

Ime ne znači osobu, pomisli.

Ima toliko imena na sve strane, urezanih na grobovima s bijelim križevima koji su poredani s ururarskom preciznošću. To ništa ne mijenja. Ništa ne će pomoći da se vrate u život ti momci, da se s njihovih grudi bez daha skine broj što su ga nosili ovješena kao medalju u čast izgubljenih ratova. On će zauvijek ostati samo jedan od tolikih. Upoznao je mnoge slične sebi, vojnike koji su se micali i smijali i pušili hašiš i pripremali doze heroina da zaborave kako su za vječnost nacrtali četverokut mete na prsima. Jedina razlika među njima bila je činjenica da je on još živ, iako se praktički osjećao kao je ispod jednog od onih križeva. Još je živ, ali cijena koju je platio za tu zanemarivu razliku bio je skok u grotesknu prazninu nakaznosti.
»Hvala, gospodine.«
Okrenuo se i uputio prema vratima. Osjećao je kako mu liječnikov pogled cilja u šiju. Već neko vrijeme nije se držao vojničkog pozdrava. Ne zahtijeva se to od onoga tko je opet sastavljen od komada s jedinom svrhom da mu se naposljetku omogući pamćenje tijekom ostatka života. Ostatak misije bio je završen.
Sretno, Wendell.
Sto je u stvarnosti značilo: *Snađi se, kaplaru.*
Prošao je svijetlozelenim hodnikom koji je bio lakiran sjajnim lakom do visine njegove glave a odatle uvis tamnom običnom bojom. Slabo svjetlo što se cijedilo kroz malen stakleni prozor na krovu vraćalo mu je u misli neke dane ispunjene kišom u šumi, kad je lišće izgledalo tako sjajno da je sličilo na zrcalo a sakriveni dio kao da je tvorila sjena. Sjena iz koje je svakog trena mogla proviriti puščana cijev.
Izišao je na otvoreno.
Vani su bili sunce i plavo nebo i različito drveće. Drveće koje je lako prihvatiti i zaboraviti. Nisu više bili neprohodni borovi ili bambusi ili mangrova stabla ili vodena prostranstva rižišta.
Nije više bilo *dat-nuoc.*
Ta mu je riječ zazvonila u glavi, pomalo grlena kao u točnu izgovoru. U jeziku kojim govori Vijetnam značila je *zemlju*, iako je u doslovnom prijevodu postajala *zemlja-voda,* krajnje realističan način da se razumije bit toga teritorija. Bila je to sretna slika za bilo koga, uz uvjet da ne mora ondje raditi povijenih leda ili hodati noseći na ramenima vojnu torbu i Ml6.
Sada je vegetacija oko njega značila *dom.* Premda nije točno znao kojemu mjestu dati to ime.
Kaplar se nasmiješi jer nije našao drugog načina da izrazi gorčinu. Učinio je to zbog toga što mu ta kretnja nije više izazivala boli. Morfij i igle ispod kože bili su gotovo izblijedjela uspomena. Boli ne, one će ostati žuta pjega u pamćenju svaki put kad se svuče pred ogledalom ili uzalud pokuša proći rukom kroz kosu, nalazeći samo hrapav dodir ožiljaka od opeklina.
Uputio se stazom osjećajući škripanje šljunka pod nogama, ostavivši iza leda pukovnika Lenskyja sa svim onim što je značio. Stupio je na asfaitnu traku glavne ulice i skrenuo lijevo i usmjerio se bez žurbe prema jednoj od bijelih zgrada koje su se isticale usred parka, onoj gdje su ga smjestili. Tu je bila sva ironija početka i svršetka, na tome mjestu.
Priča se zaključivala gdje je i započela. Na nekoliko desetaka milja odatle leži Fort Polk, tabor za napredno obučavanje prije polaska u Vijetnam. Na dolasku su bili skupina mladića koje je netko na silu iščupao iz života pod izlikom da ih preobrazi u vojnike. Većina njih nikada nije napustila državu u kojoj su živjeli a neki čak ni okrug gdje su se rodili.

Ne pitaj se što tvoja Zemlja može učiniti za tebe...
Nitko se to nije pitao, ali nitko nije bio spreman suočiti se s onim što će njegova Zemlja tražiti od njega.

U unutrašnjosti utvrđene baze, u južnom dijelu, bilo je rekonstruirano do najmanjih pojedinosti tipično vijetnamsko selo. Slamnati krovovi, drvo, bambusova trska, ratan. Čudno oruđe i naprave, azijatski izgled instruktorskih lica koja su zapravo po rođenju bila američka više nego njegovo. Nije nalazio ni materijala ni predmeta koji su mu bili poznati. Ipak u onim građevinama, u onim metafizičkim izrazima mjesta koje je tisuće milja daleko, bilo je istodobno prijetnje i nečega svakidašnjega.
Evo kakva je Charliejeva kuća, rekao mu je narednik.

Charlie je bio nadimak kojim su američki vojnici označavali neprijatelje. Obuka je počela i završila. Naučili su ih sve što je trebalo znati. Ali to su učinili na brzinu i bez prevelika uvjerenja, jer je malo uvjerenja bilo u ono vrijeme. Svatko će se morati domišljati sam za sebe, naročito razaznavati, među svim jednakim licima oko sebe, tko je Vijetkongovac, a tko prijateljski južnovijetnamski seljak. Smiješak s kojim su se ponekad približavali bio je isti, ali ono što su nosili moglo je biti potpuno različito. Ručna bomba, možda.

Kao u slučaju obojena čovjeka koji je u tom času dolazio prema njemu, gurajući snažnim rukama kotače na kolicima. Od povratnika što su se oporavljali u bolnici čekajući ozdravljenje bio je jedini s kojim je Wendell uspostavio prijateljstvo.

Jeff B. Anderson, iz Atlante. Bio je žrtva atentata kad je izlazio iz javne kuće u Saigonu. Za razliku od svojih drugova on je preživio, ali ostao je paraliziran od pasa naniže. Nimalo slave, nikakva medalja. Samo liječenja i neugodnosti. Ali slava u Vijetnamu bila je uostalom slučajna činjenica a medalje kadšto nisu bile vrijedne kovine od koje su napravljene.

Jeff zaustavi vožnju kolica položivši dlanove na kotače.

»Zdravo, kaplaru. O tebi se pričaju čudne stvari.«

»Na ovome mjestu teže k istini mnoge stvari koje se pričaju.«

»Onda je sigurno. Ideš kući?«

»Da, idem kući.«

Sljedeće pitanje došlo je nakon djelića sekunde, nakon kratke i beskrajne napetosti, jer je sigurno bilo pitanje koje je Jeff više puta uputio samu sebi.
»Što ćeš raditi?«
»A ti?«

Ni jedan ni drugi nisu dali odgovora nego su radije ostavili mogućnost da ga obojica zamisle. Ta tišina između njih bila je sažetak mnogih prethodnih razgovora. Bilo je toliko stvari o kojima se moglo govoriti i toliko njih koje je trebalo proklinjati a muk je bio zbroj svega toga.
»Ne znam trebam li ti zavidjeti ili ne.«

»Ako te možda zanima, to ni ja ne znam.«

Čovjek u kolicima stegnu čeljusti. Iz usta mu je izišao glas kao da ga je samljela zakasnjela i suvišna srdžba.
»Da su barem bombardirali one proklete brane...«

Jeff ostavi nedovršenu rečenicu. Njegove su riječi prizivale sablasti koje su obojica neuspješno pokušavala odagnati.
Kaplar Wendell Johnson odmahnu glavom.

Ono što je učinjeno pripada povijesti a ono što nije učinjeno ostaje pretpostavka bez mogućnosti da se dokaže. Unatoč masivnu bombardiranju kojemu je bio izložen Sjeverni Vijetnam, unatoč činjenici da je za vrijeme zračnih naleta izbačeno trostruko više bomba nego u Drugom svjetskom ratu, nikada nitko nije izdao zapovijed da se napadnu brane na Crvenoj rijeci. Mnogi

su mislili da bi to bio odlučan potez. Voda bi ispunila doline i svijet bi proglasio ratnim zločinom ono što bi veoma vjerojatno bilo genocid. Ali možda bi sukob imao različit ishod.
Možda.

»Poginule bi stotine tisuća ljudi, Jeff.«

Čovjek u kolicima dobaci mu pogled u kojemu je plutalo nešto neodredivo. Možda je to bio krajnji poziv na milosrđe zaustavljeno između žaljenja i grizodušja zbog onoga što je pomislio. Zatim je okrenuo glavu i pogledao u neku daleku točku, preko vrhova stabala.

»Znaš, ima trenutaka kad sam zamišljen pa položim ruke na naslone i pokušavam ustati. Zatim se sjetim stanja u kojemu se nalazim i proklinjem sama sebe.«

Udahnuo je duboko kao da mu je potrebno mnogo zraka da kaže ono što se spremao kazati.

»Proklinjem sama sebe što sam ovakav i naročito zbog toga što bih dao milijune onih života samo da mi se vrate noge.«

Opet mu se zagleda u oči.

»Što se dogodilo, Wen? I nadasve *zašto* se dogodilo?«

»Ne znam. Mislim da to nikada nitko ne će uistinu znati.«

Jeff nasloni ruke na kotače i malo pokrenu kolica naprijed-natrag, kao da mu ta kretnja služi da ga podsjeti kako je još živ. Ili je to jednostavno bio trenutak rastresenosti, jedan od onih kad misli da može ustati i otići na svojim nogama. Slijedio je misli i bio je potreban jedan čas prije nego što su postale riječima.

»Nekada su govorili da komunisti jedu djecu.«

Govorio je i gledao ga ne videći ga, kao da u stvarnosti predočuje sliku što su je prizivale riječi.

»Mi smo komuniste potukli. Možda nas zbog toga nisu pojeli.«

Načinio je stanku i kad je iznova progovorio glas mu se pretvorio u šapat.

»Samo su nas prožvakali i ispljunuli.«

Stresao se i pružio mu ruku. Kaplar ju je stisnuo i vidio da je čvrsta i suha.

»Sretno, Jeff.«

»Pođi se frigati, Wen. I to brzo pođi. Mrzim zaplakati pred bijelcem. Na mojoj koži čak i suze izgledaju crno.«

Wendell se udaljio s jasnim osjećajem da nešto gubi. Da obojica nešto gube. Povrh onoga što su već izgubili. Načinio je nekoliko koraka kad ga je Jeffov glas prisilio da se zaustavi.

»Hej, Wen.«

Okrenuo se i vidio ga, sjenu čovjeka i stroja na pozadini sutona.

»Povali jednu i za me.«

Rukom je načinio nedvosmislenu kretnju.

Wendell mu se u odgovoru nasmiješio.

»U redu. Kad to bude, spomenut će se tvoje ime.«

Kaplar Wendell Johnson udaljio se upirući pogled ispred sebe, korakom koji je i protiv njegove volje još bio vojnički. Stigao je do svoje zgrade a da nikoga više nije pozdravio niti je i s kim govorio. Ušao je u svoju sobu. Vrata kupaonice bila su zatvorena. Uvijek ih je tako držao, jer je ogledalo bilo postavljeno sučelice ulazu. Draže mu je bilo izbjegavati mogućnost da njegovo lice bude prva slika koja će ga dočekati.

Prisilio se pomisliti kako će se od sutra morati na to naviknuti. Ne postoje dobrohotna zrcala, samo površine koje odražavaju točno ono što vide. Bez samilosti, s nehotičnim sadizmom ravnodušnosti.

Skinuo je košulju i bacio je na stolicu, daleko od samoranjavajuće čarolije drugoga zrcala, onoga u unutrašnjosti zidnog ormara. Izuo je cipele i ispružio se na krevetu s rukama ispod glave, hrapava koža na hrapavoj koži, osjet na koji se već naviknuo.

Kroz prozor, iza pritvorena stakla, iz tamna plavetnila koje je najavljivalo večer, stizalo je ritmizirano i skriveno kucanje djetlića medu stablima.

Tupa-tupa-tupa-tupa... Tupa-tupa-tupa-tupa... Pamćenje se zavrtjelo u začaranim krugovima i taj je zvuk postao gluhim štektanjem kalašnjikova AK-47 za kojim je stigao zamršen splet glasova i slika.

»Matt, gdje su ta govna? Odakle pucaju?«

»Ne znam. Ništa ne vidim.«

»Ti imaš M-79, ispali granatu u ono grmlje zdesna.«

»Gdje je završio Corsini?«

Farrellov glas, prljav od zemlje i straha, stizao je s neodredene točke na desnoj strani.

»Corsinije otišao. Isto tako Mc...«

Tupa-tupa-tupa-tupa...

I Farrellov se glas rasplinuo u zraku.

»Wen, miči se, sklonimo se odavde. Raznijet će nas na komadiće.« Tupa-tupa-tupa-tupa...

Tupa-tupa-tupa-tupa... »Ne, ne tamo. Sve je otvoreno.« »Kriste sveti, posvuda su.«

Opet je otvorio oči i dopustio da se vrate stvari koje su ga okruživale. Ormar, stolica, stol, krevet, prozori s neobično čistim staklima. I ovdje miris hrđe i dezinfekcijskih sredstava. Ta je soba njegovo jedino utočište već mjesecima, poslije tolikog vremena provedena u jurnjavi, s liječnicima i bolničarima koji su se trudili oko njega da mu ublaže patnju zbog opeklina. Tu je dopustio svojem duhu da gotovo netaknut ponovno ude u njegovo uništeno tijelo, tu je vratio lucidnost i samom sebi zadao obećanje.

Djetlić je udijelio primirje stablu koje je mučio. Njemu se učinilo da je to dobar predznak, kraj neprijateljstava, dio prošlosti koji na neki način može ostaviti iza sebe.

Koji *mora* ostaviti iza sebe.

Sutra će izaći.

Nije znao koji će svijet zateći izvan bolničkih zidova, niti je znao kako će ga taj svijet primiti. Zapravo, nijedna od tih dviju stvari nije mu bila važna. Zanimalo ga je samo dugo putovanje koje je pred njim, jer ga po završetku toga putovanja čeka susret s dva čovjeka. Gledat će ga s osjećajem straha i zaprepaštenja kakvo čovjeka prožme pred nečim što se ne može povjerovati.

Potom će on govoriti, onomu strahu i onomu zaprepaštenju.

Na koncu će ih ubiti.

Smiješak, opet lišen boli. Neprimjetno je potonuo u san. Te je noći spavao ne čujući glasove i prvi put nije sanjao stabla kaučukovca.

POGLAVLJE *2*.

Za vrijeme putovanja iznenadilo ga je žito.

Od određene točke dalje, dok se uspinjao na sjever i približavao kući, povremeno se nizalo duž ceste, pitomo pod sjenom autobusa Greyhound koji je jurio ravno, gonjen benzinom i ravnodušnošću. Zbog pruga od vjetra i sjena od oblaka bilo je živo i otporno pod rukom u uspomenama. Drug na neočekivanom putovanju, topla boja hladna piva, gostoljubivost sjenika. Poznat mu je taj osjećaj. Nekada je jeo taj kruh.

Svaki put je drugim rukama zavlačio prste u Kareninu kosu i udisao njezin ugodan miris žene koji je mirisao na sve stvari i ni na jedno slično mjesto na svijetu. Doživio ga je kao bolno probadanje kad je pošao od kuće nakon mjesec dana dopusta, kao kratkotrajnu iluziju neranjivosti koju vojska udjeljuje svima prije polaska. Ponuđeno mu je bilo trideset dana raja i mogućih snova, prije nego što je Vojna luka u Oaklandu postala Havajima i naposljetku se pretvorila u Bien-Hoa, centar za razvrstavanje trupa dvadeset milja daleko od Saigona.

I poslije Xuan-Loca, mjesta gdje je sve počelo, gdje je zaradio svoju malenu česticu pakla.

Odmaknuo je pogled s ceste i spustio štitnik bejzbolske kape. Nosio je sunčane naočale učvršćene elastičnom trakom jer praktički nije više imao ušiju na koje bi naslonio krakove. Sklopio je oči i sklonio se u tu krhku polusjenu. Time je zauzvrat dobio samo druge slike.

Nije bilo žita u Vijetnamu.

Nije bilo žena s plavim kosama. Imala ih je samo pokoja bolničarka u bolnici, ali tada već gotovo nije imao opipa u prstima ni želje da ih dodirne. I nadasve, u to je bio siguran, nijedna žena ne bi više imala želje dopustiti da je on dodirne.

Nikada više.

Mladić u košulji na cvjetiće i s dugom kosom što je spavao njemu zdesna, na drugoj strani prolaza, naglo se probudio. Protrljao je oči i prepustio se zijevanju koje je mirisalo na znoj i san i popušenu travu. Okrenuo se i počeo pretraživati platnenu torbu koju je odložio na susjedno slobodno sjedalo. Izvukao je prijenosni radio i upalio ga. Nakon što je nekolilo puta zakrkljao, uhvatio je stanicu s koje se pjesma*Iron Maiden*, sastava Barclay James Harvest, udružila s bukom kotača i motora te šumom zraka izvan prozora.

Kaplar se nagonski okrenuo da ga promatra. Kad su se oči toga mladića, koji je morao biti više-manje iste dobi, spustile na njegovo lice, reakcija je bila uobičajena, ona koju je svaki put čitao s lica ljudi, ona koju je isprva silom morao naučiti, kao opake riječi u nekom stranom jeziku. Mladić koji je imao život i lice, bili ružni ili lijepi, opet je zagnjurio u torbu praveći se da nešto traži. Poslije je ostao sjediti tri četvrt sata, okrenuvši mu leđa, da sluša glazbu i gleda kroz prozor sa svoje strane.

Kaplar nasloni glavu na staklo.

Uz rubove ceste nizale su se reklame. Ponekad s proizvodima koje nije poznavao. Jureći automobili prestizali su autobus i neki su bili modeli koje nikada nije vidio. Ford Fairlaine <66, s pomičnim krovom, koji je dolazio iz suprotnog smjera, bio je jedina slika koju je u tom času slučaj propustio u njegovo pamćenje. Vrijeme je otišlo naprijed, koliko god bilo kratko. I skupa s

vremenom život, sa svim sretnim prigodama što ih je ponudio onima koji su njime trebali iz dana u dan prolaziti.
Minule su dvije godine. Treptaj oka, neodgonetljiv otkucaj na kronometru vječnosti. Ipak su bile dovoljne da sve poništе. Sada, ako bi podignuo pogled, pred njim je bio samo gladak zid, i jedini je oslonac imao u svojoj zlobi da ga ohrabri na uspon. Svih tih mjcscci uspijevao ju je iz minute 11 minutu gajiti, hraniti, poticati je da raste i postane mržnjom u čistom stanju.
A sada se vraća kući.
Ne će biti raširenih ruku ni svečanih riječi ni fanfara na dolasku heroja. Nitko ga nikada ne će označiti na taj način i za sve je uostalom heroj umro.
Krenuo je iz Louisiane, gdje ga je neko vojno prijevozno sredstvo iskrcalo bez prevelika prenemaganja ispred autobusne postaje. Našao se sam, odjednom statist, a ne više protagonist. Okolo je bilo svijeta, pravoga svijeta, onoga koji ga nije čekao. Nije više bilo bezimenih ali ohrabrujućih zidova bolnice. Dok je stajao u redu da kupi kartu, osjećao se kao osoba što čeka pokusno snimanje za film *Freaks,*u režiji Toda Browninga. Zbog te se misli na trenutak nasmiješio, to mu je bio jedini izbor na raspolaganju. Da ne bi učinio ono što je činio čitave noći i zakleo se da više ne će činiti: zaplakao.

Sretno, Wendell...

»Šesnaest dolara.«

Odjednom je pozdrav pukovnika Lenskyja postao glasom službenika koji je preda nj spustio voznu kartu za prvi komad puta. Sakriven iz rešetke šaltera, čovjek nije pogledao onaj dio lica što ga je kaplar skrivao pred svijetom. Zauzvrat mu je ponudio ravnodušnost bezimena putnika koju je želio.
Ali kad je gurnuo na šalter novčanice rukom u rukavici od lagana pamuka, taj mršavi tip, s rijetkom kosom i tankim usnama i očima bez sjaja, podignuo je glavu. Zaustavio se časkom na njegovu licu i ponovno je spustio glavu. Činilo se da njegov glas stiže s istoga mjesta odakle je on došao, tko god to bio.

»Vijetnam?«

Pričekao je jedan trenutak prije nego što će odgovoriti.

»Da.«

Na njegovo iznenađenje blagajnik mu je vratio novac.
Nije čak ni uzeo u obzir njegovu zbunjenost. Možda je smatrao da se zbunjenost razumije sama po sebi. Dodao je nekoliko riječi koje su je riješile. I koje su obojici postale dugačkim razgovorom.
»Ondje sam izgubio sina, sutra će biti dvije godine. Zadrži ovaj novac. Mislim da će bolje poslužiti tebi nego kompaniji.«
Kaplar se udaljio s istim osjećajem kao kad je Jeffu Andersonu okrenuo leda. Dva čovjeka zauvijek sama, jedan u kolicima drugi na blagajni, u sutonu kojemu kao da je bilo suđeno da svima postane vječnost. Dok je trajala ta misao mijenjao je autobuse i suputnike i duševna stanja. Jedina stvar koju nije mogao promijeniti bio je njegov izgled. Opustio se, jer mu se nimalo nije žurilo da stigne a morao je voditi računa o tijelu koje se lako umaralo i teško odmaralo. Sišao je u motel treće kategorije, spavao malo i loše, povremeno stisnutih zubi i stegnutih čeljusti. I njegovi učestali snovi. Sindrom posttraumatskog šoka, netko je rekao. Znanost je uvijek nalazila načina da uništavanje osobe od krvi i mesa postane dijelom neke statistike. Ali kaplar je o svom

trošku naučio da se tijelo nikada ne navikne na bol. Samo se um katkada uspije naviknuti na užas. I uskoro će biti načina da svima pokaže sve što je iskusio na vlastitoj koži.

Mississippi je milju po milju postajao Tennessee, potom se čarolijom kotača preobrazio u Kentucky da bi mu na kraju došao pred oči Ohio i njegov poznati krajolik. Panorame su se pomaljale oko njega i u njegovoj pameti kao strana mjesta, kao crta koju je malo-pomalo, kako je pretjecalo vrijeme, vukla neka olovka u boji na zemljovidu nepoznata teritorija. Kraj ceste su jurile električne i telefonske žice. Nosile su energiju i riječi iznad njegove glave. Bilo je kuća i ljudi poput lutaka u njihovu malom kazalištu a one žice pomagale su im da se pomiču i zavaravaju da žive.

Svako malo pitao se kakva je energija i kakve su riječi njemu potrebne u tom času. Dok je ležao na željeznom krevetu pukovnika Lenskyja, možda su sve rečenice bile izgovorene i sve sile dozvane i prizvane. Bila je to kirurška liturgija koju je njegov razum odbijao kao što vjernik odbija poganski obred i liječnik ju je uzalud pjevušio. Bio je sakrio svoju malu vjeru u prazninu, na sigurno mjesto u umu, mjesto gdje je ništa nije moglo okrznuti ni poništiti.

Ono što se zbilo nije se moglo promijeniti ni zaboraviti.

Samo naplatiti.

Lagani trzaj naprijed zbog autobusa koji je usporavao doveo ga je na cilj. Vrijeme je pokazivalo sat bez mogućnosti bijega a mjesto se predstavilo tablom na cesti koja je pokazala da je to Florence. Sudeći po predgrađu, grad je bio poput tolikih drugih, bez utvaranja da bi i na koji način podsjećao na svoga imenjaka u Italiji. Razgledavao je brošuru o putovanjima, jedne večeri, ispružen na krevetu s Karen u svojoj sobi. Tu su bile fotografije i oči i stranice i ruke željne da ih listaju.

Francuska, Španjolska, Italija...

Upravo Florence, to jest Firenca u Italiji, bio je grad na kojemu su se najviše zadržali. Karen mu je o tome mjestu rekla stvari koje nije znao i navela ga da sanja o stvarima o kojima nije ni pomišljao da se mogu sanjati. To je bilo razdoblje kad je još vjerovao da nade ništa ne koštaju, prije nego što je naučio da naprotiv mogu stajati veoma skupo.

Života, katkada.

Ironijom postojanja koja nikada ne iscrpljuje nadahnuće, u jednu je Firencu stigao, nakon svega. Ali ništa nije bilo kako bi moralo biti. Vratile su mu se u misli riječi Bena, čovjeka koji se za njega bio najviše približio figuri oca.

Vrijeme je brodolom i na površinu ispliva samo ono što doista vrijedi...

Njegov se brodolom pokazao samo kao smiješno hvatanje za splav, kao mučan pristup stvarnosti pošto je potonuo u svoju malu privatnu utopiju.

Vozač je blago dovezao prijevozno sredstvo na autobusnu postaju. Zaustavio se trzajem kraj nadstrešnice koju su nagrdile hrđa i izblijedjele oznake.

Ostao je sjediti na svojem mjestu, čekajući da se svi ostali putnici iskrcaju. Jedna žena očito meksičkog podrijeda s usnulom djevojčicom u naručju imala je problema pri silasku s kovčegom koji je nosila u slobodnoj ruci. Nitko nije ni sa čim pokazao da joj želi pomoći. Mladić s njegove desne strane pokupio je torbu i nije odolio kušnji da prema njemu ne baci posljednji pogled.

Kaplar je bio odlučio stići u Chillicothe pred večer i stoga mu je draže bilo zaustaviti se negdje prije prelaska granice. Florence je mjesto kao i svako drugo i prema tome pravo mjesto. Takvo je bilo koje god mjesto, u tom trenutku. Odatle će pokušati stići na odredište autosto- pom unatoč komplikacijama što ih takav izbor donosi. Svakomu će biti teško da ga primi u auto. Tjelesno nagrđenje ljudi obično svrstavaju u isti koš sa sklonosti prema opačini, i to u izravnom razmjeru. Ne razmišljaju da zlo mora biti zavodljivo i umilno da bi se hranilo. Mora privlačiti okolni svijet

obećanjem ljepote i pretpostavkom smiješka. A on se sada osjećao kao posljednja sličica koja nedostaje da se ispuni album čudovišta.

Vozač baci pogled na ogledalo preko kojega je mogao nadzirati unutrašnjost autobusa i odmah potom okrenu glavu. Kaplar se nije upitao je li to bio poziv da side ili provjeravanje da ono što je nazreo u ogledalu odgovara istini. U svakom slučaju imao je dužnost da preuzme inicijativu. Ustao je i uzeo vojnu torbu iz mreže za prtljagu. Zabacio ju je na leda pazeći da platneni remen podupre rukom koja je rukavicom zaštićena protiv ogrebotina. Prošao je između sjedala dok je vozača, tipa koji je čudnovato sličio na Sandyja Koufaxa, bacača u bejzbolskoj momčadi Dodgers, odjedanput tobože na poseban način privukla komandna ploča.

Kaplar je sišao niz onih nekoliko beskrajnih stepenica i našao se ponovno sam na nekom trgu, pod suncem koje je bilo jednako u svim dijelovima svijeta.

Bacio je pogled oko sebe.

Na drugom kraju trga koji je nadvoje presijecala cesta bila je servisna stanica Gulf, s bar-restoranom i parkiralištem koje je s njim dijelio Open Inn, motel oronula izgleda koji je obećavao slobodne sobe i zlatne snove.

Bolje je namjestio na ramenu vojnu torbu sa svojim stvarima i uputio se u tom pravcu, raspoložen kupiti malo gostoljubivosti bez raspravljanja o cijeni.

Dok bude tu boravio, bit će novi građanin grada Florence, Kentucky.

POGLAVLJE 3.

Motel je bio, suprotno svakom obećanju, običan turistički objekt s niskim cijenama. Posvuda dojam nužnosti bez okusa užitka. Čovjek s kojim se suočio za stolom recepcije, nizak i debeljuškast tip pogođen preranom ćelavosti koji je rijetku preostalu kosu nadoknađivao dugačkim zaliscima i brkovima, nije pokazao ni najmanju vidljivu reakciju kad je zatražio sobu. Samo mu nije predao ključ dok nije na stol unaprijed položio zatraženi novac. Nije razumio je li to bila uobičajena praksa ili izniman postupak isključivo primijenjen na njega. U jednom ili drugom slučaju, nije mu bilo važno.

U sobi je vladao miris vlage i putne prtljage a istrošeni tapison bio je umrljan na više mjesta. Tuširao se sakriven od svih iza plastična zastora, a iz tuša je tekla topla i hladna voda bez mogućnosti reguliranja. Televizor je imao slab prijam pa ga je naposljetku odlučio ostaviti na lokalnom kanalu gdje su slika i zvuk bili najjasniji. Na programu je bio nastavak stare serije*The Green Hornet*gdje su glumili Van Williams i Bruce Lee a davala se samo godinu dana, prije prilično dugo vremena.

Sada je ležao na krevetu gol i zatvorenih očiju. Riječi dvaju pre- rušenih junaka, koji su se u besprijekorno čistim odijelima upustili u borbu protiv zločina, bile su nekakav daleki šumor. Odgrnuo je pokrivač i zavukao se pod plahtu da ga ne dočeka odmah prizor njegova tijela kad opet otvori oči.

Svaki je put dolazio u iskušenje da taj tanki sloj tkanine navuče preko glave, kao što se čini s truplima. Toliko ih je vidio položenih na zemlju na takav način, prekrivenih okrvavljenom tkaninom koja se nije prebacivala zbog samilosti, nego da bi se spriječilo da preživjeli ne steknu jasnu predodžbu onoga što se moglo svakoga trenutka dogoditi bilo kojemu od njih. Previše ih je vidio, previše mrtvih, toliko da je postao njihovim dijelom dok je još bio živ. Rat ga je bio naučio da ubija i dopustio mu da to čini bez optužbe i bez krivnje zbog jednostavne činjenice što je nosio uniformu. Sada je od cijele te uniforme ostala samo bluza od zelena platna na dnu vojne torbe. I vratila su se pravila koja traju oduvijek.

Ali ne za njega.

I ne znajući to, ljudi koji su ga poslali da se suoči s ratom i njegovim plemenskim obredima darovali su mu nešto što je prije mogao posjedovati samo u mašti: slobodu.

Čak i slobodu da još ubija.

Nasmiješio se na tu ideju i dugo ostao ispružen u krevetu koji je bez ikakve pristojnosti primao mnoga tijela. U tim besanim satima, sa samom voznom kartom u zatvorenim očima, vratio se natrag u vremenu, u doba kad je još noću...

... spavao čvrsto, kako samo mladiči spavaju nakon naporna dana. Iznenada ga je probudila neka potmula buka i odmah potom rastvorila su se širom vrata sobe, donoseći mu dašak zraka

na lice i svjetlo upereno u njega. Iz bljeska je vidio da izbija polirana prijetnja puščane cijevi koja se zaustavila pedalj daleko od njegova lica.

Jedna od sjena pretvorila se u glas, tvrd i točan.

»Ne miči se, govno jedno, inače će to biti posljednje što ćeš učiniti za života.«

Grube su ga ruke preokrenule, našao se licem prema krevetu. Njegove su ruke bez ustručavanja zavrnuli na leda. Čuo je metalni škljocaj lisičina i od toga trenutka nadalje njegove kretnje i njegov život nisu više pripadali njemu.

» Već si bio u popravilištu. Znaš li ono o svojim pravima?«

»Znam.«

Jedva je protisnuo tu jednosložnu riječ kroz slijepljena usta.

»Onda računaj s tim da su ti pročitana.«

Glas se okrenuo drugoj sjeni u sobi sa zapovjednim prizvukom.

»Will, pogledaj malo naokolo.«

Dok mu je lice bilo pritisnuto na jastuk, do ušiju mu je stizala buka premetačine. Ladice koje se otvaraju i zatvaraju, predmeti što padaju, šum odjeće bačene u zrak. Njegove su stvari pretraživale ruke koje su možda bile stručne ali sigurno nisu imale nikakva obzira.

Naposljetku drugi glas, s tragom likovanja.

»Hej, šefe, ali što to imamo ovdje?«

Čuo je korak koji se približio i pritisak na leda je popustio. Zatim četiri grube ruke koje ga vuku gore, dok se nije našao posjednut na krevetu. Pred njegovim je očima svjetlo obasjavalo prozirnu plastičnu vrećicu punu trave.

»Svako malo povučemo koji dim, ha? A možda i prodaješ ovo sranje. Sve mi miriše da si u nevolji, mladiću.«

U tom se času upalilo sobno svjetlo, svodeći džepnu lampu na jednostavan dodatak. Pred njim je bio osobno šerif Duane Westlake. Iza njega, suh i koštunjav, s pokojom dlakom na kozičavim obrazima, stajao je Will Farland', jedan od njegovih pomoćnika. Podrugljiv smiješak otisnut na njegovim usnama bio je nevesela grimasa. Jednako je uspijevao podcrtati zloban izraz njegovih očiju.

Stigao je profrfljati tek nekoliko brzopletih riječi, mrzeći se zbog toga.

»Ta stvar nije moja.«

Šerif je podignuo jednu obrvu.

»Ah, nije tvoja. A čija bi bila? Ovo je začarano mjesto. Tebi vila donosi marihuanu?«

Podignuo je glavu i pogledao ih s odlučnim izrazom što je za njih dvojicu smjesta postalo izazovno.

»Vi ste je podmetnuli, govnari jedni.«

Pljuska nadlanicom stigla je brzo i žestoko. Šerif je bio krupan i imao je tešku ruku. Izgledalo je gotovo nemoguće da može biti tako hitar.

Osjetio je u ustima slatkast okus krvi. I hrđav okus mahnitosti. Nagonski je skočio naprijed pokušavajući glavom udariti u trbuh čovjeka koji je pred njim stajao na nogama. Možda je njegova kretnja bila predvidljiva ili je možda šerif bio obdaren spretnošću koja je neobična za čovjeka njegove veličine. Našao se izvaljen na podu, frustriran zbog potpune nemoći ujedinjene s gnjevom.

Nad njim su izgovorene nove podrugljive riječi.

»Naš mladi prijatelj je hladnokrvan, Will. Želi glumiti heroja. Možda bi mu dobro došlo sredstvo za umirenje.«

Njih dvojica su ga bezobzirno pridignula na noge. Zatim, dok ga je Farland čvrsto držao, šerif ga je udario šakom u trbuh od čega je kisik postao nepoznatom utjehom. Pao je kao pokošen na krevet s osjećajem da nikada više ne će udahnuti.

Šerif se obratio svojem pomoćniku tonom kojim se pita dijete je li napisalo zadaću.
»Will, jesi li siguran da si našao sve što je trebalo naći?«

»Možda nisam, šefe. Bolje je da još jednom pregledam ovu rupu.«

Farland je zavukao ruku u kaput i izvukao nešto omotano folijom prozirne plastike. Obratio se šerifu, gledajući ga i dalje u oči.
Raširilo se njegovo podrugljivo cerenje.

»Pogledajte što sam našao, šefe. Zar vam se ne čini daje ovo sumnjivo?«

»Stoje to?«

»Na prvi pogled rekao bih da je nož.«

»Daj da vidim.«

Šerif je iz džepa izvukao kožne rukavice i navukao ih na ruke. Zatim je uzeo smotak koji mu je pružio njegov pomoćnik i počeo ga odmotavati. Suštanje plastike malo-pomalo je otkrilo blistanje dugačka noža s crnim plastičnim drškom.

»Will, ali ovo je mač. Jedna ovakva oštrica svakako je mogla lišiti života ona dva odrpanca hipija, prije nekoliko večeri kraj rijeke.«
»Dakako. Mogla je.«

Ležeći na krevetu on je počinjao razumijevati. I osjetio je ledene srhe, kao da se temperatura u sobi naglo spustila. Koliko mu je dopuštao glas oštećen od zadobivena udarca, započeo je slabašan prosvjed.

Još nije znao koliko će biti uzaludan.

»Nije moj. Nikada ga nisam vidio,«

Šerif ga je pogledao s izrazom hinjene zapanjenosti.

»Ah, nije? Ali ako je pun tvojih otisaka prstiju?«

Približili su mu se i preokrenuli ga na trbuh. Držeći nož za oštricu, šerif ga je prisilio da stegne držak. Glas Duanea Westlakea bio je miran dok je izgovarao presudu.

»Pogriješio sam prije kad sam rekao da si u nevolji. Zapravo si u govnima do grla, mladiću.«

Malo poslije, dok su ga odvlačili da ga ukrcaju u auto, imao je čistu predodžbu da je njegov život, kakav je poznavao to toga trenutka, zauvijek završio.

»... rata u Vijetnamu. Nastavlja se polemika zbog toga što je >New York Times < objavio *Pentagon Papers.*Radi potvrde njihova prava da to učine predviđeno je obraćanje Vrhovnom sudu od strane...«

Nametljivi glas spikera emisije*Daily News,*kojega je okvir s imenom predstavio kao Alfreda Lindsaya, trgnuo ga je iz obamrlosti u koju je bio potonuo. Zvuk televizora sam se pojačao, kao da mu je život davala vlastita volja. Kao da je vijest bila nešto što je apsolutno trebalo čuti. Predmet je opet i neprestano bio rat koji su svi željeli sakriti kao smeće ispod tepiha i koji je gmižući kao zmija uvijek uspijevao proviriti glavom ispod rubova.
Kaplaru je bila poznata ta priča.
Imenom *Pentagon Papers*označeni su rezultati pomne istrage

o uzrocima i načinima koji su doveli Sjedinjene Države da se nađu upletene u Vijetnamski rat, istrage koju je želio ministar obrane McNamara a provela ju je skupina od trideset šest stručnjaka, civilnih

i vojnih funkcionara, na temelju vladinih dokumenata od Trumana nadalje. Poput kunića iz novinarskog cilindra izišlo je na vidjelo da je Johnsonova administracija potpuno svjesno lagala javnosti o vođenju konflikta. Prije nekoliko dana >New York Times<, koji se na neki način domogao tih papira, počeo ih je objavljivati. I to s posljedicama koje je lako bilo zamisliti.

I na kraju će biti, kako se obično događalo, puke riječi. Bile napisane, bile rečene, uvijek su imale istu težinu.

Što oni znajuoratu? Što znaju otome što znači nalaziti se tisuće milja daleko od kuće, boriti se protiv nevidljiva neprijatelja nevjerojatne upornosti o kojem nitko nije mogao pomisliti da je spreman platiti tako visoku cijenu da bi zauzvrat dobio tako malo? Neprijatelja kojega su u dnu misli svi poštivali, iako nitko ne bi imao hrabrosti to priznati.

Tu bi trebalo trideset šest tisuća stručnjaka što griju klupu, civilnih ili vojnih, svejedno. I još ne bi ništa razumjeli ni zaključili, jer nikada nisu osjetili miris napalma ili sredstva *agent orange,*herbicida koji se u velikim količinama upotrebljavao za uništavanje šuma oko neprijatelja. Nisu čuli tak-tak-tak-tak strojnica, tupi udar metka koji probija kacigu, bolne jauke ranjenih koji su se činili tako jakima da bi mogli stići do Washingtona, a jedva su dopirali do nosača nosila.

Sretno, WendelL..

Odgrnuo je plahtu i sjeo na krevet.

»Pođi se frigati, pukovniče Lensky. Ti i tvoji jebeni sindromi.«

Sada je sve to iza njega.

Chillicothe, Karen, rat, bolnica.

Rijeka je slijedila svoj tok i samo je obala čuvala uspomenu na proteklu vodu.

Imao je dvadeset četiri godine i nije znao može li se ono što je imao pred sobom još nazivati budućnošću. Ali za nekoga će ta riječ brzo izgubiti svako značenje.

Bosih nogu primaknuo se televizoru i ugasio ga. Ohrabrujuće lice spikera usisao je mrak i postalo je svijeda kuglica u središtu ekrana. Potrajalo je nekoliko časaka poput *svih* iluzija,*prije nego što* će sasvim iščeznuti.

POGLAVLJE 4.

Jesi li siguran da ne želiš da te odvezem do grada?«

»Ne, ovdje je savršeno. Velika vam hvala, gospodine Terrance.«

Otvorio je vrata na automobilu. Čovjek za upravljačem pogledao ga je sa smiješkom na preplanulu licu, podižući obrve s upitnim izrazom. Na svjetlu komandne ploče odjednom ga je podsjetio na jedan lik iz stripova Dona Martina.

»Htio sam reći velika ti hvala, Lukas.«

Čovjek učini prema njemu kretnju podižući palac uvis.

»Tako je u redu.«

Stisnuli su jedan drugom ruku. Zatim je kaplar izvukao vojnu torbu iz prostora iza sjedala, izišao iz auta i zatvorio vrata. Glas čovjeka za upravljačem stigao mu je kroz otvoren prozor.
»Što god tražiš, želim ti da to nađeš. Ili da to nađe tebe.«

Posljednje su se riječi gotovo izgubile u grmljavini ispušne cijevi. Za trenutak je sredstvo kojim je stigao postalo zvuk motora koji se udaljavao, ostavljajući miris goriva da ga raznesu vjetar i daljina. Svjeda farova koje je poodmakla noć gutala kao da joj je to uobičajeno jelo.

Namjestio je vojnu torbu na ramenu i počeo hodati. Korak za korakom, osjećajući poput životinje blizinu, mirise, mjesta. Ipak nije postojala ni tjeskoba ni zanos pri tom povratku. Samo odlučnost.

Prije nekoliko sati, u motelskoj sobi, našao je u ormaru praznu kutiju za cipele koju je zaboravio neki prethodni gost. Na poklopcu jc pisalo Famous Flag Shoes, marka cipela koje su se kupovale *putem* narudžbe. Činjenica da je još bila ondje naširoko je govorila o brižljivosti čišćenja u motelu Open Inn. Otrgnuo je krilca s poklopca i na bijeloj pozadini napisao velikim slovima CHILLICOTHE, podebljavši ih nekoliko puta flomasterom koji je imao u torbi. Sišao je na recepciju s torbom na leđima noseći u ruci taj karton kao pretpostavku putovanja. Iza recepcijskog stola bila je bezimena djevojka premršavih ruku te duge i ravne kose, s crvenom trakom oko glave, zamijenivši tipa sa zaliscima i brkovima. Kad se približio da vrati ključ, ona je izgubila začarani izraz tipa Flower Power i pogledala ga s tragom bojazni u crnim očima. Kao da se uputio prema njoj s nakanom da je napadne. Počinjao je učiti kako svoditi račune s takvim držanjem. I naslutio je da bilanca nikada ne će biti ujednačena.
Eto moje sreće, pukovniče...

Na trenutak je došao u napast da je nasmrt preplaši, da joj uzvrati istom monetom instinktivnu odbojnost i nepovjerenje što ih je osjetila prema njemu. Ali nije bilo ni vrijeme ni mjesto da se krene u potragu za neugodnostima.

S naglašenom finoćom položio je ključ na staklenu površinu stola, ispred nje.
»Evo ključa. Soba je grozna.«

Od njegova smirena glasa i riječi djevojka se trgnula. Pogledala ga je malko uznemirena.
Crkni, gaduro.
»Žao mi je.«

On je na neprimjetan način odmahnuo glavom. Zurio je u nju, ostavljajući joj da zamišlja oči skrivene iza tamnih stakala.
»Ne govori tako. Oboje znamo da ti je sasvim svejedno.«

Okrenuo joj je leđa i izišao iz motela.

Iza ostakljenih vrata zatekao je sunce na trgu. S desne mu je strane bila servisna stanica s narančastim i plavim znakom Gulf. Dva-tri automobila stajala su u redu da uđu na pranje a crpke su pokazivale dovoljan dotok vozila da sc mogao nadati povoljnu ishodu u razumnom vremenu. Uputio se prema kafiću na kojem sc isticao natpis u obliku strjelice predstavljajući ga svijetu kao Florence Bowl i nudeći domaću kuhinju i doručak u svako doba. Prošao je mimo njega poželjevši gostima u kafiću da kava i hrana budu bolji od mašte onoga tko je našao ime lokala.

Prošao je pokraj ponuda za Canada Dry, Bubble Up i hamburgere. Nije se obazreo na ponude guma u pola cijene i sniženu cijenu promjene ulja i zauzeo je mjesto na izlazu iz servisne stanice tako da bude dobro vidljiv bilo iz automobila koji izlaze s parkirališta restorana bilo iz onih što napuštaju crpku poslije natakanja goriva.

Bacio je torbu na zemlju i sjeo na nju. Ispružio je ruku nastojeći da to učini tako da karton s natpisom bude uočljiv što je moguće više.
I čekao je.

Katkada je neki automobil usporio. Jedan se čak i zaustavio, ali kad je on ustao da mu se približi vozač mu je pogledao u lice i odjurio kao da je ugledao đavla.

Još je sjedio na vojnoj torbi sa svojim ispruženim patetičnim kartonom kad se sjena jednog čovjeka nacrtala na asfaltu ispred njega. Podignuo je glavu i suočio se s tipom koji je nosio crni kombinezon s crvenim umetcima. Na prsima i rukavima imao je marke sponzora u raznim bojama.

»Misliš da ćeš uspjeti stići do Chillicothea?«

Na licu mu se začeo tračak smiješka.

»Ako se ovako nastavi, rekao bih da ne ću.«

Čovjek je bio visok, četrdesetak godina, suhonjava tijela s crvenkastom bradom i kosom. Motrio ga je nekoliko časaka prije nego što će proslijediti. Zatim je snizio glas za jedan ton, kao da je želio posvema umanjiti ono što se spremao reći.

»Ne znam tko te je tako udesio i to me se ne tiče. Pitam te samo jedno. I primijetit ću ako mi ne kažeš istinu.«

Dopustio je sebi stanku. Da odvagne riječi. Ili da bi dobile na težini.

»Imaš li problema sa zakonom?«

On je skinuo kapu i naočale i pogledao ga.

»Nemam, gospodine,«

Protiv njegove volje ton onoga »Nemam, gospodine« identificirao ga je ne ostavljajući mjesta sumnji.

»Jesi li vojnik?«

Njegov izgled bio je valjda više nego dostatna potvrda. Riječ Vijetnam nije izgovorena ali lebdjela je u zraku.

»Unovačen na lutriji?«

Odmahnuo je glavom.

»Dragovoljac.«

Instinktivno je poniknuo glavom dok je izgovarao tu riječ, kao da je grijeh. I smjesta se pokajao.

Opet je podignuo glavu i upiljio oči u oči čovjeka koji je stajao ispred njega.

»Kako se zoveš, mladiću?«

Pitanje ga je iznenadilo. Čovjek je primijetio njegovo oklijevanje i slegnuo je ramenima.

»Svako je ime jednako vrijedno. To je samo zato da znam kako da ti se obraćam. Ja sam Lukas Terrance.«

Ustao je i stisnuo ruku koju mu je čovjek pružio.

»Wendell Johnson.«

Lukas Terrance nije pokazao nikakvu zbunjenost zbog pamučnih rukavica. Pokazao je glavom velik crno-crveni kamionet koji je na bokovima nosio iste oznake kakve je sam imao na kombinezonu. Stajao je na crpki iza njihovih leda i jedan ga je poslužitelj punio gorivom. Imao je prikolicu i na njoj jednosjed za kružne utrke na zemlji. Bilo je to čudno vozilo, s otkrivenim kotačima i kabinom u koju je naizgled jedva mogao stati čovjek. Jednom je vidio slično vozilo na naslovnici časopisa za motore >Hot Rod<.

Terrance je objasnio svoj položaj.

»Išao sam na sjever, brzom cestom Mid-Ohio, prema Clevelan- du. Chillicothe nije baš na tom putu, ali mogu malo skrenuti. Ako ti odgovara putovanje bez žurbe i bez klime, mogu te povesti.«

Na ponudu je odgovorio pitanjem.

»Jeste li trkač, gospodine Terrance?«

Čovjek se počeo smijati. U kutovima očiju, na preplanulu licu, stvorila se paukova mreža bora.
»Oh, ne. Ja sam samo djevojka za sve. Mehaničar, vozač, zadužen za raspored polaska, i za roštilj, ako treba.«
Napravio je rukama kretnju, kretnju koja obuhvaća činjenice njegova života.
»Jason Bridges, moj trkač, ovoga časa udobno putuje zrakoplovom. Nama radnicima pripada trud, trkačima slava. Ali iskreno govoreći, ne postiže se mnogo slave. Kao trkač on je drkadžija. Ipak se i dalje natječe. Stvari koje se dogadaju kad ti otac ima debeli novčanik. Automobili se kupuju, ali muda ne.«
Poslužitelj je završio natakanje i okrenuo se da pogledom potraži vozača kamioneta. Kad ga je otkrio načinio je prema njemu rječitu kretnju, pokazujući red automobila koji su čekali. Terrance je pljesnuo rukama poništivši tako sve prethodne riječi.
»Dobro, idemo? U slučaju da je tvoj odgovor pozitivan, od ovoga časa možeš me zvati Lukas.«
Pokupio je torbu sa zemlje i pošao za njim.
Kabina je bila puna cestovnih karata, enigmatskih revija i časopisa >Mad< i >Playboy<. Terrance mu je napravio mjesta na suvozačevu sjedalu pomaknuvši kutiju keksa Oreo i praznu limenku Winka.
»Moraš mi oprostiti. Nikada nemam mnogo putnika u ovoj krntiji.«
Ostavili su mirno iza sebe servisnu stanicu, potom Florence i naposljetku Kentucky. Ubrzo će ti trenutci i ta mjesta biti samo uspomene. I ne će biti medu najgorima. Lijepe uspomene, one prave, one koje će milovati čitav život kao mačke na koljenima, njih je išao stvoriti.
Bilo je to ugodno putovanje.
Slušao je anegdote svoga vozača o svijetu utrka i posebno o trkaču kojega je pratio. Terrance je bio čestit čovjek, neoženjen, praktički bez stalna prebivališta, živio je oduvijek u svijetu utrka a da nikada nije u njemu našao uistinu važan prostor, kao što je Nascar ili Indy. Navodio je imena slavnih trkača, ljudi kakvi su Richard Petty ili Parnelli Jones ili A. J. Foyt, kao da ih osobno poznaje. A možda ih je uistinu upoznao. U svakom slučaju drago mu je to bilo pomisliti i tako je obojici bilo dobro.
Nijedanput nisu spomenuli rat.
Kad su prešli granicu, kamionet sc s trkaćom kućicom iza sebe zaputio bez žurbe i bez klime prometnicom Route 50 što vodi ravno u Chillicothe. Sjedeći na svojem mjestu uz otvoren prozor, dok je slušao Terranceove priče, malo-pomalo vidio je kako se suton priprema da postane noć uz onaj uporni sjaj tipičan za ljetne večeri. Mjesta su odjedanput postala poznata i naposljetku se pojavio plakat *s* natpisom »Dobro došli u okrug Ross«.
Stigao je kući.
Ili bolje rečeno, stigao je kamo je želio stići.
Dvije milje poslije naselja Slate Mills zatražio je od svoga zapanjenog druga da se zaustavi. Prepustio ga je njegovoj zbunjenosti i ostatku putovanja i sad je poput sablasti koračao otvorenim krajolikom. Samo svjetla skupine kuća koje je tabla svrstala pod ime North Folk Village pojavila su se u daljini da mu pokažu put. I svaki mu se korak činio tegobnijim od svih onih što ih je utisnuo u blato zemlje Nam.
Napokon je stigao do onoga što mu je bilo ciljem otkad je krenuo iz Louisiane. Na malo manje od milje pred Villageom skrenuo je na zemljani puteljak lijevo i poslije nekoliko stotina koraka stigao do zidanog hangara, okružene metalnom mrežom. U pozadini je bila čistina s tri rasvjetna stupa, gdje su između gomila cijevi za skele bili parkirani pokretna dizalica na osam kotača, kombi Volkswagen i kamion Mountaineer Dump s ralicom za snijeg. To je bila njegova kuća

cijelo vrijeme što ga je proživio u Chillicotheu. I bit će njegovo uporište posljednje noći što će je tu provesti.

Iz unutrašnjosti zgrade nije dopiralo svjetlo koje bi odavalo nečiju prisutnost.

Prije nego što će nastaviti, provjerio je da nikoga nema u blizini. Naposljetku se uputio, držeći se ograde s desne strane do mjesta koje je bilo najmračnije. Stigao je do grmlja koje ga je zaklonilo od pogleda. Spustio je torbu na zemlju i izvukao kliješta koja je kupio tijekom putovanja. Presjekao je mrežu koliko mu je dovoljno da može ući. Zamislio je krupnu figuru Bena Sheparda kako stoji pred otvorom i čuo iz pamćenja njegov piskutav glas koji se obračunava *»s onim prokletim kurvinim sinovima koji nemaju poštovanja prema tuđem vlasništvu«.*

Čim je ušao, uputio se prema malim željeznim vratima, pokraj visokih kliznih vrata plave boje koja su bila kolni ulaz u hangar. Gore je visio velik bijeli natpis s plavim slovima. Govorio je svima koje zanima da je to mjesto sjedište tvrtke »Ben Shepard — Rušenja Preuređenja Gradnja«. Nije više imao ključ ali je znao gdje je njegov bivši poslodavac ostavljao rezervni ključ, ako je još zadržao isti običaj.

Otvorio je vratašca vatrogasnog aparata. Odmah iza crvenog valjka nalazio se ključ koji je tražio. Uzeo ga je sa smiješkom na izmrcvarenim usnama i pošao otvoriti vrata. Krilo je kliznulo prema unutrašnjosti bez škripanja.

Jedan korak i našao se unutra.

Malo svjetla što je uspijevalo ući izvana kroz prozore postavljene visoko sa sve četiri strane otkrivalo je hangar pun naprava i strojeva. Radne kacige, sve obješene, dvije miješalice za beton različita kapaciteta. Njemu slijeva dugačka klupa puna uređaja za obradu drva i željeza.

Vlažna toplina, polusjena, miris — bili su mu poznati. Željezo, cement, drvo, vapno, gipsane ploče, mazivo. Neodređen tjelesni vonj iz kombinezona obješenih o kuke. Naprotiv, okus koji je osjećao u ustima bio je potpuno nov. Bio je to kiseo okus razdiranja, naviranje svega onoga što mu je oteto. Svakidašnji život, privrženost, ljubav. Ono malo što je upoznao kad ga ja Karen poučila što zaslužuje to ime.

Uputio se kroz polutamu, pazeći kamo spušta stopala, prema vratima na desnoj strani. Trudio se da ne misli kako je to grubo i trnovito mjesto za njega značilo sve ono što su drugi mladići nalazili u lijepoj kući svježe obojenih zidova i u autu parkiranom u garaži.

Preko toga praga bila je prostrana velika soba s jedinim prozorom sa željeznom rešetkom, prilijepljena uza zid hangara kao školjka uz hrid. Kutak za kuhanje i kupaonica na suprotnim stranama popunjavali su tlocrt njegova uobičajenog boravišta. Kad je postao čuvar, radnik i jedini stanar toga mjesta.

Stigao je do vrata i gurnuo ih.

I zinuo od zaprepaštenja.

Ovdje su oblici bili čistiji. Svjedo s rasvjetnih stupova na parkiralištu koje je ulazilo kroz prozor slalo je gotovo sve sjene da se zavuku u kutove.

Soba je bila u savršenom redu, kao da je izišao prije nekoliko sati, a ne godina. U zraku nije bilo tragova prašine i pred oči su iskakalizvukovi česta i brižna čišćenja. Samo je krevet bio pokriven prozirnom plastičnom folijom.

Upravo je htio načiniti nov korak u staroj kući, kad je odjednom osjetio kako ga je nešto udarilo i brzo mu se provuklo između nogu. Odmah zatim neki tamni obris skočio je na krevet, izazvavši šuštanje plastike.

Zatvorio je vrata, približio se noćnom ormariću i upalio svjetiljku kraj kreveta. Iz blaga svjetla što se ujedinilo s izvanjskim svjetlom izronila je njuška velika crnog mačka koji ga je gledao krupnim zelenim očima.

»Valcere. Kriste sveti, još si tu.«

Životinja se bez straha približila hodajući lagano ukoso da ga onjuši. Pružio je ruku da ga uhvati i macan mu je dopustio da ga uzme ne pokazujući reakcije. Sjeo je na krevet i položio ga na koljena. Počeo ga je nježno češati ispod brade i mačak je smjesta počeo presti, kako je nekoć činio.

»Još ti se sviđa, ha? Ostao si filozof sklon užitcima kakav si bio.«

Dok ga je milovao, drugom je rukom stigao do točke gdje je morala biti zadnja desna šapa.

»Vidim da ti nije ponovno izrasla, u međuvremenu.«

Uz ime toga mačka bila je vezana čudna priča. Za račun Bena popravljao je nešto u ordinaciji doktorice Peterson, veterinarke. Stigao je bračni par s mačetom koje je bilo zamotano u okrvavljenu plahtu. Neki pas velika rasta bio je ušao u njihov vrt i izgrizao ga, možda tjerajući ga da plati zbog jedinoga grijeha što je bilo živo. Mače je bilo pregledano i smjesta podvrgnuto kirurškom zahvatu, ali nije bilo moguće spasiti mu šapu. Kad je veterinarka izišla iz operacijske dvorane i to objavila vlasnicima, njih se dvoje pogledalo sa zabrinutim izrazom.
Zatim žena, bezbojan tip u svijetloplavom*twin-setu,*koja je uzalud pokušavala ružem popraviti dvije pretanke usne, obratila se veterinarki sumnjičavim glasom.

»Bez jedne šape, kažete?«

Odmah se okrenula da potraži potporu čovjeka koji je bio kraj nje.

»Što ti misliš o tome, Sam?«

Čovjek je napravio neodređenu kretnju.

»Pa, to jadno stvorenje sigurno *će* patiti, bez jedne šape. Bit će doživotno osakaćeno. Pitani se ne bi li ga u ovom trenutku upravo bolje bilo...«

Zastao je usred rečenice. Doktorica Peterson pogledala ga je s upitnim izrazom i umjesto njega dodala zadnju riječ. »Ubiti?«
Njih dvoje se sporazumjelo pogledom već punim olakšanja. Nisu mogli povjerovati da su našli taj izlaz — da mogu prihvatiti kao prijedlog iz pouzdana izvora ono što je zapravo bilo već donijeta odluka.
»Vidim da se i vi slažete, doktorice. Onda to učinite. Ne će trpjeti, je li tako?«
Veterinarkine plave oči u tom su času postale ledene a njezin glas ih je pokrio injem. Ali vlasnicima se previše žurilo napustiti to mjesto da bi išta primijetili.
»Ne, ne će trpjeti.«
Platili su i izišli malo brže nego što bi logično bilo očekivati, pažljivo pritvorivši vrata. Zatim je izvana doprla buka automobila potvrđujući osudu one jadne životinje, bez mogućnosti pomilovanja. On je pribivao cijelom prizoru, ne prestajući raditi. Tek je u tom času ostavio gips koji je mijesio u kanti i približio se Claudini Peterson. Oboje je bilo bijelo, ona zbog mantila a on zbog tragova prašine na odjeći.
»Nemojte ga ubiti, doktorice. Ja ga uzimam.«

Pogledala ga je ne rekavši ništa. Njezine su ga oči dugo ispitivale prije nego što će odgovoriti. Potom je kazala samo dvije riječi.
»U redu.«

Okrenula se i vratila u dvoranu, ostavivši njega sama — gospodara mačka s tri šape. Upravo iz toga se rodilo njegovo ime. Kako je rastao, njegov način hoda podsjećao ga je na takt valcera: jen-dva-tri, jen-dva- tri, jen-dva-tri...
I ostao je Valcer.

Spremao se premjestiti mačka koji je nastavio blaženo presti kraj njega na krevetu kad je, iznenada, snažan udarac nogom širom otvorio vrata. Valcer se prestrašio i hitrim skokom na tri šape pojurio da se zavuče ispod kreveta. Zapovjedan glas ispunio je sobu i ono što je ostalo od njegovih ušiju.

»Tko god jesi, bolje ti je da izideš s podignutim rukama i bez naglih pokreta. Imam pušku i namjeravam je upotrijebiti.«
Ostao je na trenutak nepomičan.

Zatim, ne rekavši ni riječi, ustao je i mirno krenuo prema vratima. Malo prije nego što će se pomoliti licem u osvijetljenom okviru, pružio je ruke uvis. To je bila jedina kretnja koja mu je još stvarala malo bola.

I plimu uspomena.

POGLAVLJE 5.

Ben Shepard pomaknuo se iza miješalice, nastojeći zauzeti bolji
položaj odakle će držati na nišanu vrata. Kap prašna znoja niz sljepoočnicu podsjetila ga je koliko je hangar topao i vlažan. U jednom je času došao u napast da je obriše ali draže mu je bilo ne dizati ruke s remingtonke. Tko god bio u sobi, nije znao kako će reagirati na njegovu zapovijed da izađe. Ali iznad svega nije znao je li naoružan ili ne. U svakom slučaju, čovjek je upozoren. On drži u rukama sačmaricu i nikada ne govori u vjetar. Bio je u ratu u Koreji. Ako taj tip ili ti tipovi ne vjeruju da je doista namjerava upotrijebiti, grdno se varaju.
Ništa se nije dogodilo.
Bilo mu je draže ne paliti svjetlo. U polutami vrijeme je sličilo na osobnu stvar između njega i kucanja njegova srca. Pričekao je nekoliko časaka koji su izgledali kao da traju vječnost.
Slučajno se dogodilo da se našao tu u to doba.
Vraćao se nakon večernjeg kuglanja s momčadi za koju igra. Bio je na Zapadnoj aveniji i netom izišao iz North Folk Villagea kad mu se na komadnoj ploči starog kombija upalila lampica za ulje. Da je nastavio vožnju, izložio bi se opasnosti da mu se zariba motor. Malo dalje bio je puteljak što vodi do njegova hangara. Skrenuo je u brzini, zahvativši drugu traku da bi presjekao okuku i ne bi bio prisiljen kočiti. Odmah porom ugasio je motor i ubacio u prazan hod da iskoristi zamah i stigne do kapije.
Dok se približavao zgradi osjećajući kako se tucanik pod gumama kotrlja sa sve težim zvukom dok je malo-pomalo gubio brzinu, u Jednom času učinilo mu se da vidi gdje blijeda svjetlost prodire kroz Makla. To je naglo prekinulo ne baš utješne misli upućene kojemu god božanstvu što se brine o vozačima automobila.
Smjesta je zaustavio kombi. Izvukao je iza sjedala remingtonku i provjerio je li napunjena. Sišao je ne zatvarajući vrata i približio se hodajući po travnatom rubu da ne stvara buku teškim cipelama. Kad je odatle otišao prije nekoliko sati, možda je zaboravio upaljeno svjedo.
Sigurno je bilo tako.
Ali u svakom slučaju htio se osvjedočiti stojeći na sigurnom s prave strane puščane cijevi. Kako je govorio njegov stari, od prevelika opreza nikada nitko nije umro.
Produžio je držeći se žičane ograde i našao prorezanu mrežu. Zatim je vidio da je osvijetljena stražnja soba i da je neka sjena prošla ispred prozora.
Ruke položene na kundak remingtonke počinjale su se znojiti više nego što treba. Brzo je bacio pogled oko sebe.
Nije primijetio nikakvo parkirano vozilo u blizini i ta ga je činjenica zbunila. Hangar je pun materijala i strojeva. Njihova vrijednost nije prevelika, ali svejedno bi mogla probuditi pohlepu nekog lopova. Ali sve su te stvari prilično teške. Činilo mu se čudnim da se netko odlučio doći pješice da počisti njegovu radionicu.
Prošao je kroz otvor u mreži i stigao do vrata kraj kolnog prolaza. Kad je gurnuo krilo, otkrio je da su otvorena. Dodirom je osjetio ključ u bravi i pri oskudnom svjetlu s rasvjetnih stupova što se odbijalo od bijela zida primijetio je da su vratašca požarnog aparata pritvorena.
Čudno. Veoma čudno.
Samo on je znao da postoji rezervni ključ.

Podjednako ispunjen znatiželjom i oprezom prošao je kriomice svoj mali ispit spretnosti između nagomilanih materijala u unutrašnjosti da bi na kraju udarcem noge otvorio širom vrata na stražnjoj sobi.
I sad je držao pušku uperenu prema otvorenim vratima.

Figura čovjeka podignutih ruku pojavila sc na pragu. Načinio je nekoliko koraka i zaustavio se. Na to sc i Ben pomaknuo, ali tako da ga je i dalje štitila zdepasta i nezgrapna masa miješalice. S te točke imao je pod nadzorom noge onoga tipa i da je samo pokušao kakav nagao pokret skratio bi ga za deset palaca.

»Jesi li sam?«

Odgovor je smjesta stigao. Miran i spokojan, očevidno iskren.

»Da.«

»Dobro, sad izlazim. Ako me ti ili koji tvoj prijatelj namjeravate nasamariti, napravit ću ti rupu na trbuhu veliku kao željeznički tunel.«

Pričekao je trenutak i zatim izišao na otvoreno. Držao je pušku u visini boka čvrsto uperenu u trbuh onoga čovjeka. Načinio je dva-tri koraka prema njemu, sve dok ga nije mogao dobro pogledati u lice.

A ono što je vidio izazvalo je najezdu žmaraca. Čovjeku su lice i glava bili potpuno izobličeni od onoga što je sličilo na ožiljke strašnih opeklina. S lica su se nastavljali niz vrat i gubili u ovratniku otvorene košulje. Desnoga uha uopće nije bilo a od drugoga je ostao samo komadić, prilijepljen kao sprdnja za lubanju gdje je kosu nadomjestila koža srasla u velikim naborima.

Samo je područje oko očiju bilo nedirnuto. I sada su ga te oči slijedile dok se približavao, više ironične nego zabrinute.

»A tko si ti dovraga?«

Čovjek se nasmiješio. Uz uvjet da se ono što se pojavilo na licu kad je to pokušao učiniti moglo nazvati smiješkom.

»Hvala ti, Ben. Barem me nisi upitao *što* sam.«

Čovjek je spustio ruke ne zatraživši dopuštenja da to učini. Tek u tom času Ben je primijetio da na rukama nosi rukavice od lagane tkanine.

»Znam da me je teško prepoznati. Nadao sam se da mi je barem glas ostao isti.«

Ben Shepard razrogači oči. Puščana cijev se spustila protiv njegove volje, kao da su mu odjednom ruke postale toliko mlohave da je nije mogao više podupirati. Zatim mu dode riječ kao da prije toga nije imao njezina dara.

»Kriste Bože sveti, Mali gazda. To si ti. Svi smo mislili da si...«

»Mrtav?«

Sljedeća mu je rečenica izišla iz usta kao glasna misao i pokopananada.

»A prema tvome mišljenju nisam?«

Ben se odjednom osjetio starim. I shvatio je da se osoba što stoji pred njim osjeća starijom od njega. Još zbunjen od toga neočekivana susreta, ne znajući dobro što bi učinio ili kazao, približio se zidu i pružio ruku prema prekidaču. Kad je krenuo upaliti još jedno svjetlo, Mali gazda ga zaustavi kretnjom.

»Pusti to. Jamčim ti da se s povećanjem svjetla ne poljepšavam.«

Ben postade svjestan da su mu oči vlažne. Osjetio se nekorisnim i glupim. Napokon je učinio jedino što mu je nagon zapovjedio. Naslonio je remingtonku na hrpu sanduka, približio se i blago zagrlio vojnika koji je u očima nosio samo uništen život.

»Jebote, Mali gazda, što je lijepo znati da si živ.«

Osjetio je kako mu mladićeve ruke obuhvaćaju ramena.

»Mali gazda više ne postoji, Ben. Ali lijepo je biti ovdje s tobom.«

Ostali su načas tako, zbog privrženosti koja je odgovarala odnosu između oca i sina. S apsurdnom nadom da će, kad se rastave, biti kao bilo kojeg dana u prošlosti, i sve će biti normalno, i Ben Shepard, građevinski poduzetnik, zadržao se u hangaru da svojem radniku dade upute za sljedeći dan.

Otpustili su se iz zagrljaja i bili su opet oni iz sadašnjosti, jedan sučelice drugomu. Ben dade znak glavom.

»Dođi ovamo. Moralo je ostati koje pivo. Ako ti prija.«

Mladić se nasmiješi i odgovori mu u smislu njihova starog povjerenja.

»Nikada ne odbij pivo koje ti nudi Ben Shepard. Mogao bi popizditi. A nije lijep prizor naći se pred njim u takvu stanju.«

Premjestili su se u stražnju sobu. Mali gazda je pošao sjesti na krevet. Oglasio se dozivanjem i Valcer je smjesta izišao iz skrovišta i skočio mu u krilo.

»Ostavio si sve kako je bilo. Zašto?«

»Griješiš. Doista bi mi bilo drago da su mi ovdje živi. Svi.«

Poslužio se istim tonom glasa kad je rekao

»Nemoj se brinuti, kaplaru. Sad ćemo te izliječiti...«

i odmah potom pucao u glavu Sidu Margolin u koji je ležao na zemlji i tužio se zbog rane na ramenu.

S neke točke iza njega začuo se šum s radija. Zatim se drugi gerilac, mnogo mladi mladić, pridružio svojem zapovjedniku. Razmijenili su užurban razgovor, nerazumljivim jezikom Zemlje koju nikada ne će uspjeti razumjeti.

Zatim se zapovjednik opet obratio njemu.

»Današnji se dan najavljuje kao prilično zabavan dan.«

Prignuo je koljena i čučnuo ispred njega, tako da mu može dobro vidjeti lice.

»Bit će zračni napad. Ima ih svakog dana. Ali sljedeći će biti u ovom području.«

U tom je trenutku razumio. Bilo je ljudi koji su išli u rat jer su morali ići. I drugih koji su osjećali da moraju ići. Čovjek s crvenom trakom oko glave bio je tu jer mu se to sviđalo. Kada rat završi, vjerojatno će izmisliti drugi, možda samo svoj, samo da se nastavi boriti.

I ubijati.

Ta mu je misao naslikala na licu izraz koji je onaj drugi pogrješno razumio.

»Što je? Zapanjio si se? Misliš da žuti majmuni, Charlie, kako nas zovete, nisu sposobni izvoditi obavještajne operacije?«

Udario ga je dlanom po obrazu, to smješnije što je pljuska bila lagana kao milovanje.

»Naprotiv, sposobni smo za to. I danas ćeš imati prilike vidjeti za koga se boriš.«

Ustao je naglo i načinio kretnju. Odmah su trkom došla četvorica ljudi naoružanih kalašnjikovima AK-47 i puškama i opkolili ih, držeći ih na nišanu. Peti se primaknuo i razvezao im ruke. Naglim pokretom pozvao ih je da ustanu.

Zapovjednik je pokazao puteljak pred njima.

»Na onu stranu. Brzo i tiho, molim.«

Gurnuli su ih bezobzirno u pokazanom pravcu. Poslije nekoliko minuta marša ubrzanim korakom izbili su na prostranu pjeskovitu čistinu uz koju se njima zdesna pružala plantaža stabala kaučukovca, postavljenih u tako pravilnim razmacima da su sličila na prkos prirode u kaosu vegetacije svuda naokolo.

Razdvojili su ih i privezali uz dva debla gotovo na suprotnim krajevima čistine, tako da je između njih bio dugačak niz drveča. Čim je osjetio stegnute uzlove na zapešćima, preko usta su mu čvrsto privezali krpu.

Ista je sudbina zapala i njegova druga koji je zbog znakova opiranja dobio udarac kundakom u leda.

Čovjek s crvenom trakom približio se sa svojim podrugljivim izrazom.

»Vi koji ga upotrebljavate s tolikom lakoćom morali biste znati kakav učinak ima napalm. Moji ljudi to odavno znaju...«

Pokazao je neodređenu točku na nebu ispred sebe.

»Zrakoplovi će stići otamo, američki vojniče.«

Vratio mu je na vrat pločicu za raspoznavanje. Zatim mu je okrenuo leđa i otišao, a za njim i njegovi ljudi, tihi kako su samo oni znali biti. Ostali su sami da se gledaju izdaleka i pitaju se zbog čega i što i kada. Poslije je iz one točke iznad stabala, na nebu iznad njih, stigao zvuk motora. Cessna L-19 Bird Dog izišla je kao plod čarolije iza ruba vegetacije. Bila je u misiji izviđanja i letjela vrlo nisko. Gotovo ih je nadletjela kad je pilot odjednom izveo zaokret spustivši se još niže. Toliko da su mogli jasno vidjeti obrise dvaju muškaraca u kabini. Malo poslije, kad je završila igra prestiža, letjelica se vratila prosijecati nebo odakle je stigla. Vrijeme je prošlo u tišini i znoju u neodređenim količinama. Zatim se čuo fijuk i stigao par Phantoma s brzinom koja je njihov strah razložila u filmske slike i sa sobom odnijela zvuk. Tek poslije, zbog neke čudnovatosti, bljesak. Vidio je kako sjaj raste i postaje prugom vatre koja napreduje kao da pleše pošto je proždrla sve na svom putu i ta je pruga došla iznad njih i udarila...

»... svom snagom moga draga, Ben. Doslovno se pretvorio u pepeo. Ja sam bio dalje i pogodio me takav val toplote da me je sveo na ovo stanje. Ne znam kako sam sc uspio spasiti. I ne znam koliko sam vremena ondje ostao prije nego što je stigla pomoć. Imam veoma zbrkana sjećanja. Znam da sam se probudio u nekoj bolnici, pokriven zavojima i s dvije igle zabodene u vene. I vjerujem da su potrebni životi mnogih ljudi da se osjeti bol koji sam pretrpio za onih nekoliko mjeseci.«

Mladić zastade. Ben je razumio da mu je tako dopustio da upije to što mu je netom rekao. Ili da ga pripremi za sljedeće svjedočenje.

»Vijetkongovci su nas upotrijebili kao ljudski štit. Vidjeli su nas i oni iz izviđačke letjelice. Znali su da smo ondje. I svejedno su napali.«

Ben pogleda vrške svojih cipela. U tom času što god bi rekao u vezi s tim iskustvom bilo bi suvišno.

Odluči vratiti se u sadašnjost i prići svim njezinim neizvjesnostima.

»Sto sad namjeravaš raditi?«

Mali gazda podiže ramena, nehajno.

»Treba mi samo utočište na nekoliko sati. Moram vidjeti dvije osobe. Poslije ću proći ovuda i uzeti Valcera i otići.«

Mačak, ravnodušan kao svi njemu slični, pridiže se na gospodarovim koljenima i smjesti svoje tri šape u udobniji položaj na krevetu.

Ben odmaknu stolicu od zida i pusti je da padne na pod.

»Osjećam da se spremaš upasti u nevolju.«

Mladić odmahnu glavom, sakriven iza svoje grimase.

»Ja ne mogu upasti u nevolju.«

Svuče pamučne rukavice i pruži prema Benu ruke pokrivene ožiljcima.

»Vidiš? Nema otisaka prstiju. Poništeni su. Što god dodirnem, ne ostavljam nikakvih tragova.«

Činilo se da razmišlja trenutak, kao da je napokon našao za sebe točnu definiciju.
»Više ne postojim. Ja sam utvara.«

Pogleda ga očima koje su mnogo zahtijevale iako su bile spremne veoma malo dopustiti.
»Ben, daj mi časnu riječ da nikom ne ćeš reći da sam bio ovdje.«

»Čak ni...?«

Prekide odsječeno, točno. Prije nego Što jE imao vremena dovršiti rečenicu.
»Nikomu, rekao sam. Nikada.«

»Inače?«

Trenutak tišine. Zatim su iz njegovih izmrcvarenih usta izišle riječi hladne kao riječi mrtvaca.
»Inače ću te ubiti.«

Ben Shepard shvati da je za mladića svijet iščeznuo. Ne samo onaj koji je imao u sebi, nego i onaj koji je bio oko njega. Kroz leda mu prodoše srsi. Bio je pošao s ljudima iz svoje zemlje da se bori u ratu protiv drugih ljudi koje je po naređenju morao mrziti i ubijati. Poslije onoga što se desilo, strane su se preokrenule.
Vratio se kući i za sve je postao neprijateljem.

POGLAVLJE 6.

Čekao je sjedeći u mraku.

Toliko je vremena iščekivao taj čas i sada kad je stigao potpuno su nestale žurba ili tjeskoba. Činilo mu se da je njegova nazočnost na tome mjestu potpuno normalna, predviđena, promišljena. Kao zora ili suton ili bilo koja druga stvar što mora biti i što biva svakog dana, iz dana u dan.

Držao je naslonjen na koljenima Colt M1911, propisano vojno oružje. Dobri Jeff Anderson, koji je bio lišen nogu ali je ostao snalažljiv, nabavio mu je taj pištolj ne postavljajući pitanja. I možda prvi put u životu nije zatražio ništa zauzvrat. Držao ga je u torbi, omotana krpom, tijekom cijelog putovanja.
Jedina lagana stvar koju je nosio sa sobom.

Prostorija gdje se nalazio bila je dnevna soba s kaučem i dvjema foteljama u sredini, raspoređenima u obliku potkove prema televizoru koji je bio blizu zida. Obično pokućstvo u jednoj običnoj američkoj kući gdje se jasno vidjelo da živi čovjek samac. Na zidovima malo priprostih slika, tepih koji nije nadahnjivao osjećajem čistoće, u sudoperu nekoliko tanjura poslije obroka. I posvuda miris cigareta. Ispred njega, zdesna, vrata kuhinje. Slijeva, druga vrata kroz koja se, nakon prolaza kroz malo predsoblje, ulazilo u kuću na ulaz iz vrta. Iza njegovih leđa, zaštićen izbočenim zidom, pristup stubištu koje vodi na gornji kat.

Kad je stigao i opazio da je kuća pusta, provalio je stražnja vrata i brzo pretražio unutrašnjost.

Dok je to činio, u ušima mu je odzvanjao glas narednika u taboru za obuku Fort Polk.
Prije svega, izviđanje mjesta.

Pošto se upoznao s rasporedom prostorija, odlučio je čekati u dnevnoj sobi jer je mogao držati pod nazorom kako glavni tako i sporedni ulaz.
Strateški izbor položaja.

Sjeo je na kauč i otkočio pištolj. Metak je skliznuo u cijev šumeći suho kao njegova usta.
Provjera učinkovitosti oružja.

I dok je čekao, misao mu se vratila na Bena.

Imao je još pred očima njegov izraz kad mu je zaprijetio. Ni traga strahu, samo razočaranje. Uzalud je pokušao poništiti one četiri riječi mijenjajući temu razgovora. Pitajući ga ono što ga je doista želio upitati od prvog trenutka njihova susreta.
»Kako je Karen?«

»Dobro. Dobila je dijete. Pisala ti je. Zašto joj se poslije toga nisi javljao?«
Napravio je stanku, zatim produžio tišim glasom.

»Kad su joj rekli da si poginuo, prolila je sve suze koje su se mogle isplakati.«

Bilo je prizvuka prijekora u tim riječima i u tom glasu. On je naglo ustao, pokazujući rukama na sebe.

»Ben, vidiš li me? Ožiljci kakve imam na licu pokrivaju cijelo moje tijelo.«

»Ona te je voljela.«

Ben se smjesta ispravio.

»Ona te voli.«

On je odmahnuo glavom kao da odgoni dosadnu misao.

»Voli čovjeka koji sada više ne postoji.«

»Ja sam siguran da...«

Zaustavio ga je pokretom ruke.

»Sigurnosti nisu od ovoga svijeta. I one rijetke gotovo su uvijek negativne.«
Okrenuo se prema prozoru da mu Ben ne vidi lice. Ali iznad svega da on ne vidi njegovo.

»Oh, da. Znam što bi se dogodilo da odem k njoj. Objesila bi mi se rukama oko vrata. Ali koliko dugo?«
Okrenuo se opet prema Benu. Prije se nagonski sakrio na trenutak. Ali sad se morao vratiti da pogleda stvarnosti u oči i dopusti da stvarnost pogleda njemu u lice.

»Pretpostavljajući da su svi problemi između nas riješeni, njezin otac i sve ostalo, koliko dugo bi trajalo? To sam se pitao svakog trenutka, od prvog puta kad su mi dali da se pogledam u zrcalu i kad sam otkrio što sam postao.«
Ben je u njegovim očima vidio suze koje su bile dijamanti male vrijednosti. Jedini koje je mogao sebi priuštiti s vojničkom plaćom. I razumio je da je te riječi već stotine puta ponovio u svojoj glavi.

»Možeš li zamisliti što bi značilo probuditi se izjutra i kao prvu stvar vidjeti moje lice? Koliko bi to trajalo, Ben? Koliko?«
Nije očekivao odgovora. Ne zato što ga ne bi želio znati, nego zato što ga je već znao. Znali su ga obojica.

Ponovno je promijenio temu razgovora.

»Znaš li zašto sam otišao kao dragovoljac u Vijetnam?«

»Ne. Nikada nisam uspio razumjeti smisao te odluke.«

Vratio se da sjedne i pomiluje Valcera. Ispričao mu je sve što se dogodilo. Ben je u tišini slušao. Dok je govorio, samo ga je gledao u lice, prelazeći očima po izmrcvarenoj koži. Kad je završio, Ben je rukama prekrio svoje lice. Njegov se glas procijedio kroz branu od prstiju.

»Ali zar ne misliš da Karen...«

Odjednom se našao na nogama i približio se stolici gdje je sjedio njegov bivši poslodavac. Kao da je htio bolje podcrtati svoje riječi.

»Mislio sam da sam bio jasan. Ne zna da sam živ i to ne smije znati.«

U tom je času i Ben ustao i šutke ga opet zagrlio, ovaj put više snage. On nije uspio uzvratiti takvim stiskom. Ruke su mu ostale »puštene duž bokova, dok se onaj drugi nije odmaknuo.

»Ima stvari koje nitko ne bi smio kušati u životu, jadni moj mladiću. Ne znam je li pravedno da to učinim. Za tebe, za Karen, za dijete. Ali što se mene tiče, nikada te nisam vidio.«

Kad je izišao, Ben je bio ispred vrata hangara. Nije ga upitao ni kamo ide ni što ide učiniti. Ali u njegovim je očima bilo gorko uvjerenje da će to uskoro saznati. Osjećao je kako ga njegov suučesnički pogled protiv volje slijedi dok se udaljavao.

U tom času samo su dvije stvari bile izvjesne, za obojicu.

Prva je bila da ga Ben ne će izdati.

Druga, da se nikada više ne će vidjeti.

Presjekao je grad i prešao pješice put do kuće na kraju Mehaničke ulice. Radije je prepješačio nekoliko milja nego upitao Bena da mu posudi auto. Htio je izbjeći da ga na bilo koji način ne uplete više nego što treba u tu ružnu priču. I nije mu bilo ni na kraj pameti da ga ulove dok pokušava ukrasti neki automobil.

Dok je hodao, Chillicothe se oko njega nizao nepokretan i ne primjećujući ga, kao i *uvijek*. Bilo je to *koje god mjesto* u Americi, ono gdje se bio zadovoljio mrvicom nade dok su se mnogi mladići njegove dobi bezbrižno kretali između gomila sigurnih stvari.

Prolazio je ulicama i izbjegavao osobe i klonio se svjetala i svaki korak je bio misao i svaka misao je bila...

Motor automobila u uličici vratio mu je pozornost koju je na trenutak bio izgubio. Ustao je s kauča i približio se k prozoru. Odmaknuo je zastor koji je vonjao po prašini i pogledao van. Posljednji model Plymouth Barracuda bio je parkiran s nosom uprtim u roletu na garaži. Svjetla farova umrla su na betonu i iz auta su izišli jedan za drugim Duane Westlake i Will Farland.

Obojica su bila u uniformi.

Šerif je bio malo krupniji nego posljednji put kad ga je vidio. Previše jela i previše piva, možda. Možda sve puniji govana. Drugi je ostao mršav i suhonjav i proklet kako ga je upamtio.

Njih dvojica su se brbljajući približila ulaznim vratima.

Nije mogao povjerovati u svoju sreću.

Pretpostavljao je da će morati obaviti dva posjeta, te noći. Sada mu slučaj nudi na srebrenom tanjuru mogućnost da izbjegne jedan posjet. I da učini tako da svaki od njih dvojice zna...
Vrata se otvoriše i prije nego što je svjetlo provalilo u sobu mogao je vidjeti obrise dvaju ljudi utisnute u okviru što ga je svjetlo izrezalo na podu.

Svjetlost i tama.

Ugojenost i suhonjavost.

Zlo i gore.

Pomaknuo se prema stubištu i nekoliko trenutaka ostao naslonjen na zid da sluša njihove glasove. Dijalog je prešao u njegovu glavu kao stranice kazališnog teksta što ga je Karen jednom nagnala da pročita.

Westlake.

»Što si učinio s onim momcima koje smo zaustavili? Tko su?«

Farland.

»Četiri skitnice u prolazu. Obične ništarije. Duge kose i gitare. Nemamo ništa protiv njih. Ali, dok čekamo provjeru, noć će provesti u hladovini.«
Stanka. Ponovno Farland.

»Rekao sam Rabowskom da ih strpa u ćeliju s nekim grubijanom, razumije se.«
Čuo je piskutav smijeh koji je sličio na mišje cviljenje. Sigurno je izišao kroz tanke usne šerifova zamjenika.

Ponovno Farland.

»Večeras će umjesto ljubavi voditi rat.«

Westlake.

»Možda ih spopadne volja da podrežu kosu i potraže posla.«

Iz svoga skrovišta nasmiješio se s gorčinom u ustima.

Vuk dlaku mijenja, ali ne mijenja ćud.

Samo što oni nisu bili vukovi. Bili su šakali, od najgore vrste.
Oprezno se nagnuo, zaštićen polutamom i zaklonom što ih nudi zid. Šerif je pošao upaliti televizor, bacio kapu na stol i zavalio se u fotelju. Malo poslije svjetlu u sobi pridružilo se treperenje ekrana.
I komentar bejzbolske utakmice.

»Kriste, već smo gotovo na svršetku. I gubimo. Znao sam da će nam utakmica u Kaliforniji krenuti naopako.«
Okrenuo se prema zamjeniku.

»Ako hoćeš, ima piva u frižideru. Kad već ideš, donesi i meni jedno.«
Šerif je bio apsolutni šef i bilo mu je stalo da to ističe, čak i u slučaju gostoprimstva. Upitao se bi li se na isti način ponašao da je umjesto svoga podređenoga bio u onoj sobi sudca Swansona.
Zaključio je da je to pravi trenutak. Izišao je iz skrovišta s uperenim pištoljem.
»Pivo može pričekati. Ruke uvis.«

Na zvuk njegova glasa stresao se Will Farland, koji mu je stajao zdesna. A kad je postao svjestan njegova lica, problijedio je sam u licu.

Westlake je naglo okrenuo glavu. Kada ga je vidio, ostao je na trenutak zatečen.
»A koji si klinac ti?«

Pogrješno pitanje, šerife. Jesi li siguran da to želiš doznati?

»Zasad nije važno. Ustani i prijeđi nasred sobe. A ti stani pokraj njega.«
Dok su se njih dvojica micala kako im je naredio, Farland je pokušao spustiti ruku na futrolu od pištolja.
Predvidljivo.
Načinio je dva brza koraka bočno da ga može potpuno obuhvatiti pogledom i zaklimao glavom.
»Da nisi ni pokušao. Znam se jako dobro služiti ovim oružjem. Vjeruješ li mi na riječi ili hoćeš da ti pokažem?«
Šerif podiže ruke s kretnjom koja je htjela biti sredstvo za umirenje.
»Čuj, prijatelju, pokušajmo svi ostati mirni. Ne znam tko si ni što tražiš, ali podsjećam te da tvoja nazočnost u ovoj kući predstavlja prekršaj. Osim toga prijetiš oružjem dvojici predstavnika zakona. Zar ne misliš da je tvoj položaj već prilično težak? Prije nego što učiniš druga sranja savjetujem ti da...«
»Tvoji savjeti donose zlo, *Šerife* Westlake.«
Zapanjivši se kad je čuo izgovaranje svog imena, čovjek nabra obrve i nagnu krupnu glavu malko u stranu.
»Poznajemo se?«
»Upoznavanja odgodimo za poslije. Will, sad sjedni na pod.«
Farland je bio previše zatečen da bi se raspitivao. Okrenuo je oči prema nadređenom, ne znajući što bi učinio.
Glas koji je začuo kako mu stiže iza leda raspršio je svaku njegovu sumnju.
»Ne zapovijeda više on, govno jedno. Nego ja. Ako ti je milije završiti mrtav na podu, mogu ti udovoljiti.«
Čovjek se savi u dugačkim nogama i sjede pomažući se rukom oslonjenom na pod. U tom času, usmjerivši cijev pištolja, pokaza ga šerifu.
»Sada, mirno i bez naglih pokreta, izvuci mu lisičine iza pasa i sveži mu ruke iza leda.«
Westlake je pocrvenio u licu od prisiljavanja, ali se pokorio i izvršio zapovijed. Dvostruk i rezak škljocaj lisičina koje su se zatvorile označio je početak zatočeništva šerifova zamjenika Willa Farlanda.
»Sada uzmi svoje i stavi jedan okvir na desno zapešće. Zatim se okreni držeći ruke iza leda.«
U šerifovim se očima vidjela srdžba. Ali ispred tih istih očiju bio je pištolj. Poslušao je naredbu i uskoro potom jedna sigurna ruka stisnula je drugi okvir lisičina oko slobodna zapešća.
»Sjedni kraj njega, sada.«
Šerif se nije mogao pomoći rukama. Prignuo je koljena i pao na pod na smiješan način, naslonivši silovito svoju gromadu na Farlando- va leda. Zamalo da obojica nisu završila izvaljena na podu.
»Tko si ti?«
»Imena dolaze i odlaze, šerife. Samo uspomene ostaju.«
Nestao je načas iza zida koji je skrivao stubište. Kad se vratio, držao je u ruci kantu punu benzina. Pri pretraživanju kuće našao ju je u garaži, pokraj kosilice. Sigurno je to bila zaliha koju je šerif držao u kući da ne ostane na cjedilu kad kosi travnjak. To beznačajno otkriće urodilo je malenom mišlju u glavi i preplavilo ga golemom radošću.
Zadjenuo je pištolj za pas i približio se njima dvojici. Mirno je počeo po njima izlijevati sadržaj kante. Njihova se odjeća osula tamnim mrljama dok se jedak i uljevit miris benzina širio po sobi.
Will Farland se nagonski pomaknuo da mu mlaz ne zahvati lice i udario glavom u šerifovu sljepoočnicu. Westlake nije reagirao. Bol mu Jc umrtvila panika koja se počela javljati u njegovim očima.

»Što hoćeš? Novac? Nemam mnogo u kući, ali u banci...«

Zamjenik prvi put prekide svoga šefa, glasom koji je kreštao od straha.

»I ja imam. Gotovo dvadeset tisuća dolara. Sve ću ti ih dati.«

Što rade dva krasna američka mladića usred ovih rižišta?

Dok je nastavljao izlijevati tekućinu iz kante po njima dvojici, bilo mu je ugodno pomisliti da njihove suze ne teku samo zbog benzinskih para. Progovorio je ohrabrujućim tonom kojemu ga je jednog dana netko naučio.

Nemoj se brinuti, kaplaru. Sad ćemo te izliječiti...

»Eto. Možda se možemo nagoditi.«

Tračak nade stiže da utješi šerifovo lice i riječi.

»Sigurno. Sutra ujutro pođi s nama u banku i uzmi vreću novaca.«

»Da, mogli bismo tako učiniti...«

Glas koji je dopuštao nadu odjednom iščeznu.

»Ali to ne ćemo učiniti.«

Ostatkom benzina u kanti obilježio je na podu prugu koja je stigla do vrata. Zavukao je ruku u džep i izvadio upaljač Zippo. Neki gadljiv smrad pridružio se jetkom mirisu koji je ispunjavao sobu. Farland se bio usrao u gaće.

»Nemoj, molim te, nemoj to učiniti, nemoj za ljubav...«

»Začepi ta usrana usta!«

Westlake je prekinuo to nekorisno cmizdrenje. Povratio je malo ponosa snagom mržnje i znatiželje.

»Tko si, kopile jedno?«

Mladić koji je bio vojnik gledao ga je jedan časak u tišini.

Zrakoplovi će stićiotamo...

Zatim je rekao svoje ime.

Šerif je razrogačio oči.

»Nije moguće. Ti si mrtav.«

On upali Zippo. Užasnute oči dvojice ljudi bile su prikovane uz plamen. Nasmiješio se i taj put je bio zadovoljan što je njegov smiješak grimasa.

»Ne, kurvini sinovi. Vi ste mrtvi.«

S naglašenom kretnjom otvorio je šaku više nego što je trebalo i pustio da upaljač padne na pod. Nije znao koliko će pad upaljača trajati njima dvojici. Ali dobro je znao koliko dugačak može biti taj put.

Bez zvuka, za njih.

Samo metalni zveket Zippa koji je udario o pod. Zatim svijetao topli udar i odmah potom plameni jezik koji je plešući napredovao dok ih nije progutao kao predujam pakla koji ih očekuje.

Ostao je da čuje kako urlaju i da vidi kako se koprcaju i gore dok se po sobi nije proširio miris ispečena mesa. Udisao ga je punim plućima, uživajući u činjenici što taj put meso nije bilo njegovo.

Zatim je otvorio vrata i izišao na ulicu. Počeo je hodati ostavljajući kuću iza leđa, slušajući gdje ga prate krici kao blagoslov dok se udaljavao.

Malo poslije, kad su krici prestali, znao je da je zatočeništvo šerifa Duanea Westlakea i njegova zamjenika Willa Farlanda završilo.

POSLIJE MNOGO GODINA

POGLAVLJE 7.

*Jeremy*Correse pogleda tamni BMW koji se udaljavao želeći potajno vidjeti kako eksplodira. Bio je siguran da svijet ne bi osjetio ni najmanje pomanjkanje osoba koje su sjedile u njemu, osim vozača.

»Pođite se frigati, *idioti.«*

Uputivši taj komentar satelitskoj navigaciji, pustio je auto da se izgubi u prometu i ušao u jednu od dviju baraka na gradilištu. Bile su to zapravo dvije limene kutije na kotačima, postavljene uz drvenu ogradu koja je obilježavala područje radova. Odupro se napasti da zapali cigaretu.

Tek završeni tehnički sastanak oneraspoložio ga je i povećao zlovolju koju vuče sa sobom od početka radnoga dana, iako to nije bio jedini razlog.

Prethodne večeri otišao je u Madison Square Garden pogledati kako Knicksi gadno gube od Dallas Mavericksa. Izišao je odande s osjećajem gorčine koji ga je svaki put navodio da se upita zašto toliko tvrdoglavo posjećuje taj hram športa.

Okupljanje, svečanost, zajednička strast — to mu je odavno prestalo pripadati. Pobijedila ili izgubila njegova momčad, kod kuće se uvijek nalazio s istom otrcanom mišlju.

Sam je.

Ići u lov za uspomenama nikada nije lijepa stvar, Sto god našao na putu, ostaje u svakom slučaju zapravo ništa. Lijepe uspomene ne možeš više uhvatiti a ružne ne možeš ubiti. I svaki udisaj kao da se sastojao od nezdrava zraka, od zraka koji se zaustavlja u grlu i ostavlja gorak okus u ustima. Ipak se svaki put onamo vraćao, hraneći instinkt da sam sebi čini zlo koji svako ljudsko biće, u većoj ili manjoj mjeri, nosi u sebi.

Više je puta tijekom utakmice dopustio da mu pogled kruži gledalištem oko njega, sve dok ne bi malo-pomalo izgubio zanimanje za ono što se događalo na igralištu gdje su se micali momci u šarolikim dresovima.

S melankoličnom kutijom *popcorna* u ruci vidio je kako se očevi i sinovi uzbuđuju zbog Ironsova zakucavanja ili zbog Jonesove trice i kako viču u zboru s ostalim navijačima skandirajući slogove riječi »Obrana! Obrana! Obrana!« kad je napadala protivnička momčad.

Neko je vrijeme i on to činio, kad je išao gledati utakmice sa sinovima i osjećao da predstavlja nešto u njihovu životu. Ali pokazalo se da je to iluzija, dok je istina bila da su oni predstavljali sve u njegovu.

Kad je jedan od Knicksa ubacio tricu, i on je ustao, likujući po inerciji skupa s gomilom savršenih neznanaca i koristeći tu izliku da potisne u nutrini nešto što se penjalo prema njegovim očima.

Poslije je opet sjeo. S njegove desne strane bilo je prazno mjesto a slijeva su sjedili mladić i djevojka koji su se gledali i kao da su se pitali zašto su tu umjesto da su u bilo kakvu krevetu u bilo kojoj kući da im bude dobro.

Kad je odlazio u Madison sa sinovima, sjedio je uvijek između njih. John, mlađi, obično je bio njemu zdesna i s jednakim je zanimanjem pratio utakmicu i prolazak prodavača pića, šećerne vune i čitava niza drugih namirnica što se jedu na tribinama. Jeremy ga je često uspoređivao s peći u kojoj može izgorjeti*hot-dogipopcorn*kao što je u staroj parnoj lokomotivi izgorijevao ugljen. Više je puta pomislio kako toga dječačića nimalo ne zanima košarka i da mu jedini užitak u odlascima na utakmice predstavljaju poslastice koje mu je otac kupovao.

Sam, stariji, onaj što je više sličio na njega kako tjelesno tako i po karakteru, onaj što će ga uskoro nadmašiti visinom, bio je naprotiv zanesen fazama igre. Iako o tome nikada nisu govorili, znao je da će njegov san biti da jednog dana postane zvijezda NBA lige. Na žalost Jeremy jc bio uvjeren daće to ostati samo san i ništa više. Sam je naslijedio njegov krupan kostur i tjelesnu gradu koja će s vremenom težiti da se više širi nego izdužuje, iako je bio član školske momčadi i redovito ga pobjeđivao kad su se zajedno nadmetali ispod koša iza kuće.

To ga je uistinu vrijeđalo. Ali je zbog očinskog ponosa Jeremy bio sretan svaki put kad bi doživio takvo poniženje.

Potom se dogodilo ono što se dogodilo. Zapravo nije imao osjećaja krivnje i nije morao snositi nikakvu krivnju.

Jednostavno je bilo počelo rušenje.

On i Jenny, njegova žena, zatekli su se kako se muvaju po kući razgovarajući sve manje i raspravljajući sve više. Potom su prestale svađe i ostala je šutnja. Bez pravog razloga postali su dvoje stranaca. U tom je času zaključeno rušenje a oni nisu našli snage da počnu iznova graditi.

Poslije razvoda Jenny se zbližila s roditeljima i sad je živjela u Queensu s dječacima. Odnosi među njima ostali su uglavnom dobri i, usprkos onomu što je odredio sudac, ona mu je dopuštala da se susreće sa sinovima kad god je htio. Samo što Jeremy nije uvijek mogao i malo-pomalo dogodilo se da su ga dječaci viđali sa sve manjom učestalošću i sa sve manjim oduševljenjem. Izlasci su se prorijedili a utakmice na stadionu sasvim su prestale.

Koliko se činilo, rušenje je postalo njegovom specijalnošću, na poslu i izvan njega.

Otresao se tih misli i pokušao se vratiti u sadašnjost.

Građevinsko poduzeće s vrtoglavim prihodima u kojem je radio, Sonora Inc., bilo je otkupilo na uglu između Treće avenije i Dvadeset i treće ulice dvije četverokatnice, jednu do druge, isplativši znatnu svotu vlasnicima i pozamašnu otpremninu obiteljima koje su još stanovale u tim zgradama. Na njihovu će se mjestu podignuti stambeni objekt s četrdeset dva kata, sa športskom dvoranom, bazenom na krovu i raznim drugim pogodnostima.

Novo je silom uklanjalo staro.

Bili su stigli gotovo do kraja rušenja. Jeremyju je ta faza bila nužna ali krajnje dosadna. Poslije mjeseci napora, buke i kamiona koji su odvozili srušeni materijal, činilo se da posao nije ni počeo. Isprva je s mrvicom melankolije gledao kako padaju dvije stare zgrade od crvene opeke, komadić oskudne povijesti koja je postojala oko njega. Ali uzbuđenje zbog građenja bit će valjano protusredstvo. Uskoro će bageri iskopati dovoljan prostor da se postave temelji sposobni podupirati palaču takve vrste. I zatim će početi stvaranje, podizanje, dodavanje komada na komad sve do trenutka ushićenja kad će se na krovu zabosti zastava sa zvijezdama i prugama.
Stojeći na vratima barake vidio je kako radnici jedan po jedan prestaju raditi i upućuju se prema njemu.
Pogledao je na sat. Zbog rasprava s onim kretenima nastupila je stanka a da to nije ni primijetio. Nije bio gladan i nije bio raspoložen, u tom trenutku, dijeliti sa svojim podčinjenima brbljarije koje je vrijeme za objed donosilo skupa s jelom. Imao je s osobama koje su radile pod njegovim nadzorom srdačne odnose, ako ne i prijateljske. Nisu dijelili druge strane života, ali su uzajamno dijelili posao koji je zauzimao glavni njegov dio. I želio je da se na gradilištima kojima je upravljao radi u najvećem mogućem skladu. Zbog toga je postigao da ga cijene njegovi pretpostavljeni i poštuje radna snaga, iako su svi znali da je spreman, kad je potrebno, skinuti rukavicu i pokazati željeznu šaku.
Činjenica da u konkretnom slučaju nije bila baršunasta, nego teška radna rukavica nije mijenjala srž stvari.
Ronald Freeman, njegov zamjenik, popeo se u baraku i lagano zaljuljao pod. Bio je obojen čovjek, visok i debeo, zaljubljen u pivo i pikantnu hranu. Tragovi obiju sklonosti bili su vidljivi na njegovu licu i tijelu. Freeman se oženio ženom indijskog podrijetla, našavši, kako je govorio,*curryz*a svoje zube. Jedanput je Jeremy bio kod njih na večeri. Jedva je stavio u usta prvi komad nečega što se zvalo *masala* kad je osjetio da gori i smjesta morao popiti gutljaj piva. Poslije je u smijehu upitao domaćina je li za serviranje te hrane potreban oružni list.
Ron je skinuo plastičnu kacigu i približio se kutu gdje je ostavio termosicu koju mu je svaki dan spremala žena. Sjeo je na klupu uz dulju stranu barake i metnuo je na koljena. Pogledao je šefa u lice i shvatio da je riječ o jednom od onih dana koje treba izbaciti iz kalendara.
»Nevolje?«
Jeremy slegnu ramenima, smanjujući im značenje.

»Uobičajene. Kad se arhitekt i građevinar slože nakon svađe koja je među njima trajala satima, jedina je stvar koju znaju napraviti odlazak u potragu za trećim gnjavatorom da skupa slože svojevrstan Bermudski trokut.«

»Jesu li ga našli?«

»Znaš kako to ide. Seronje se uvijek lako nađu.«

»Gospoda Brokens?«

»Nego što.«
»Kad bi ta žena razumjela dvostruko više nego što razumije, opet ne bi apsolutno ništa razumjela. Mora biti fenomenalna u krevetu, kad joj muž potpuno opušta uzdu.«
»Ili je možda komad drveta pa je muž šalje naokolo da se pretrgne od posla kako uvečer ne bi imala prohtjeva. Zamisli kako to mora biti kad se ta žena ispruži kraj tebe i osjetiš da pruža ruku...«
Ron načini jezivu grimasu i riječima potvrdi svoju misao.
»Meni bi osobno morali ubaciti čopor lovačkih pasa u gaće da ga dignu iz brloga.«

U tom času popeše se dva čovjeka uza stepenice i pridružiše im se u baraci. Ron to iskoristi da otvori posudu s hranom. Smjesta se jak miris češnjaka proširio prostorijom.
James Ritter, mlad radnik s licem čestita momka, napravi korak prema vratima na koja je ušao sekundu prije toga.
»Kriste sveti, Ron. Zna li CIA da sa sobom nosiš oružje za masovno uništenje? Ako pojedeš sve to, poslije možeš dahom zavarivati željezo.«
Umjesto odgovora Freeman prinese razmetljivo punu vilicu hrane ustima.
»Ne razumiješ se ti u hranu. Zaslužuješ ono smeće koje obično jedeš, koje ti razara želudac i čak poništava djelovanje viagre koja ti je već potrebna, u to sam siguran.«
Jeremy se nasmiješi.
Bio je zadovoljan zbog te drugarske atmosfere. Iskustvo ga je poučilo da ljudi bolje rade ako težak posao obavljaju u opuštenom ozračju. Upravo zbog toga je često pripremao nešto kod kuće i jeo svoj obrok sjedeći u jednoj od dviju baraka, skupa s radnicima.
Ali kad je bivao loše volje, radije je ostajao sam. Da bi razmišljao
o svojim brigama i njima ne bi opterećivao druge.
Primaknuo se vratima i ostao nekoliko trenutaka na pragu, gledajući van.
»Ne jedeš, šefe?«
Odmahnuo je glavom, ne okrećući se.
»Skoknut ću u delikatesnu trgovinu prijeko. Vratit ću se da prebrojim žrtve koje padnu od Ronove hrane.«
Sišao je niza stepenice barake i postao građaninom. Prešao je zebru i zaputio se Dvadeset i trećom ulicom ostavljajući iza leđa Treću aveniju. Promet nije bio pretjeran u to doba i u tom dijelu grada. New York je birao svoje ritmove na veoma pravilan način, osim povremenog ludila kad se masa automobila i ljudi slijevala ulicama bez upozorenja
i bez razloga.
U tom se gradu sve pojavljivalo i iščezavalo bez prekida, kao u vječnoj igri prestiža: automobili, osobe, kuće.
Životi.
Stigao je do delikatesne trgovine ne zaustavljajući se ni pred jednim izlogom. Malo zbog toga što ga nije zanimalo ono što je bilo u njima, ali ponajviše zbog toga što nije želio vidjeti svoju sliku u odrazu. Od straha da ne opazi kako je i sam iščeznuo u ništa.
Gurnuo je vrata pretrpana lokala i nosnice mu je zapahnuo težak miris hrane. Vidjevši ga kako ulazi, djevojka azijatskog izgleda našla je vremena da mu se nasmiješi iza blagajne prije nego što će se okrenuti nizu ljudi koji su čekali u redu da izvagaju i plate izabranu hranu.
Polagano je prošao duž dugačke tezge koja je služila za podgrija- vanje namirnica, tražeći da ga nešto privuče iz raznih posuda. Poslužitelji, također Azijati, postupno su nadomještali ispražnjene posude. Uzeo je plastičnu zdjelicu i poslužio se komadom pileta u umaku prihvatljiva izgleda i zamolio da mu pripreme miješanu salatu.
U međuvremenu se skratio red pred blagajnom i malo poslije on se našao pred djevojkom koja mu se nasmiješila kad je ušao. Vidjevši je sada izbliza shvatio je da mu ne bi mogla biti kći. Ona se nasmiješila kao da je bila spremna postati nešto drugo za njega. Jeremy pomisli kako ona to vjerojatno sa svima čini. Odvagnuo je svoje zdjelice, platio zatraženu svotu i ostavio ženu da se smiješi na isti način sljedećem gostu.

Uputio se u dubinu lokala i smjestio se sam za stolom za dvoje. Pile je bilo posve bezukusno. Gotovo odmah ga se odrekao. Posvetio se salati, misleći koliko je Jenny inzistirala, dok su još bili zajedno, da jede više povrća.

Sve se prekasno događa. Uvijek prekasno...

Slijedio je jezikom komadiće salate koji su se utiskivali između zubi i prisiljavao ih da iščeznu s gutljajima piva koje je uzeo iz hladnjaka s pićima.

Misao mu se vratila na jutrošnji sastanak s Valom Courierom, arhitektom neupitne slave i dvojbene seksualnosti, i Fredom Wyringom, inženjerom čiji su proračuni više nego sumnjivi i kojemu se pridružila supruga vlasnika kompanije. Gospođa Elisabeth Brökens, koja je sličila na reklamu za botoks, umorna od obilaženja psihijatara, zaključila je da bi najbolji lijek za njezine neuroze bio rad. Nemajući nikakve stručnosti, spreme, ideje, jedini joj je put bio da se osloni na muža. Možda se uspjela riješiti svojih neuroza, ali samo zato što ih je šakom i kapom dijelila svim osobama s kojima je dolazila u doticaj.

Jeremy Cortese nije imao sveučilišnih titula, ali je svoju diplomu stjecao na poprištu. Iz dana u dan, radeći naporno i učeći od svakoga tko je znao više. Smatrao je da su rasprave s nesposobnima gubljenje vremena zbog kojega će prije ili poslije morati nekomu polagati račune, u ovom slučaju osobno gospodinu Brokensu koji je dobro poznavao svoj posao, ali nije jednako dobro poznavao svoju ženu kad joj je dopuštao da se u nj miješa.

Svaki put kad bi je vidio da stiže, dolazio je u napast da stisne kronograf kako bi svojem gazdi dokumentirao koliko ga vremena stoji jedan posjet njegove supruge gradilištu. Možda bi mu bolje bilo da nastavi plaćati psihijatrijske račune. Možda čak i račune mladog učitelja tenisa ili golfa koji je spreman davati dodatne satove.

Bio je toliko utonuo u misli da nije vidio kad je ušao Ronald Freeman. Tek kad se našao na nogama ispred njega, njegova ga je nazočnost prisilila da digne pogled sa salate.

»Imamo problem.«

Ron zastade i nasloni ruku na stol. Gledao ga je netremice. Na licu mu je bio izraz koji nikada nije vidio. Da je takva definicija bila moguća, Jeremy bi rekao da je bio blijed.

» Krupan problem.«

Ta potvrda upalila je alarmnu lampicu u Jeremyjevoj glavi.

»Što se dogodilo?«

Ron pokaza glavom prema vratima.

»Možda je bolje da dođeš sam vidjeti.«

Ne čekajući odgovora okrenuo se i uputio prema izlazu. Jeremy je pošao za njim, na sredini između iznenađenja i zabrinutosti. Bila je prilična rijetkost vidjeti njegova zamjenika zatečena pred neočekivanim događajem što god to bilo.

Na ulici su koračali usporedo. Dok su se približavali gradilištu, Jeremy vidje da su ljudi izišli iz ograđena prostora — raznolika skupina radnih bluza i kaciga u boji.

I ne primijetivši ubrzao je korak.

Kad su stigli na ulaz, radnici su se šutke razmaknuli da ih propuste. Sličilo je na prizor iz nekog starog filma kad kamera u vožnji pokazuje nijema lica bez nade ispred ulaza u rudnik gdje je iznenadno urušavanje zatočilo rudare pod zemljom.

Ali koji se vrag događa?

Nisu gubili vrijeme da stave kacigu na glavu kako propisuju pravila na gradilištu. Jeremy pođe za Ronaldom koji je skrenuo desno. Prošli su uz drvenu ogradu, kraj ostataka zida što je još stajao nauzgor, i malo poslije spustili se stubištem koje je vodilo u nekadašnji suteren koji je sada gotovo sav bio pod vedrim nebom. Čim su sišli, zamjenik ga povede prema suprotnoj strani

iskopina. Jedini još djelomice sačuvan zid bio je zajednički objema zgradama i najdeblji, a sada su se upravo spremali da ga sruše.

Jedan za drugim stigli su na lijevi ugao, koji je najdalje od stubišta. Ronald se zaustavio i odmaknuo se da oslobodi pogled, uz pokret kao da odmiče zastor što je imalo nehotičan koreografski učinak.

Jeremy odjednom osjeti da ga prolaze srsi. Poriv za povraćanjem stegnu mu želudac i bilo mu je drago što je pojeo samo salatu.

Tijekom radova na rušenju otkriven je jedan međuprostor. Iz pukotine koju je otvorio pneumatski čekić virila je ruka nekog trupla, prljava od vremena i prašine. Lice, svedeno gotovo na lubanju, bilo je naslonjeno na ono što je preostalo od ramena i činilo se da gleda van s gorkim očajem onoga tko je prekasno uspio opet naći zrak i svjedost.

POGLAVLJE 8.

Vivien Light je parkirala svoj Volvo XC60, ugasila motor i ostala trenutak čekajući da joj se pridruži svijet oko nje. Cijelim putem na povratku iz Cresskilla imala je osjećaj da je poremećena, da se kreće u nekoj iznimnoj paralelnoj dimenziji, gdje je brža u odnosu prema svemu ostalom. Kao da je ostavljala iza sebe brazdu sastavljenu od ulomaka prošlosti, od brzih komada i komadića obojena vremena, vidljivih poput repa kometa što je sastavljen od automobila, kuća i osoba što oživljavaju ekrane automobilskih prozora.

To joj se dogadalo svaki put kad je odlazila posjetiti sestru. Svaki polazak na put bio je nada, bezrazložna, ali upravo zbog toga još jača i još ispunjenija razočaranjem, kad bi je našla zauvijek jednaku i kao uvijek lijepu. Činilo se da zbog neke apsurdne kompenzacije mjeseci i godine ne djeluju na njezino lice. Samo su joj oči bile plava mrlja razrogačena u prazninu nad koju se nagnula, u koju je njezina bolest polako nastavljala silaziti.

Zbog toga je povratak bio svojevrstan skok u nadprostor iz kojega bi izronila na mjestu koje ju je čekalo u središtu stvarnosti.

Bez koketerije okrenula je retrovizor prema sebi. Da se normalno vidi, da se prepozna. Ukazalo joj se lice djevojke kojoj bi katkada netko rekao da je lijepa i koju bi netko drugi zanemario kao da ne postoji. Sviđanje se, kako se često događa, upravo kosilo s njezinim interesima. Imala je taninu, kratko pod rezanu kosu, rijetko se smiješila, nikada se nije durila i od vremena do vremena osjećala je potrebu za tjelesnim dodirom. U njezinim svijetlim očima kao da je bio trajan trag strogosti. A ispod komadne ploče njezina auta bio je Glock 23 kalibra 40 S&W.

Da je normalna žena, možda bi njezin svakidašnji pristup postojanju bio drukčiji. Čak i njezin izgled, možda. Ali kratka je kosa bila zato da spriječi da je ne bi tko za nju pograbio za vrijeme susreta prsa u prsa, strogi je izraz predstavljao razmak koji se mora održavati, durenje bi moglo značiti nesigurnost, dodirivanje osobe služilo je za prijenos osjećaja zaštite i uspostavu povjerenja koje je bilo nužno da se ljudi otvore i progovore. A pištolj je imala zato što je bila detektivka Vivien Light, u sastavu Trinaeste policijske postaje u New Yorku, u Dvadeset i prvoj ulici. Ulaz njezina radnog mjesta bio joj je iza leda i čekao je samo nju da izađe iz auta i prijeđe onih nekoliko koraka koji će je ponovno pretvoriti od žene na muci u policajku.

Nagnula se da uzme pištolj iz pretinca ispred suvozačeva sjedala i gurnula ga u džep bluze. Izvukla je mobitel i oklijevala još jedan trenutak, prije nego što će ga uključiti i vratiti se na zemlju.

U ogledalcu sa strane vidjela je kako dvojica agenata izlaze iz postaje kroz ostakljena vrata, silaze niz stubište, penju se u auto i brzo odlaze, s upaljenim svjetlima i uključenom sirenom. Neki poziv, jedan od tolikih što dolaze svakog dana: neka hitnost, neka nužda, neki zločin. Muškarci, žene, djeca što svaki dan u tom gradu hodaju okruženi opasnostima bez mogućnosti da ih predvide i da im se odupru.

Oni su tu zbog toga.

Uljudnost

Profesionalnost

Poštovanje

To je pisalo na vratima policijskih auta. Na žalost nije uvijek pomagala uljudnost, ali profesionalnost i poštovanje bili su dovoljni da zaštite sve te ljude od nasilja i ljudske mahnitosti. Katkada, da bi je mogao pobijediti, policajac je morao dopustiti da malen dio te mahnitosti uđe u njega. S teškim zadatkom da je bude svjestan i da je uspijeva održavati pod nadzorom. To je predstavljalo razliku između njih i osoba s kojima su katkada bili prisiljeni razmjenjivati nasilje za

nasilje. To je bio razlog zašto *je* nosila kratku kosu, rijetko se smiješila, imala značku u džepu i pištolj obješen o pojasu.

Bez razloga joj pade na pamet jedna drevna indijanska bajka, ona koju jc nekada kazivala maloj Sundanci i koja je pripovijedala o starom Cherokeeju koji je s unukom sjedio promatrajući zalazak sunca.

»Djede, zašto se ljudi bore?«

Starac, gledajući sunce na zalasku i dan koji je gubio bitku s noći, progovori mirnim glasom.

»Svaki čovjek, prije ili poslije, pozvan je da to učini. Za svakoga čovjeka uvijek postoji bitka koju mora voditi, da pobijedi ili da podgrije. Jer najokrutniji je sukob između dva vuka.«

»Koja dva vuka?«

»Ona što ih svaki čovjek nosi u sebi.«

Dijete nije uspijevalo razumjeti. Pričekalo je da djed prekine trenutak tišine kojoj je dopustio da zavlada medu njima, možda da podgrije njegovu radoznalost. Napokon je starac koji je u sebi nosio mudrost vremena nastavio mirnim glasom.

»Postoje dva vuka u svakom od nas. Jedan je zao i živi od mržnje, ljubomore, zavisti, kivnosti, hinjenog ponosa, laži, sebičnosti.«

Starac ponovno načini stanku, ovaj put da mu dade vremena da razumije to što je netom rekao.

»A drugi?«

»Drugi vuk je dobar. Zivi od mira, ljubavi, nade, velikodušnosti, sućuti, poniznosti i vjere.«

Dijete je razmišljalo jedan čas o tome što mu je djed netom ispričao. Zatim je dalo glas svojoj radoznalosti i svojoj misli.

»A koji vuk pobjeđuje?«

Stari se Cherokee okrenuo da ga pogleda i odgovorio sjajnih očiju. »Onaj kojega više hraniš.«

Vivien otvori vrata i iziđe iz auta. Uključi telefon koji je smjesta počeo zvoniti.

Prinese ga uhu i instinktivno odgovori kao da sjedi za pisaćim stolom.

»Detektivka Light.«

»Ovdje Beilew. Gdje si?«

»Tu dolje. Upravo ulazim.«

»Dobro, ja silazim. Vidimo se u predvorju.«

Vivien se pope uza stepenice, prođe kroz ostakljena vrata i nade se u unutrašnjosti zgrade, na dolazištu i polazištu zbirke uzoraka tužnog i prolaznog čovječanstva. Ljudi koje je život lomio, ljudi koji su lomili živote. Svaki od njih ostavio je iza sebe talog koji priziva u pamet slike i koji se udiše u zraku. Slijeva, iza velikog pulta koji je zauzimao čitav zid, bili su policajci u službi. Njihove su noge stajale na povišenju, tako da svatko tko se nade pred njima mora gledati uvis. Iza leđa im je bio zid pokriven pločicama koje su nekada bile bijele. Kao u bajkama, Vivien nije

znala doprijeti do podrijeda toga obrata. Sada su neke bile napukle, žbuka je bila žućkasta paukova mreža a bijela boja pokrivena tamnom patinom koju može dati samo loše provedeno vrijeme.

Crnac s lisičinama na rukama iza leđa bio je pred pultom, kraj njega policajac u uniformi koji ga je držao za mišicu i drugi iza pulta koji je formalizirao pojedinosti uhićenja.

Vivien uđe i odgovori kimanjem na policajčev znak pozdrava. Okrenu se desno i nađe se u prostranoj sobi, obojenoj bezimenom bojom, s poredanim stolcima u sredini i bijelom pločom što je visjela na suprotnom zidu. Druga je ploča stajala na stalku, pokraj povišena pisaćeg stola. To je bila dvorana za sastanke gdje se policajcima u službi priopćavao dnevni raspored i gdje su se davale opće upute za operacije.

Kapetan Alan Beilew, njezin izravno nadređeni policajac, izronio je iz staklenih vrata koja gledaju na hodnik, nasuprot ulazu. Vidio ju je i pošao k njoj, brzim korakom koji je odavao osjećaj tjelesne snage. Bio je visok čovjek, praktičan, sposoban, koji je volio svoj posao i znao ga dobro obavljati.

Poznavao je njezino teško obiteljsko stanje. Usprkos svojoj mladenačkoj dobi i teretu koji je nosila na plećima, Vivien je svojim neprijepornim zaslugama na poslu potaknula kapetana da s njom postupa s posebnim obzirom. Među njima se rodio odnos uzajamnog poštovanja koji ih je doveo do suradnje s izvrsnim rezultatima. Kako ljudskim tako i profesionalnim. Jedan Vivienin kolega jedanput ju je definirao kao »kapetanovu kokicu«, ali kad je Bellew to doznao, odveo je u stranu detektiva i održao mu kratak govor. Nitko nije znao što mu je rekao, ali od toga trenutka nadalje svaka je aluzija iščeznula.

Kad se našao pred njom, prema svojem uobičajenom načinu postupanja odmah je prešao na stvar.

»Maločas smo dobili poziv. Imamo ubojstvo. Neko truplo koje je kako se čini godinama staro. Pojavilo se na nekom gradilištu za vrijeme rušenja. Bilo je zazidano u pregradni zid između dva suterena.«

Zastao je. Upravo koliko je njoj bilo potrebno da se usredotoči na problem.

»Bilo bi mi drago da se ti time pozabaviš.«

»Gdje je?«

Beilew načini instinktivnu kretnju glavom u neodređenom pravcu.

»Dva bloka odavde, u Dvadeset i trećoj na uglu s Trećom. Tehnička bi ekipa već morala biti ondje. I mrtvozornik je na putu. Na licu mjesta su Bowman i Salinas da situaciju drže pod kontrolom, dok ti ne stigneš.«

Vivien u tom času shvati kamo su se uputila ona dva policajca u uniformi koje je malo prije vidjela kako odlaze.

»Zar to nije slučaj koji se tiče odjela Cold Case?«

Cold Case Squad je bio policijski odjel kamo su se slali slučajevi ubojstva koji su poslije nekoliko godina ostajali neriješeni. Hladni, točnije rečeno. I držeći se kapetanovih riječi, ovaj je slučaj savršeno pripadao onamo.

»Zasad ćemo se mi njime pozabaviti. Poslije ćemo vidjeti je li prikladno da ga prebacimo njima.«

Vivien je znala da kapetan Alan Bellew po naravi drži kako je kvart Trinaeste postaje njegovo osobno područje i da jedva podnosi upletanje agenata koji nisu izravno ovisni o njemu.

»U redu. Odmah idem onamo.«

U tom trenutku kroz vrata s desne strane pulta, na suprotnom kraju predvorja, iziđoše dva čovjeka. Jedan je bio stariji, sijede kose i preplanula lica.
Jedrenje možda, ili golf.

Ili jedno i drugo, pomisli Vivien.

Tamno odijelo, kožna aktovka i ozbiljan izgled — tri elementa što su mu oko vrata vješala karton s jednom napisanom riječi: odvjetnik.

Drugi je bio mladi, svojih trideset pet godina. Nosio je tamne naočale i na istrošenu licu imao bradu od nekoliko dana. Njegova je odjeća nedvojbeno bila više športska, iako su se na njoj vidjeli tragovi noći koju je proveo u ćeliji. I ne samo noći, jer je na usni imao modricu i lijevi rukav kaputa bio mu je poderan na spoju u ramenu.

Njih dvojica izađoše ne osvrćući se oko sebe. Vivien i Beilew ispratiše ih očima dok nisu nestali iza zaljuljanih ostakljenih vrata. Kapetan se napola nasmiješi.

»Večeras smo u Plazi imali slavnu ličnost kao gosta.«

Vivien je dobro znala značenje te rečenice. Na gornjem katu, pokraj velike sobe gdje su stajali jedni kraj drugih stolovi detektiva, tako blizu da su izgledali kao izložba uredskog namještaja, bila je jedna ćelija. Obično su tu smještali uhićenike, katkada na cijelu noć, u očekivanju da budu oslobođeni uz jamčevinu ili prebačeni u zatvor blizu Kineske četvrti. Ironično su je krstili *Plažom,* zbog neudobnosti dugačkih drvenih klupa pričvršćenih uza zidove.

»Tko je taj tip?«

»Russell Wade.«

*»Onaj*Russell Wade ? Onaj što je dobio Pulitzera u dvadeset i petoj godini života? Kojega su mu oduzeli tri mjeseca poslije toga?«

Kapetan potvrdi glavom. Smiješak je nestao s njegova lica.

»Da. Upravo on.«

Vivien je znala prepoznati kad je u glasu njezina pretpostavljenoga bilo traga ljudske gorčine. Svatko ju je okusio pred sustavnim i gotovo ugodnim pokušajem samouništenja. Zbog osobnih stvari i ona je dobro poznavala to stanje.

»Uhvatili smo ga prošle noći, prilikom češljanja neke tajne kockarnice, mrtva pijana. Pružao je otpor pri uhićenju. Mislim da je također dobio udarac od Tylera.«

Bellew je brzo arhivirao to kratko izvješće među riješene poslove i vratio u središte razgovora razlog njihova sastanka.

»Pošto je sklopljen mir sa živima, mislim da se ti sada trebaš pozabaviti jednini mrtvim. Čekao je toliko dugo, nemojmo ga pustiti da još čeka.«

»Mislim da na to ima sva prava.«

Bellew ju je ostavio samu i Vivien se opet našla vani, na toplom Zraku toga poslijepodneva kasnog proljeća. Sišla je niz nekoliko stepenica i načas joj se zdesna pojavilo priviđenje Russella Wadea i odvjetnika koji su iščeznuli u limuzini sa šoferom. Vozilo se pokrenulo i kliznulo pokraj nje. Jednonoćni gost Plaze bio je skinuo naočale i njihovi susepogledi susreli kroz otvoren prozor. Vivien je na trenutak ušla u dva intenzivna tamna oka i ostala zapanjena zbog goleme tuge koju je U njima našla. Zatim je auto otišao i ono je lice nestalo u pokretu i iza prozora na elektronsko podizanje. *U* hipu su se okrznula dva planeta sa suprotnih granica galaktike ali razmak je ponovno uspostavila jednostavna zapreka od zatamnjena kristala.

Samo jedan trenutak i Vivien se vratila k sebi i onomu što je svijet očekivao od nje. Mjesto gdje su našli tijelo bilo je toliko blizu da bi prije stigla pješice. U međuvremenu je obrađivala ono malo informacija kojima je raspolagala. Gradilište je često idealno mjesto gdje može zauvijek nestati neželjena osoba. Ne bi to bilo ni prvi ni posljednji put. Zločin, tijelo sakriveno u betonu, stara priča o nasilju i mahnitosti.

Koji vuk pobjeđuje?

Sukob vukova traje od početka vremena. U putovanju kroz stoljeća uvijek je postojao netko tko je hranio pogrješnog vuka. Vivien krenu s neizbježnim uzbuđenjem koje je svaki put stvaralo

približavanje novom slučaju. I sa sviješću da će kao svaki put, riješila ga ili ne, svi iz njega izići poraženi.

POGLAVLJE 9.

Stigla je na gradilište hodajući Trećom avenijom.
Išla je prolazeći semafore, primičući se izlozima barova, susrećući ljude, kao normalna osoba medu normalnim osobama. Sad je morala izići iz anonimnosti koja ju je do toga trenutka bila pomiješala s raznim ljudskim rodom da bi preuzela iznimnu ulogu. Dolazak detektiva na pozornicu zločina bio je poseban trenutak, kao za glumca podizanje zastora. Nitko ne bi prstom maknuo prije onoga tko je zadužen za istragu. Poznavala je osjećaje koji će je prožeti. I znala je da će kao uvijek biti radosna što ih može izbjeći. Mjesto gdje je počinjeno umorstvo, bilo nedavno ili starijeg datuma, nije bilo lišeno svoje grozne draži. Poprišta pokolja s vremenom su postajala prave turističke mete. Za nju je to bilo mjesto gdje treba isključiti emocije i obavljati svoj posao. Sve pretpostavke koje je mogla složiti u glavi za vrijeme onoga kratkog puta spremale su se proći kroz kušnju činjenica.
Policijsko vozilo bilo je parkirano uz nogostup zaštićen plastičnim pregradama narančaste boje koje su ograničavale taj dio gradilišta što je zadirao u ulični prostor. Nisu se vidjeli Bowman i Salinas, dva policajca koje je poslao Beilew. Vjerojatno su bili unutra gdje su žutim trakama opasivali zonu gdje je nađeno tijelo.
Radnici su se bili okupili ispred ulaza u baraku na rubu gradilišta. Malo dalje od njih stajala su dva druga čovjeka, jedan visok i debeo

crnac, drugi bijelac u radnoj bluzi od modra platna. Svima nazočnima kao da je vladala nervoza kao jedini motor njihovih pokreta. Vivien je uspijevala izvrsno razumjeti njihovo duševno stanje. Ne događa se svaki dan da srušiš neki zid i nađeš se pred mrtvacem. Približila se onoj dvojici, pokazujući značku.

»Dobar dan. Mislim da čekate mene. Ja sam detektivka VivienLight.«

Ako su se iznenadili vidjevši je da dolazi pješice to nisu pokazali. Olakšanje zbog njezine nazočnosti, zbog činjenice da napokon imaju nekoga komu će se obratiti, nadjačalo je svako drugo razmatranje.

Bijelac progovori za obojicu.

»Ja sam Jeremy Cortese, šef gradilišta. A ovo je Ronald Freeman, moj zamjenik.«

Vivien smjesta prijeđe na stvar, sigurna da i njih dvojica to jedva čekaju.

»Tko je otkrio truplo.« Cortese pokaza skupinu radnika iza njih. »Jeff Sefakias. Rušio je zid i...«

Vivien ga prekide.

»Dobro. S njim ću poslije govoriti. Sad bih željela obaviti očevid.« Cortese napravi korak prema ulazu u gradilište. »Na ovu stranu. Pokazat ću vam put.« Freeman ostade gdje je bio.

»Ako je moguće, volio bih izbjeći ponovni susret sa... onom stvari.«

Vivien je jedva suspregnula suosjećajan smiješak. Učinila je to stoga što ga je mogao primijetiti i protumačiti kao podrugljivo držanje. Nije bilo razloga da se ponižava osoba koja joj je instinktivno izgledala kao dobar čovjek. Po tko zna koji put Vivien je morala biti svjesna krajnje nepredvidljivosti onoga tko je postavljen da uspoređuje tijela i duše. Zapremina toga čovjeka uplašila bi svakoga, a njega se naprotiv dojmio običan krvavi prizor.

U tom se času pokraj pregrada zaustavila velika crna limuzina. Šofer je pohitao otvoriti vrata putniku na stražnjem sjedalu. Iz auta je izišla žena. Bila je visoka, plava i morala je nekada biti lijepa. Sada je bila samo reklama uzaludne ženske bitke protiv starenja. Iako je odjeća bila nonšalantna, svi artikli koje je nosila bili su s potpisom. Mirisala j ena*boutique*u Petoj aveniji, Sacks, na masažu u ekskluzivnim kupkama, i na francuski parfem. Ne udostojivši se ni pogledati Vivien, obratila se izravno Corteseu.

»Jeremy, što se ovdje događa?«

»Kao što sam vam rekao preko telefona, za vrijeme iskopa našli smo tijelo nekog čovjeka.«

»U redu, ali radovi se sigurno ne mogu zaustaviti zbog toga. Imate li pojma koliko svaki dan ovoga gradilišta stoji tvrtku?«

Cortese je slegnuo ramenima i napravio instinktivnu kretnju rukama u pravcu Vivien.

»Čekali smo dolazak policije.«

Tek u tom času žena je tobože primijetila njezinu nazočnost. Odmjerila ju je od glave do pete, s izrazom koji je Vivien procijenila da nije vrijedan odgonetavanja. Kakav god bio ispit, odjeće ili izgleda ili dobi, znala je da nije prošla.

»Agentice, nadam se da ćete brzo riješiti ovaj žalosni događaj.«

Vivien lagano nagnu glavu i nasmiješi joj se.

»S kime imam zadovoljstvo govoriti?«

Žena se javi s tonom proglasa.

»Elisabeth Brökens. Moj muž je Charles Brökens, vlasnik kompanije.«

»Dobro, draga gospođo Brökens, suprugo Charlesa Brokensa vlasnika kompanije, žalosni događaj mogao bi primjerice biti nos koji vam je usadio u lice vaš plastični kirurg. Ono što se

dogodilo ovdje, to se sav ostatak svijeta usuđuje nazvati umorstvom. I kao što dobro znate, ta rabota naginje k tomu da se njome bavi zakon. Koji, dopuštam sebi da vas na to upozorim, ima pravo prvenstva pred kompanijom.«

Prestala se smiješiti i naglo promijenila ton.

»I ako se smjesta ne izgubite odavde, dat ću vas uhititi zbog ometanja policijske istrage.«

»Kako to sebi dopuštate? Moj muž je osobni prijatelj šefa policije i...«

»Pa onda se pođite požaliti njemu, draga gospodo Brökens, suprugo Charlesa Brokensa osobnog prijatelja šefa policije. I pustite me da radim svoj posao.«

Okrenula joj je leda i ostavila je uklesanu u njezinu mramoru da smišlja tko zna kakve odmazde protiv nje. Uputila se prema otvoru u ogradi koji je po njezinu sudu morao biti ulaz na gradilište. Jeremy Cortese stade kraj nje. Lice mu je bilo blaženo i ispunjeno nevjericom.

»Gospođice, onoga dana kad budete imali gradilište koje treba voditi, bit ću sretan da to činim *gratis,* za vas. Lice gospođe Brökens nakon vašega govora ostat će među najljepšim uspomenama moga života.«

Ali Vivien gotovo nije čula njegove riječi. Već je s mislima bila drugdje. Kad su prešli prag, na prvi pogled postala je svjesna situacije. Malo dalje od njihovih nogu otvarala se rupa na zemljištu, ograđena zaštitnom mrežom, velika oko tri četvrtine površine gradilišta i duboka poput podruma. Dno su činili podovi dviju različitih zgrada i po sredini je bilo razdijeljeno crtom od raznih materijala. Na suprotnoj strani još je trebalo srušiti dio prizemlja, ali većina radova već je bila obavljena. Na rubu su dvojica agenata dovršavala obilježavanje prostora u lijevom kutu. Jedan je radnik stajao iza njih, naslonjen na zid, i čekao.

Cortese joj je pružio odgovore prije nego što je postavila pitanja.

»Kompanija Sonora otkupila je dvije stare zgrade koje su stajale jedna kraj druge. Rušimo ih da bismo sagradili stambeni objekt. Kao što vidite, gotovo smo pred završetkom.«

Vivien pokaza pod razdijeljen popola.

»Sto je tu prije bilo?«

»Ovdje stanovi, a u prizemlju s ulične strane restoran. Talijanska kuhinja, čini mi se. Uklonili smo brdo starih naprava. S druge strane mala garaža. Vjerujem da je dodana nakon podizanja zgrade, jer smo naišli na tragove preuređivanja.«

»Znate li tko su bili vlasnici?«

»Ne znam. Ali kompanija sigurno ima svu dokumentaciju koja vam je potrebna.«

Cortese krenu i Vivien pođe za njim. Stigoše do ugla s desne strane, gdje se betonsko stubište, ostatak prijašnjih građevina, spuštalo na nižu razinu. Prazno gradilište ostavljalo je dojam napuštenosti, s pneumatskim čekićima na zemlji i velikim žutim strojem za bušenje što je stajao sa strane s ugašenim motorom. Svuda naokolo vladala je siva nelagoda rušenja bez živopisna obećanja preporoda.

Kad su zakoračili na stubište, pojavila su se dvojica iz tehničkog odjela, pretovareni aparatima. Vivien im dade znak i oni krenuše da im se pridruže.

Detektivka i Cortese siđoše niz stubište i hodajući šutke stigoše do dvojice agenata koji su čekali. Cortese se zaustavi na dva koraka od žute linije. Victor Salinas, visok i crn momak koji je bio slab na Vivien i čiji pogled to nije tajio, pričeka da detektivka dođe do njega i potom podignu žutu traku da je propusti.

»Kakva je situacija?«

»Na prvi pogled rekao bih normalna i složena u isto vrijeme. Dođi vidjeti.«

Na krajnjem dijelu u zidu je bio nekakav četvrtast međuprostor. Vivien okrenu glavu i vidje da na suprotnoj strani postoji drugi, jednak prvomu. Vjerojatno su jedan ili više uklonjenih potpornih stupova slijedili taj pravac.

Ispred nje, iz otvora u betonu, virila je podlaktica pokrivena onim što je ostalo od platnene bluze. Lubanja s tragovima pergamentirane kože i ostatkom kose nazirala se u unutrašnjosti, s alegoričnim osmijehom praznika*Feria de los muertos* i njegovim zemaljskim značenjem nasilne smrti.

Vivien se primaknu k zidu. Pomno razgleda ruku, tijelo, tkaninu rukava. Pokuša zaviriti unutra, nastojeći primijetiti svaku pojedinost da bi dobila prvi dojam koji se često pokazivao točnim.

Okrenu se i vidje da se tehničari i jedan čovjek četrdesetih godina u športskoj jakni i trapericama nalaze izvan pregrada čekajući upute. Vivien ga nikada nije vidjela ali po znacima neodređene dosade zaključila je da mora biti sudski liječnik. Vjerojatno im se pridružio dok je pregledavao tijelo.

Vivien priđe k njima.

»U redu. Pokušajmo ga izvući odatle.«

Jeremy Cortese istupi i pokaza radnika koji je stajao sa strane.

»Ako hoćete, imam čovjeka koji nema problema kad vidi truplo. Poznaje svoj posao i kad je slobodan pomaže šogoru koji ima pogrebno poduzeće.«

»Pozovite ga.«

Šef gradilišta dade znak radniku koji krenu prema njima. Bio je tip malo iznad tridesetak godina, s dječačkim licem i pomalo istočnjačkih crta. Ispod kacige virili su mu sjajni crni uvojci. Vivien pomisli da u njegovu genealoškom stablu mora biti nešto azijatsko.

Bez riječi prošao je mimo njih, približio se zidu i sagnuo da sa zemlje podigne pneumatski čekić.

Vivien stade kraj njega.

»Kako se zovete?«

»Tom. Tom Dickson.«

»Dobro, Tom. Ovo je osjetljiv posao koji se mora privesti svršetku s krajnjim oprezom. Sve što se nalazi u unutrašnjosti ove udubine moglo bi biti jako važno. Ako je vama svejedno, meni bi draže bilo da se poslužite čekićem i dlijetom, iako je to dulji i naporniji posao.«

»Budite na miru. Znam što radim. Dobit ćete sve što želite.«

Vivien mu spusti ruku na rame.

»Imam povjerenja, Tom. Nastavite.«

Morala je priznati da je taj čovjek uistinu poznavao svoj posao. Proširio je pukotinu tako da se moglo pristupiti unutra, radeći tako da je otkinuti materijal padao van, a ni za palac nije pomaknuo položaj trupla.

Vivien zatraži džepnu lampu od Salinasa i približi se da pogleda u udubinu. Dnevno je svjetlo još bilo prilično jako, ali u unutrašnjosti je vladala lagana polutama koja nije dopuštala da se dobro razaberu sve pojedinosti. A sam Bog zna koliko je pojedinosti potrebno u takvu slučaju. Preletje svjetlosnom zrakom po zidovima i ostatcima čovjeka. Sićušnost prostora spriječila je tijelo da ne spuzne na zemlju. Bilo je oslonjeno na lijevi bok, glava nagnuta pod neprirodnim kutom. Ta pojedinost ostavljala je dojam, gledajući truplo izvana, da je glava naslonjena na rame. Tijesan prostor i oskudna vlažnost djelomice su ga mumificirali, zbog čega je bilo mnogo očuvanije nego što je normalno. I bilo je dakle teže pretpostaviti koliko je vremena ležalo skrivenu medu tim zidovima.

Tkosi?Tko te je ubio?

Vivien je znala da je obiteljima nestalih osoba najteža stvar tjeskoba neznanja. Netko tko je *jedne večeri, jednog dana*

izišao iz kuće i bez razloga nije se više vratio. I u pomanjkanju tijela kao dokaza, cijelog će se života osobe bliske njemu pitati kako, gdje i zašto. Ne prestajući nikada gajiti nadu koju je samo vrijeme znalo strpljivo ugasiti.

Stresla se i vratila svojem pregledavanju.

Kad je osvijetlila tlo, opazila je da se na zemlji kraj nogu trupla nalazi predmet pokriven prašinom koji je na prvi pogled sličio na novčanik. Zatražila je par gumenih rukavica, zavukla se u otvor i sagnula se da ga uzme. Zatim je ustala i dala znak tehničarima i liječniku.

»Molim, gospodo, red je na vas.«

Dok su se tehničari prihvaćali posla, istražila je predmet koji je držala u ruci.

Lagano je puhnula da skine sloj prašine. Materijal je bio umjetna koža koja je morala biti crna ili smeđa i predmet je sličio na veliku lisnicu. Oprezno ju je otvorila. Listovi od tvrde plastike bili su slijepljeni i razdvojili su se s laganim šumom poderana papira.

Unutra su bile dvije fotografije, sa svake strane po jedna.

Podignula je zaštitnu foliju i oprezno zavukla prste da ih izvuče bez oštećenja. Pogledala ih je pod svjetlom lampe. Na prvoj je bio mladić s kacigom i borbenom uniformom, naslonjen na tenk, koji je ozbiljna lica gledao u objektiv. Oko njega je bila vegetacija koja je podsjećala na neku egzotičnu zemlju. Okrenula je sliku i straga ju je dočekao rukopis izblijedio od vremena koje je gotovo izbrisalo neka slova, ali ne toliko da bi bila nečitljiva.

Cu Chi District 1971

Druga ju je fotografija iznenadila. Bila je mnogo bolje očuvana i prikazivala je istoga mladića koji je na prethodnoj zamišljeno gledao u fotografa. Ovdje je bio u civilnom odijelu, u majici kratkih rukava s psihodeličnim crtežima i radnim hlačama. Na toj je slici imao dugačku kosu i smiješio se, pružajući prema objektivu veliku crnu mačku.

Proučila je pozorno osobu i životinju. U početku je pomislila da je riječ o deformaciji koju uzrokuje perspektiva, ali poslije je shvatila da je prvi dojam bio točan.

Mačka je imala samo tri šape.

Na poleđini nije bilo nikakva zapisa.

Zatraži od Bowmana, drugog policajca, da joj dade dvije plastične omotnice i u njih spremi lisnicu i fotografije. Priđe Franku Ritteru, šefu tehničke službe s kojim je već surađivala u prošlosti i pruži mu ih.

»Željela bih da analizirate ovaj materijal. Otisci prstiju, ako ih ima, i povijest odjeće na žrtvi sa svime što uz to ide. Osim toga željela bih da se povećaju fotografije.«

»Vidjet ćemo što se može učiniti. Ali da sam na tvome mjestu, ne bih se previše pouzdavao. Cini mi se da je sve prilično zastarjelo.«

I to si mi trebao reći ti...

Vidje da je u međuvremenu truplo premješteno i oprezno položeno na nosila. Sudski je liječnik stajao ispred tijela. Približi se da ga pogleda. Ono što je nekada bilo čovjek stiglo je do svoga posljednjeg dana noseći platnenu bluzu i hlače koje su naizgled morale biti sasvim obične kvalitete.

Mrtvozornik je zaobišao nosila i stao kraj Vivien. Ograničili su predstavljanje na nužan minimum.

»Jack Borman.«

»Vivien Light.«

Znali su oboje tko su, odakle su i što rade. Sve ostalo je u tom času prešlo u drugi plan.
»Možete li mi išta reći o uzrocima smrti?«

»Iz položaja glave na truplu, ne rabeći tehničke izraze, mogu nagađati da mu je netko slomio vratnu kost. Cime, to ne znam. Bit ću jasniji poslije autopsije.«
»Koliko dugo mislite da je bio tu?«

»Prema stanju očuvanosti tijela rekao bih petnaestak godina. Ali računaju se i uvjeti u kojima je bio skriven. U svakom slučaju to ćemo otkriti analizom tkiva. Tu vjerujem da mogu biti korisna i ispitivanja tkanina u tehničkoj službi.«

»Hvala.«
»Nema na čemu.«
Dok se mrtvozornik udaljavao, Vivien shvati da je učinjeno sve što se moglo učiniti. Izdade zapovijed da se uklone posmrtni ostatci, pozdravi nazočne i ostavi ljude da se bave svojim poslovima. U tom času joj se činilo da je suvišno razgovarati s radnikom koji je prvi našao tijelo. Zadužila je Bowmana da uzme podatke svih osoba koje bi mogle biti korisne u istrazi. Saslušat će ih u drugo vrijeme, uključujući i gospodina Charlesa Brokensa, vlasnika kompanije koji se svakog jutra budi s onom ženom u krevetu.
U slučaju takva umorstva najzanimljiviji se podatci obično dobivaju više iz tehničkih činjenica nego iz svjedočanstava. Poslije toga sastavit će plan akcije.
Vratila se putem koji ju je doveo na mjesto staroga zločina i našla se izvan gradilišta. Radnici su je gledali s mješavinom divljenja i pokoravanja. Ostavila ih je iza leđa i uputila se prema postaji da uzme auto. Imala je potrebu razmisliti, a bučna anonimnost New Yorka bila je paradoksalno pravi ambijent.
Beilew joj je predao slučaj koji nije lagan. Možda zato što ju je smatrao sposobnom da ga riješi, ali visoko mišljenje u teškoj situaciji je sinonim za vađenje kestenja iz vatre. A iz vidljivih činjenica bilo je to kestenje koje je stajalo u vatri barem petnaest godina, toliko sprženo da se pretvorilo u neprepoznatljive komade ugljena.
Prošla je ispred barskog izloga i instinktivno bacila pogled unutra. Sjedeći za stolom, s djevojkom duge plave kose, bio je Richard. Njih dvoje se razgovaralo i gledalo na način koji je isključivao jednostavno prijateljstvo. Osjetila se kao da je voajer i žurno se udaljila prije nego što ju je mogao vidjeti, iako se činilo da ima oči samo za svoju družbenicu. Nije se prenerazila što ga je našla ondje. Stanovao je u tom kraju i u istom su baru bili skupa nekoliko puta.
Možda bi bolje bilo koji put više.
S njim je imala vezu koja je trajala godinu dana, vezu punu smijeha, hrane i vina te nježnog i istančanog seksa. Bio je to odnos korak daleko od mogućnosti da se nazove ljubavlju.
Ali ona, sa svojim poslom i situacijom vezanom uz Sundance i njezinu sestru, stalno je nalazila sve manje mogućnosti da se posvetiodnosu s njim. Na koncu sc pokazalo da je taj put predugačak za njih i priča je završila.
Dok je išla dalje, shvatila je da je njezin problem isti kao problem svih osoba što se giblju tom ulicom i tim gradom i tim svijetom, s predmnijevanjem da žive i sa sigurnošću da umiru. Na žalost ne postoji nijedan alternativni svijet i nitko od njih, koliko god se zavaravao da ga produžuje što je moguće više, zapravo nema dovoljno vremena.

POGLAVLJE 1O.

Ziggy Stardust se znao prikriti.
Bio je savršeno sposoban biti nitko medu milijunima istih takvih što svaki dan udišu zrak New Yorka. Bio je savršen primjerak ni ovoga ni onoga: ni visok ni nizak, ni debeo ni mršav, ni lijep ni ružan. Sjajan ništavan čovjek, od onih što se ne primjećuju, što se ne pamte, što se ne vole.
Kralj ničega.

Ali od toga ničega napravio je svoju umjetnost. On se na svoj način smatrao umjetnikom. I na *isti* način nazivao se putnikom. Prosječno je svaki dan prelazio više milja podzemnom željeznicom nego što ih normalan korisnik prijeđe za čitav tjedan. Za Ziggyja Stardusta podzemna je bila mjesto budala. I glavno mjesto jedne od njegovih mnogolikih aktivnosti: džeparenja. Druga njegova aktivnost bila je usputna, ali nimalo manje važna: bio je povjerljiv opskrbljivač nizu ljudi punih novca koji su voljeli bijeli prah i druge potrepštine bez rizika i bez problema.

A s njim ih nikada nisu imali.

Nije to bila trgovina u velikom stilu, ali je donosila stalan prihod, neka vrsta male rente. Bio je dovoljan poziv na siguran broj i gospodi ili gospođama iz *visokoga društva* stizala je isporuka doma onoga štoim je služilo za večernje zabave ili su pak dobivali adrese za svoje sitne Igre. Oni su imali novac, on je imao ono što su bili spremni platiti. To ukrštavanje ponude i potražnje bilo je tako prirodno da se gubila svaka skrupula, ako ih je Ziggy ikada imao.

Povremeno, kad bi uspio, prodavao je informacije komu su bile potrebne. Katkada i policiji, koja je u zamjenu za neku plodonosnu dojavu u najstrožoj tajnosti gledala kroz prste česta putovanja Ziggyja Stardusta podzemnom željeznicom. Očevidno to nije bilo njegovo pravo ime. Izvornika se nitko više nije sjećao. Ponekad ni on sam. Taj nadimak mu je prilijepljen prije toliko vremena, kad je netko primijetio njegovu sličnost s Davidom Bowiejem u doba kad je izišla ploča *Ziggy Stardust and the Spiders from Mars.*Nije se sjećao tko je to bio i pod utjecajem koje tvari se zapazila ta sličnost, ali naziv je ostao.

Bila je to jedina stvar koja ga je malo izvlačila iz anonimnosti u kojoj je uvijek nastojao živjeti. Nije hodao sredinom ulice. Gibao se uza zidove i stalno se držao najdublje sjene. Kad je mogao birati, draže mu je bilo da ga zaboravljaju, nego da ga pamte. Uvečer se zavlačio u svoju rupu u Brooklynu, gledao televiziju i surfao internetom i izlazio samo da telefonira. Sve je radne pozive obavljao preko javnog telefona. Kod kuće, na komadu pokućstva, uvijek je imao smotak kovanica od četvrt dolara, za svaki slučaj. Gomila ljudi nije shvaćala zašto se mobitel zove na taj način. On je istodobno telefon i mobilno sredstvo što te vodi u zatvor. A oni koji dopuštaju da ih ulove preko džepnog telefona to i zaslužuju. Ne zato što su prijestupnici, nego zato što su budale.

Čak i sada, dok se spuštao niz stubište što vodi do postaje Bleecker Street u odijelu prosječna putnika, nije se mogao odreći svog uvjerenja. Bolje je djelovati tako da svi misle kako si nitko i ništa, nego da se prije ili poslije netko odluči da ti to dokaže.

Stigao je na peron i popeo se u vagon zelene linije koja ide prema Uptownu. Otvaranje i zatvaranje kliznih vrata, neprekidno ulaženje i izlaženje umornih putnika s jedinom željom da budu drugdje značili su guranje, dodirivanje tijela, miris znoja. Ali značili su također novčanike i rastresenost, dva elementa u temelju njegova posla. Uvijek se našla neka poluotvorena torbica, slabo zatvorena aktovka, ruksak blizu nekoga tko se zadubio u tako zavodljivu knjigu da je zbog nje zaboravljao sve ostalo. Poneki put Ziggy je sa smiješkom pomišljao kako protiv autora bestselera postoje neophodni uvjeti za optužnicu zbog suučesništva u džeparenju što se svaki dan događa u podzemnoj željeznici.

Nisu više bila zlatna vremena, to je sigurno. Sada su zagospodarile kreditne kartice i sve je manje bilo gotovine u prometu. Upravo zbog toga je odlučio proširiti područje, preinačujući djelatnosti, kako su savjetovali brokeri na televiziji.

Ta ga je misao iznenadila. Nikada se nije poistovjećivao s osobom na koju bi se mogla primijeniti ta definicija. U glavi mu se pojavi slika njegove posjetnice.

Ziggy Stardust
Broker

Zamalo se nije počeo smijati.
Pozor, vrata se zatvaraju, deklamirao je programirani glas iz zvučnika.
Pomaknuo se prema prednjim vratima vagona gdje je bila veća gužva. Prošao je kraj dvije-tri osobe, krčeći put između ovješenih lakata i zapaha češnjaka. Kraj vrata je sjedio tip u zelenoj vojničkoj bluzi. Nije uspio odrediti njegovu dob. S mjesta gdje je stajao nije ga dobro vidio jer je ispod bluze virila plava kukuljica kombinezona i djelomice mu sakrivala lice. Glava mu je bila lagano nagnuta na stranu i činilo se da ga je ljuljanje auta uspavalo. Kraj njegovih je nogu ležala tamna platnena torba, veličine jednodnevnog putnog kovčega.
Ziggy je osjetio lagan svrbež u jagodicama prstiju. Bio je u njemu jedan dio koji je pokazivao gotovo ekstrasenzorsko opažanje pri raspoznavanju žrtve. Neka vrsta skrivene prirode koja mu je ponekad sugerirala ideju da je rođen upravo za tu stvar. Dakako, odjeća toga tipa ni na koji način nije otkrivala da bi u torbi moglo biti išta vrijedno. Ali ruke položene u krilo nisu bile ruke čovjeka koji obavlja teške poslove a sat je naizgled bio kvalitetan.
Prema njegovu mišljenju tu je bilo nešto što se nije vidjelo na prvi pogled. Instinkt ga je rijetko varao i s vremenom se naučio pouzdavati u predosjećaj.
Jedanput, bez ikakva nadahnuća, izvukao je novčanik tipu u sakou i kravati samu zato što je u prolazu osjetio dodir kaputa od kašmira koji je sam vrijedio više od četiri tisuće dolara. Bez ikakve druge slutnje osim neuhvatljiva oslonca u toj tkanini, krenuo je na posao. Malo poslije u novčaniku toga tipa našao je sedam dolara, lažnu kreditnu karticu i pretplatu na podzemnu željeznicu.
Odrpanac.
Približio se čovjeku u zelenoj bluzi, držeći se s druge strane vrata. Pričekao je dvije-tri stanice. Broj putnika se povećavao. Pomaknuo se prema sredini i zatim, kao da ostavlja slobodan ulaz, našao se pokraj njega.
Platnena je torba ležala na podu. Bila je blizu njegovih nogu, s lijeve strane, a ručka u savršenom položaju da se
uzme na pravoj postaji
izlazeći dok drugi putnici ulaze. Provjerio je drži li još čovjek glavu u istom položaju. Nije se micao. Mnogi su se uspavljivali u vlakovima, osobito oni koje je čekalo dugo putovanje. Ziggy se uvjerio da tip pripada toj kategoriji osoba. Čekao je da stigne na stanicu Grand Central, gdje je obično bio najveći protok putnika što ulaze i izlaze. Čim su se otvorila vrata, veoma brzim i prirodnim pokretom uzeo je torbu i izišao. Odmah ju je sakrio tijelom.
Krajičkom oka, dok se nastojao utopiti u gomili, učinilo mu se da vidi kako neka zelena bluza izlazi iz vagona, trenutak prije polaska.
Sranje.
Stanica Grand Central uvijek je bila puna pandura, pa ako ga je tip prokužio, sva je prilika da će od toga nastati lijepa gužva. I možda koji dan u hladovini. Prošao je kraj dvoje policajaca, starijeg čovjeka i mlade crkinje, koji su stajali i brbljali točno ispred stanice. Ništa se nije dogodilo. Nitko nije dojurio vičući »Drž'te lopova!« da privuče pozornost dvoje agenata. Radije se nije okretao, kako bi kod tipa koji ga slijedi ostavio dojam da ništa nije primijetio.
Izišao je na Četrdeset i drugu i smjesta skrenuo desno pa opet desno, na Vanderbiltovu ulicu. Na tom je potezu bilo malo prometa, pravo mjesto da provjeri slijedi li ga doista tip u vojničkoj bluzi ili ne slijedi. Opet je stigao na kolodvor kroz pobočni ulaz, koristeći priliku da baci rastresen pogled na desnu stranu. Nije vidio da itko obilazi ugao tko bi mogao sličiti na traženu osobu. Ali to još ništa nije značilo.

Ako je tip spretan, zna kako će nekoga neprimjetno pratiti. Točno kao što je on znao umaknuti nekomu tko ga u stopu slijedi. Ponovno sc upitao kako to da tip nije obavijestio policajce. Ako je odmah opazio kradu i pošao za njim da se osobno pobrine za povratak torbe, to je moglo imati dva značenja.

Prvo: izlaže se opasnosti da je tip možda opasan. Drugo: u torbi može biti nešto vrijedno ali je bolje da ne završi pred očima policije. I uz pretpostavku da se ta druga mogućnost pokaže točnom, raslo je prilično Ziggyjevo zanimanje za sadržaj. Ali istodobno je tip postajao *jako* opasan.

Njegov se blistavi predosjećaj malo-pomalo okretao prema manje vedru nebu. Spustio se na donju razinu prepunu etničkih restorana i ljudi koji u svako doba piju i jedu, poslije dolaska ili prije odlaska. Golema dvorana bila je puna natpisa, boja, mirisa hrane i osjećaja žurbe. Ovo posljednje najviše ga se ticalo, iako se prisiljavao da hoda normalnim korakom. Našao se na drugoj strani i dok se penjao stubištem ponovno se okrenuo da provjeri ulicu iza sebe. Nijedne sumnjive osobe. Počinjao se opuštati. Možda je ono bio samo pogrješan dojam. Možda postaje prestar za taj posao.

Slijedio je oznake i ponovno ušao u podzemnu željeznicu. Uputio se prema postaji ljubičaste linije, one što vodi gore, u Queens. Pričekao je dolazak vlaka i pridružio se struji putnika što su ulazili u kola. Nuž- dan oprez. U svjetlu ranijeg razmišljanja, čovjek u zelenoj bluzi, pod pretpostavkom da ga doista slijedi, nikada ne bi ništa pokušao protiv njega na mjestu gdje je gužva. Pričekao je ravnodušna izgleda sve dok uobičajeni glas nije najavio da se vrata zatvaraju. Tek tada, u skoku, vratio se na peron kao putnik koji je odjednom shvatio da je pogriješio liniju. Ostavio je iza leda tutnjavu vlaka u odlasku i ponovno krenuo prema zelenoj liniji koja se spušta u Downtown da bi potom produžila sve do Brooklyna.

Putovanje je obavio u nekoliko etapa, čekajući na svakoj stanici sljedeći vlak, nastavljajući s nehajnim izgledom kružiti pogledom oko sebe. Anoniman medu otupjelim i anonimnim ljudima, povremeno s onim mrljama ljudske boje koje su u New Yorku bile poslovične. Uz uvjet da je netko imao vremena i volje da ih stvara.

Kad je zaključio da je sve mirno, nakon posljednjeg zaustavljanja našao je mjesto da sjedne. Spustio se udobno i čekao, s torbom u krilu,

svladavajući znatiželju da je otvori i otkrije što je unutra. Bolje kod kuće, gdje *će sve* moći ispitati u miru, bez žurbe.

Ziggy Stardust je znao čekati.

Radio je to čitava života, otkad je bio dječak i počinjao se mučiti na tisuću načina da spoji ručak s večerom. Poslije je nastavio, ne Zapadajući u glupu pogrješku pohlepe. Bio je zadovoljan, ali s nepokolebljivom sigurnošću da će se jednog dana sve promijeniti, iznenada. Njegov život, njegov dom, njegovo ime.

Zbogom, Ziggy Stardust, dobro došao, *gospodine*Zbigniew Malone.

Promijenio je još jednu liniju prije nego što je stigao na stanicu blizu svoje kuće. Stanovao je u Brooklynu, u četvrti gdje je bila najveća koncentracija Haićana i gdje su natpisi nekih restorana još bili na francuskom jeziku. Multietnički svijet, žene s golemom stražnjicom l piskutavim glasom, momci što vuku noge i nakrivljuju štitnik kape u stranu. Na granici s tim područjem bio je uređen i staložen svijet židovske četvrti, vile s njegovanim travnjacima i Mercedesom na prilaznom puteljku. Šutljive osobe koje se kreću kao tamne sjene, ozbiljna lica pod crnim šeširima. Kad god ih je vidio, Ziggy je imao dojam da se mole čak i kad su brojili novce.

Ali njemu je tako bilo dobro. U očekivanju dana kad će moći sebi dopustiti da kaže dosta i da izabere.

Na zidu kuće gdje je stanovao, gdje nije bilo prozora što gledaju na ulicu, netko je naslikao mural. Umjetnik nije bio bogzna što, ali one boje, na tako blijedu i sumornu mjestu, uvijek su ga ispunjavale veseljem. Prošao je ulazom i spustio se stepenicama koje vode prema suterenu koji je bio njegov dom. Jedna jedina soba s minijaturnom kupaonicom, jeftino i pohabano pokućstvo i miris egzotične kuhinje koji se spuštao s viših katova. Neuredan krevet bio je naslonjen na suprotni zid, ispod prozora blizu stropa kuda je prodiralo malo svjetla što je stizalo izvana. Sve se činilo kao da pripada minulom vremenu, čak i znakovi modernosti — televizor visoke rezolucije, osobno računalo i pisač All-in-One — na kojima se nataložio sloj prašine.

Jedina čudna nota, neobična, bila je knjižnica na lijevom zidu, puna knjiga koje su bile savršeno poredane i složene abecednim redom. Druge su bile razbacane posvuda. Upravo je hrpa knjiga služila kao noćni ormarić s desne strane kreveta.

Ziggy položi torbu na stol krcat starih časopisa i skinu jaknu, bacivši *je* na fotelju. Uze torbu i pode sjesti na krevet. Otvori je i poče je prazniti stavljajući njezin sadržaj na plahtu. Tu su bile dvoje novine, >New York Times< i >USA Today<, žuto-plava plastična kutija koja se pokazala kao minijaturna zbirka radnog alata, kotur bakrene žice i siva ljepljiva traka, ona kojom se služe električari. Zatim izvuče ono što je napinjalo torbu i davalo joj najviše težine. Album za fotografije s koricama od smeđe kože i listovima od gruba papira iste boje koji su bili puni starih crno-bijelih slika, ljudi koje nije poznavao na mjestima koje nije poznavao. Sve fotografije bile su k tomu datirane. Po odjeći rekao bi da se radilo o sedamdesetim godinama. Prevrnuo je nekoliko stranica. Jedna mu je fotografija privukla pozornost. Izvukao ju je iz ljepljivih kutnih utora koji su je učvršćivali i zadržao se nekoliko časaka da je pogleda. Mladić dugačke kose, na usnama osmijeh koji se nije uspijevao popeti do njegovih očiju, u krilu krupna crna mačka. Taj snimak, na posve slučajan način, uspijevao je uhvatiti neko čudnovato uzajamno pripadanje, kao da su ta dva živa bića, svako u svojoj vrsti, odražavala jedno drugo.

Ubacio ga je u džepić na košulji. Nastavio je istraživanje sadržaja torbe. Izvukao je predmet od crne plastike, četvrtasta oblika, malo duži i uži od kutije cigareta, svezan na sredini vrpcom da se ne bi otvarao. Na jednom kraju bio je niz dugmadi u raznim bojama.

Ziggy ga je promatrao neko vrijeme, zatečen. Izgledao je kao daljinski upravljač kućne izrade. Rudimentaran možda, ali ostavljao je takav dojam. Položio ga je pokraj drugih stvari i izvukao iz torbe posljednji predmet koji je sadržavala. Bila je to velika smeđa omotnica, malo zgužvana, s napisanim imenom i adresom koji su već izblijedjeli od uporabe. Po dimenzijama reklo bi se da je služila za slanje albuma s fotografijama.

Otvorio ju je da provjeri unutrašnjost i našao listove obična papira ispisane grubim ali dostatno čitljivim rukopisom. Bio je to rukopis čovjeka koji možda nije bio jako vičan riječima, kako izgovorenim tako napisanim.

Ziggy poče čitati. Prvi su listovi bili prilično dosadni, ispunjeni životnom pričom koja je izložena na priprost i katkada nepovezan način. On je čitao knjige i znao je prepoznati ruku čovjeka koji je studirao i zna pisati. Ta ruka nije bila takva.

Ali primijetio je da čitanje nije bilo lišeno stanovite draži, usprkos prozi koja sigurno nije bila spisateljska. Po onome što je pripovijedala, više nego kako je pripovijedala. Nastavio je čitati sa sve većom pozornosti, i malo-pomalo pozornost je prešla u zanimanje i naposljetku u svojevrsnu groznicu. Po završetku pisma nije se mogao obuzdati da ne skoči na noge. Osjetio je kako mu lagani srsi prolaze leđima i kako mu se dlaka na rukama ježi kao pod djelovanjem električnog polja.

Ziggy Stardust nije mogao vjerovati vlastitim očima. Polagano je opet sjeo, raširenih nogu i očiju upiljenih u neodređenu točku. Više u vremensku nego prostornu točku. Velika prilika je stigla.
To što je držao u rukama moglo je vrijediti milijune dolara, ako se nađu pravi ljudi. U glavi mu se vrtjelo od te ideje. Moguće prednosti za njega navele su ga da zaboravi sigurne posljedice za druge.
S pretjeranom je pažnjom položio listove na krevet, gotovo kao da su lomljivi predmeti. Zatim je počeo razmišljati kako izvući korist iz te neočekivane sreće. Kako postupati i što činiti da iscijedi materijal na takav način da izazove maksimalno zanimanje i ostvari maksimalnu zaradu.
A iznad svega komu se obratiti.
Različite misli različito su prolazile brzinom svjetlosti kroz njegov mozak.
Upalio je pisač i stavio listove na stol kraj monitora. Prva važna stvar bila je napraviti fotokopije. Jedna će kopija biti dovoljna da pobudi bilo čije zanimanje i taj bilo tko trebao bi biti spreman izbrojiti lijepu svotu samo da dođe u posjed izvornika koji bi trebao ostati u njegovu vlasništvu do zaključenja posla. Čim napravi fotokopije, zadržat će kod sebe samo jedan njihov dio koji je dostatan da se omogući zamišljanje ne otkrivajući ništa presudno. Ostalo će uništiti. Autentičan primjerak toga blaženog pisma stavit će u omotnicu i poslati ga u pretinac anonimne pošte kojim se katkada služio. Ondje će se čekati dok mu netko ne da razloga da ga pođe podignuti.
A taj razlog mogla je predstavljati samo lijepa količina novca.
Počeo je fotokopirati, uspoređujući od zgode do zgode kopije s izvornicima. Ziggy je volio biti točan, u poslu. A to je bio najvažniji posao koji mu se ikada dogodio u životu.
Položio je jedan od posljednjih listova na staklo skenera, spustio poklopac i pritisnuo dugme. Pokretna svjetlost je klizila ispod papira dok nije zadržala u memoriji cijelu stranicu. U trenutku tiskanja senzor je javio da nema više papira i počela je žmirkati narančasta lampica na lijevoj strani aparata.
Ziggy pode uzeti listove iz paketa koji je držao na polici knjižnice i umetnu ih u pretinac.
U tom je trenutku začuo šum iza leđa, lagani metalni škljocaj, kao zvuk ključa koji se slomio u ključanici. Okrenuo se na vrijeme da vidi kako se otvaraju vrata i da ugleda čovjeka u zelenoj vojničkoj bluzi.
Ne, ne sada, ne u času kad je sve bilo na dohvat ruke...
A umjesto toga imao je pred sobom ruku koja je stezala nož.
Sigurno je to bila oštrica kojom je provalio onu bijedu od brave. A iz pogleda toga čovjeka razumio je da se ne će ograničiti samo na to.
Osjetio je da ga izdaju noge i nije imao snage ništa reći. Dok je čovjek napredovao prema njemu, Ziggy Stardust je počeo plakati. Od straha pred boli i od straha pred smrti.
Ali nadasve zbog razočaranja.

POGLAVLJE II.

Volvo se bez teškoća kretao usred prometa koji ga je nosio prema
Bronxu. Vožnja prema sjeveru u to doba mogla je biti pravo pravcato putovanje. Ipak, čim je napustila Manhattan, Vivien se našla u prilično protočnoj struji. Pošto je ostavila zdesna Triborough Bridge, prešla je Bruckner Expressway u relativno kratkom vremenu.

Sunce je zalazilo iza njezinih leda i grad se pripremao za suton. Nebo je imalo nekakav tamnomodri sjaj, toliko čist da je izgledao kao da je ručno načinjen. Boja koju je znao darovati samo povjetarac u New Yorku, kad je dolazio očistiti onaj komadić beskraja što se svatko zavarava da ga ima iznad sebe.

Telefon u automobilu prekide glazbu koja je dolazila iz radija. Ostavila ju je u pozadini, snižena volumena, kao zvuk s točnim pravilima i nakanama da se miješa s bezličnim šumom prometa.

Uključila je zvučnik i dala dopuštenje pozivaču da ude. U njezin auto i u njezine misli.

»Vivien?«

»Da.«

»Zdravo. Ovdje Nathan.«

Nepotrebno predstavljanje. Prepoznala je glas svoga svekra, sestri- na muža. Prepoznala bi ga i usred buke na bojištu.

Što hoćeš, govno jedno? pomisli.

»Što hoćeš, govno jedno?« reče.

Nastade trenutak tišine.

»Nikad mi ne ćeš oprostiti, je li tako?«

»Nathan, oproštenje je za onoga tko se pokaje. Oproštenje je za onoga tko pokušava popraviti zlo koje je počinio.«

Čovjek s druge strane pričeka časak, kako bi tim riječima omogućio da se izgube u udaljenosti koja ih dijeli. U svakom smislu.

»Jesi li vidjela Gretu u posljednje vrijeme?« »A ti?«

Vivien ga napade, osjećajući kako u njoj raste volja da ga udari koju je ćutjela svaki put kad bi se našla u njegovoj nazočnosti ili bi je jednostavno osjetila. U tom trenutku, da je sjedio kraj nje, razbila bi mu nos udarcem lakta.

»Koliko već dugo nisi vidio svoju ženu? Koliko već dugo nisi vidio *svoju* kćer? Koliko već dugo vjeruješ da se možeš skrivati?«

»Vivien, ja se ne skrivam. Ja...«

»Jebote ja, kurvin sine!«

Zaurlala je. I pogriješila što to čini. Prijezir što ga osjeća prema tom čovjeku nije smjela iskazivati rikanjem. Morala se izraziti zmijskim psikom.

I postala je zmijom.

»Nathan, ti si kukavica. Uvijek si to bio i uvijek ćeš to biti. I kad si se našao pred teškoćama koje su bile prevelike za tebe, učinio si jedinu stvar koju znaš činiti: pobjegao si.«

»Uvijek sam se brinuo za sve što im je trebalo. Katkada postoje izbori koji...«

Ona ga naglo prekinu.

»Ti nisi imao nikakvih izbora. Imao si odgovornosti. I morao si ih preuzeti. Onaj dronjak od čeka što ga šalješ svakog mjeseca nije dovoljan da nadoknadi tvoje skrivanje. Ne može čak ni umiriti tvoju savjest. Nemoj me stoga sada zvati da doznaš kako je tvoja žena. Nemoj me zvati da doznaš kako je tvoja kći. Ako se želiš bolje osjećati, digni tu prokletu guzicu na kojoj sjediš i pođi da ih osobno vidiš.«

Pritisnula je s tolikom srdžbom dugme za okončanje razgovora da se na trenutak uplašila da nije možda puklo. Ostala je nekoliko časaka gledajući ispred sebe, vozeći i slušajući mahnito lupanje srca. Isprekidane suze od srdžbe skotrljaše joj se niz obraze. Obrisa ih nadlanicom i pokuša se smiriti.

Da bi zaboravila mjesto gdje je jutros bila i mjesto prema kojem se sad uputila, sklonila se u jedino sigurno utočište koje je imala: svoj posao.

Pokušala je ostaviti iza sebe svaku drugu misao i naredila umu da se usredotoči na istragu s kojom se spremala uhvatiti u koštac. Prizvala je slike one ruke što je virila iz pukotine u zidu, ucviljenost one pergamentirane glave naslonjene na rame koje je bilo samo ostatak kostiju i kože.

Iako ju je praksa poučila da je sve moguće, to isto iskustvo budilo je u njoj bojazan da će biti veoma teško prodrijeti do identiteta toga čovjeka u betonu. Obično su gradilišta privlačna mjesta svijetu zločina za skrivanje žrtava njihovih sređivanja računa. Kako je riječ o profesionalcima, često su trupla pokapana gola ili su im s odjeće bile otrgnute sve etikete, u rijetkim slučajevima nalaženja. Poneki su čak kiselinom uklanjali otiske prstiju. Pregledavajući tijelo opazila je da to

nije bilo učinjeno i da su etikete bile na svom mjestu, iako su bile prilično oštećene. To je značilo da se nije radilo o profesionalcu, nego o slučajnom ubojstvu u kojem nije bilo hladnokrvnosti i iskustva u uklanjanju svakoga mogućeg traga.

Ali tko je imao mogućnosti sakriti truplo u bloku betona? Bilo je to prilično teško za bilo koga, osim ako nije surađivao s nekim izvođačem radova. Ili je možda krivac bio upravo jedan od njih. Netko tko je radio za građevinsko poduzeće. Zločin, kakav god mu bio motiv, mogao je biti izolirana akcija nekog običnog čovjeka protiv nekog drugog običnog čovjeka, bez ikakve upletenosti organiziranog kriminala.

Jedini je trag predstavljala ona fotografija, naročito ona čudna mačka s tri...

»Sranje!«

Dopustila je da je zanesu misli i nije primijetila kako je izlazni trak za Hutchinson River Parkway blokirala kolona automobila. Naglo je zakočila, skrenuvši ulijevo da se ne nabije na auto ispred sebe. Vozačvelikog kamioneta iza nje snažno je zatrubio. Vivien vidje u retrovizoru kako se nagnuo prema vjetrobranu i pokazao joj srednji prst.

Obično je mrzila pribjegavati nekim sredstvima kad nije bila u službi, ali te je večeri zaključila da joj se žuri. Uznemirila ju je vlastita rastresenost, više nego kretnja onog čovjeka. Uzela je magnetsku bljeskalicu iza sjedala, otvorila prozor, upalila je i spustila na krov.

Sa smiješkom je primijetila kako čovjek iza nje naglo spušta ruku i povlači se. Automobili ispred nje, u mogućim granicama, približili su se međusobno da joj olakšaju prolaz. Probila se prema Aveniji Zerega i poslije dva bloka skrenula na Aveniju Logan i našla se pokraj crkve svetog Benedikta.

Parkirala je XC60 na slobodnu mjestu na suprotnoj strani ulice. Ostala je trenutak da promotri fasadu od svijetlih opeka i kratko stubište što vodi do trojih ulaznih vrata nad kojima su se dizali polukružni lukovi, stupovi i ukrasni frizovi.

Bila je to novija zgrada. Njezinu povijest nije trebalo tražiti u prošlosti, nego u onome što je u sadašnjosti gradila za budućnost. Nikada Vivien nije mislila da joj jednog dana jedno takvo mjesto može postati toliko poznato.

Izišla je iz auta i prešla ulicu.

Već je u zraku bila ona polusjena što miješa boje mačaka ali još je ostajalo dovoljno svjetlosti da se prepozna osoba. Upravo se upućivala prema prioratu kad je ugledala oca Angela Cremonesija, jednog od župnih vikara, kako izlazi iz središnjeg portala skupa s dvije druge osobe, muškarcem i ženom. Obično su ispovijedi bile subotom od četiri do pet ali nitko nije bio previše sitničav i uvijek se pokazivalo da su ti rasporedi prilično rastezljivi.

Vivien se pope uz onih nekoliko stepenica i priđe k njemu. Svećenik ostade da je pričeka, a onaj par se udaljio.

»Dobra večer, gospođice Light.«

»Dobra večer, velečasni.«

Vivien mu stisnu ruku. Bio je to čovjek koji je prevalio šezdesetu, sijede kose, snažna izgleda i krotka pogleda. Prvi put kad ga je srela, podsjetio ju je na Spencera Tracyja u nekom starom filmu.

»Došli ste uzeti sestrinu kćer?«

»Da. Razgovarala sam s ocem McKeanom i oboje vjerujemo kako je došao trenutak da je pokušamo navesti da provede koji dan u kući. U ponedjeljak ujutro vraćam je ovamo.«

Izgovaranje njegova imena prizvalo joj je u svijest lice i pogled Michaela McKeana. Imao je izražajno lice i oči koje su ostavljale dojam da mogu prodirati u osobe i kroz zidove. A da ipak ne obija nikakve brave i ne ruši nikakvu pregradu. Možda je zbog te sposobnosti da vidi s druge

strane bio prisutan svaki put kad je negdje bio potreban. Vikar, pitom čovjek, ali pomalo cjepidlaka, htio je precizirati činjenice.
»Otac McKean danas nije ovdje i ispričava se zbog toga. Štićenici su još na molu. Jedna ljubazna osoba kojoj se ne sjećam imena ponudila im je vožnju jedrilicom. Upravo me je nazvao John. Zna za vaš dogovor s Michaelom i rekao je da vas izvijestim da privode kraju svoje poslove i da će uskoro biti ovdje.«

»Vrlo dobro.«

»Želite li pričekati u prioratu?«

»Ne, hvala, oče. Čekam ih u crkvi.«

»Onda do viđenja, gospođice Light.«
Svećenik se udaljio. Možda je njezinu nakanu da pričeka u crkvi zamijenio za pobožnost. Vivien nije razmatrala taj problem. U stvarnosti je tek željela da u tom trenutku ostane nasamo.
Gurnula je vratnicu glavnog ulaza i prošla kroz predvorje obloženo svijetlim drvom, ostavivši iza leđa kipove svete Terezije i svetog Gerarda u niši na zidu. Druga vrata, laganija, dovela su je u pravu unutrašnjost crkve.
Bilo je svježe i bilo je sjena i vladala je tišina. I ono obećanje dobrodošlice i utočišta što se nudilo s oltara na suprotnom kraju jedine lađe.
Svaki put kad je ulazila u neku crkvu, Vivien se trudila da u njoj nađe prisutnost Boga. Prošla je dio svoga kratkog vremena zemaljskim putovima ali već je previše demona susrela, osjećajući uvijek da je slabo i uplašeno ljudsko biće kad bi se s njima sukobila. Ondje, na onom mjestu, s onim slikama, s onom tjeskobom svetišta koje je izgradila ljudska potreba, u svjetlosti svijeća što ih pale vjera i nada, nije uspijevala postati sudionicom ni ulomka te vjere i te nade.

'Život je unajmljeno mjesto za stanovanje. Katkada je Rog osoba koja smeta ako ti se vrzma po kući.
Sjela je u jednu od zadnjih klupa. Postala je nečega svjesna. U prostoru koji je za sve vjernike bio mjesto mira i spasenja, ona je imala pištolj o pojasu. I unatoč svemu osjećala se golorukom.
Zatvorila je oči i neizvjesno svjetlo nadomjestila tamom. Dok je čekala da stigne Sundance, kći njezine sestre, stigle su i uspomene. Dan kada je...

... sjedila za radnim stolom, točno ispred Plaze, u kaosu papira, telefonskih poziva, činjenica vezanih uz ružne ljude i ružne živote, doskočica i razgovora medu kolegama u smjenama službe. U jednoj epizodi koju nikada više ne će zaboraviti kroz vrata što vode na stubište iznenada je ušao detektiv Peter Curtin. Bio je u sastavu Trinaeste postaje do prije nekog vremena. Poslije je u vatrenom okršaju za vrijeme neke operacije bio prilično ozbiljno ranjen. Fizički je iz toga izišao dobro, ali s emocionalnog gledišta primjećivalo se da više nije ista osoba. I pod ženinim pritiskom zatražio je i dobio premještaj i mirniju dužnost. I sada je bio u odjelu za javni moral.

Došao je ravno do njezina stola.

»Zdravo, Peter. Što radiš u ovom kraju?«

»Moram s tobom govoriti, Vivien.«

U njegovu je glasu bilo prizvuka neugodnosti i to je ugasilo smiješak s kojim gaje dočekala.
»Sigurno, reci.«

»Ne ovdje. Jesi li za to da se malo prošetamo?«

Iznenađenje. Vivien je napustila radno mjesto i malo poslije našli su se vani. Curtin se zaputio prema Trećoj aveniji i Vivien je hodala kraj njega. Zavladala je napetost i on ju je nastojao olakšati. Ona nije dobro razumjela radi koga.

»Kako je ovdje? Bellew vas još sve drži na uzici?«

Vivien se zaustavila.

»Nemoj okolišati, Peter. Što se dogodilo?«

Njezin je kolega gledao na drugu stranu. I to je bila strana koja se nimalo nije sviđala Vivieni.

»I sama znaš kako stvari teku u ovom gradu. Eskortne dame i slične stvari. Asian Paradise, Ebony Companions, Transex Dates.I osamdeset posto onoga što se reklamira kao kupelji, masaže itd. zapravo su određene kuće za ljubavne sastanke. To se događa u cijelom svijetu. Ali ovo je Manhattan. Ovo je središte svijeta i ovdje se događa svega više...«

Peter je zastao i napokon se odlučio pogledati je u oči.

»Imali smo dojavu. Luksuzno mjesto, Upper East Side. Posjećuju ga muškarci kojima se sviđaju veoma mlade djevojke. Katkada mladići. Svi malodobni, u svakom slučaju. Ušli smo i uhvatili razne osobe. I...«

Napravio je stanku što je za Vivien značilo neku slutnju. Glasom bez daha izgovorila je molbu dugu samo jedno slovo. »I?«

I slutnja se preobrazila u stvarnost.

»Jedna od njih bila je tvoja nećakinja.«

Sav svijet se naglo popeo na vrtuljak. Vivien je u sebi osjetila nešto što bi rado bila razmijenila za smrt.

»Upravo sam ja ušao u sobu gdje...«

Peter nije imao snage dodati ostalo. Njegova šutnja ipak je ostavila slobodno polje Vivieninoj mašti koja je bila gora nego riječi.

»Srećom sam je prepoznao i uspio sam je nekim čudom zadržati izvan cijele gungule.«

Peter joj položi ruku na lakat.

»Ako ta priča izađe u javnost, umiješat će se socijalni radnici. S obiteljskom situacijom kakva je vaša povjerit će je brizi neke ustanove. Toj djevojci treba pomoći.«

Vivien ga je pogledala u oči.

»Nisi mi rekao sve, Peter.«

Trenutačna stanka. Zatim odgovor kakav on ne bi želio dati i kakav ona ne bi željela čuti.

»Tvoja nećakinja se drogira. U jednom smo joj džepu našli kokain.«

»Koliko?«

»Ne toliko da bismo pretpostavili da ga preprodaje. Ali mora biti da ga uzima svaki dan poprilično, ako je stigla dotle da...«

Dotle da sc prostituira radi novca, *dovršila je Vivien u glavi.*

»Gdje je sada?«

Peter je pokazao glavom prema neodređenom mjestu duž ulice.

»U mojem autu. Jedna kolegica pazi na nju.«

Vivien mu je stegnula ruku. Da prenese i da primi poruku.

»Hvala ti, Peter. Pravi si prijatelj. Dužna sam ti, ne jedanput nego tisuću puta.«

Uputili su se prema autu. Vivien je taj kratki razmak prešla poput mjesečara, gonjena žurbom i strahovanjem da će se naći pred nećakinjom s...

... s istom strepnjom s kojom ju je sada čekala.

Šum koraka iza leda prisilio ju je da otvori oči i vrati se u sadašnjost koja je bila tek malo bolja od prošlosti.

Ustala je i uputila se prema ulazu. Našla se pred svojom nećakinjom. Imala je u ruci športsku torbu. Bila je lijepa kao njezina majka i poput svoje majke bila je nekako uništena. Ali za nju je još bilo nade. Moralo je biti.

John Kortighan je ostao straga, na pragu. Zaštitnički i budno, kao uvijek. Ali toliko diskretan da nije htio svojom nazočnošću narušiti taj trenutak prisnosti. Uputio joj je jednostavan znak glavom što je istodobno bilo pozdrav i potvrda. Vivien je razmijenila pozdrav desne ruke oca McKeana, svećenika koji je utemeljio Radost, zajednicu što se trenutačno brinula za Sundance i drugu mladež s iskustvom poput njezina.

Vivien dodirnu rukom obraz svoje nećakinje. Svaki put kad bi je susrela nije mogla izbjeći osjećaj krivnje. Zbog svega onoga što nije učinila. Zbog toga što se toliko bavila dalekim ljudima da nije razumjela kako je ona kojoj je najviše bila potrebna stajala tek korak daleko. I kako je na svoj način tražila pomoć, a nitko ju nije slušao.

»Lijepo te je opet vidjeti, Sunny. Jako si lijepa danas.«

Djevojka se nasmiješila. U očima joj je bio zloban izraz ali bez izazivanja.

»Ti si lijepa, Vunny. Ja sam prekrasna, to bi trebala znati.«

Nastavili su onu igru, iz vremena kad je još bila dijete, iz vremena kad su razmjenjivale te nadimke koji su na neki način bili njihove šifre. Iz vremena kad joj je Vivien češljala kosu i pričala kako će jednog dana postati prekrasna žena. Možda manekenka, možda glumica. I skupa su zamišljale sve što bi se moglo zbiti.

Sve osim onoga što se doista zbilo...

»Što kažeš, da pođemo?«

»Sigurno. Ja sam spremna.«

Lagano je pridignula torbu koja je sadržavala odjeću za dane koje će provesti zajedno.

»Jesi li ponijela odjeću za koncert?«

»Uniforma slijedi.«

Vivien je bila uspjela nabaviti dvije ulaznice za koncert sastava U2 sljedećeg dana, u dvorani Madison Square Garden. Sundance je bila njihova ljubiteljica i ta je okolnost nemalo pridonijela odobrenju tih dvaju dana dopusta izvan Radosti.

»Onda idemo.«

Približile su se Johnu. Bio je tip srednjeg rasta, snažna tijela, nosio je jednostavne traperice i vjetrovku. Imao je otvoreno lice, oči bez iznenađenja i odlučan izraz onoga tko više misli na budućnost nego na prošlost.

»Bok, Sundance. Vidimo se u ponedjeljak.«

Vivien mu pruži ruku. Čovjek je stisnu čvrstim zahvatom.

»Hvala, John.«

»Hvala tebi. Zabavi se i natjeraj nju da se zabavi. Samo pođite, ja ostajem još malo ovdje.«

Izišle su, ostavivši čovjeka u spokojnosti crkve.

Večer je bila prognala svaki trag prirodne svjetlosti da bi se umjetnički zaodjenula umjetnim svjetlima. Ušle su u auto i uputile se prema Manhattanu, trijumfu umjetne šminke. Vivien je mirno vozila i slušala što joj priča nećakinja, ostavljajući slobodan prostor za temu o kojoj je kanila raspravljati.

Nije spomenula majku a to nije ni djevojka učinila, kao da je po nekom prešutnom dogovoru bila gurnuta u stranu svaka crna misao.
Nije to bilo zbog zavaravanja ili zanemarivanja pamćenja. I jedna i druga čuvale su u sebi, bez potrebe da to kažu, sigurnost da ono Sto su pokušavale obnoviti nije bilo samo za njih dvije.
Nastavile su na taj način sve dok Vivien nije počela osjećati kako sa svakim okretajem kotača, sa svakim otkucajem bila, gube malo od svoje uloge tetke i nećakinje da bi postale malo više prijateljice. Osjećala je da se u njoj nešto topi, da izbljeđuje slika Grete koja joj je mučila dane i slika gole Sundance u zagrljaju čovjeka što je stariji od njezina oca koja joj je mučila noći.
Ostao im je iza leda Roosevelt Island i vozile su se uz East River prema Downtownu kad se dogodilo. Oko pola milje ispred njih, s desne strane, odjednom je bljesnula svjetlost i pokrila i poništila sva druga svjetla i na trenutak se činilo da su se u nju slile sve svjetlosti svijeta.
Zatim se učinilo da cesta drhće pod kotačima automobila a kroz otvorene prozore je stigao pohlepan prasak eksplozije.

POGLAVLJE 1 2 .

Russell Wade jedva je bio ušao u kuću kad je zaslјepljujući bljesak
iznenada rasvijetlio Lower East Side. Veliki prozori od poda do stropa u dnevnoj sobi postali su okvirom te munje, tako živahne da mu se gotovo pričinila kao igra. Ali munja se nije ugasila nego je nastavila gorjeti pokrivajući sva druga svjetla u daljini. Kroz filtar neprobojnih stakala stigla je potmula tutnjava koja nije bila grmljavina nego njezina ljudska razorna imitacija. A zatim heterogena simfonija alarmnih uređaja koje je pokrenulo gibanje zraka da se oglase histerično ali bez surovosti, poput nekorisnih malih pasa koji laju iza željezne rešetke.
Zbog vibracije je instinktivno ustuknuo jedan korak. Znao je što se dogodilo. Već je to vidio i iskusio na svojoj koži, drugdje. Znao je da taj bljesak znači nevjericu i iznenađenje, bol i prašinu, krikove, ranjenike, psovke i molitve.
Znači smrt.
I, u jednako iznenadnu bljesku, pljusak slika i uspomena.

»Robert, molim te...«
I njegov brat već je obuzet strepnjom dok pregledava aparate i objektive i provjerava jesu li rolice s filmovima na svojem mjestu u dže-

povima bluze. Ne gledajući ga u lice. Možda se zbog toga stidio. Možda je u mislima već vidio fotografije koje će snimiti.

»Ništa se ne će dogoditi, Russell. Ti samo trebaš ovdje mirno stajati. «
»A kamo ti ideš?«

Robert je osjetio miris njegova straha. Bio je naviknut na taj miris. Cijeli grad je njime bio prožet. Udisao se u zraku. Kao neki ružan predosjećaj koji će se obistiniti, kao mora koja ne iščezne kad se probudiš, kao krici samrtnika koji ne prestaju poslije njihove smrti.

Gledao ga je očima koje su ga možda prvi put vidjele otkad su stigli u Prištinu. Uplašen dječak koji ne želi biti tu.
»Moram izići. Moram biti ondje.«

Russell je shvatio da ne može biti drukčije nego tako. 1 u istom je času shvatio da nikada ne će biti, ni za stotinu života, kao njegov brat. Vratio se u podrum, kroz otvor na podu pokriven starim prljavim tepihom, a Robert je izišao kroz vrata. U sunce zastrto prašinom rata.
Bilo je to posljednji put da ga je vidio živa.

Kao da reagira na te misli, potrčao je u spavaću sobu gdje je na radnom stolu ležao jedan od njegovih fotoaparata. Uzeo ga je i vratio se do prozora. Ugasio je sva svjetla da izbjegne odsjaje i napravio nekoliko snimaka onog bljeska koji je bio dalek, hipnotičan, okružen aurom bolesne svjetlosti. Znao je da ti snimci ne će biti ni od kakve koristi ali je to činio da kazni sebe. Da se podsjeti tko je, što je učinio, što nije učinio.

Prošle su godine otkad je njegov brat izišao kroz ona vrata probodena suncem, pojačavajući za nekoliko časaka daleko štektanje mitraljeskih rafala.
Ništa se nije promijenilo.

Od onoga dana nije bilo jutra kad se nije probudio s onom slikom pred očima i onim zvukom u ušima. Odonda, svaki njegov nekorisni snimak bio je samo novi fotogram onoga drevnog straha. Dok je nastavljao kadrirati i pritiskivati okidač, počeo je drhtati. Drhtanje od srdžbe, životinjsko, bez stenjanja, od čista instinkta, kao da zapravo duša treperi u njemu i ima moć potresati i mlatiti tijelo.

Škljocanje objektiva postalo je neurotično

klik-klok

klik-klok

klik-klok

klik-klok

klik-klok

kao u histeričnoj ubilačkoj mahnitosti onoga tko je ispalio u svoju žrtvu

u Roberta

sve metke na raspolaganju i tko ipak ne uspijeva prestati povlačiti obarač i nastavlja, po inerciji živaca, postižući zauzvrat samo prazno i suho skljocanje udarne igle.

Dosta, idiote!

Točan kao doličan odgovor, izvana je stigao oštar i hitan zvuk sirena.
Bljesci bez gnjeva.

Bljesci svjetla koje je upaljeno, dobro, zdravo, brzo. Policija, vatrogasci, ambulantna kola.

Grad je napadnut, grad je ranjen, grad traži pomoć. I svi jure, sa svih strana, s brzinom koju im milosrđe i uljuđenost stavljaju na raspolaganje.

Russell prestade škljocati i pri osvjetljenju koje je dopiralo izvana nađe daljinski upravljač televizora. Upali ga i nađe ga automatski namještena na kanalu NY1. U tom trenutku na programu je bila vremenska prognoza. Emisija je prekinuta dvije sekunde poslije pojave slike na ekranu. Čovjeka ispred karata sa suncem i kišom bez najave je zamijenio prvi plan Fabera Andrewsa, jednog od najpopularnijih spikera toga kanala. Dubok glas, ozbiljno lice uronjeno u situaciju, ne zbog posla nego zbog čovječnosti.

»Upravo smo primili vijest da je jaka eksplozija potresla jednu zgradu u New Yorku, u četvrti Lower East Side. Prve dojave govore o neodređenom broju žrtava, ali čini se da je taj broj prilično velik. Nismo u stanju bilo što drugo izvjestiti. Trenutno ne znamo uzroke ni motive te žalosne činjenice koju ćemo u nastavku moći obuhvatiti u svoj njezinoj težini, nadajući sc da je nećemo morati nazvati zločinom. Uspomena na jednako žalosne događaje iz nedavne prošlosti još je u pamćenju sviju nas. U ovom času čitav grad, čitava Amerika, možda čitav svijet suspregnuta daha čekaju da doznaju više. Naši su dopisnici već na putu da stignu na mjesto nesreće i za kratko vrijeme bit ćemo u stanju da vam pružimo najnovije vijesti. To je zasada sve.«

Russell se prebaci na CNN. I tu su davali najavu koja je, s različitim licima i riječima, bila po smislu jednaka onoj na NY1. Isključio je zvuk, ostavljajući slikama dužnost izvješćivanja. Ostao je sjedeći na kauču pred televizorom, s jedinim svjetlosnim treperenjem ekrana da mu pravi društvo. Svjetlosti grada onkraj prozora izgledale su mu kao da dolaze iz studeni i daljine zvjezdanog prostora. A nisko, s lijeve strane, bila je ona svjetlost sunca ubojice da bi proždrla sve druge zvijezde. Kad su mu roditelji darovali taj stan, bio je zadovoljan što je na dvadeset i devetom katu i što se iz njega pružao veličanstven pogled na cijeli Downtown, s Brooklynom i mostom Manhattan s lijeve strane te s Flatironom s desne strane te zgradom kompanije New York Life Insurance točno ispred njega.

Sad je taj pogled bio samo dodatan razlog za strepnju.

Sve se dogodilo u tolikoj žurbi. Sve se odvijalo tako brzo pošto je pušten nakon noći provedene u policiji. Pa ipak, kad je na to opet pomislio, u njegovoj su se glavi slike micale kao u usporenom filmu. Bio je jasan svaki trenutak, svaka nijansa, svaka boja, svaki podražaj. Kao neka osuda da ponovno proživljava one trenutke u beskonačnost.

Kao da je iznova u Prištini.

Put od policijske postaje do kuće počeo je u tišini. I prema njegovim namjerama, tako je trebalo biti cijelo vrijeme. Odvjetnik Corneill Thornton, stari obiteljski prijatelj, razumio gaje i čak se do nekog stupnja bio prilagodio.

Potom je završilo primirje. I došao je napad.

»Tvoja majka je jako zabrinuta zbog tebe.«

Ne gledajući ga Russell je odgovorio slijeganjem ramena.

»Moja majka je uvijek zabrinuta zbog nečega.«

*Pali su mu na pamet besprijekorna figura i glatko lice Margareth Taylor Wade, pripadnice visoke buržoazije Bostona, koja se na ljestvici vrijednosti toga pada mogla smatrati p*r*avom pravcatom aristokratki*njom.B*oston je* b*io naje*u*ropskiji grad na Istočnoj obali, možda u cijeloj Americi. Dakle, najekskluzivniji. A ona je bila jedna od njegovih najistaknutijih predstavnica.*

Alargareth se svijetom kretala s Ijupkošću i elegancijom,, s milovidnim licem žene koja nije zaslužila ono što joj je život pripremio: jedan joj je sin poginuo za vrijeme ratnog izvješćivanja iz bivše Jugoslavije, a drugi je bio protagonist života koji joj je, ako je to moguće, zadavao još težu bol.

Možda se nikada nije oporavila, ni od jedne ni od druge stvari. Ali je nastavljala svoj život ispunjen otmjenostima i uspomenama jer su joj bile nezaobilazne. Sa svojim ocem Russell nije razgovarao od dana koji je slijedio nakon one proklete zgode s Pulitzerom.

Iz njihova držanja prema njemu, od najranijih dana, Russell je uvijek izvlačio sumnju. Možda je jedno i drugo mislilo da je pogrješan brat poginuo. Odvjetnik je nastavio uvodni govor, a Russell je vrlo dobro znao kamo će stići.

»Rekao sam joj da si ranjen. Ona misli kako bi svrsishodno bilo da se podvrgneš liječničkom pregledu.«

Russellu je došlo da se nasmiješi.

Svrsishodno...

»Moja majka je savršena. Osim prave riječi u pravom trenutku, uvijek zna izabrati i najelegantniju riječ.«

Thornton se odupro o kožni naslon. Ramena su mu se opustila kao što se dogada pred beznadnim situacijama.

»Russell, poznajem te dok još si bio dječačić. Nemoj misliti...«

»Odvjetniče, vi niste ovdje da biste osuđivali ili odrješivali. Za to postoje sudci. Ni da biste mi držali propovijedi. Za to postoje svećenici. Vi me samo trebate izvući iz gužve, kad se to od vas zatraži.«

Russell se okrenuo da ga pogleda s polusmiješkom.

»Čini mi se da ste plaćeni da to činite. I to izdašno, honorar vašega jednog sata odgovara tjednoj plaći nekog radnika.«

»Da te izvučem iz gužve, kažeš? To stalno radim. U posljednje mi se vrijeme čini da se dogada češće nego što bi se legitimno moglo očekivati.«

Odvjetnik je napravio stanku. Kao da je želio odlučiti hoće li reći ili ne reći. Naposljetku je odabrao prvu soluciju.

*»Russell, svatko ima p*rav*o, potvrđeno ustavom i vlastitim mozgom, uništavati se kako najbolje misli. A ti imaš veoma kreativnu maštu, u*

tom pravcu.«

Gledao ga je u oči i od odvjetnika branitelja pretvorio se u samozadovoljna krvnika.

»Od sada unaprijed, bit ću sretan ako se odreknem toga honorara. Reći ću tvojoj majci, kad bude pogodno, da se obrati drugamo. A ja ću sjediti, s cigarom i čašom dobra viskija u ruci, i gledati spektakl tvoga uništenja.«

Ništa više nije rečeno jer se ništa više nije imalo reći. Limuzina ga je ostavila ispred kuće, u Dvadeset i devetoj ulici, između Avenije Park i Avenije Madison. Izišao je bez pozdrava i nije očekivao nikakav pozdrav. Sve to u svjetlu prikrivena ljudskog prijezira i djelotvorne profesionalne ravnodušnosti. Popeo se u svoj apartman, pošto je ulovio u letu ključeve koje mu je dobacio vratar. Jedva je bio otvorio vrata kad je zazvonio telefon. Russell je bio siguran da zna tko je. Podignuo je slušalicu i rekao

»Halo?«

očekujući da će čuti glas. I taj glas je stigao.

»Zdravo, fotografe. Jučer ti je slabo išlo, ha? U igri i s pandurima.«

Russell je sebi predočio sliku. Obojen čovjek, krupan, s vječnim tamnim naočalama i dvostrukom bradom koju je kozja bradica uzalud pokušavala maskirati, s mnoštvom prstenja na desnoj ruci koja drži mobitel, zavaljen na stražnjem sjedalu svoga Mercedesa.

»LaMarr, nisam u pravom duševnom stanju da slušam tvoja sranja. Što želiš?«

»Znaš ti što želim, mladiću. Novce.«

» U ovom trenutku ih nemam.«

»Dobro. Bojim se da će ti bolje biti ako ih što prije budeš imao.«

»Što namjeravaš učiniti? Ustrijeliti me?«

S druge je strane stigao smijeh, pun snage i poruge. I prijetnja s još više poniženja.

»Iskušenje je snažno. Ali nisam toliko glup da te spremim u kovčeg s pedeset tisuća dolara koje mi duguješ. Jednostavno ću ti poslati dvojicu svojih momaka koji će ti objasniti neke životne stvari. Zatim ću ti dati vremena da ozdraviš. I zatim ću ti ih opet slati, sve dok ih ne dočekašdržeći u ruci moje novce koji će u međuvremenu postati šezdeset tisuća, ako ne i više.«

»Ti si jedno govno, LaMarr.«

»Da. I jedva čekam čas da ti pokažem do kojega stupnja. Zdravo, fotografe moje stražnjice. Pokušaj s Kolom sreće, možda će ti bolje ići.«

Russell je spustio slušalicu, stegnutih čeljusti, utapajući u žicama jeku smijeha LaMarra Monroea, jednog od najvećih kurvinih sinova što napučuju noći New Yorka. Na žalost, Russell je znao da ne govori u vjetar. Bio je tip koji je održavao što bi obećao, posebice kad se izlagao opasnosti da izgubi obraz.

Pošao je u spavaću sobu i svukao se, bacajući odjeću na pod. Poderani sako završio je u smeću. Premjestio se u kupaonicu, prisilio se da se okupa i obrije, došao u napast da pjenu stavi na zrcalo umjesto na bradu. Da ne vidi svoje lice. Da ne vidi svoj izraz. Poslije toga našao se sam kod kuće. Za njega je ta definicija značila da je bio kod kuće bez pića, bez kokaina i bez centa u džepu.

Apartman u kojem je živio bio je službeno njegov, ali u stvarnosti je bio ubilježen na jednu obiteljsku kompaniju. I pokućstvo je bilo izabrano po ukusu plaćenog arhitekta njegove majke iz golema izbora po popularnim cijenama u Ikei i drugim sličnim trgovinama. Razlog je bio jednostavan. Svi su znali da bi Russell preprodao sve vrijedno što mu dođe pod ruku i uložio za kartaškim stolom.

To se u prošlosti redovito događalo.

Auto, satovi, slike, tepisi.

Sve.

U razornom bjesnilu i s mahnitom točnošću.

Russell je sjeo na kauč. Mogao bi telefonirati Miriam ili nekoj drugoj manekenki koje je posjećivao u tom razdoblju, ali imati ih po kući značilo je u određenom času biti u stanju staviti na stol malo bijeloga praha. I imati novca da ih nekamo izvede. U tom času, kad nije imao ništa u sebi, osjetio je želju da barem ima nešto oko sebe. A svaka od tih stvari stajala je novaca. Jedna mu je misao proletjela kroz glavu.

Bolje rečeno, jedno ime.

Ziggy.

*Upoznao je toga blijedog čovječuljka prije nekoliko godina. Bio je doušnik njegova brata, povremeno mu je dojavljivao zanimljiva zbivanja u onom životu grada koji je de*finirao *kao »preko granične linije«, stvari koje je morao znati jer je svaka Činjenica mogla postati viješću. Poslije Robertove smrti ostali su u kontaktu, ali zbog posve različitih razloga. Jedan od njih je bio taj što mu je, u spomen na njegova brata, nabavljao* što mu je treba*lo i davao mu na dug. A katkada i malu pozajmicu kad mu je, kao sada, voda bila do grla. Russell nije razumio tu privrženost i to povjerenje. Ali to je bila prihvaćena činjenica i njome se koristio kad je bilo potrebno.*

Na žalost, Ziggy se nije služio mobitelom i previše je prepreka trebalo svladati da bi se došlo do njega. Nakon nekoliko nervoznih šetnja između dnevnog boravka i spavaće sobe donio je odluku. Sišao je u garažu i izvezao auto kojim se rijetko i nevoljko služio. Možda zbog toga što je bila riječ o Nissanu od nekoliko tisuća dolara i što na prometnoj dozvoli nije bilo njegovo ime. Provjerio je ima li u rezervoaru dovoljno benzina za odlazak i povratak. Znao je gdje stanuje Ziggy i uputio se slijedeći valove prometa prema Brooklynu. Putovanje je bilo svojevrstan automatizam. Vidio je kako protječe grad ne mareći, da bi se odužio za činjenicu što grad ne primjećuje njega.

Usna ga je boljela i oči su ga pekle, usprkos sunčanim naočalama.

*Prešao je most ne osvrćući se na*skyline*Manhattana i Brooklyn Heightsa i zašao u četvrti gdje su svakakvi ljudi živjeli svakakve živote. Mjesta bez iluzija i bez rezultata, projektirana u grubim crtama s izblijedjelim bojama stvarnosti, mjesta koja je često posjećivao jer su se tu rađale tajne kockarnice i jer je tu svatko mogao naći što mu nedostaje.*

Trebalo je samo imati malo skrupula i mnogo novca.

Stigao je do Ziggyjeve kuće a da to gotovo nije ni primijetio. Parkirao je malo dalje od zgrade i nakon nekoliko koraka zatekao se kako gura ulazna vrata i spušta se niza stubište koje vodi u suteren. Tu nije bilo vratara, a portafon je bio formalnost koju je već pregazilo vrijeme. Na dnu stubišta skrenuo je lijevo. Zidovi su bili načinjeni od industrijskih opeka lakiranih na brzinu bojom koja je nekada morala biti bež. Na svim su zidovima bile mrlje i u zraku se osjećao miris kuhana kupusa i vlage. Čim je skrenuo iza ugla, našao se pred nizom izblijedjelih smeđih vrata. Jedna je osoba upravo izlazila na ona prema kojima se uputio, na dnu hodnika, s desne strane. Čovjek u zelenoj vojničkoj bluzi, s podignutom plavom kukuljicom da pokrije glavu, koji se odlučnim korakom kretao prema drugom kraju hodnika, da bi nestao iza suprotnog ugla, na stubištu koje je vodilo do dvorišnog ulaza.

Russell nije za to posebno mario, Pomislio je d a j e to samo jedan od tisuću kontakata što ih svakog dana mora imati onaj raspačavač odZiggyja.Kad je stigao na razinu ulaza, našao je pritvoreno krilo. Gurnuo je kvaku i pogled mu je uokvirio sobu i potom se sve dogodilo s brzinom munje i s nizanjem fotograma pri usporenoj projekciji.

Ziggy na koljenima na podu, košulja mu sva umrljana krvlju, i pokušava se uspraviti hvatajući se za stolicu

on se približava i mršava ljudska ruka čvrsto ga steže za mišicu

Ziggy naslonjen na rub stola s rukom pruženom prema pisaču on ništa ne razumije

Ziggy s prstom što pritišće dugme ostavljajući crven trag on je užasnut

i naposljetku Ziggy koji u grču izbacuje posljednji izdisaj i posljednji izljev krvi iz otvorenih usta. Pao je na pod s muklim praskom i Russell se našao na nogama, usred sobe, s crno-bijelom fotografijom i tiskanim listom papira u ruci, jedno i drugo umrljano krvlju.

A u očima slika njegova brata koji krvav leži u prašini. Pomičući se kao lutak, potpuno nesvjestan svojih pokreta, spremio je list i sliku u džep. Zatim, slijedeći životinjsku logiku i instinkt, pobjegao je ostavivši razum iza sebe, na mjestu koje je zaudaralo po kuhanom kupusu i vlazi te po sadašnjosti i prošlosti. Stigao je do auta ne susrevši nikoga. Krenuo je naredivši sebi da ne ide brzo kako ne bi privukao pozornost. Vozio je kao u transu dok mu se nije vratio normalan dah i kucanje srca riješilo anomaliju. U tom je času zaustavio auto u nekoj uličici i počeo razmišljati. Rekao je sam sebi kako je pobjegavši donio bez sumnje instinktivnu odluku ali istodobno je bio siguran da je to bila i pogrješna odluka. Trebao je nazvati policiju. Ali to je značilo da bi morao objasniti razlog svoje nazočnosti i svoga susretanja sa Ziggyjem. A taj se raspačavač upleo u tko zna kakve nevolje. Osim toga bilo je moguće da je tip u zelenoj bluzi izbo onoga jadnika. Ideja da bi mogao odlučiti da se vrati, zbog bilo kojeg razloga, nije pružala lijepu perspektivu. Nije htio biti drugo truplo izvaljeno kraj Ziggyjeva trupla.
Ne. Bolje mu je praviti se da ništa ne zna. Nitko ga nije vidio, nije ostavio tragova iza sebe a onaj je kraj pun ljudi koji gledaju svoja posla. Uostalom, svaki stanovnik one četvrti po naravi osjeća odbojnost prema otvaranju pred policajcima.
Dok je razmišljao i odlučivao koje će se linije držati, primijetio je da mu je desni rukav umrljan krvlju. Ispraznio je dtepove bacajući sve stvari na suvozačevo sjedalo. Provjerio je da nikoga nema u okolici i potom izišao da baci sako u kantu za otpatke. S tračkom autoironije koja ga je iznenadila, s obzirom na okolnosti, rekao je sebi da će u ritmu dvaju odbačenih sakoa na dan ubrzo imati ozbiljnih problema s garderobom.

Upao je u auto i vratio se doma. Iz garaže se dizalom izravno popeo na svoj kat. To će vrataru uštedjeti trud da zapamti kako je izišao u sakou i vratio se u košulji.

Jedva je bio položio stvari na stol kad je stigla eksplozija.

Ustade s kauča i pode ponovno upaliti svjetla, s očima uprtim u bljesak na istoku i s mislima koje se nisu mogle odlijepiti od onoga što se dogodilo popodne. Dođe mu da se nešto upita, sada kad je umovao hladne glave. Zašto je Ziggy ulagao posljednje snage i posljednje trenutke života da tiska onaj list papira što je lebdio u neizvjesnosti i da mu ga gurne u ruke skupa s fotografijom? Sto je na njemu bilo toliko važno da bi opravdalo onakvo držanje?

Primaknu se k stolu, uze fotografiju i zagleda se u nju nekoliko časaka, ne znajući tko je na njoj i ne razumijevajući što bi moglo značiti ono lice crnomanjasta mladića koji u ruci drži crnu mačku. Papir je međutim bio fotokopija nekog pisma pisana bez sumnje muškom rukom. Poče čitati, nastojeći odgonetnuti grub i neuredan rukopis.

I dok je prelazio preko riječi i razumijevao im smisao, ponavljao je sam sebi da to ne može biti istina. Morao je triput pročitati da bi se uvjerio. Zatim je bez daha opet položio pismo i fotografiju, s jednom jedinom mrljom Ziggyjeve krvi, kako bi potvrdio da je naprotiv sve stvarno, da nije riječ o snu.

Ponovno je skrenuo pogledom prema požaru koji je nastavljao gorjeti dolje na dnu.

U glavi mu je vladala zbrka. Tisuću je misli prolazilo kroz mozak a nijednu nije uspijevao ustaliti. Spiker postaje NY1 nije rekao točno mjesto gdje se ona zgrada srušila. Sigurno će to objaviti u sljedećim vijestima.

To je apsolutno morao doznati.
Vratio sc na kauč i uključio zvuk na televizoru da čuje posljednje informacije u dnevnicima. Ne znajući dobro treba li očekivati opovrgnuće ili potvrdu.

Ostao je tu pitajući se je li praznina u koju je osjećao da se strmoglavljuje možda smrt. I svaki put kad se približavao televizoru da čuje novu vijest ili se spremao napraviti nov snimak, pitao se je li njegov brat doživio istu stvar. Sakrio je lice u ruke i u polutami zatvorenih vjeđa obratio se jedinoj osobi koja je uistinu nešto značila za njega. Potraživši posljednje uporište, pokušao je zamisliti što bi učinio Robert Wade da se našao u njegovoj situaciji.

POGLAVLJE 1 3 .

Otac Michael McKean sjedio je u fotelji ispred starog televizora u svojoj sobi u Radosti, sjedištu zajednice koju je osnovao u Pelham Bayu. Bila je to soba na posljednjem katu, prostor u potkrovlju s kosim prozorom, bijelim zidovima i podom od širokih jelovih dasaka. U zraku se još osjećao miris sredstva za impregniranje kojim su bile premazane prije tjedan dana. Jeftino pokućstvo od kojeg se sastojala spartanska oprema skupljeno je odasvud. Sve knjige složene na polici, na pisaćem stolu i noćnom ormariću, stigle su u tu kuću slijedeći isti put. Mnoge su bile darovi župljana, neke izričito namijenjene njemu. Ipak je otac McKean za sebe uvijek birao najistrošenije i najoštećenije stvari. Malo zbog svoga karaktera ali nadasve zato što mu je draže bilo, ako je postojala mogućnost poboljšanja svakidašnjeg života, da od toga imaju korist štićenici. Zidovi su bili goli, osim raspela iznad kreveta i mrlje jednog jedinog postera. Bila je to reprodukcija slike na kojoj je Van Gogh svojim izmišljenim bojama i vizionarskom perspektivom naslikao siromaštvo svoje sobe u žutoj kući u Arlesu. Iako su to bila dva posvema različita ambijenta, s ulaza se dobivao dojam da se te dvije sobe razumiju, da su na neki način povezane i da je ona slika na bijelom zidu zapravo otvor kroz koji je bilo moguće imati pristup u neko daleko mjesto i neko različito vrijeme.

Kroz stakla prozora bez zastora naziralo se kako more odražava
vjetrovito plavetnilo neba potkraj travnja. Kad je bio dijete, za takvih vedrih dana majka mu jc govorila da sunce daje zraku boju poput anđeoskih očiju i da im vjetar ne dopušta plakati.

Jedna gorka bora dade nov oblik njegovim ustima i različit izraz njegovu licu. One riječi pune mašte i boje bile su predane duhu koji je još bio toliko čist da ih je umio ubrati i zauvijek zadržati u pamćenju. Ali na vijestima CNN-a u tom trenutku bile su druge riječi i druge slike za njegovu sadašnjost, pozivi da se za buduće pamćenje slože prizori koje je oduvijek samo rat imao povlasticu predstavljati.

A rat, kao sve pošasti, prije ili poslije stizao je svuda.

U prvom planu bilo je lice Marka Lassitera, posebnog izvjestitelja trezvena lica, ali s primjesom nevjerice zbog onoga što je gledao i govorio, koji je pod očima i u kosi i na ovratniku košulje nosio znakove probdjevene noći. Iza njega ruševine zgrade bez utrobe iz kojih su još sukljali podrugljivi kolutovi sivkasta dima, umirući potomci plamenova koji su dugo osvjetljavali tamu i zaprepaštenje ljudi. Vatrogasci su se cijelu noć borili da ih uguše i još su sada, na jednom kraju, dugački mlazovi iz hidranata pokazivali kako posao nije sasvim završen.

»Ono što vidite iza mojih leda to je zgrada koju je jučer djelomice razorila veoma jaka eksplozija. Stručnjaci, nakon prve općenite istrage, još rade na utvrđivanju njezina uzroka. Do sada nitko nije preuzeo na sebe odgovornost da bi se moglo zaključiti kako je riječ o atentatu s terorističkim žigom ili pak o jednostavnoj premda toliko tragičnoj slučajnosti. Jedina je sigurna

stvar da je broj poginulih i nestalih prilično visok. Službe koje su pritekle u pomoć rade bez odmora i ne štedeći sredstava da ispod ruševina izvuku tijela onih koji su izgubili život gajeći neugašenu nadu da će naći eventualne preživjele. Evo impresivnih slika snimljenih telekamerom s našega helikoptera koje bez potrebe za suvišnim komentarima pokazuju razmjere ove tragedije koja je rastužila grad i cijelu zemlju što vraća u misli druge slike i druge žrtve koje ljudi i povijest nikada ne će prestati spominjati.«

Kadar se promijenio i Lassiterov glas se našao u ulozi pozadine zračnih snimaka. Gledan odozgor, prizor je bio još strašniji. Zgradu, građevinu od crvenih opeka na dvadeset dva kata, eksplozija je presjekla popola u uzdužnom smislu. Desna je strana pala, ali umjesto da prouzroči urušavanje zgrade, kliznula je u stranu ostavivši nekakav šiljak uspravljen poput prsta da pokazuje u nebo. Linija loma bila je toliko čista da su se na toj strani vidjele sobe bez izvanjskog zida i ostatci pokućstva i predmeta koji su ljudima značili svakidašnji život.

Na posljednjem katu jedna bijela plahta ostala je zadjenuta za nekakvu gredu i sada je očajnički lepršala na vjetru i na strujanju zraka oko helikoptera, poput zastave koja označuje predaju i tugovanje. Na sreću odvojeni dio kliznuo je prema zelenoj zoni, gdje su malen park s napravama za dječje igre te jedno košarkaško i dva teniska igrališta prihvatili ruševine spriječivši da ne udare u druge zgrade i povećaju broj žrtava. Eksplozija je provalila u pravcu East Rivera, zanemarivši zgrade na suprotnoj strani, iako su se sva stakla razmrskala zbog zračnog udara. Unutar razorene zgrade medu njezinim ruševinama vladalo je komešanje vozila za hitnu pomoć i ljudi koji su davali sve od sebe u borbi protiv vremena.

Komentator se vratio u prvi plan nadomještajući vlastitim licem slike pustošenja i smrti.

»Gradonačelnik Wilson Gollemberg proglasio je izvanredno stanje i pohitao na mjesto nesreće. Sudjelovao je aktivno cijele noći u akcijama spašavanja. Imamo njegovu izjavu, zabilježenu jučer odmah nakon dolaska na lice mjesta.«

Još jedna promjena kadra, s gubitkom kvalitete koju sa sobom nosi snimanje izjave u takvim uvjetima. Gradonačelnik, visok čovjek iskrena lica koje je ostavljalo dojam da drhti od strepnje i istodobno prenosi povjerenje i čvrstoću, bio je osvijetljen bijelim i nepomičnim svjedima telekamera koje su se borile s protusvjetlom razuzdanih plamenova iza njegovih leda. U tom trenutku zbrke i opasnosti izrekao je malo riječi komentirajući ono što se netom dogodilo.

»Zasad je nemoguće praviti bilance i izvlačiti zaključke. Jednu jedinu stvar mogu obećati, kao gradonačelnik svim svojim građanima i kao Amerikanac svim Amerikancima. Ako postoje jedan ili više odgovornih za ovaj nemili događaj, hoću da znaju kako od sada za njih nema izlaza. Njihovo zlo i njihovo zvjerstvo stići će kazna koju zaslužuju.«

Opet se javio televizijski izvjestitelj izravno s mjesta koje za mnoge ljude nikada više ne će biti isto.

»To je trenutno sve iz Lower Hast Sidea u New Yorku. Javit ću sc ponovno ukoliko bude novih informacija. Ovdje Mark Lassiter, vraćamo se u studio.«

Slika i odgovor voditelja koji sjede za stolom u studiju stigli su istodobno sa zvonjavom mobitela koji je ležao na stoliću kraj fotelje. Svećenik utiša zvuk televizora i odgovori na poziv. Iz aparata izađe uzbuđen i pomalo prigušen glas Paula Smitha, župnika Svetog Benedikta.

»Michael, gledaš li televiziju?«

»Da.«

»To je strašno.«

»Da, strašno je.«

»Svi ti ljudi. Svi ti mrtvi. Sav taj očaj. Ne mogu doći k sebi. Sto može imati u glavi onaj koji je takvo nešto učinio?«

Otac McKean osjeti da je žrtva nekoga čudna i očajna umora, onoga umora koji pogađa čovječnost jednog čovjeka kad je prisiljena suočiti se s posvemašnjom odsutnošću čovječnosti drugih ljudi.

»Ima nešto s čime, bojim se, moramo računati, Paul. Mržnja nije više osjećaj. Ona već postaje virusom. Kad stigne zaraziti dušu, razum se gubi. I osobna je obrana sve slabija.«

S druge je strane nastao trenutak tišine, kao da je stari svećenik razmišljao o riječima koje je netom čuo. Zatim je izrazio sumnju koja je možda bila pravim razlogom njegova poziva.

»Nakon ovoga što se tek dogodilo misliš li da smijemo održati svečanu misu? Zar ne misliš da bi bolje bilo nešto u poniznijem tonu, s obzirom na okolnosti?«

Najvažnija misa u župi Svetog Benedikta održavala se nedjeljom u deset i četrdeset pet. Zbog toga je u rasporedima u staklenom ormariću bila obilježena kao svečana misa. Na balkonu iznad ulaza u crkvu, gdje su bile smještene orgulje i cijevi, stajao je zbor. Drugi pjevači za vrijeme službe pjevali su psalme izravno na oltaru. Početak službe obuhvaćao je malu procesiju u kojoj su, osim misnika i četiri ministranta u bijelim tunikama, sudjelovali i neki vjernici, uvijek različiti, izabrani među župljanima.

McKean razmisli časak i odmahnu glavom, kao da je to župnik s druge strane mogao vidjeti.

»Ne bih rekao, Paul. Mislim da je svečana misa, upravo danas, istodobno zauzimanje položaja i točan odgovor na to barbarstvo. Odakle god dolazilo. Ne ćemo se prestati moliti Bogu onako kako držimo da je najdoličnije. I na isti svečan način iskazat ćemo počast nedužnim žrtvama ove tragedije.«

Načinio je kratku stanku prije nego što će produžiti.

»Jedino mislim da bi se moglo promijeniti čitanje knjige. U današnjoj je liturgiji predviđeno Evanđelje po Ivanu. Ja bih ga zamijenio Govorom na gori. Blaženstvima, hoću reći. To je dio onoga što svi proživljavaju, čak i oni koji ne vjeruju. Mislim da bi to bilo jako značajno u ovakvu danu kad instinktivna žudnja za odmazdom ne smije nadjačati milosrđe. Osveta je nesavršena pravda ovoga svijeta. Mi ljudima govorimo o pravdi koja nije zemaljska i prema tome nije zatrovana grijehom.«

S druge se strane ponovio trenutak tišine.

»Po Luki ili po Mateju?«

»Po Luki. Odlomak u Mateju sadrži dio odmazde koji se ne podudara s našim osjećajima. A pjesme bi mogle biti*The whole world is waiting for love*i*Let the valley be raised.*Ali za taj dio smatram da je ispravno posavjetovati se s maestrom Bennettom, dirigentom zbora.«

Još jedna stanka i zatim olakšanje zbog raspršene sumnje u župni- kovu odgovoru.

»Da, mislim da imaš pravo. Samo bih te jednu stvar zamolio. I siguran sam da iznosim mišljenje sviju.«

»Kaži.«

»Htio bih da ti održiš propovijed, za vrijeme mise.«

U ocu McKeanu pojavio se instinktivan poriv blagosti. Velečasni Smith bio je osjećajna i krhka osoba, podložna ganuću. Cesto je njegov glas pucao, kad se trebao suočiti s argumentima koji su do dna uključivali njegovu osjećajnost.

»U redu, Paul.«

»Onda se uskoro vidimo.«

»Polazim za nekoliko minuta.«

Odložio je mobitel na stolić, ustao i pošao do prozora. Ostao je s rukama u džepovima da gleda a ne vidi dnevnu panoramu sa svoga prozora. Oblici i boje oduvijek, sve poznato, more, vjetar, stabla, što su toga dana sličili na čudne promatrače posebna svijeta, slike koje ne razumiju i koje je teško razumjeti. Prilog koji je tek vidio na televiziji nastavljao se nametati preko onoga što je imao pred očima. Vratila su mu se u pamet okrutna vremena oko 11. rujna, dana koji je promijenio vrijeme i svijet na prije i poslije.

Pomislio je koliki su zločini počinjeni u ime Božje, kad to s Bogom nije imalo nikakve veze. O kojemu god se bogu govorilo. Odjednom dođe Michaelu McKeanu, čovjeku a ne svećeniku, da se nešto upita. Prije nekoga vremena Ivan Pavao II. zatražio je oprost od svijeta zbog držanja Katoličke crkve prije nekih četiristo godina, u doba inkvizicije. Poslije četiristo godina, za što će tadašnji papa zatražiti oprost zbog onoga što se sada čini? Za što će zatražiti oprost *svi ljudi* koji na svijetu ispovijedaju neku vjeru?

Vjera je dar, kao ljubav i prijateljstvo i pouzdanje. Ne može se roditi iz razuma. Razum može, u nekim slučajevima, samo pomoći da se ona održava na životu. Ona je drugi kolosijek, onaj što teče paralelno u pravcu koji se ne može spoznati. Ali ako se zbog vjere gubi razum, s njim se gube ljubav, prijateljstvo, pouzdanje, dobrota. Dakle i nada.

Imao je oko sebe, otkad se rodila Radost, štićenike u kojima je to već od početka bio nepoznat osjećaj ili izgubljen tijekom njihova kratkog i nesretnog putovanja. Ono što su imali, u zamjenu za nadu, bila je strašna sigurnost. Da se život sastoji od uličica, snalaženja, polutame, od neostvarenih želja, udaraca, uskraćene ljubavi, od lijepih stvari koje su rezervirane za druge. Da postupajući protiv života i protiv samih sebe ništa nemaju izgubiti, jer je bilo ništa ono u čemu su živjeli.

I tako su se u tomu *ništa* mnogi izgubili.

Netko je pokucao na vrata. Svećenik napusti prozor i pode otvoriti. U okviru vrata pred njim je stajala figura Johna Kortighana, laika odgovorna za Radost. Utjelovljena pozitivnost. A sam Bog je znao koliko je bilo potrebno pozitivnosti svaki dan na takvu mjestu.

John se brinuo o svim praktičnim stranama strukture kojom je bilo, gledano s tehničke strane, donekle jednostavno upravljati ali je istodobno, zbog raznih razloga, ona bila prilično složena. Bio je organizator, administrator, nabavljač i još mnogo toga i svakako nije bilo nevažno da se ponašao kao pravi gospodin. Kad je prihvatio da se brine o Radosti u zamjenu za neveliku plaću koja nije uvijek bila redovita, velečasni McKean je najprije bio zatečen a zatim oduševljen, kao da se našao pred lijepim i neočekivanim darom. Nije pogriješio kad ga je procjenjivao i nikada nije imao razloga pokajati se zbog svoga izbora.

»Štićenici su spremni, Michael.«

»Vrlo dobro. Idemo.«

Uzeo je kaput s vješalice, izišao iz sobe i pritvorio vrata. Nije se pobrinuo da ih zaključa. U Radosti nije bilo zasuna ni brava. Oduvijek je svojim štićenicima nastojao prenijeti osjećaj da se ne nalaze u zatvoru, nego na mjestu gdje izabrana sloboda upravlja djelima i kretanjima sviju. Svaki je od njih bio neovisan i u svakom je trenutku mogao napustiti zajednicu, ako je smatrao da je to prikladno. Mnogi su od njih pristupili zajednici upravo stoga što su se osjećali kao zatvorenici na mjestu gdje su prije živjeli.

Otac McKean je bio svjestan toga i znao je da je borba protiv droge duga i teška. Znao je da se svaki njegov štićenik bori protiv tjelesne potrebe koja se može pretvoriti u pravu bolest. U isto vrijeme svatko se morao suočiti sa svim onim u sebi i oko sebe što ga je gurnulo u najgoru od svih tama, u onu gdje se možeš naći i kad nije mračno. I biti siguran da tjelesna patnja može

prestati i da sve može ostati skriveno ili zaboravljeno nakon jednostavna uzimanja pilule, udisanja bijelog praha, zabadanja igle u venu.
Ponekad netko, na žalost, ne bi uspio. Ponekog jutra probudili bi se i našli prazan krevet i poraz koji je teško bilo prihvatiti i probaviti. U takvu bi se času drugi štićenici tiskali oko njega. To pokazivanje privrženosti i povjerenja davalo je smisla svim stvarima i snage da se nastavi, s mnogo gorčine i malo više iskustva.
Dok su silazili stubištem, John nije mogao izbjeći komentar o onome što se prethodne večeri dogodilo na Manhattanu. Vjerojatno se nije govorilo ni o čemu drugome u svijetu.

»Jesi li gledao vijesti?«

»Ne sve, ali dosta njih.«

»Ja sam jutros imao posla. Je li se što otkrilo?«

»Nije. Ili barem o tome ništa ne znaju mediji.«
»Što misliš tko je to bio? Islamski teroristi?«

»Ne bih znao reći. Nisam došao ni do kakve određene ideje. Vjerojatno nitko nije preuzeo odgovornost. Onaj put smjesta je uslijedilo preuzimanje odgovornosti.«
Nije trebalo ništa precizirati. Obojica su znala kako bi se to moglo definirati po drugi put.
»Imam rođaka u policiji, upravo u postaji Lower East Side. Čuo sam se s njim jutros. Bio je na licu mjesta. Nije se uspio raspričati, ali rekao je da se radi o strašno ružnoj stvari.«
John se načas zaustavio na posljednjem odmorištu, kao da je trebalo posebno naglasiti ono što se spremao kazati.
»Hoću reći, mnogo je ružnije nego što izgleda.«
Nastavili su silaziti i stigli su do dna stubišta u tišini. Obojica su sepitala što je na svijetu toliko moćno da tako krvav čin pretvori u nešto još gore. Prošli su kroz kuhinju opremljenu za potrebe tridesetak osoba gdje su tri dežurna štićenika i gospoda Carraro, kuharica, radili na pripremanju nedjeljnog ručka.
Bila je to prilično široka prostorija, s pogledom na pozadinu kuće, osvijetljena kroz velike prozore, s plamenicima u sredini ispod usisnog pokrova te klupama i frižiderima sa strana.
Otac McKean je pristupio štednjaku, približivši se ženi koja mu je bila okrenuta leđima i nije ga vidjela gdje dolazi. Podignuo je poklopac i dopustio da se kolut pare s mirisom umaka digne i nestane u pokrovu.
»Dobar dan, gospođo Carraro. Čime nas danas trujete?«
Janet Carraro, žena srednje dobi bujnih oblika i prema vlastitoj definiciji na jedan kilogram od toga da bude debela, naglo se trgnula. Obrisala je ruke o pregaču, otela poklopac iz svećenikovih ruku i vratila ga na lonac.
»Oče McKean, po vašem zakonu i pravilu ovo je umak koji se može smatrati grijehom proždrljivosti.«
»Dakle moramo se više bojati za naše duše nego za naša tijela?«
Štićenici koji su čistili i rezali povrće na drvenoj dasci s druge strane nasmiješiše se. Taj tip okršaja između njih dvoje obično je bio mala predstava kao plod uzajamne privrženosti namijenjena općoj

zabavi. Kuharica uze drvenu kuhaču, uroni je u umak i s izazovnim izrazom pruži je svećeniku.
»Uzmite i osobno provjerite, čovječe male vjere. I sjetite se svetog Tome.«

McKean približi kuhaču usnama pušući da je ohladi i zatim je gurnu u usta. Sumnjičavost prvih trenutka nadomjestio je zanosan izraz. Smjesta je prepoznao jak okus umaka s lukom i slaninom gospode Carraro.

»Molim oproštenje, gospođo Carraro. Ovo je najbolji ragu koji sam ikada okusio.«

»To je umak *amatriciana.«*

»Onda bi ga trebalo tako najaviti, inače će i dalje imati okus ragua.«

Kuharica se pravila da se gnuša.

»Da niste osoba koja jeste, zbog te tvrdnje stavila bih divovsku dozu feferona u vaš tanjur, kad bude pravi čas. I još nije sasvim isključeno da to ne ću učiniti.«

Ali ton njezina glasa i nasmiješeno lice poricali su te riječi. Pokazala mu je kuhačom vrata.

»A sada idite i ostavite ljude da rade, ako želite jesti kad se vratite. Što god bilo, ragu ili *amatriciana.«*

Svećenik zateče Johna Kortighana gdje stoji kraj vrata što vode u dvorište, sa smiješkom na usnama zbog malog spektakla kojemu je prisustvovao. Dok mu je držao otvorena vrata izrazio je kritičarski sud.

»Vrlo zabavno. Ti i gospođa Carraro mogli biste to profesionalno činiti.«

»To je već učinio Shakespeare.*Ragu ili ne ragu, that is the question,*sjećaš li se?«

Zvonak smijeh njegova suradnika ispratio ih je na otvoreno i izgubio se bez jeke u svježem zraku. Našli su se u dvorištu i uputili prema desnoj strani zgrade, gdje je čekao trošan autobus s ukrcanim štićenicima.

Otac McKean se zaustavio i načas podignuo pogled prema vedrom nebu. Unatoč kratkoj razmjeni duhovitosti, pritisnuo ga je iznenadan osjećaj nelagode kojemu nije uspijevao dati ime. Ipak, kad se popeo u autobus i pozdravio štićenike, nježnost i veselje što su opet zajedno odagnali su načas misao koja mu je malo prije stigla kao loša vijest. Ali dok se staro vozilo gibalo zemljanim putem prema izlazu s posjeda, ostavljajući za sobom kuću da izblijedi u oblaku prašine, onaj osjećaj bliske prijetnje opet je počinjao obuzimati njegove misli. Ponovno je vidio sve minule slike s televizije i imao dojam da je vjetar, onaj što anđelima i ljudima zabranjuje da plaču, odjednom prestao puhati.

POGLAVLJE 14.

Bl*ago siromasima, duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!*

Blago ožalošćenima: oni će se utješiti!

Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju!

Blago gladnima i žednima pravednosti: oni će se nasititi!

Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe!

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!

Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko!

Blago vama kad vas — zbog mene — pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas!

Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima!

Velečasni McKean je stajao ispred stalka za čitanje s lijeve strane oltara, podignut dvije-tri stepenice iznad crkvenog poda. Kad je njegov duboki glas stigao do kraja štiva, ostao je trenutak

u muku, očiju uprtih u stranicu knjige, dajući svojim riječima vremena da je prijeđu. Nije to bio dugačak put ali sigurno u tom času nije bio lagan. Naposljetku je podignuo glavu i preletio pogledom po crkvi punoj svijeta.
Zatim je počeo govoriti.

»Rečenice koje ste upravo čuli pripadaju jednoj od najslavnijih Isusovih propovijedi. Takvom je postala ne samo zbog ljepote ovih riječi, zbog njihove poticajne snage, nego zbog važnosti u budućim stoljećima. U ovih malo redaka sažeta je bit naučavanja koja je propovijedao tijekom posljednjih triju godina svoga života. Onaj tko je postao čovjekom donio je na zemlju nov savez između ljudi i Oca, svojom nam je porukom pokazao nadu, ali nije nas pozvao na predaju. To ne znači da svatko od nas mora pasivno prihvatiti ono što može doći nepravedno, bolno, žalosno, u svijetu koji je načinio Bog, ali kojim upravljaju ljudi. Ipak nas podsjeća da se naša snaga i naš oslonac u svakidašnjoj borbi nalaze u Vjeri. I on je od nas ište. Ne nameće je, jednostavno kao prijatelj on je od nas ište.«

Napravio je stanku i ponovno spustio oči na stalak ispred sebe. Kad je opet podignuo glavu, dopustio je bez stida da svaka nazočna osoba vidi suze koje su mu tekle niz obraze.

»Svi vi znadete što se sinoć dogodilo u našem gradu. Strašne slike što ih svatko od nas ima pred očima nisu nove, kao što nisu novi ni zaprepaštenje, bol, samilost, kad se nađemo suočeni s kušnjama poput ove koju smo pozvani nadvladati.«

Ostavio je prisutnima trenutak da razumiju, da zapamte.

»*Svi* smo pozvani da je nadvladamo, *svi* do posljednjeg čovjeka, jer bol koja pogodi samo jednoga od nas pogađa cijeli ljudski rod. Budući da smo načinjeni od mesa, sa svojim slabostima i svojim krhkostima, kad dođe žalostan i neočekivan čin, neshvatljiv čin koji uplete naše postojanje i nadjača našu snošljivost, prvo se nagonski upitamo zašto nas je Bog ostavio. Upitamo se zašto dopušta da se zbivaju takve stvari, ako smo njegova djeca. To je učinio i Isus, kad je na križu osjetio da njegov ljudski dio tražio razlog boli što ga je od njega Otac zatražio. I pazite dobro, u tom trenutku Isus nije imao Vjere...«

Načinio je stanku. U crkvi je zavladala nova tišina, te nedjelje.

»U tom trenutku Isus *bijaše* Vjera.«

Svećenik je na osobit način naglasio tu rečenicu, prije nego što će nastaviti.

»Ako se to dogodilo čovjeku koji je došao na svijet s voljom da nam donese otkupljenje, razumljivo je da se može dogoditi i nama, koji smo uživatclji te volje i te žrtve, koji zbog togu prinosimo hvale svaki put kad pristupimo oltaru.«

Nova stanka i njegov je glas opet svima bio glas prisna prijatelja a ne propovjednika.

»Vidite, prijatelj se prihvaća onakav kakav jest. Ponekad to moramo prihvatiti čak i kada ne razumijemo, jer povjerenje u nekim slučajevima mora biti iznad razumijevanja. Ako tako postupamo prema prijatelju, koji jest i ostaje ljudsko biće, s još više razloga moramo tako postupati prema Bogu, koji je naš otac i istodobno naš najbolji prijatelj. Kad ne razumijemo, moramo u zamjenu ponuditi onu Vjeru koja se od nas ište, čak ako smo siromašni, ožalošćeni, ako gladujemo i žeđamo, ako nas progone, vrijeđaju, nepravedno optužuju. Jer nas je Isus poučio da ona dolazi od naše dobrote, od čistoće našega srca, od našeg milosrđa, od naše želje za mirom. I mi ćemo, pamteći Isusove riječi na gori, imati tu Vjeru. Jer nam je obećao, ako živimo u nesavršenu svijetu, ako je ono u čemu starimo nesavršeno vrijeme, da će ono što jednog dana dobijemo zauzvrat biti čudesno mjesto, potpuno naše. I da ondje ne će biti vremena, jer će biti zauvijek.«

S divnom istodobnošću, na svršetku njegove propovijedi poticajni zvuk orgulja preplavio je crkvu, prateći zbor koji je intonirao pjesmu što je govorila o svijetu i njegovoj potrebi za ljubavi. Svaki put kad je otac McKean slušao ugođene glasove pjevača u onom savršenom stapanju sklada, nije se mogao oduprijeti srsima koji su mu strujali kroz ruke. Pomišljao je kako je glazba jedan od najvećih darova ljudima, jedan od rijetkih koji uspijeva prožeti duh do toga stupnja da odjekne u tijelu. Udaljio se od stalka i vratio na svoje mjesto kraj ministranata s druge strane

oltara. Ostao je na nogama, slijedeći misni obred i istodobno nastavljajući promatrati vjernike koji su ispunili crkvu.

Njegovi štićenici, osim onih koji su na smjenu ostali raditi u Radosti, sjedili su u prvim klupama. Kao u svemu drugome, prepustio je slobodnom izboru njihov odnos prema molitvi ili nazočnosti obredima. Radost je bilo mjesto ljudskog obraćenja, prije nego vjerskog obraćenja. Činjenica da je zajednica ovisila o katoličkom svećeniku, po njegovoj odluci nije smjela utjecati na konačan izbor štićenika. Ali bio je svjestan činjenice da gotovo svi dolaze u crkvu zato što je on u njoj i zato što shvaćaju kako mu je drago znati da sudjeluju u trenutku zajedničkog okupljanja.

I to mu je trenutačno bilo dovoljno.

Crkva svetog Benedikta bila je središte rezidencijalne četvrt i Bronxa zvane Country Club, najvećim dijelom napučene ljudima talijanskog i hispanskog podrijetla čije je tjelesne karakteristike lako bilo prepoznati u većini nazočnih. Na ulazu crkve, pribijene na zid oko kipa Blažene Djevice, bile su mjedene ploče postavljene u spomen pokojnim župljanima. Pretežno su prezimena bila talijanska i španjolska. Doista, tijekom dana, služile su se mise na obama jezicima da bi se izišlo u susret tim dvjema etničkim skupinama.

U času pričesti otac McKean se približio oltaru i primio hostiju izravno iz ruku župnika koji nije propustio da mu ne uputi zadovoljan pogled zbog njegove propovijedi. Usred čarolije glazbe koja je naglašavala razmjenjivanje znakova mira i mirisa tamjana koji se širio zrakom, glas velečasnog Paula Smitha vodio je u molitvi misu do kraja.

Malo poslije, svećenici su se po običaju našli na izlazu iz crkve da pozdrave vjernike i razmijene pokoji dojam, da čuju njihove priče ili raspravljaju o novim inicijativama u župi. Za vrijeme zimskih mjeseci taj se susret odvijao u predvorju, ali toga lijepog dana potkraj travnja vrata su bila širom otvorena i svi su se našli vani raštrkani po pristupnom stubištu.

Otac McKean primao je čestitke zbog tumačenja Evanđelja, i Ellen Carraro, starija sestra njihove kuharice, nije propustila da se ne pojavi s još blistavim očima da mu izrazi svoje ganuće i podsjeti ga na svoj artritis. Roger Brodie, umirovljeni stolar koji je katkada besplatno radio za župu, obećao mu je da će sutra biti u Radosti radi popravka krova. Malo-pomalo skupine su se raspršile i svi su se vratili svojim automobilima i kućama. Mnogi su bili došli pješice s obzirom na blizinu prebivališta.

Župnik i otac McKean nađoše se sami.

»Danas si bio ganutljiv. Velik si čovjek, Michael. Po tome što kažeš i po tome kako kažeš. Po tome što radiš i po tome kako radiš.«

»Hvala ti, Paul.«

Velečasni Paul Smith okrenu glavu i uputi pogled prema Johnu Kortighanu i štićenicima koji su bili na pločniku na dnu stubišta i čekali da se vrate u Radost. Kad je opet okrenuo glavu prema njemu, McKean mu je u očima pročitao snebivanje.

»Moram od tebe zatražiti žrtvu, ako ti to ne bude preteško.«

»Reci.«

»Angelo nije dobro. Znam da je nedjelja važan dan tebi i tvojim štićenicima, ali... bi li ti teško palo da to zamijeniš za misu u dvanaest i trideset?«

»Nema problema.«

Štićenici će osjetiti njegovu odsutnost, ali toga tako posebna dana znao je da nije naročito raspoložen dijeliti njihovo društvo za stolom. Onaj osjećaj potištenosti nije ga bio sasvim napustio i držao je kako je bolje da ne bude ondje nego da bude medu njima tijelo stranog raspoloženja.

Sišao je niza stube i prišao štićenicima koji su čekali.

»Zao mi je, ali bojim se da morate ručati bez mene. Imam jednu dužnost ovdje u župi. Recite gospodi Carraro da mi sačuva nešto toplo, ako ne budete sve počistili.«

Pročitao je razočaranje na licu pokojega od njih. Jerry Romero, najstariji u skupini, koji je najviše vremena proveo u Radosti i koji je mnogim svojim drugovima bio uporištem, postade glasnogovornikom općeg nezadovoljstva.

»Ali znaš da ćeš radi oproštenja večeras morati dopustiti Fastflyx.«

Fastflyx je bila služba posudbe DVD filmova putem pošte koje je Radost primala besplatno zahvaljujući Johnovoj diplomatskoj vještini. U zajednici truda i odricanja čak i film gledan skupa značio je malu raskoš.

McKean uperi prst u dječaka.

»To je nepoštena ucjena. I to kažem tebi i tvojim sukrivcima. Ipak se osjećam prinuđenim popustiti pod težinom opće volje. Uostalom, mislim da je upravo sinoć stiglo iznenađenje. Čak dvostruko iznenađenje.«

Načini kretnju rukama da spriječi pitanja.

»O tome ćemo poslije govoriti. Sada pođite jer vas drugi čekaju.«

Raspravljajući između sebe štićenici se uputiše prema Batmobileu, kako su šaljivo nazivali mali autobus. McKean ih je gledao dok su se udaljavali. Bila je to masa u šarenoj odjeći, s prevelikim problemima za njihovu mladu dob. S nekima je teško bilo uspostaviti kontakt. Alisu bili njegova obitelj i tijekom jednog ulomka njihova života Radost će biti njihova obitelj.

John se zadržao trenutak prije nego što će im se pridružiti.

»Hoćeš li da dođem poslije po tebe?«

»Nemoj se brinuti, netko će me već prebaciti.«

»U redu. Onda, vidimo se.«

Ostao je na ulici dok se prijevozno sredstvo nije zaputilo i nestalo iza ugla. Poslije se popeo stubištem i vratio u crkvu koja je u tom trenutku bila pusta. Samo su se dvije žene bile zadržale u klupi blizu oltara, radi osobnog produžetka onoga zajedničkog dodira s Bogom za vrijeme mise. Na desnoj strani, odmah poslije ulaza, bila je ispovjedaonica. Bila je od svijetla i sjajna drva, s dva ulaza pokrivena zastorima od tamnocrvena baršuna. Crveno svjetlo, upaljeno ili ugašeno, označavalo je prisutnost svećenika u ispovjedaonici, a manje, sa strane, je li slobodno ući ili ne. Dio određen za svećenika bio je tijesan prostor gdje je jedina utjeha bio pleteni stolac, ispod zaklonjena svoda iz kojega je odozgor padala blaga svjetlost na plave tapete. Pokajnikov dio bio je oskudniji, s klecalom i rešetkom koja je dopuštala suzdržljivo ponašanje koje je mnogima bilo potrebno u tako prisnu trenutku.

Tu se otac McKean katkada sklanjao, ne paleći svjetlo i ne dajući nikakva znaka o svojoj prisutnosti unutra. Ostajao je neko vrijeme da razmisli o ekonomskim potrebama svoga rada, da pribere ideje kad su bivale poput ptica selica, da se usredotoči na posebno težak slučaj nekog štićenika. Da bi stigao do zaključka da su svi takvi i da svima treba ista pažnja, da čine prava čudesa s novcem kojim raspolažu i da će ih nastaviti ostvarivati. I da ideje, čak i one koje je najteže slijediti, prije ili poslije pokažu mjesto gdje su savile gnijezdo.

Toga dana, kao i toliko drugih dana, odmaknuo je zastor, ušao i sjeo, ne upalivši maleno svjedo iznad glave. Stolac je bio star, ali udoban a polusjena mu je bila saveznicom. Svećenik ispruži noge i nasloni glavu na zid. Slike koje su izašle iz televizora da pomute oči i savjesti imale su cijenu za svakoga, čak i za onoga koga nije izravno pogodila tragedija. Zbog same činjenice da postoji. Bilo je dana poput toga kad se njegov život nalazio na vagi i kad je teže bilo razumjeti. Unatoč onomu što je rekao tijekom mise, teže mu je bilo razumjeti ne samo ljude nego i Božju

volju kojoj služi. Od vremena do vremena pitao se kakav bi bio njegov život da nije slijedio glas onoga što crkveni svijet imenuje pozivom. Imati ženu, djecu, posao, normalan život. Njemu je tekla trideset i osma i prije toliko godina, u trenutku izbora, rekli su mu čega se odriče. To je međutim bilo upozorenje, a ne iskustvo. Sada je na mahove osjećao prazninu kojoj nije znao dati imena, ali u isto vrijeme bio je siguran da slična praznina čini dio življenja svakoga ljudskog bića koje hoda po zemlji. On je imao svoju svakidašnju naknadu za to živeći svaki dan u dodiru sa svojim štićenicima i pomažući im da nikada više ne budu njezinim dijelom. Naposljetku je sam sebi rekao da najteža stvar nije razumjeti nego nakon razumijevanja nastaviti hod istim putem, usprkos umoru. U tom je času to bilo najbliže Vjeri koju je mogao ponuditi sebi i drugima.
I Bogu.

»Evo me, oče McKean.«

Glas stiže iznenada i bez najave. Stiže iz polutame, iz svijeta bez mira na koji je nakratko bio zaboravio. Naslonio se na stolac i nagnuo prema rešetki. S druge strane, u neodređenom svjetlu, jedva se nazirala figura i leđa pokrivena zelenom tkaninom.

»Dobar dan. Kako ti mogu pomoći?«

»Nikako. Vjerujem da ste me očekivali.«

Te ga riječi uznemiriše. Glas je bio taman ali miran, kao da pripada osobi koja se nimalo ne plaši ponora nad koji se nagnula.

»Poznajemo se?«

»Jako dobro. Ili baš nimalo, ako vam je tako draže.«

Nemir se pretvorio u lagan osjećaj strepnje. Svećenik nade utočište u jedinim riječima koje su mu ga mogle pružiti.

»Ušao si u ispovjedaonicu. Trebam li pomisliti da se želiš ispovjediti?«

»Da.«

Riječ od jednog sloga stigla je odlučno, ali nehajno.

»Onda mi reci svoje grijehe.«

»Ja ih nemam. Ne tražim odrješenje jer mi ne treba. I u svakom slučaju znam da mi ga ne biste dali.«

Svećenik sa svoje strane ostade zatečen pred tom izjavom o nekorisnosti. Po prizvuku u glasu shvatio je da ta izjava ne dolazi iz jednostavne drskosti, nego iz nečega što je mnogo šire i razumije. U nekom drugom trenutku velečasni Michael McKean možda bi drukčije reagirao. Sada su mu još oči i uši bile pune slika i zvukova smrti i osjećaja poraza koji prožimlje čovjeka nakon gotovo besane noći.

»Ako tako misliš, što onda mogu učiniti za tebe?«

»Ništa. Htio sam vam samo ostaviti poruku.«

»Kakvu poruku?«

Trenutak tišine. Ali to nije bilo oklijevanje. Bilo je samo vrijeme potrebno drugome da očisti um od svake druge misli.

»Ja sam ono učinio.«

»Što si učinio?«

»Dignuo u zrak onu zgradu u Lower East Sideu.

Otac McKean ostade bez daha.

Slike se počeše gomilati jedne preko drugih. Prašina, ambulantna kola, jauci ranjenih, boja krvi, trupla pod plahtama, plač preživjelih, očaj onih koji su sve izgubili. Izjave na televiziji. I čitav grad, čitava zemlja, ponovno pod kopitima straha koji je, kako je netko rekao, jedini pravi jahač apokalipse. A nerazlučiva sjena s druge strane tanke pregrade tvrdi da je odgovorna za sve to.

Razum mu zapovjedi da uzme vremena i bistro razmisli. Na svijetu ima bolesnih osoba koje vole preuzimati grijeh ubojstava i katastrofa za koje ne postoji ni najmanja mogućnost da su odgovorne.

»Znam što mislite.«

»Što?«

»Da sam mitoman, da nema ničega što bi dokazalo da je istina ovo što govorim.«

U tom je času Michael McKean, razuman čovjek i svećenik po uvjerenju, bio samo životinja kojoj su sva osjetila napeta. I svaki djelić njegova drevnog instinkta urlikao je da čovjek s druge strane ispovje- daonice govori istinu.

Bilo mu je potrebno predahnuti koji čas, prije nego što će nastaviti. Drugi je to shvatio i poštivao je njegovu šutnju. Kad mu se povratio glas, svećenik se pozvao na samilost premda je unaprijed znao da je ne će naći.

»Kakav smisao imaju za tebe svi oni mrtvi, sva ona bol?«

»Pravda. A pravda ne bi nikada smjela stvarati bol. Toliko je pravde razdijeljeno u prošlosti, postala je pravim kultom. Zašto bi ovaj put trebalo biti drukčije?«

»Što podrazumijevaš pod pravdom?«

»Crveno more koje se otvara i zatvara. Sodomu. Gomoru. Imam mnogo drugih primjera, ako hoćete?«

Glas umuknu na trenutak. Sa svoje strane ispovjedaonice, koja mu se u tom času učinila najhladnijim mjestom na svijetu, otac McKean je poželio povikati kako su ono samo biblijske bajke, da nije pošteno uzimati ih doslovno, da... Zastao je i izgubio trenutak za pro- tunapad. Njegov je sugovornik to razumio kao poziv da nastavi.

»Ljudi su imali dva evanđelja, jedno za dušu i drugo za tijelo. Jedno religiozno i drugo laičko. Oba su poučavala ljude manje-više iste stvari. Bratstvo, pravednost, jednakost. Bilo je ljudi koji su ih širili po svijetu i kroz vrijeme.«

Činilo se da glas stiže s mnogo veće udaljenosti od minimalna razmaka koji ih je dijelio. Sad je postao daškom i bio je napuknut od razočaranja. Od onog razočaranja koje rađa srdžbu a ne suze.

»Ali gotovo nitko nije imao snage živjeti prema poukama koje je propovijedao.«

»Svi su ljudi nesavršeni. To je dio naše naravi. Kako možeš ne osjetiti samilost? Zar se nisi pokajao zbog onoga što si učinio?«

»Nisam. Jer ću to opet učiniti. A vi ćete biti prvi koji će to doznati.«

Otac McKean sakri lice u ruke. Previše je bilo za čovjeka to što mu se događalo. Ako riječi te osobe odgovaraju istini, to je dokaz koji nadmašuje njegove snage. Snage bilo koga tko nosi svećeničko ruho. Glas ga je pogodio. Nije bio okrutan, nego uvjerljiv. Pun razumijevanja.

»U vašim riječima, za vrijeme mise, bilo je boli. Bilo je sudioništva. Ali nije bilo prave Vjere.«

Pokušao se uzaludno pobuniti, ne protiv tih riječi, nego protiv svoga straha.

»Kako možeš to reći?«

Čovjek je nastavio, kao da nije čuo pitanje.

»Ja ću vam pomoći da je nađete, Michael McKean. Ja to mogu.« Nastala je nova stanka. Zatim tri riječi koje su davale početak vječnosti.

»Ja sam Bog.«

POGLAVLJE 15.

Po nekim osobinama, Radost je bila kraljevstvom riječi »gotovo«.

Sve je bilo gotovo funkcionalno, gotovo sjajno, gotovo moderno. Krov je bio gotovo u redu i boja izvana gotovo nije trebala nikakvih popravaka. Malo stalno zaposlenih gotovo je redovno primalo plaću, izvanjski suradnici gotovo su je uvijek odbijali. Sve je bilo iz druge ruke i na tome sajmu otrcanosti svaka nova stvar stršala je poput svjetionika u daljini. Ali postojalo je i mjesto gdje se svaki dan, mukotrpno, gradio nov komadić splavi.

Dok je vozio Batmobile zemljanom cestom prema kući, John Kortighan je znao da je s njim u autobusu skupina štićenika kojima je život bio najgorim savjetnikom. Malo-pomalo žderao je njihovo povjerenje i nalazili su se toliko dugo sami da su samoću pobrkali s navikom. Svaki je, po tipičnoj originalnosti nenaklonjene sudbine, našao osobni i razorni način da se uništi, dok će mu ravnodušnost svijeta zamesti svaki trag.

Sada su na tome mjestu mogli pokušati da se opet otkriju, shvaćajući da logično a ne slučajno imaju pravo na alternativu. I on se osjećao sretnim i zadovoljnim što je izabran da bude sudionikom toga pothvata.

Koliko god težak i beznadan bio.

John prođe kroz kapiju i malo poslije autobus je klizio dvorištem da bi se parkirao ispod nadstrešnice. Štićenici izidoše i uputiše se prema stražnjem ulazu u kuhinju vodeći razgovore i zbijajući šale. Nedjelja je za sve njih bila poseban dan, dan bez utvara.

Jerry Romero izrazi mišljenje sviju njih.

»Dečki, kakva glad.«

Za njim ponovi kao jeka Hendymion Lee, dječak očevidna istočnjačkog podrijetla, slegnuvši ramenima.

»Znaš što je novo? Ti si uvijek gladan. Da si ti papa, siguran sam da bi se vjernici pričešćivali komadima salame umjesto hostijama.«

Jerry se približi Hendymionu i rukom mu stisnu glavu hrvačkim zahvatom.

»Kad bi ovisilo o tebi, žuta njuško, to bi radili sa štapićima.«

Obojica su se smijala.

Shalimar Bennett, tamnoputa djevojčica s raskuštranom kosom i tijelom gazele, umiješa se u šalu.

»Jerry koji postaje papa? Ne bi on mogao postati ni svećenik. Ne podnosi vino. Na svojoj bi se mladoj misi opio pa bi ga otjerali.«

John se nasmiješi zadržavajući se na sredini dvorišta i gledajući ih kako nestaju u unutrašnjosti kuće. Nije se dao zavarati tom opuštenom atmosferom. Znao je koliko je ta ravnoteža krhka, kako su u svakom od njih uspomena i porok međusobno spojeni dok iščekuju da se ta veza pretvori u uspomenu i ništa više. Ipak je bilo lijepo ono čemu je nazočio svakog dana — pokušaj preporoda i izgradnje moguće budućnosti. Sa sigurnošću od milijardu dolara da je to također njegova zasluga i s pretpostavkom od nekoliko centa da će nastaviti to činiti dok bude mogao.

Stojeći sam nasred dvorišta, dok mu se sjena skrivala od sunca ispod njegova tijela, John Kortighan podiže oči u plavo nebo da promatra kuću.

Sjedište Radosti nalazilo se na granici onoga dijela Pelham Bay Parka koji se drži za Bronx, na imanju od dva i pol hektara koje gleda na more što se poput prsta uvlači prema sjeveru da istraži

zemlju. Glavna građevina bila je zgrada na dva kata u obliku četvrtasta slova C, podignuta prema arhitektonskim zahtjevima koji su karakteristični za kuće u Novoj Engleskoj, s pretežnom uporabom drva i tamnih opeka. Slobodna strana bila je okrenuta prema zelenoj obali koja se preko kanala, naprotiv, spuštala poput ruke prema jugu da odbije more.

Tu jebio ulaz, okrenut prema vrtu, kroz koji se pristupalo u kuću preko verande u obliku poluosmerokuta, osvijetljene kroz velika ostakljena vrata. U prizemlju su bile kuhinja s ostavom, blagovaonica, mala bolesnička soba, knjižnica i dvorana za igre i televiziju. Na jednoj od kraćih strana, dvije spavaonice sa zajedničkom kupaonicom za osoblje koje je poput njega boravilo u sjedištu Radosti. Na katu spavaonice štićenika, a u potkrovlju soba oca McKeana.

Dugačka strana gledala je na dvorište gdje je podignuta pomoćna zgrada, sjedište radionice gdje se nalazio prostor za onoga tko bi se odlučio za manualnu djelatnost umjesto učenja. Iza radionice bio je vrt koji je sezao do zapadne granice imanja, završavajući s malenim voćnjakom. U prvo je vrijeme bio osnovan kao pokus, s idejom da pruži razonodu koja bi vodila ka zbližavanju štićenika Radosti s nečim što je istodobno fizički rad, strpljivost i nagrada. Malo-pomalo, na opće iznenađenje, proizvodnja voće i povrća povećavala se dotle da je zajednica gotovo postala neovisna. Toliko da je, u vrijeme iznimno obilne berbe, skupina štićenika silazila na tržnicu Union Square da proda vlastite proizvode.

Gospođa Carraro se pojavila na kuhinjskim vratima brišući ruke o pregaču.

»Sto to znači da jedemo bez oca Michaela?«

»Zadržali su ga. Mora održati misu u dvanaest i trideset.«

»Dobro, nitko ne će umrijeti ako malo pričekamo. Na ovom mjestu nedjeljom se ne ruča bez toga čovjeka.«

»U redu, pukovnice.«

John pokaza na unutrašnjost kuhinje odakle je stizala jeka žamora štićenika.

»Ali vi to recite kajmanima.«

»Ne će ni pisnuti. Htjela bih samo vidjeti.«

»U to sam siguran.«

John vidje kako ona nestaje preko praga, s najborbenijim izrazom na licu. Iako su štićenici bili očevidno brojniji i gospođa Carraro očevidno u slabijem položaju, nije sumnjao u ishod okršaja. Ostavio je štićenike da se sami nose sa svojom kuharicom. Bila je to žena mila i popustljiva izgleda, ali u raznim je situacijama pokazivala veoma čvrst karakter. Znao je da ju je teško natjerati da promijeni mišljenje kad već jednom donese odluku, osobito ako je ta odluka išla u korist oca Michaela McKeana.

Krenu lijevo i prođe mimo kuće, idući polagano, udišući zrak koji jc imao kiselkast miris. Razmišljajući.

Sunce je već bilo vruće i vegetacija se spremala eksplodirati, sa zelenim i tihim mirisom koji je svaki put iznenađivao srce i vid razbijajući sive i hladne zidove zime. Stigao je pred pročelje kuće i zašao medu staze u vrtu, slušajući kako mu šljunak škripi pod potplatima cipela. Produžio je dok nije stigao do točke gdje je ispred sebe imao samo svijetao stol mora i zelenilo parka, s druge strane kanala. Zaustavio scs rukama u džepovima i licem u laganom povjetarcu, s vonjem vode i onim prividno statičnim proljetnim osjećajem koji znači da je sve moguće.

Okrenuo se opet da pogleda kuću.

Opeke i grede.

Staklo i beton.

Tehnika i manualni rad.

Sve ljudske stvari.

Ono što se nalazilo iza tih zidova, bili od opeke ili drva, išlo je preko toga. Značilo je nešto. I on, prvi put u životu, osjetio se dijelom toga nečega, bez obzira na točku polaska i dolaska i neizbježnih događaja na putovanju.

John Kortighan nije bio vjernik. Nikada nije uspio izgraditi nikakvo pouzdanje, ni u Boga ni u ljude. Pa prema tome ni u sama sebe. Ipakje Michael McKean na neki način uspio otvoriti pukotinu u zidu koji su očevidno ljudi podignuli prema njemu i koji je on zauzvrat ojačao sa svoje strane. Bog je cijelo to vrijeme ostao kao maglovit i dalek pojam, skriven iza čiste čovječnosti svoga namjesnika. Ali na neki način, iako mu to nikada nije rekao, svećenik je mimo života štićenika spašavao i njegov život.

Na gornjem katu, iza stakala koja su odražavala nebo, nazirao jc figure u pokretu. Sigurno su to bili štićenici koji su odlazili u svoje sobe. Svaki je imao svoje iskustvo, svoju filmsku sekvencu života. Slučaj ih je stavio sve zajedno kao kristale u kaleidoskopu da tvore živahnu i krhku sliku. Poput svih nepostojanih stvari, nije ju bilo lako odgonetnuti ali je iznenađivala svojim bojama.

Pokrenu se i vrati svojem koračanju. Ude u kuću na glavni ulaz. Krenu uza stubište koje je vodilo gore. Dok se penjao, korak po korak, stepenicu po stepenicu, iznenadio je svoje slobodne misli. Povijest Radosti bila je veoma jednostavna i veoma složena u isto vrijeme. I kako se često zbiva u takvim slučajevima, njezino je utemeljenje ostavilo za sobom jedan tragičan događaj, kao da neke nakane imaju potrebu da se rode iz boli kako bi našle snage da postanu stvarnost.

John još nije bio stigao u taj kvart ali je slušao kako o njemu govori, Michael čiju je jezgrovitu priču potom nadopunio i niz dubljih razgovora sa župnikom Svetog Benedikta.

Bijaše...

... petak i obavljao se neki pogreb.

Jedan sedamnaestogodišnji dječak, Robin Wheaters, bio je nađen mrtav na dnu parka, s druge strane mosta, na raskrižju cesta Shore i City Island. Neki par je tijekom jogginga *vidio kroz lišće tijelo na zemlji, napola pokriveno grmljem. Približili su se i našli ga u hropcu, lišena svijesti. Ambulantna kola i jurnjava do bolnice nisu dali nikakva rezultata. Robin je izdahnuo malo poslije na rukama majke koju su onamo dovezli policajci pošto ih je ona izvijestila kad se bezrazložna odsutnost njezina sina protegla na cijelu noć. Nitko u obitelji nikada nije ni najmanje posumnjao na njegovu povezanost s drogama. Uzroci smrti bacili su dodatno užasno svjetlo na dječakov svršetak koji je već sam po sebi bio jeziv. Autopsija i odsutnost tragova na tijelu otkrili su da mu je to po svoj prilici bilo prvi put. U njegovoj je sudbini bilo zapisano da drugog puta ne će biti.*

Majka je bila udovica, sestra Barryja Lovita, odvjetnika talijanskog podrijetla koji je poslovao na Manhattanu, ali je odlučio nastaviti živjeti u Country Clubu, u Bronxu. Bio je bogat čovjek, marljiv i neoženjen, koji se u životu teško borio da se popne i zauzme jedno od mjesta na vrhu piramide. I uspio je do tolikog stupnja da je sada gotovo sva piramida bila njegova.

Kad su to od njega zahtijevale okolnosti, primio je u kuću nećaka s majkom, zbog obiteljskog osjećaja koji je svojstven Talijanima. Žena je bila krhka zdravlja i sklona pretvaranju psihičkih u fizičke bolesti, pa gubitak mula sigurno nije bio dobar lijek za njezine nevolje. Robin je kraj nje bio osjetljiv, melankoličan i povodljiv dječak. Kad bi osjetio da je prepušten sam sebi, k njemu bi doletjelo najgore društvo poput gavranova. Često se tako događa, kad se ne traži samoća. U crkvi je bilo oboje, ujak i majka. Odvjetnik Lovito nosio je crno odijelo besprijekorna kroja što ga je medu svima obilježavalo kao imućnu osobu. Čeljusti su mu bile stisnute i pogled uprt u pod,

zbog boli ili možda osjećaja krivnje. Taj dječak mu je bio poput sina kojega nikada nije dobio i koji mu je, nakon života potrošena na postizanje uspjeha, počinjao nedostajati. Poslije smrti sestrina muža zanosio se mišlju da može zauzeti njegovo mjesto, ne znajući da je prva dužnost roditelja biti prisutan, bez odgoda i zamjena.

Žena je imala mršavo lice, ispijeno od patnje. Njezine crvene i upale oči govorile su da nema više suza a njezin izraz svjedočio je da sa sinom pokapa i svaku želju za nastavkom življenja. Bila je izišla za lijesom, oslonjena na brata, noseći na lomnu tijelu crn kostim koji kao da joj je odjednom postao prevelik za dva-tri broja.

Otac McKean bio je na dnu crkve, okružen skupinom adolescenata od kojih su mnogi bili Robinovi prijatelji. Pribivao je obredu s onim osjećajem neprikladnosti koji ga je obuzimao svaki put pred bezrazložnim gubitkom mlada života. Oduvijek je u sebi nosio pojam svjetlosti koja više pripada ljudskom biću nego svećeniku. Onaj presječeni život bio je svačiji poraz, i njegov, jer nisu uvijek bili sposobni nadomjestiti ono što im nedostaje nečim jednako vrijednim. A svijet oko njega bio je pun grana i zmija.

Barry Lovito je na izlazu iz crkve okrenuo glavu u njegovu smjeru i ugledao ga među dječacima. Njegov se pogled zaustavio na liku velečasnog Michaela McKeana trenutak dulje nego što bi se očekivalo. Poslije je okrenuo glavu i podupirući sestru nastavio tužnu šetnju do auta i do groblja.

Tri dana poslije toga svećenik se našao pred njim, skupa sa župnikom. Nakon obredna upoznavanja, Paul ih je ostavio nasamo. Bilo mu je očito da je pravnik došao razgovarati s njim, iako nije znao razlog. McKean je bio u Svetom Benediktu malo manje od godine dana i s njim je samo razmjenjivao pozdrave, do toga trenutka. Kao da mu je čitao misli, odvjetnik je primijetio njegovu radoznalost i požurio se da joj udovolji.

»Znam da se pitate što *sam došao učiniti. I prije svega što sam došao reći. Ukrast ću vam samo jedan trenutak.«*

Uputio se prema vikarijatu, polaganim korakom.

»Upravo sam otkrio jedno imanje, gore prema parku. Velika kuća, s poprilično komadom zemlje. Dva i pol hektara, manje-više. Tip prebivališta koje može primiti do trideset osoba. Pogled na more i obalu.«

Otac McKean je vjerojatno bio poprimio zatečen izraz, jer se na licu njegova sugovornika pojavio polusmiješak. Načinio je kretnju rukom da ga razuvjeri.

»Ne bojte se. Ne pokušavam da vam ga prodam.«

Lovito je razmišljao trenutak, ne znajući bi li trebao proširiti uvod. Zatim je zaključio da je suvišan.

»Htio bih da ta kuća postane sjedištem zajednice gdje bi dječaci s problemima poput mog nećaka našli pomoć i utjehu. Nije lako, ali htio bih barem pokušati. Znam da mi to ne će vratiti Robina, ali možda će mi vratiti malo sna bez mora.«

Lovito je okrenuo glavu da pogleda drugamo. Obojica su dobro znala da su obje te stvari nemoguće.

»U svakom slučaju to je moj problem.«

Odvjetnik je napravio stanku iz koje je izišao skinuvši tamne naočale. Stajao je pred njim s izrazom čovjeka koji se ne boji ni reći ni učiniti.

Ni priznati vlastite grijehe.

»Oče McKean, ja sam praktičan čovjek i koji god bio moj motiv računa se rezultat koji ostaje vidljiv u vremenu. Moja je želja da ta zajednica ne bude samo mogućnost nego da postane stvarnost. I želim da se vi za nju brinete.«

»Ja? Zašto ja?«

»Raspitao sam se o vama. I moje su informacije potvrdile ono što sam zapravo naslutio čim sam vas vidio medu onim dječacima. Povrh svih vaših odlika, znam da imate velik utjecaj i veliku sposobnost komuniciranja s mladima.«
Svećenik ga je gledao kao da već vidi što slijedi. Odvjetnik, čovjek koji je naučio poznavati ljude, sve je razumio. Prema logici svoga posla, htio je preduhitriti svaku moguću primjedbu.
»Za novac ču se najvećim dijelom sam pobrinuti Mogu vam također omogućiti nepovratnu državnu potporu.«
Dopustio mu je trenutak da se snađe.
»A ako vas možda zanima, već sam govorio s osobama u nadbiskupiji, Otamo ne će biti nikakvih primjedaba. Možete nazvati nadbiskupa ako mi ne vjerujete.«
Nakon duga razgovora s kardinalom Loganom prihvatio je i pustolovina je počela. Kuća je preuređena i osnovana je zaklada koja će Radosti jamčiti mjesečnu svotu za pokriće velikog dijela troškova. Zahvaljujući utjecaju odvjetnika Lovita pronio se glas i prvi dječaci su stigli. I otac McKean je bio ondje da ih dočeka.

Malo poslije došao je on, našavši sve savršeno u svakidašnjem trajnom nastajanju. Iako savršenstvo nije bilo od ovoga svijeta niti je Radost bila dostatno dalek otok da bi bila iznimka u tom pravilu.
Robinova se majka ugasila kao vatra zaboravljena na plaži nekoliko mjeseci poslije otvaranja, razderala ju je vlastita tuga. Odvjetnik je preminuo sljedeće godine, pokosio ga je infarkt dok je radio četrnaest sati na dan da bi postao gospodarom cijele piramide. Kako često biva, ostavio je za sobom mnogo novca i mnogo pohlepe. Neki daleki rođaci izronili su iz magluština ravnodušnosti i osporili oporuku koja je svu njegovu baštinu ostavila Radosti. Različiti su bili motivi pravnoga spora i različiti su bili njihovi motivi, ali svi su imali isti cilj: omogućiti strankama da se dokopaju novca. I u iščekivanju pravorijeka, svaka daljnja isplata zajednici bila je zamrznuta. Trenutno je bilo teško prognozirati opstanak Radosti. Ali, unatoč gorčini, bio je to valjan razlog za borbu.
I skupa će se boriti, on i Michael.
Zauvijek.
I ne primijetivši našao se pred svećenikovom sobom, na zadnjem katu. Provjerio je da vidi penje li se tko uza stubište. S laganom strepnjom, naravnom kćeri zabranjenoga, John je gurnuo vrata i ušao. Već je to bio učinio nekoliko puta, osjećajući samo čedno uzbuđenje bez grijeha zbog toga narušavanja nečije intimnosti. Zatvorio je ulaz iza leđa i načinio nekoliko nesigurnih koraka po sobi. Njegove su oči bile snimateljska kamera koja je po tko zna koji put bilježila svaku pojedinost, svaku sitnicu. Svaku boju. Dodirnuo je prstima Ribliju položenu na pisaći stol, uzeo u ruku pulover bačen na stolicu i naposljetku pošao otvoriti ormar. Sva oskudna Michaelova garderoba bila mu je pred očima, na vješalicama. Ostao je nepomičan da gleda svećeničko ruho i udiše miris čovjeka koji ga je od prvog časa očarao i privukao. Toliko da se morao udaljiti, u nekim trenutcima, od straha da mu se ne pročita na licu ono što osjeća. Zatvorio je ormar i približio se krevetu. Prešao je prstima po pokrivaču i zatim potrbuške legao priljubljujući lice uz jastuk na mjestu gdje je počivala glava Michaela McKeana. Udi- sao je punim plućima. Dok je bivao sam i mislio na Michaela, bilo je trenutaka kad je želio biti s njim. Drugih puta je pak želio biti on. I bio je uvjeren da će, ostane li ondje, prije ili poslije u tome uspjeti...
Mobitel je zazvonio negdje u njegovim džepovima. U žurbi je sišao s kreveta, s dahom u grlu, kao da je taj zvuk bio znak da ga je svijet otkrio. Nesigurnom rukom našao je aparat i odgovorio.

»John, ovdje Michael. Dolazim. Misu govori Paul umjesto mene.«

Ostao je zbunjen kao da ga je čovjek s druge strane mogao vidjeti i znati na kojem se mjestu nalazi. Ali usprkos tomu što je stizao kroz filtar njegove smetenosti, glas na telefonu nije bio onaj koji je John po navici povezivao s Michaelovim licem. Činilo se da je napuknut ili pun zebnje, ili oboje zajedno.

»Mike, što je? Jesi li dobro? Je li se nešto dogodilo?«

»Nemoj se zabrinjavati. Uskoro stižem. Ništa se nije dogodilo.«

»U redu. Vidimo se, dakle.«

John ugasi mobitel i ostade promatrajući ga kao da bi tako mogao odgonetnuti riječi koje je netom čuo. Dovoljno je poznavao Michaela McKeana da je vidio kad bi ga nešto toliko pogodilo da više nije bio osoba kakvu su svi bili naviknuti poznavati.
A to je bio jedan od takvih slučajeva.

Kad ga je upitao je li se što dogodilo, odgovorio je da se ništa nije dogodilo. Ali unatoč njegovu razuvjeravanju, glas mu je imao prizvuk osobe kojoj se sve dogodilo. Napustio je sobu koja je opet naglo postala bilo kojim mjestom i zatvorio vrata. Cijelo vrijeme koje je utrošio na povratak dolje nije se prestao osjećati suvišnim i osamljenim čovjekom.

POGLAVLJE 16.

Vilica se ispružila da zahvati dva špageta iz uzavrela lonca.

Vivien, pazeći da se ne opeče, prinese ih ustima da kuša. Bili su napola kuhani. Ocijedi ih i ubaci u umak koji je čekao na tavi. Tava je zatim poskakivala nekoliko minuta na plamenu dok se nije isparila suvišna tekućina i špageti stigli do prave točke tvrdoće, kako ju je u djetinjstvu poučila *nonna.* Ona koja se nikada nije, za razliku od ostatka obitelji, pomirila s činjenicom da je njezino prezime, tijekom vremena, od Luce postalo Light. Spusti tavu na nezagrijanu plohu i hvataljkom poče dijeliti hranu na dva tanjura što su bila položena na drugi kraj kuhinjskog otoka.

Nije smatrala nužnim da sjednu za stol i pripremila je dva mjesta i ubruse u kolutovima od bambusa na pultu, s druge strane vatre.

Povisila je glas da je čuje nećakinja koje je bila na dnu hodnika, u spavaćoj sobi.

»Gotovo je.«

Malo poslije Sundance se pojavila u dnevnom boravku malog Vivienina apartmana. Tek se tuširala i još joj je bila mokra dugačka kosa. Okupala ju je svjetlost što je dopirala kroz prozor. Na sebi je imala *T-shirt* i traperice a ipak je izgledala kao kraljica. Usprkos tragovima očevih crta, bila je slika i prilika svoje majke.

Lijepa, vitka, krhka.

Teško ju je razumjeti i Jako ju jc raniti.

Vivien osjeti stezanje u srcu. Bilo je trenutaka kad se bol, zgrušana u njoj kao gruda krvi, odjednom otapala i svu je preplavljivala. Bila je to kazna za sve što je bilo, bio je to plač zbog svega što je moglo biti a sudbina nije htjela da bude. Bio je to podrugljiv smijeh tijekom onih nekoliko časaka kad bi se zatekla kako, kao ljudsko biće, misli da je život lijep. Zbog svačijih snova koji su postali ničijom zemljom.

Usprkos tomu nasmiješila se nećakinji.

Nije smjela dopustiti osjećaju izgubljenih stvari da ude sa svojim dugačkim valom i uništi one koje su se još mogle spasiti. I da ne ugrozi nove i trajne stvari koje su se mogle izgraditi u komadu budućnosti koji im još pripada. Nije uvijek vrijeme liječilo sve rane. Vivieni je bilo dovoljno da ne zadobije nove. Uostalom, za ono što je u njezinoj moći, sama će se pobrinuti. Ne zato da bi ušutkala osjećaj krivnje koji je gajila u sebi. Tek da bi spriječila da Sundance ne dade previše glasa svojem osjećaju.

Djevojka je sjela za pult i sagnula glavu nad tanjur, da udahne miris tjestenine. Kosa je pala na stol kao plač tužne vrbe.

»Sto si pripremila?«

»Jednostavne stvari. Špagete s rajčicama i bosiljkom.«

»Mmm. Dobriii.«

»Mišljenje izrečeno na povjerenje?«

Sundance podiže prema njoj oči plave i čiste kao da se ništa nije dogodilo, kao da joj ta dubina pripada po rođenju a ne po unutarnjem odsjaju.

»Tvoji su špageti uvijek dobri.«

Vivien se nasmiješi i načini kretnju pretjerana zadovoljstva.

»Promocija na licu mjesta. Kakva divota. Mislim da ću tu tvrdnju uvrstiti u svoj oglas za Osamljena srca.«

Sjede kraj Sundance. Počeše jesti u tišini, svjesne uzajamne nazočnosti.

Nikada nije Vivien, nakon onoga što se dogodilo, izravno govorila sa svojom nećakinjom o činjenicama u kojima je odigrala glavnu ulogu. Za to je postojao psiholog koji ju je vodio teškom, zavojitom i neprobojnom stazom koja još nije bila potpuno zatvorena. Ponekad se Vivien pitala hoće li ikada biti. Ali ona joj je ostala kao jedini oslonac, pošto je njezina sestra Greta pala kao žrtva nekog preranogAlzheimern koji ju jeiz dana u dan vukao prema ništici. Nathan, Sundancin otac, koji se rodio kao ništica i jedino je znao to maskirati, pomislio je kako jc dobro da ode drugamo, pokušavajući zaboraviti nešto što ga nikada ne će napustiti. Ako ništa drugo, ostavio je iza sebe dovoljno novca da budu zbrinute njegova žena i kći. Vivien je često pomišljala, poznavajući ga u dušu, da je to bilo najviše što se moglo od njega očekivati. Da bi u svakom slučaju svaka druga stvar koja bi stigla s te strane bila više štetna nego korisna.

Pojele su tjesteninu gotovo u isti čas.

»Jesi li još gladna? Napravit ću ti hamburger, ako hoćeš.«

»Ne. Dobro mi je ovako. Hvala, Vunny.«

Sundance ustade i uputi se prema televizoru koji je Vivien namjerno ugasila za vrijeme obroka. Vidjela ju je kako uzima daljinski upravljač s naslona na kauču i usmjerava ga prema aparatu.

Slike i glasovi kanala Eyewitness uđoše u sobu.

Prizori očaja i smrti pojaviše se na ekranu.

Vivien pokupi tanjure s pulta i pođe da ih metne u sudoper. Slike s ekrana bile su dramatičan dodatak onomu što su proživjele izbliza i u prvom licu.

Prethodne večeri, kad je eksplozija zaustavila dah svijetu i promet u gradu, Vivien se smjesta bila priključila na jedan radijski kanal sigurna da će za nekoliko trenutaka znati što se dogodilo. I doista, nakon kratke vječnosti, prekinut je glazbeni program da bi se dala vijest o eksploziji, s malo raspoloživih detalja što ih je dopustila kratkoća vremena. Obje su tada ostale u tišini, slušajući najavljivačeve komentare i gledajući istodobno zaslјepljujuće plamenove, tako žive i nasilne da su izgledali kao da ne spaljuju samo stvari nego i duše. Požar je nastavljao bjesnjeti sa strane dok su u automobilu prolazile Alphabet City na visini Desete ulice, vozeći se uz rijeku paralelno s Avenijom D. Vivien je bila sigurna da će se uskoro blokirati promet u toj zoni, zbog čega je izabrala dugačak put da stigne do kuće, u zoni Battery Park. Stupila je na Williamsburg Bridge i prošla čitav Brooklyn-Queens Expressway da bi ušla u Downtown kroz tunel. Cijelo to vrijeme gotovo da nisu rekle
ni riječi, nastavljajući skakati s kanala na kanal da bi čule najnovije
vijesti.

Čim su se našle kod kuće pohitale su upaliti televiziju. I slike velegradske more što su se pojavile na ekranu potvrđivale su ono čemu su osobno svjedočile. Pratile su emisije dokasna, komentirajući ono što su vidjele. Slušale su riječi gradonačelnika i kratak komentar izravno iz Bijele kuće sve dok umor nije nadvladao malodušnost.

Uspavale su se jedna kraj druge u Vivieninu krevetu, još sa zvukom eksplozije u ušima, osjećajući podrhtavanje zemlje koje je slijedilo nakon praska kao da u pamćenju nikada ne će prestati.

Vivien otvori slavinu i pusti da teče voda po tanjurima prljavim od umaka. Dodade nekoliko kapi deterdženta. Pjena se rađala ni iz čega kao nevina igra, dok je iza leđa slušala glasove izvjestitelja koji nisu dodavali ništa novo onomu što su već znale, osim najnovijih podataka o *broju* žrtava *koji je stalno* rastao.

Zvonjava telefona bila je znak života usred svih onih priča o smrti. Vivien obrisa ruke i uze bežični aparat. Do ušiju joj stiže glas kapetana Alana Bellewa, snažan i dojmljiv kao uvijek, ali s laganim prizvukom umora u pozadini.

»Bok, Vivien. Ovdje Beilew.«

Nikada ju nije zvao kad je bila kod kuće a još manje tijekom njezinih neradnih dana. Odmah je zamislila što bi moglo slijediti kao nastavak razgovora.

»Reci.«

Nije bilo ni potrebno navesti temu. I previše su je dobro znali i on i ona.

»To je luda kuća. Upravo sam izišao s duga sastanka u sjedištu One Police Plaza sa šefom policije i odgovornima iz svih postaja. Okupljam sve svoje ljude. Večeras vas želim vidjeti da vas upoznam sa situacijom.«

»Zar je tako teško?«

»Da. Ono što znaju mediji još nije ništa. Iako moram reći da zasada ni mi ne znamo mnogo više. Postoji ne tako daleka mogućnost da se grad nađe pod udarom. U svakom slučaju sve ću vam osobno objasniti. U devet u postaji.«

»U redu. Vidimo se.«

Kapetanov glas snizi ton i postade glasom prijatelja pošto je bio glasom pretpostavljenoga u trenutku nužde.

»Žao mi je, Vivien. Znam da si u posljednje vrijeme naporno radila i poznato mi je što imaš na plećima. Znam da si večeras trebala pratiti nećakinju na koncert sastava U2. U svakom slučaju znaj da su zbog javnog reda sve manifestacije koje predviđaju okupljanje mnogo ljudi odgođene do nove odredbe.«

»Znam. Malo prije su to rekli na televiziji.«

Kapetan zastade. Zbog suosjećanja a ne zbog neugodnosti.

»Kako je Sundance?«

Bellew je imao dvije kćeri malo starije od njezine nećakinje. Vivienpomisli kako je vjerojatno imao njihove slike pred očima kad je postavljao to pitanje.

»Dobro.«

Rekla je to tiho, kao da se približava iluziji a ne izvjesnosti. Čovjek je s druge strane razumio i nije nastavio.

»Onda do večeras.«

»Bog, Alan. Hvala.«

Vivien prekinu vezu i spusti aparat kraj sudopera. Ostade trenutak gledajući dva tanjura kao da su potonula u oceanske dubine a ne u nekoliko palaca vode.

Kad se okrenula, Sundance je stajala pred njom na drugom kraju pulta. Bila je odrasla u tom času, imala je prastare oči u tijelu djevojčice. Sve što je bilo oko nje dokazivalo joj je kako sve što se posjeduje može iščeznuti bez najave. Vivien osjeti više nego ikada želju da je pouči i da joj pokaže kako na isti način mogu doći i mnoge lijepe stvari.

Kako, to još ne zna. Ali će naučiti. I spasit će sebe i nju.

Nećakinja joj se nasmiješi, kao da je na njezinu licu pročitala tu misao.

»Moramo se vratiti u Radost, je li tako?«

Vivien potvrdi glavom.

»Zao mi je.«

»Idem spremiti torbu.«

Djevojka se udalji i nestade u hodniku, prema spavaćoj sobi. Vivien pode do malenog sefa, skrivena bez previše mašte iza neke slike. Pošto je složila kombinaciju na elektronskoj ploči, iznutra je uzela pištolj i značku. Sundance je stajala na dnu hodnika i čekala s torbom u ruci. Nije bilo ni traga razočaranja na njezinu licu. Vivien bi više voljela da ga je našla, umjesto prerane navike na život koji se nastavlja na takav način i koji se ne može uvijek mijenjati.

Toga popodneva bile su odredile poći i skupa trčati duž Hudsona i zatim uživati u večeri spektakla i druženja, u trenutcima dobra ushićenja kakvo samo glazba može pružiti.

Međutim...

Sišle su na ulicu i približile se autu. Dan je bio divan ali u tom su posebnom trenutku sunce, lak povjetarac i jako plavetnilo izgledali upravo kao da se rugaju, prije nalik na samozadovoljnu taštinu prirode negoli na dar ljudskim stvorenjima.

Vivien stisnu daljinski upravljač i otvori vrata. Sundance ubaci torbu na stražnje sjedalo i zatim dođe sjesti kraj nje. Dok se spremala upaliti motor, tanki djevojčin glas ulovi je nepripravnu.

»Jesi li išla vidjeti mamu, u posljednje vrijeme?«

Vivien ostade iznenađena i zatečena. Već nekoliko mjeseci među njima se nije dodirnula ta tema. Okrenula se prema nećakinji. Gledala je kroz prozor, kao da se stidjela toga pitanja ili bojala odgovora.

»Da, išla sam. Jučer.«

»Kako je?«

Gdje je, bilo bi pravo pitanje.

Vivien ne reče glasno tu instinktivnu misao. Pokuša dobiti što normalniji glas dok bude govorila istinu, kako je odlučila da će postupiti.

»Nije dobro.«

»Misliš li da bih je mogla vidjeti?«

Vivien osjeti iznenadno pomanjkanje daha, kao da se zrak u unutrašnjosti automobila odjednom razrijedio.

»Ne znam bi li to bila dobra ideja. Ne vjerujem da bi te prepoznala.«

Sundance je pogleda s licem koje su isprugale suze.

»Ja ću prepoznati nju. I to mi je dosta.«

Vivien osjeti da je preplavljuje razorna nježnost. Otkad se njezina nećakinja našla upletena u onu ružnu priču, bilo je to prvi put da je vidi kako plače. Nije znala je li se ikada u samoći prepustila da je privuče iluzorna utjeha suza. S njom i sa svim drugim osobama u dodiru uvijek je ostajala prisebna, kao da je podignula zid između sebe i svoje ljudskosti da bi spriječila ulazak boli.

Odjednom je opet ugledala onu nekadašnju djevojčicu i proživjela sve lijepe trenutke što su ih skupa provele. Nagnula se na sjedalu i zagrlila je, pokušavajući poništiti sve ružne trenutke koje su obje morale zaboraviti. Sundance se sklonila u taj zagrljaj i ostale su dugo nepomične, prepuštajući sav svoj unutarnji prostor struji emocija, svaka stežući u šaci povratnu kartu s duga putovanja.

Vivien začu kako Sundancin glas isprekidan jecajima dolazi s neodređena mjesta među njezine kose.

»Oh, Vunny, žao mi je zbog onoga što sam učinila. Jako mi je žao. Nisam to bila ja, nisam to bila ja, nisam to bila ja...«

Nastavila je ponavljati te riječi dok ju Vivien nije jače stegnula i položila joj ruku na glavu. Znala je da je to važan trenutak njihovih života i molila je koje god biće što je odgovorno za postojanje ljudi da joj omogući naći prave riječi.

»Šššš. Sad je sve prošlo. Sve je prošlo.«

Rekla je tu rečenicu dva puta, da uvjeri nju i da uvjeri sebe.

Vivien ju je držala na taj način sve dok se nisu smirili Sundancini jecaji. Kad su prestali, Vivien se nagnula prema komandnoj ploči, otvorila pretinac i izvukla kutiju Kleenexa.

Pružila ju je djevojci.

»Uzmi. Ako produžimo ovako, ovaj će auto uskoro postati akvarijem.«

Rekla je tu šaljivu rečenicu da smanji napetost i da zapečati taj novi sporazum između njih. Sundance pokaza tračak smiješka. Uze papirnati ubrus i obrisa oči.

Vivien učini to isto.

Iznenadio ju je odlučan djevojčin glas dok je brisala oči.

»Bio je jedan čovjek.«

Vivien ostade u iščekivanju. U tišini. Najgora bi stvar bila pokazati nestrpljivost i požurivati djevojčino povjeravanje. Sundance nastavi ne trebajući ohrabrenja. Sada kad je pao zid, činilo sc da svaka mračna stvar s druge strane želi hitno izići na sunčevo svjetlo.

»Jedan s kojim sam se upoznala i koji mi je davao stvari. Jedan koji je organizirao...«

Djevojčin se glas prekinu. Vivien shvati da joj je još teško izgovoriti određene riječi i upotrijebiti određene izraze.

»Sjećaš li se kako se zove?«

»Pravo mu ime ne znam. Svi su ga zvali Ziggy Stardust. Mislim da je to bio nadimak.«

»Znaš li gdje stanuje? Imaš li broj telefona?«

»Ne. Vidjela sam ga samo jedanput. Poslije me je uvijek on zvao.«

Vivien udahnu veoma duboko da smiri otkucaje srca. Znala je s čim će se morati boriti sljedećih dana. Sa svojim gnjevom i sa svojim instinktom. Sa željom da otkrije toga mrcinu i da uđe u stan gdje živi i da mu cijeli okvir isprazni u glavu.

Pogleda nećakinju. Po prvi put je pogled koji je dobila zauzvrat bio bez sjena. Sad je znala da se može s njom razgovarati na nov način, da će je ona razumjeti.

»Ima nešto što se događa u ovom gradu. Nešto jako ružno što bi možda moglo stajati mnogo ljudskih života. Zbog toga je sva policija New Yorka u stanju uzbune i zbog toga večeras moram biti u postaji. Da pokušamo spriječiti da se ponovno ne dogodi ono što se netom dogodilo.«

Dala joj je vremena da upije to što je rekla. I da je pripremi za ono što se spremala reći.

»Ali jednu ti stvar obećavam. Ne ću imati mira dok toga čovjeka ne dovedem u stanje da nikomu ne čini zlo. Nikada više.«

Sundance načini samo znak pristanka glavom. U tom času među njima nije trebalo drugo. Vivien upali motor i upravi auto prema Radosti koja će još malo biti kuća njezine nećakinje. Jedva je čekala da ocu McKeanu priopći napredak koji su postigle, ali dok se uključivala u promet nije mogla sebi zabraniti da ne zabije još jednu misao u glavu. Tko god bio taj fantomski Ziggy Stardust, njegov će život postati pakao.

POGLAVLJE 17.

Vivien prođe kroz ostakljena vrata i uđe u postaju.
Ostavila je vani blistavo i plavetno jutro puno sunca koje nije imalo ni najmanje volje da je slijedi. Našla se u velikom bezbojnom ambijentu sa zidom od pločica koje su u prošlosti bile bijele. Obično joj je to mjesto bilo poznato, granično mjesto u samom središtu civilizacije, gdje je ipak uspijevala naći osjećaj doma koji je drugdje izgubila.
Danas je bilo različito. Danas je bilo nešto nepravilno u zraku i u njezinoj nutrini, nekakav osjećaj nemira i električnog iščekivanja koji nije uspijevala odrediti. Čitala je negdje da se ratnik u doba mira bori sam protiv sebe. Upitala se koju će vrstu rata morati voditi u vremenima koja dolaze. I koliko će prostora svakomu od njih ostati za vlastiti malen ili velik unutarnji konflikt.
U postaji mir nije bio stanje iščekivanja. Bio je san.
Pozdravila je kretnjom ruke policajce u službi iza pulta i ušla na vrata koja vode na kat. Počela se penjati stubištem, ostavljajući iza leđa dvoranu za sastanke gdje je prethodne večeri kapetan Alan Beilew iznio situaciju pred svim ljudima koji u onom času nisu bili u službi.
Naslonjen na stol upoznao ih je sa scenarijem pred kojim se nalaze.

* * *

»Kao što ste svi razumjeli, stanje je gadno. Već je utvrđeno da je eksplozija zgrade u Desetoj ulici plod atentata. Stručnjaci su našli tragove eksploziva. Najgore vrste. To jest tritol spojen s napalmom. To je jedini detalj koji još nije u posjedu medija iako će, kao što se uvijek događa, uskoro biti. Onaj tko je počinio tu stvar želio je maksimalno uništenje, objedinjujući učinak požara s razornom snagom. Zgrada je bila minirana s kirurškom preciznošću. Na koji su način atentatori uspjeli rasporediti eksploziv tako točno a da ne upadnu u oči ostaje tajna. Suvišno je da vam kažem kako rade svi: FBI, NSA i svi drugi. I mi, naravno.«
Beilew je napravio stanku.
»Jutros, za vrijeme sastanka u uredu šefa policije ondje su bili gradonačelnik i nekoliko krupnih zvjerki iz Washingtona koji su stigli u predsjedničkom izaslanstvu. Razina stanja pripravnosti dignuta je na visinu uzbune u cijeloj državi. To znači da su sve vojne baze i aerodromi spremni za rat. CIA radi na tome da shvati što se dogada. Kažem vam sve to da objasnim kako kuca srce Amerike ovih dana.«
Vincent Narrow, visok i snažan detektiv u prvom redu stolaca, podignuo je ruku. Kapetan mu je kretnjom prepustio riječ.
»Je li tko preuzeo odgovornost za eksploziju?«
Svi su se to isto pitali. Usprkos proteklu vremenu, utvare 11. rujna bile su još daleko od toga da bi iščeznule.
Bellew odmahnu glavom.
»Apsolutno ništa. Trenutačno sve što se zna točno odgovara onomu što je rečeno na televiziji: Al-Kaida je u jednom priopćenju na internetu isključila svoju upletenost. Kažu da to nisu bili oni. Stručnjaci za informatiku provjeravaju dostupnost te poruke. Uvijek postoji mogućnost neke druge skupine fanatika raznih vrsta, ali obično su svi oni jako hitri u oglašavanju zasluga za svoje pothvate.«
Jedno je pitanje stiglo s kraja dvorane.
»Ima li ikakva traga?«
»Nema ni sjene nikakva traga. Osim neobična spoja dvaju eksploziva. «

Naposljetku je Vivien postavila pitanje čijega su se odgovora svi pribojavali.
»Koliko ima žrtava?«
Kapetan je uzdahnuo prije nego što će odgovoriti.
»Zasada više od devedeset. Na sreću broj mrtvih je ograničila činjenica da su mnogi, budući da je bila subota uvečer, bili vani na večeri ili otišli na vikend. Ali broj će se sigurno povećati. Neki su izgorjeli na užasan način. Mnogi ranjeni ne će preživjeti.«
Kapetan je nazočnima ostavio trenutak da zapamte te brojeve. I da ih u glavi povežu sa slikama koje su u tom času prenosile sve svjetske televizije.
»To nije masakr od 11. rujna, ali moguće je da smo tek na početku, s obzirom na sposobnost i iskustvo što su ih atentatori pokazali. Sve vas mogu jedino upozoriti da stalno imate širom otvorene oči i uši. Nastavite istrage koje su vam povjerene, ali u međuvremenu ništa nemojte zanemarivati, čak ni najmanju pojedinost. Proširite vijest medu svojim doušnicima. Ako je potrebno, imamo odobrenje obećati nagrade svake vrste, od novca do oprosta nekih prijestupa, onomu tko bude u stanju pružiti korisne informacije.«
Sa stola je podignuo nekoliko fotografija i pokazao ih svojim ljudima.
»Načinjene su fotografije oko mjesta atentata. Bit će izložene gore u vitrini. Obično manijaci vole gledati posljedice svojih izopačenosti. Možda od toga ne će biti nikakve koristi, ili će možda ipak biti neke koristi. U svakom slučaju bacite pogled na njih. Nikad se ne zna odakle može stići neki trag. To je zasada sve.«
Sastanak je raspušten i prisutni su izišli raspravljajući o činjenicama. Neki su se vratili doma, drugi su se raspršili po gradu da prožive ostatak nedjelje. Svi s jednom borom više nego što su ih imali kad su došli.
Vivien, koja se bila spustila iz Bronxa izravno do postaje, izvezla je auto iz parkirališta i nerado slijedila ravnodušan promet do kuće. Sljedećeg dana grad će se probuditi i početi svoju bjesomučnu utrku prema tko zna čemu, voden po običaju tko zna kojim zašto. Ali trenutačno je vladao mir i bilo je vremena za razmišljanje. A upravo to je odgovaralo Vivieni. Čim se vratila doma, tuširala se i zavukla u krevet, bezuspješno pokušavajući čitati neku knjigu. Tijekom onoga što je bilo ostalo od noći, spavala je malo i loše. Uznemirile su je kapetanove riječi, udružene s onim čemu je svjedočila u Sundancinu društvu. Osim toga ostala je zbunjena zbog držanja oca McKeana kad su se sreli u Radosti. Govorila je s njim o napretku u svezi s nećakinjom, o njezinu otvaranju prema njoj,
o *novom pravcu u njihovu odnosu. Držanje koje je dobila zauzvrat nije bilo ono koje je očekivala. Svećenik je tu vijest primio s mlakim smiješkom*
i *riječima koje su bile više uzgredne nego ushićene zbog rez*ultata *za kojim su dugo težili. Činilo se da nije više osoba koju je navikla poznavati i diviti joj se od prvog časa. U više je navrata bio skrenuo razgovor na atentat, raspitujući se kako je izveden, koliko ima žrtava, kako teku istrage. Vivien je iz toga izvukla osjećaj čudne i dvosmislene nelagode, nečega što je sigurno i otac McKean nosio u sebi i prenio njoj.*

Vivien je napokon ušla u dvoranu gdje su smješteni detektivski radni stolovi. Samo su dvojica-trojica kolega bili na svojim mjestima. Plaza je bila prazna.
Načinila je znak pozdrava koji je obuhvatio sve i nikoga. U tom je trenutku bilo iščeznulo drugarstvo koje je obično ispunjavalo tu prostoriju. Svi su bili šutljivi i svatko je naizgled slijedio osobne misli.

Sjela je za stol, upalila računalo i kliknula mišem. Kad joj je ekran dao slobodan put, spojila se na policijsku bazu podataka, utipkala svoj User ID i zaporku te, čim joj je program omogućio pristup, ukucala ime Ziggyja Stardusta. Nakon nekoliko trenutaka pojavila se fotografija čovjeka s tablicom osobnih podataka. Iznenadila se našavši pred očima bezimeno lice, neškodljiva izgleda, jednu od onih osoba koje se susretnu i odmah zaborave. Savršen proizvod ničega.

»Evo te, opaki kurvin sine.«

Brzo je pročitala sve pothvate u kojima je Zbigniew Malone, odnosno Ziggy Stardust bio protagonist. Kriminalac srednjega kalibra, jedan od onih koji cijelog života ostaju plutati na rubovima zakonitosti nemajući nikada sposobnosti ili hrabrosti da se otisnu na otvoreno more. Jedan od onih koji ni medu ljudima svoga kova ne uspiju postići ni truna poštovanja. Bio je uhićen više puta zbog raznih prijestupa. Džeparenje, raspačavanje droge, iskorištavanje prostitucije i druge manje stvari. Odležao je i malo u zatvoru, manje nego što bi Vivien očekivala, s obzirom na priloženi*curriculum vitae.*

Pročita adresu dotičnoga i vidje da stanuje u Brooklynu. Poznavala je jednog detektiva koji je radio u Šezdeset i sedmoj postaji, okretna i susretljiva tipa s kojim je u prošlosti surađivala zbog neke istrage. Uze telefon i zatraži vezu s postajom u Brooklyn». Predstavila se telefonistici i zatražila da razgovara s detektivom Starom. Malo poslije stigao joj je kolegin glas u uho, pomalo grlen upravo kako ga je zapamtila.

»Star.«

»Zdravo, Robert. Ovdje Vivien Light, iz Trinaeste.«

»Zdravo, naslado ljudskoga roda. Čemu dugujem čast?«

»Polaskana sam po definiciji, iako ljudski rod misli drukčije. Možda ti nisi njegov dio.«

Do nje stiže Starov smijeh.

»Vidim da se nisi promijenila. Sto ti treba?«

»Treba mi jedna informacija.«

»Pucaj.«

»Sto mi imaš reći o tipu koji želi da ga zovu Ziggy Stardust?«

»Mogao bih ti reći mnoštvo stvari, ali prvo mi pada na pamet da je mrtav.«

»Mrtav?«

»Točno. Mrtav ubijen. Točnije, izboden. Našli su ga jučer u njegovu stanu, izvaljena na podu u lokvi krvi. Autopsija je utvrdila da je smrt nastupila u subotu. Bio je sitna riba, ali netko je odlučio da ne zaslužuje živjeti. Mi smo ga katkada koristili kao doušnika.«

Vivien doda oznaku špijuna onim oznakama Ziggyja Stardusta kojima je već raspolagala. To je objašnjavalo blagu ruku policije prema njemu. U zamjenu za informacije određene vrijednosti obično bi se zažmirilo na jedno oko kad se radilo o nezakonitim aktivnostima neznatna dometa.

»Jeste li uhvatili ubojicu?«

Htjela je dodati kako bi ona osobno u tom slučaju dragovoljno pošla u zatvor da mu uruči medalju, ali se suzdržala.

»S obzirom na krugove u kojima se onaj odrpanac kretao ne vjerujem da je to lako. I ako moram biti iskren, nije ostavio nikoga da za njim plače. Bavimo se tim, ali kraj onoga što se događa, lov na onoga tko ga je ukrao svijetu sigurno nema apsolutno prvenstvo.«

»To vjerujem. Izvješćuj me. Bude li potrebno objasnit ću ti i zašto.«

»U redu. Do viđenja.«

Vivien spusti slušalicu i ostade načas preživati vijesti koje je netom primila. Zatim odluči tiskati tablicu koju je imala na ekranu. Ustade i pristupi umreženom pisaču upravo u trenutku kad je list papira izlazio iz aparata. Uzela ga je, vratila se na svoje mjesto i položila ga na stol. Namjeravala je pokazati fotografiju nećakinji da dobije potvrdu da je to upravo onaj čovjek o kojem je govorila. Nije uspijevala osjetiti stid zbog onoga jadnog malog osjećaja oduševljenja koji je oćutjela u sebi. Ružan kraj Ziggyja Stardusta bio je dokazom da se osveta i pravda ponekad podudaraju. Ono što je obećala Sundanci obistinilo se prije nego što je predviđala. Vivien je osjećala gorčinu samo zato što u tome nije imala nikakve zasluge.

Brett Tyler, njezin kolega, pojavio se u tom času na vratima zahoda pokraj Plaze. Bio je crnomanjast i dobro građen tip, više tvrdoglava nego blistava karaktera. I prilično je grubo postupao s onima koji nisu zasluživali drukčiji pristup. Vivien ga je vidjela u akciji i morala je reći da je bio krajnje djelotvoran kad je to htio.

Tyler se približi njezinu stolu.

»Zdravo, Vivien. Sve u redu?«

»Manje-više. Ti?«

Detektiv raširi ruke, pomiren sa sudbinom.

»S nestrpljenjem iščekujem Russella Wadea radi svjedočenja o onom krugu tajnih kockarnica. Jutro nepatvorenog uzbuđenja.«

Vivien se sjetila zgužvane Wade ove figure na izlazu iz postaje u pratnji odvjetnika. Sjetila se kapetanove primjedbe dok su se vozili pokraj njih. Pomislila je na njegov neuredan život koji je Bellew definirao kao pravi pravcati pokušaj samouništenja.

»Jesi li mu ti razbio njušku?«

»Da. I ako ti mogu nešto povjeriti, sa stanovitim užitkom. Taj mi se tip nimalo ne sviđa.«

Vivien nije imala vremena uzvratiti, jer se u tom času dotični tip pojavio na vratima, u pratnji policajca u uniformi. Vivien vidje da se doveo u red u usporedbi s prvim putom kad ga je vidjela, iako mu je na usni još bio očevidan znak brige Bretta Tylera.

»Lupus in fabula«, reče tiho kolega kraj nje.

Wade se uputi prema njima, dok je policajac nestao odakle je došao. Zaustavi se u njihovoj visini, sučelice Tyleru koji nije pokazao nimalo srdačnosti, osim toliko formalna pozdrava da je bio neodređeno sarkastičan.

»Dobar dan, gospodine Wade.«

»Ima li razloga da bude takav?«

»Zapravo nema. Ni za jedno od vas dvoje.«

Čovjek okrenu glavu prema Vivieni koja je sjedila pokraj njih. Ne reče ništa, ostade samo trenutak da je pogleda. Zatim skrenu očima i pogled mu pade na fotografiju koja je ležala na stolu. Odmah potom njegove se oči vratiše da potraže Tylerove.

»Dakle, pokušajmo na brzinu riješiti tu stvar?«

Ton pitanja bio je donekle izazovan. Tyler prihvati bačenu rukavicu.

»Niste doveli svoga odvjetnika?«

»Zašto, namjeravate me još jednom udariti?«

Vivien bi se zaklela da je vidjela zabavan sjaj u očima Russella Wadea. Možda ga je i Tyler vidio, jer se smjesta smračio. Stao je u stranu i pokazao prema mjestu s desne strane.

»Ovamo, molim.«

Dok su se upućivali prema Tylerovu stolu, Vivien je na ustima imala trenutačan začetak smiješka zbog njihova verbalnog okršaja. Zatim je pozornost svratila na fascikl koji je ležao na stolu i ticao se trupla što su ga našli zazidana u Dvadeset i trećoj ulici. Otvorila ga je i unutra našla izvješće o autopsiji i kopije fotografija koje su nađene u ovećoj lisnici na zemlji, pokraj trupla. Usprkos kapetanovoj želji da se bavi zločinima na području njegove odgovornosti, bila je razumno sigurna da će taj slučaj biti prebačen na odjel Cold Case pa je zbog toga na brzinu preletjela dokument što ga je sastavio sudski liječnik. Tehničkim je terminima potvrđivao uzroke smrti koje je mrtvozornik predvidio pristupačnijim riječima na mjestu nalaza. Datum smrti vratio se petnaestak godina unatrag, s izvjesnom mogućnosti netočnosti zbog uvjeta na mjestu gdje se tijelo konzerviralo. Analiza ostataka odjeće još nije bila stigla, a analiza zubnog luka bila je u tijeku. Truplo nije pokazivalo posebnih znakova, osim zaliječenog prijeloma desne nadlaktice i potkoljenice te tetovaže na jednom ramenu, još vidljive unatoč proteklu vremenu. Njezina fotografska reprodukcija bila je priložena spisu. Bio je to gusarski stijeg, Jolly Roger, onaj s lubanjom i ukrštenim kostima. Prilično običan crtež, svoje vrste. Na dnu je bio potpis

THE ONLY FLAG

izveden slovima u skladu sa slikom. Vivien pomisli na značenje toga potpisa i na ironiju života. To što se ukrasio onim što je za njega bila jedina moguća zastava nije spasilo čovjeka od ružna svršetka. Ipak je ta tetovaža mogla biti jedina slabašna naznaka da se uspije identificirati truplo, ako je nositelj slučajno pripadao kakvoj posebnoj skupini ili udruženju.

Dokumentacija je tu završavala, skupa sa svim daljnjim tragovima u njihovu posjedu.

Istražiteljski se rad pokazao prilično jalovim.

Izvješće Ureda za graditeljstvo o dvjema srušenim zgradama.

Izjave vlasnika i stanara.

Prijave o osobama koje su nestale u ono doba.

Odložila je izvješća i uzela u ruku dvije fotografije. Dugo je promatrala mladića u uniformi ispred tenka, sudionika rata koji je donio više sramote nego slave. Zatim je prešla na sliku gdje pruža prema objektivu onu čudnovatu mačku s tri šape. Upitala se o razlozima te anomalije ili toga osakaćenja i sama sebi odgovorila da to vjerojatno nikada ne će doznati. Vratila je sve u fascikl koji je bio pretanak da bi se mogao nazvati dosjeom i naslonila se na stolac. Morala bi napisati izvješće ali sad nije imala za to volje.

Ustala je, pošla prema vratima i izišla na odmorište gdje je bio automat za kavu. Pritisnula je prave tipke i od mehaničkog barmena naručila kavu s mlijekom bez šećera. U istom času kad je vruća tekućina završavala punjenje papirnate čaše, kraj nje se pojavio Russell Wade. Nije sličio na nekoga tko želi kavu.

Vivien uze čašu i okrenu se prema njemu.

»Završili ste sa svojim krvnikom?«

»*S* njim da. Sada trebam razgovarati s vama.«

»Sa mnom? O čemu?«

»O Fotografiji onoga čovjeka, onoga što ga imate na stolu.«

Maleno osjetilo opreza upalilo se u njezinoj nutrini. Pokrenulo ga je iskustvo, ali još *više* njezina nadarenost. A Vivien je rijetko griješila.

»Dakle?«

»Poznavao sam ga.«

Vivien zapazi da je glagol uporabljen u prošlom vremenu.

»Znate da je ubijen?«

»Da, znao sam.«

»Ako imate informacija o tom čovjeku, mogu vas dovesti u vezu s onima koji istražuju njegov slučaj.«

Wade ostade zbunjen.

»Vidio sam fotografiju na vašem stolu. Mislio sam da ste vi za to zaduženi.«

»Nisam. Taj slučaj vode moji kolege u Brooklynu. Činjenica da se ta fotografija našla na mojem stolu posve je slučajna.«

Čovjek pomisli da treba dodati objašnjenje.

»U svakom slučaju nije Ziggyjeva smrt središte pitanja. Cijelog pitanja, barem. Postoji drugi motiv koji je mnogo važniji. Ali o tome bih htio privatno razgovarati s vama i sa šefom postaje.«

»U ovom času kapetan Bellew je veoma zauzet. I molim vas da mi vjerujete da to nisu prigodne riječi.«

On napravi stanku, gledajući je u oči. Vivien se sjeti trenutka kad se ispred nje provezao u autu, onog dana kad su ga pustili iz zatvora. Sjeti se osjećaja tuge i samoće koji joj je prenio. Nije imala nikakva razloga cijeniti toga čovjeka ali ni ovaj put nije uspjela ostati ravnodušna pred dubinom njegova pogleda.

Do ušiju joj je stigao miran glas Russella Wadea.

»Kad bih vam rekao da imam važan trag koji vodi do onoga tko je podmetnuo eksploziv pod zgradu u Lower East Sideu, mislite li da bi kapetan Bellew mogao naći jednu minutu za mene?«

POGLAVLJE18.

Sjedio je na plastičnom stolcu, u maloj čekaonici na drugom katu Trinaeste policijske postaje. Bezlična soba, izblijedjelih zidova koji su bili svjedoci priča što su na isti način izblijedjele u vremenu. Ali njegovo je vrijeme bilo današnje i njegova je priča pripadala *sadašnjosti*. A sadašnjost je često bila težak trenutak življenja.

Ustao je i pošao do prozora koji je gledao na ulicu.

Muškarci i žene i automobili prolazili su kroz to toplo proljeće što je mirisalo na vjetar i novo lišće. Kao i uvijek kad se činilo da nema bijega od zime, od hladnoće bez alternative i sivila kao jedine moguće boje, preporod je stigao poput iznenađenja kako bi spriječio da se povjerenje ne pretvori u definitivnu obmanu.

Stavio je ruke u džep i osjetio se dijelom svijeta, u dobru ili zlu.

Poslije otkrića u Ziggyjevu stanu, pošto je pročitao list koji mu je pružio prije smrti i sa strepnjom razumio o čemu se radi, subota i nedjelja su mu prošle u dugom i mučnom razmišljanju. Prekidale su ga televizijske vijesti, čitanje novina i slike okrvavljena čovjeka koji mu je umro na rukama.

Naposljetku je donio odluku.

Nije znao je li ispravna, ali napokon je jedna odluka bila njegova.

U toj teškoj i neizvjesnoj situaciji sada mu je bila jasna jedna

stvar. Da je u tom ulomku njegova života nešto završilo i nešto se drugo spremalo početi. I on će učiniti sve što je u njegovoj moći da to bude nešto ispravno i važno. Po nekoj čudnoj šali sudbine, u trenutku kad se našao sam pred golemom odgovornosti, u njemu se odriješio čvor koji je godinama nosio u nutrini. Kao kad bi brodu bila potrebna prava oluja da pokaže kako je sposoban za plovidbu.

U prvi čas, obuzet sumnjom i nelagodom, upitao se što bi učinio Robert Wade da je na njegovu mjestu. Poslije je razumio da je pitanje upućeno na pogrješnu stranu. Važno je bilo razumjeti i odlučiti što *sam* mora učiniti. I napokon je okrenuo leđa zrcalu u kojem je, koliko god je tražio vlastito lice, godinama nastavljao gledati odraženu sliku svoga brata.

Cijelu noć između nedjelje i ponedjeljka ostao je ispružen na krevetu, gledajući u strop koji je bio jasan krov u polumraku, sa svjetlima i glasovima grada s druge strane stakala da ga podsjete kako je svatko sam, ali kako u stvarnosti to nitko zapravo nije.

Bilo je dovoljno potražiti. Nije najteže bilo razumjeti koga treba potražiti, nego kako. Bilo je to mjesto. I gotovo uvijek bliže nego što bi se moglo pretpostaviti. Kad je jutro utrnulo natpise i lampione te opet upalilo svjetlost sunca, ustao je. Tuširao se i mlazovima vode potpuno poništio svaki trag umora zbog besane noći.

Našao se u kupaonici, gol pred ogledalom. Sada su na sjajnoj površini bili njegovo tijelo i njegovo lice. Sada je znao tko je i da treba pokazati samom sebi i nikom drugom ako želi nešto dokazati.

Ali iznad svega, sad se nije bojao.

Iza njegovih leđa otvoriše se vrata. Na pragu se pojavi djevojka koja se predstavila kao detektivka Vivien Light.

Kad je prije malo vremena

malo?

bio otpušten iz zatvora i izišao na ulicu s odvjetnikom Thornto- nom, dok je ulazio u auto vidio ju je ispred ostakljenih vrata, nepomičnu kao da je bila neodlučna trebali li sići niza stubište ili ne. Auto je prošlo ispred nje i njihove su se oči susrele. Jedan trenutak, jedan kratak pogled u kojem nije bilo suda i nije bilo osude. Samo osjećaj neobična razumijevanja koje Russell nije zaboravio. Prije nije znao da je policajka, ali kad ju je zatekao kako sjedi za pisaćim stolom u postajisa Ziggyjevom fotografijom kraj sebe, shvatio je da je ona možda prava osoba s kojom mora govoriti.

Uskoro će otkriti da je ono »možda« u međuvremenu postalo »sigurno«.

Djevojka je stala kraj njega i pokazala na hodnik.

»Dođite.«

Russell pođe za njom do vrata s mutnim staklom i natpisom

Kapetan Alan Beilew

koji je bio koso ispisan kistom u sigurnoj ruci. Russell se sjeti nekih slika iz crno-bijelih policijskih filmova iz pedestih godina. Detektivka gurnu vrata bez kucanja i nađoše se u uredu koji nipošto nije bio skromno namješten.

Tablice s rasporedima na lijevom zidu, ormar na desnom, stolić s dvije male fotelje i aparat za kavu položen na drvenu plohu. Zidovi neodredive boje. Dvije-tri diskutabilne slike i nekoliko biljaka zadjenutih u obruče stalka za vaze od kovana željeza.

Za stolom što je stajao točno sučelice vratima bio je neki čovjek. Russell ga nije uspio dobro uokviriti zbog protusvjetla s prozora koje su tek malko ublažavale rolete.

Čovjek mu pokaza stolac ispred stola.

»Ja sam kapetan Alan Beilew. Izvolite sjesti, gospodine Wade.«

Russell zauze mjesto na stolcu a djevojka se pomaknu u stranu, malo dalje, ostavši na nogama. Promatrala ga je s radoznalošću koju kapetan, naprotiv, nije pokazivao.

Russell zaključi da je to čovjek koji zna svoj posao. Ne političar nego policajac, onaj koji je zaslužio činove i dužnosti kroz rezultate na terenu a ne kroz odnose s javnošću.

Beilew se udobno namjesti na stolcu.

»Kaže mi detektivka Light kako mislite da imate važne informacije za nas.«

»Ja to ne mislim. Imam ih.«

»Vidjet ćemo. Zasada krenimo ispočetka. Pričajte mi o svojem odnosu s tim Ziggyjem Stardustom.«

»Najprije bih želio govoriti o svojem odnosu s vama.«

»Molim?«

»Znam da u ovakvim slučajevima imate široka diskrecijska ovlaštenja da ponudite ustupke onomu tko vam pruži korisne elemente u istrazi. Imate na raspolaganju novac i čitav niz drugih povlastica. Čak i imunitet, ako je nužno.«

Kapetanovo se lice smračilo.

Russell Wade odmahnu glavom. Na usnama mu se pojavi polusmiješak.

»Do prije dva dana takva bi me ponuda razveselila. Možda čak i uvjerila...«

Nagnu glavu i napravi stanku, ostavivši rečenicu da visi u zraku kao da mu se javila neka uspomena ili misao koju treba slijediti.

»Danas je različito. Želim samo jednu stvar.«

»Je li dopušteno znati koju?«

»Ja želim ekskluzivnost. Želim mogućnost da izbliza pratim istragu u zamjenu za ono što ću vam dati.«

Kapetan ostade trenutak da razmisli. Kad je progovorio, dobro je oblikovao riječi kao da je ono što izriče koncept koji valja podcrtati na veoma točan način.

»Gospodine Wade, rekao bih da se vi ovdje ne pojavljujete opskrbljeni najboljim preporukama.«

Russell načini neodredenu kretnju rukom. Prilagodi se tonu svoga sugovornika.

»Kapetane Bellew, moja priča je javno vlasništvo. Svi znaju da sam u prošlosti dobio Pulitzerovu nagradu koju nisam zaslužio i da mi je opravdano oduzeta. Ne poričem te okolnosti, samo ih malo bolje poznajem. Moja odgovornost za ono što sam učinio u prošlosti nema nikakvih opravdanja, u najboljem slučaju poneko objašnjenje. Ali ne bih rekao da je ovo pravi trenutak da ih dajem. Molim vas da mi vjerujete da imam reći veoma važne stvari iako se, kako rekoste, ne pojavljujem s najboljim preporukama.«

»Zašto to želite?«

Russellu postade jasno da će odgovor to pitanje biti odlučan. Za ostatak razgovora i za ostatak njegova života. Spremao se dati gačovjeku kojega ima ispred sebe i istodobno se spremao dati ga također
i konačno samom sebi.

»Mogao bih vam navesti dugačak niz razloga. Ali u stvarnosti zapravo želim da prestanem biti kukavica.«

U sobi je zavladala tišina.

Kapetan ga je dugo gledao u oči. Russell je izdržao njegov pogled bez ikakva napora.

»Mogao bih vas zadržati kao osumnjičenika za umorstvo Ziggyja Stardusta.«

»To bi sigurno bilo u vašoj moći, ali ne vjerujem da ćete to učiniti.«

Pomisli kako je potrebno objašnjenje, da ne bi izgledalo kao da je njegova tvrdnja plod čiste drskosti.

»Kapetane, ja nisam šakal. Da sam želio lovu, otišao bih u >New York Times < unatoč teškoćama koje možete zamisliti. Ali, vjerujte mi, to bi izazvalo paniku u cijelom gradu. Posvemašnju paniku. A nemam ni najmanje namjere igrati se kad je u pitanju život tisuća osoba. Jer je na kocki...«

Napravi kratku stanku, pogledavši prvi jednu zatim drugu osobu nazočnu u prostoriji.
»Život tisuća osoba.«

Ponovio je posljednju rečenicu tako da im bude jasan koncept kao što je jasan njemu. Zatim ju je osnažio porukom ne znajući o njoj je li teža kad se prenosi ili kad se prima.

»Subotnja eksplozija, ako je onako kako mislim, bit će samo prva u dugačkom nizu.«
Ustao je i načinio nekoliko koraka po prostoriji.

»Zbog mnogo razloga, od kojih je jedan puka slučajnost, izabrao sam govoriti o toj stvari s detektivkom Light i s vama. Ali ja nemam namjeru zadržati za sebe informacije koje bi mogle spasiti život tolikim osobama. Mogao bih otići u FBI, ali vjerujem da je bolja ideja da sve krene odavde, iz ove sobe.«

Vratio se pred stol. Naslonio se rukama na stolnu plohu i tijelom lagano nagnuo prema čovjeku koji je bio s druge strane.
Ovaj put je on potražio kapetanov pogled.

»Dovoljna mi je vaša časna riječ da ćete mi dopustiti da izbliza slijedim istragu.«

Russell je znao da medu istražnim tijelima oduvijek vlada suparništvo. I znao je da ono seže do vrhunca između newyorške policije i FBI-a. Kapetan Bellew je izgledao kao dobar policajac i čestita osoba. Ali ipak jc bio ljudsko biće. Ideja da bi njegova postaja mogla doći na čelo toga posla i uživati zasluge sigurno je mogla imati znatnu težinu.
Kapetan pokaza na stolac.

»Sjednite.«

Russell se vrati na mjesto. Kapetan Bellew pričeka da sjedne prije nego što će progovoriti.

»Dobro. Imate moju časnu riječ da ću vam, ako bude zanimljivo to što imate reći, omogućiti da slijedite istragu. Ali ako ste nas namamili da gubimo vrijeme, osobno ću vas udarcima u stražnjicu baciti niza stubište.«
Stanka i pogled da se potvrdi ugovor i njegove moguće posljedice.

»A sada govorite.«

Kapetan dade znak Vivieni koja je do toga časa šutjela, zadržavajući položaj pokraj stola, spremna slušati taj razgovor. Russell je razumio da će od toga časa ona voditi operaciju.
I doista ju je vodila.

»Kakve veze ima s vama Ziggy Stardust?«

»Zbog svojih razloga bio sam u njegovoj kući, u subotu popodne.«
»Kojih razloga?«

Russell slegnu ramenima.

»Vi me poznajete. I vjerujem da ste poznavali Ziggyja i ono čime se bavio. Mogu li reći da razlog nije važan, zasada?«
»Nastavite.«

»Ziggy je stanovao u suterenu. Kad sam stigao u njegovu kuću i skrenuo iza ugla na dnu stubišta, vidio sam neku osobu u vojničkoj bluzi koja se u određenoj žurbi počinjala penjati stubištem na drugom kraju hodnika. Mislio sam da je jedan od toliko Ziggyjevih klijenata koji je jedva čekao trenutak da se nađe daleko odande.«
»Biste li ga mogli prepoznati?«

Russell je zapazio djevojčinu preobrazbu i ostao pod dojmom u pozitivnom smislu. Od jednostavne promatračke sad je postala osobom koja postavlja pitanja držeći se kao netko tko zna svoj posao.

»Ne vjerujem. Nisam mu vidio lice. Stas mu je bio prilično prosječan. Mogao bi pripadati bilo komu.«

»I što ste poslije učinili?«

»Ziggyjeva su vrata bila otvorena. Ušao sam i on je još bio živ. Bio je pokriven krvlju. Posvuda. Po hlačama i po košulji sprijeda. Tekla mu je i iz usta. Pokušavao je ustati i doći do pisača.«

Kapetan se umiješa da razjasni tu pojedinost.

»Pisača?«

Russell potvrdno klimnu glavom.

»To je učinio. I ja sam se pitao zašto. Uhvatio se za mene i stisnuo tipku na pisaču gdje je žmirkala narančasta lampica, kao što se događa kad nestane papira i aparat ostane u stanju čekanja.«

» I zatim?«

»Posljednjim je snagama uzeo list netom otisnuta papira i gurnuo mi ga u ruku. Zatim se srušio na pod i umro.«

Russell uze malko vremena prije nego što će produžiti. Nijedno od dvoje policajaca nije ništa učinilo da ga požuri.

»U tomu me je trenutku uhvatila panika. Spremio sam list u džep od kaputa i pobjegao. Znam da sam morao pozvati policiju, ali jači je bio strah od posljedica ili od ubojice koji se mogao vratiti. Kad sam stigao kući, vidio sam s prozora svog apartmana eksploziju u Lower East Sideu i zaboravio na papir. Kad sam se smirio i malo više se osvijestio, pošao sam vidjeti onaj list. Bila je to fotokopija dijela duljega pisma, jer počinje i završava prekinutom rečenicom. Pisano je rukom i malo sam se namučio dok sam ga pročitao, zbog mrlja krvi koje su bile na njemu.«

Russell se opet zaustavi. Njegov se ton promijeni i glas mu postade glasom čovjeka kojemu ne polazi za rukom, unatoč svemu, da se preda pred dokazom.

»Morao sam ga pročitati dva puta prije nego što sam shvatio smisao onih riječi. A kad sam ih razumio moram priznati da se na mene srušio svijet.«

»Štojetoliko važilo ondje pisalo?«

Russell Wade zavuče ruku u unutarnji džep kaputa. Izvuče iz njega list papira presavijen načetvero. Pruži ga djevojci.

»Evo. Ovo je fotokopija originala. Pročitajte sami.«

Vivien uze papir, otvori ga i poče čitati. Kad je stigla do kraja lice joj je bilo blijedo i usne zategnute. Ne rekavši ni riječi predade list kapetanu koji sa svoje strane poče letjeti očima po redcima.

i zbog toga sam otišao. Sada dakle znaš tko sam i odakle dolazim, na isti način kako znaš tko si ti. Moju priču, kako vidiš, nije trebalo dugo kazivati, jer se poslije određenog časa nije mnogo toga dogodilo. Bilo ju je ipak teško ispričati, jer ju je teško bilo živjeti. Nisam mogao, za života, nikomu ništa ostaviti. Radije sam držao za sebe svoju kivnost i svoju mržnju. Sada kad je rak obavio svoj posao i ja se nalazim na drugoj strani, mogu ostaviti nešto tebi kao što bi svaki otac trebao učiniti za sina i kako sam morao učiniti prije mnogo vremena nemajući za to mogućnosti. Nemam mnogo novaca. Sve što sam imao, kad se odbiju troškovi moga pogreba, nalazi se u ovoj omotnici, u novčanicama od tisuću dolara. Siguran sam da ćeš ih dobro upotrijebiti. Tijekom

cijeloga svog života, prije i poslije rata, radio sam u graditeljstvu. Još u dječaštvu, kad sam ovisio o čovjeku koji mi je bio kao otac, naučio sam služiti se eksplozivom pri rušenju. Vojska me je naučila ostalo. Tijekom cijelog vremena što sam radio u New Yorku, na mnogim mjestima gdje sam pomagao zidati sakrio sam bombe. Tritol i napalm, koje sam na svoju nesreću morao i predobro upoznati. Volio bih da sam ih osobno mogao aktivirati ali budući da čitaš ove riječi to znači da je izostanak moje hrabrosti i moga života drukčije odredio. U prilogu uz ovo pismo naći ćeš adrese miniranih zgrada i način kako ćeš ih dignuti u zrak umjesto mene. Ako to učiniš, osvetit ćeš me. Inače ću ostati jednom od tolikih žrtava rata koje nisu dobile utjehu pravde. Savjetujem ti da naučiš napamet adrese i tehničke podatke i zatim uništiš ovo pismo. Prva zgrada je u Lower East Sideu, u Desetoj ulici na uglu s Avenijom D. Druga je

Tu je završavao zapis. I kapetan je bio blijed kad je okončao čitanje. Uzeo je list i položio ga ispred sebe. Naslonio je laktove na stol i sakrio lice u rukama. Njegov glas je stigao prigušen, dok je činio posljednji ljudski pokušaj da sebe uvjeri kako nije istina to što je maločas pročitao.
»Gospodine Wade, ovo ste i vi mogli napisati. Tko mi kaže da to nije još jedna od vaših lažnih dojava?«
»Tritol i napalm. Provjerio sam. Nitko ih nije spomenuo, ni na televiziji ni u novinama. Moram zaključiti da je to pojedinost koju ne posjeduju mediji. Ako mi potvrdite da je to uzrok eksplozije, rekao bih da je to dovoljan dokaz.«
Russell se okrenu prema detektivki koja je bila blijeda i kao da nije mogla doći k sebi. Svi su u toj sobi mislili istu stvar. Ako je istina ono što piše u pismu, to znači da je rat u tijeku. I da čovjek koji ga je započeo, sam, ima snagu male vojske.
»I k tomu ima još jedna stvar, ne znam može li biti korisna.«
Ponovno Russell Wade zavuče ruku u unutarnji džep kaputa. Ovaj put izvuče fotografiju umrljanu krvlju. Pruži je detektivki.
»Skupa s listom Ziggy mi je dao ovo.«
Djevojka uze fotografiju i ostade trenutak da dobro pogleda sliku. Zatim se učinilo da ju je stresla električna struja.
»Čekajte jedan trenutak. Odmah se vraćam.«
Brzim je korakom prešla sobu, izišla kroz vrata i nestala u hodniku. Gotovo da nije dala Russellu i kapetanu vremena da se upitaju o razlogu takva ponašanja. Trenutak poslije vratila se sa žutom omotnicom u ruci. Bio je samo jedan krak stubišta između kapetanova ureda i njezina radnog mjesta. Zatvorila je vrata i približila se stolu prije nego što će početi govoriti.
»Prije nekoliko dana, za vrijeme rušenja na gradilištu u Dvadeset i trećoj ulici, nađeno je truplo zazidano u nekoj pukotini. Autopsija kaže da ondje stoji petnaest godina, više-manje. Nismo našli nikakva značajna traga, osim jedne stvari.«
Russell je držao da je kapetan već upućen u neke pojedinosti. Shvatio je da je način izlaganja činjenica detektivke Vivien Light prilagođen njemu. To je značilo da poštuje netom sklopljen sporazum.
Djevojka nastavi.
»Na zemlji, pokraj trupla, našli smo lisnicu koja je sadržavala dvije fotografije. Evo ih.«
Dade kapetanu crno-bijela uvećanja što su bila u omotnici. Beilew ih je proučavao nekoliko trenutaka. Kad je Vivien bila sigurna
da ih je dostatno upio, pruži mu fotografiju koju joj je Russell netom bio pokazao.
»A ovu je fotografiju Ziggy dao gospodinu Wadeu.«
Čim ju je vidio, kapetan se nije mogao suzdržati da ne usklikne.

»Kriste sveti.«
Nastavio je prelaziti pogledom s jedne na drugu fotografiju neko Vrijeme koje se činilo beskonačnim. Zatim se nagnuo nad stolnu plohu i pružio ih Russellu. Na jednoj je bio mladić u uniformi ispred tenka, na slici koja bi se možda mogla smjestiti u vijetnamski rat. Na drugoj isti mladić, u civilnoj odjeći, pružao je prema objektivu krupnu crnu mačku koja kao da je bila bez jedne šape.
Russell je razumio razlog ponašanja detektivke Light i iznenađenja njezina šefa. Mladić i mačka na slici koja je nađena kraj trupla stara petnaest godina bili su isti portreti kao na fotografiji koju mu je Ziggy Stardust gurnuo u ruku prije nego što će umrijeti.

POGLAVLJE19.

Ja sam Bog...
Otkad je otvorio oči, te tri riječi nastavile su odjekivati u glavi Michaela McKeana kao da su snimljene na vrpci što se ponavlja u beskonačnost. Do rane večeri postojala je još, negdje unutar njega, malena nada da je sve to plod razmetanja nekog luđaka, neškodljivo samoranjavanje kolebljiva duha. Ali razum i instinkt, koji su obično bili u sukobu, govorili su mu da je sve to istina.
A na sunčevu svjetlu svaka stvar je izgledala čistije i određenije.

Sjetio se završetka onog apsurdna razgovora u ispovjedaonici kad je čovjek, poslije svoje strahovite tvrdnje, promijenio ton glasa i postao uvjerljiv, povjerljiv. Riječi prijetnje obojene umjetničkom smjesom grijeha i nedužnosti.
»Sada ću ustati i otići. I vi me ne ćete slijediti, niti ćete pokušati da me zaustavite. Ako to učinite, posljedice će biti veoma neugodne. Za vas i za osobe koje su vam drage. Možete mi vjerovati, kao što možete vjerovati svemu što sam vam rekao.«
»Čekaj. Nemoj otići. Objasni mi barem zašto...«
Prekinuo ga je glas, ponovno čvrst i precizan.
»Mislio sam da sam bio jasan. Nemam što objašnjavati. Samo stvari koje treba najaviti. A vi ćete ih doznati prije nego itko drugi.«

Čovjek proslijedi u svojem deliriju kao da je to najprirodnija stvar na svijetu.

»Ovaj put sam ujedinio mrak sa svjetlošću. Idući put pomiješat ću zemlju i vodu.«
»Što to znači?«

»Razumjet ćete, s vremenom.«

Glas je bio nabijen mirnom i neumoljivom prijetnjom. Od užasa da će ga svaki čas vidjeti kako nestaje otac McKean mu uputi posljednje očajno pitanje.
»Zašto si došao sa mnom o tome govoriti?«

»Zato što sam vama potreban, više nego ikomu drugom. Ja to znam.«

Trenutak tišine koji se otegnuo u beskonačnost od strane čovjeka koji je za sebe rekao da je gospodar vječnosti. Zatim njegove odlučne riječi. Njegovo zbogom svijetu bez izlaza.
»Ego sum alpha et omega.«

Čovjek je ustao i otišao ne stvarajući gotovo nikakvu buku, zeleni šum iza rešetke, lice jedva naslućeno u polumraku. Ostao je sam, bez daha i bez straha, jer ono što je osjećao bilo je toliko veliko i bez imena da nije ostavljalo mjesta ni za kakav drugi osjećaj.

Izišao je iz ispovjedaonice blijed u licu, pa kad ga je župnik Paul došao potražiti ostao je zatečen pred njegovim patničkim izgledom.
»Što ti je Michael, ne osjećaš se dobro?«

Smatrao je da je nekorisno lagati. Osim toga nakon tog iskustva doista nije imao potrebne snage da održi podnevnu misu pred vjernicima. Obred je trenutak radosti i okupljanja i činilo mu se da je grijeh kvariti ga mislima koje su ga opsjedale.
»Ne. Istinu govoreći, uopće se ne osjećam dobro.«

»U redu. Idi kući. Ja ću se brinuti o službi.«

Župnik je bio primio posjet ljudi izvana i našao mu prijevoz do Radosti. Jedna osoba koju nije poznavao i koja se predstavila kao Willy Del Carmine pokazala mu je veliki auto kojem gotovo nije zapamtio boju. Šutio je tijekom cijele kratke vožnje, gledajući kroz prozor, napuštajući svoje misli samo da bi dao upute vozaču. Gotovo je s mukom prepoznao put kojim je prošao tisuću puta.

Kad se našao u dvorištu s bukom automobila koji se udaljavao, postao je svjestan da nije ni zahvalio čovjeku koji je bio tako ljubazan prema njemu., da ga nije čak ni pozdravio.

John je bio u vrtu i vidjevši da stiže auto pridružio mu se. Bio je čovjek nesvakidašnje osjetljivosti i još oštrije sposobnosti da čita što je u nutrini drugih osoba.

Otac McKean je znao da će shvatiti kako nešto nije u redu. Već je to zapazio u tonu njegova glasa, kad ga je iz Svetog Benedikta izvijestio da se vraća. Potvrđujući mišljenje koje je imao o njemu, John se približio kao da se boji da će smetati.
»Sve u redu?«

»Sve u redu, John. Hvala ti.«

Njegov suradnik nije dalje inzistirao, potvrđujući još jednu svoju vrlinu, diskreciju. Već su se predobro poznavali. Kao osoba povjerenja, John je znao da će mu se njegov prijatelj Michael McKean otvoriti, kada bude mjesto i vrijeme. Nije mogao znati da je ovaj put sve bilo potpuno različito.
Problem je bio nesavladiv.

I bio je uzrokom strepnje koju je osjećao prvi put u životu. U prošlosti je stjecao povjerenje drugih svećenika kojima je uspijevalo, na ispovijedi, slušati kazivanje zločina. Sada je razumio njihovu smučenost, ljudski osjećaj sukoba s njihovom ulogom namjesnika Vjere i Crkve kojima su izabrali služiti.

Sakramentalni pečat je neprekršiv. Zato je svakom ispovjedniku zabranjeno izdati onoga tko mu se povjeri u ispovjedaonici.
Ni u jednom slučaju, ni na koji način.
Prekršenje nije bilo dopušteno čak ni u slučaju prijetnje smrću ispovjednika ili koga drugoga. Svećenik koji se zatekne u kršenju ispovjedne tajne podliježe automatski ekskomunikaciji koja se naziva latae senten- tiae, *a može je skinuti samo papa. A teško je to, tijekom vremena, i papa činio.*
Ako se grijeh sastojao od nekog zločina, svećenik je mogao savjetovati ili nametnuti pokajniku, kao neophodan uvjet za odrješenje, da se preda civilnim vlastima. Nije mogao učiniti ništa drugo, a iznad svega nije mogao sam izvijestiti istražiteljske organe ni na neizravan način.
Bilo je slučajeva u kojima se jedan dio ispovijedi mogao otkriti drugima, ali uvijek s dopuštenjem dotične osobe i uvijek bez otkrivanja identiteta. To je vrijedilo za neke grijehe koji se nisu mogli oprostiti bez odobrenja biskupa ili pape. Sve to, međutim, predviđalo je jednu odlučnu stvar. Zahtjev za odrješenje slijedio je nakon pokajanja, sa željom da se duša oslobodi nepodnošljiva tereta. U ovom slučaju otac McKean nije se nalazio ni pred jednim ni pred drugim problemom.
Jedan je čovjek objavio rat društvu.
Razarajući i žanjući žrtve, izazivajući suze i bol i očajanje. S odluč- nošću boga što je u svojoj nesvjesnosti tvrdio da jest, bog koji je razarao gradove i uništavao vojske, kad je još vrijedio zakon >oko za oko i zub za zub<.
Poslije naznake razgovora u dvorištu s Johnom, da se ne bi morao upuštati u teška objašnjavanja, uputio se prema kuhinji. Koliko mu je bilo moguće, navukao je svoju najbolju masku i ušao u kuću da ruča sa štićenicima koji su bili veseli što je s njima za stolom tijekom male nedjeljne svečanosti.
Neki se medu njima nisu dali zavarati. Ponajprije gospoda Carraro. I u zbrci smijeha i dobacivanja i šala oko stola, dva-tri štićenika su razumjela. Katy Grande, djevojka od sedamnaest godina sa smiješnim pjegavim nosom, i Hugo Sael, još jedan gost Radosti obdaren posebnom pozornosti prema svijetu koji ga okružuje, povremeno su ga pogledavali s upitnim izrazom na licu, kao da su se pitali kamo se sakrio otac McKean kojega poznaju.
Poslije podne, dok su gotovo svi bili u vrtu da prožive taj divan sunčani dan, pridružile su im se Vivien i Sundance. Ako je djevojka bila razočarana što je razvoj događaja prisilio vlasti da odgode koncert, to nije pokazivala. Bila je vedra i činilo se da je sretna što se vratila u Radost.
Ona i njezina mlada tetka izgledale su bliskije nego kad je dan prije Vivien bila došla da je uzme.
Svećeniku se činilo da je neugodnost među njima iščeznula, kao da je onaj teški odnos poduzeo putovanje prema nekom različitu mjestu. Ali iznad svega na različit način.
Taj se njegov dojam potvrdio kad mu je Vivien, riječima koje su sezale do zanosa, ispričala što se dogodilo s nećakinjom, kako su opet našle povjerenje i jedinstvo što su svi oni sa strepnjom priželjkivali i mukotrpno s vremenom postizali.
Sada, na svjetlu sunca i novog dana, postajao je svjestan koliko je njegovo držanje prethodnog dana bilo premalo zahvalno tomu zanosu. Nije se mogao sustegnuti da se kod detektivke ne nastavi raspitivati o tragediji u Desetoj ulici, o posljedicama i implikacijama, pokušavajući gotovo na opsesivan način razumjeti ima li policija u rukama kakav trag, vezu, ideju o tome tko je mogao počiniti zločin. Jedva se suzdržavao da je ne povede u stranu i priopći joj što se zbilo i pruži sve informacije kojima je raspolagao.

Sada je bio svjestan da je dobio odgovore koje je mogao dobiti, u svjetlu činjenice da je sve još u nastajanju i da je svaka informacija kojom raspolaže Vivien, kao članica policije, predmet opreznosti vezane uz započetu istragu.

Svatko je imao svoje ispovjedne tajne. I svatko je morao podnositi njihovu težinu, zbog odgovornosti koju je preuzeo u trenutku kad je izgovorio prisegu ili zavjet. Bili to laici ili svećenici.

Ego sum alpha et omega...

Otac McKean pogleda s prozora zeleni i plavetni proljetni krajolik koji ga je obično ispunjavao mirom. Sad je nalazio da mu je gotovo neprijateljski, kao da se vratila zima ne kroz ono što je bilo vani nego kroz oči kojima je to sad gledao. Kad je ustao iz kreveta kao mjesečar, pošao je pod tuš, obukao se i izrekao molitve s novim žarom. Zatim se ushodao po sobi, trudeći se prepoznati predmete koji su ga okruživali. Uboge stvari, prisne, obične predmete koji su, iako predstavljaju svakidašnje teškoće njegova života, odjednom izgledali kao da pripadaju nekom sretnu vremenu koje je zauvijek izgubljeno.

Netko je pokucao na vrata.

»Da?«

»Michael, ja sam, John.« »Udi.«

Otac McKean ga je očekivao. Obično su ponedjeljkom uvijek imali sastanak da bi raspravljali o aktivnostima i tjednim zadaćama. Bio je to težak trenutak ali i vrijeme zahvalne obveze i borbe protiv nedaća, u smislu općega cilja koji je mala zajednica Radost postavila pred sebe. Ipak je toga dana njegov*factotum*ušao s izrazom čovjekakoji bi radije bio na nekom drugom mjestu i u nekom drugom vremenu.

»Oprosti ako ti smetam, ali ima nešto o čemu apsolutno moram s tobom razgovarati.«

»Ne smetaš. Što se događa?«

Čovjek pomisli kako je dobro napraviti kratak uvod, s obzirom na povjerenje i poštovanje koje je vladalo medu njima.

»Mike, ne znam što ti se dogodilo ali sam siguran da ćeš me u skoro vrijeme s tim upoznati. I žao mi je što dolazim ovamo da ti sada dosađujem.«

Po stoti se put velečasni McKean osvjedočio koliko je velika obzirnost Johna Kortighana i koliko je sretan što ima čovjeka njegova kalibra medu osobljem Radosti.

»Ne smeta, John. Ništa važno. Brzo će proći, vjeruj mi. Radije mi kaži.«

»Imamo problema.«

U Radosti je uvijek bilo problema, razne naravi. Sa štićenicima, s novcem, s nekim suradnicima, s napastima izvanjskog svijeta. Ali činilo se da su problemi utisnuti na Johnovu licu bili novi i posebice važni.

»Govorio sam s Rosarijom, jutros.«

Rosaria Carnevale bila je župljanka Svetog Benedikta, jasna talijanskog podrijetla, koja je stanovala u Country Clubu, ali je ravnala jednom podružnicom banke M&T na Manhattanu, onom koja se brinula o gospodarskim interesima zajednice i upravljala nasljedstvom što ga je ostavio odvjetnik Barry Lovito.

»Što kaže?«

John priopći ono što nikada ne bi poželio reći.

»Kaže da je nekoliko puta tijekom spora napravila*salto mortale,* da bi nam osigurala mjesečni prihod kako predvida statut. Ali sada, na zahtjev navodnih Lovitovih nasljednika, primila je novi nalog od suda. Isplate se obustavljaju do presude i rješenja prijepora u tijeku.«

To znači da će zajednici sve do sudčeva pravorijeka nedostajati glavni izvor potpore. Za svoje znatne potrebe Radost će se morati odsada, ne računajući doprinos države New York, osloniti samo na svoje snage i dobrovoljne priloge ljudi dobra srca.

Otac McKcan ponovno pogleda kroz prozor, zamišljen, mučaljiv. Kad je progovorio, John Kortighan je prvi put osjetio malodušnost u njegovu glasu,
»Koliko imamo u kući?«

»Malo ili ništa. Da smo poduzeće rekao bih da se nalazimo pred stečajem.«

Svećenik se okrenu i na njegovim se usnama pojavi malen smiješak bez boje.

»Budi spokojan, John. Izvući ćemo se. Kao uvijek. I ovaj ćemo se put izvući.«

Ipak u njegovu glasu nije bilo tragova sigurnosti i očevidna povjerenja, kao da je te riječi izrekao više zato da sam sebe zavara, nego da uvjeri osobu s kojom je govorio.

John osjeti kako hladnoća stvarnosti malo-pomalo počinje vladati zrakom u sobi.

»Dobro. Ostavljam te. O drugim stvarima možemo poslije razgovarati. To su sitnice kad se usporede s onim što sam ti netom kazao.«
»Da, John, samo idi. Uskoro ću ti se pridružiti.«

Otac McKean vidje čovjeka svoga povjerenja kako izlazi i pomno zatvara vrata za sobom. Nije mu bilo drago saznati da se loše osjeća zbog situacije, ali uistinu ga je ranila sumnja da ga je razočarao.
Ja sam Bog...

On to nije bio. Niti je želio biti. Bio je samo čovjek svjestan svojih zemaljskih ograničenja. Do toga trenutka bilo mu je dovoljno služiti ga na najbolji mogući način, prihvaćajući sve što mu se nudilo i sve što se od njega iskalo.
Ali sada...

Uzeo je mobitel sa stola i nakon kratka traženja u imeniku utip- kao broj newyorske nadbiskupije. Nekoliko signala previše za njegovu nestrpljivost, i kad je s druge strane odgovorio glas on se predstavio telefonistu.

»Ovdje velečasni Michael McKean iz župe Svetog Benedikta u Bronxu. I predstavnik sam Radosti, zajednice za mladež koja je imala problema s drogom. Htio bih govoriti s nadbiskupskim uredom.«

Obično je njegovo predstavljanje bilo sažetije ali draže mu je bilo staviti na vagu teži uteg da bi njegov poziv bio smjesta proslijeđen.
»Jedan trenutak, oče McKean.«

Telefonist ga je ostavio da pričeka. Nekoliko sekunda potom stigao je do njega neki drugi glas. Mlad i ljubazan glas.

»Dobar dan, velečasni. Ja sam Samuel Bellamy, jedan od suradnika kardinala Logana. Kako vam mogu pomoći?«

»Moram najprije govoriti s njegovom uzoritosti. Osobno. Vjerujte mi, radi se o pitanju života ili smrti.«

Morao je na najdjelotvorniji način prenijeti vlastitu tjeskobu na svoga sugovornika, jer je u tonu odgovora bilo iskrenog žaljenja, povrh prizvuka zabrinutosti.

»Na žalost, kardinal je jutros otputovao na kratak boravak u Rimu. Bit će pri Svetoj Stolici na razgovoru s vrhovnim svećenikom. Ne će se vratiti prije nedjelje.«

Michael McKean odjednom se osjeti izgubljenim. Čitav tjedan. Nadao se da će moći podijeliti breme svoje muke s nadbiskupom, dobiti savjet, uputu. Čudo rasterećenja nije mogao ni izdaleka pretpostaviti, ali utjeha mišljenja nekoga pretpostavljenog u tom času mu je bila nužna.

»Mogu li ja što učiniti, velečasni?«

»Na žalost, ne. Jedino vas molim da mi ugovorite sastanak s njegovom uzoritosti što je moguće prije.«

»Koliko je u mojim mogućnostima, jamčim vam da će to biti učinjeno. Pobrinut ću se da vas osobno izvijestim u vašoj župi.«

»Hvala vam.«

Otac McKean prekinu vezu i sjede na rub kreveta, osjećajući kako se madrac svija pod težinom njegova tijela. Po prvi put otkad je odlučio pristupiti zavjetu, osjetio se uistinu samim. I kao netko tko je svijet učio ljubavi i praštanju, po prvi put mu je došlo da upita Boga, jedinoga i pravoga, zašto ga je ostavio.

POGLAVLJE 20.

Vivien iziđe iz postaje i uputi se prema autu. Temperatura se bila snizila. Sunce koje je izjutra izgledalo nedodirljivo sada se borilo s vjetrom koji je bez najave stigao sa zapada. Oblaci i sjene prepirali su se oko prevlasti na nebu i na zemlji. Sličilo je na sudbinu koja je objavljena tomu gradu: trčati i juriti a da se u stvarnosti nikada ništa ne uspije uhvatiti.

Zatekla je Russella Wadea točno na mjestu gdje mu je zakazala sastanak.

Vivien još nije mogla stvoriti mišljenje o tome čovjeku. Svaki put kad je to pokušala, stiglo bi neko nepredviđeno odbacivanje, nešto neočekivano i nevjerojatno da bi patvorilo sliku koju je gradila u glavi.

I to joj je kvarilo raspoloženje.

Dok mu se približavala, prešla je u mislima cijelu tu luđačku priču.

Kad su na kraju razgovora s kapetanom svi postali svjesni da se nema ništa reći nego mnogo učiniti, Vivien se bila obratila Wadeu.

»Možete li me trenutak pričekati vani, molim vas?«

Nesretni dobitnik nezaslužene Pulitzerove nagrade ustao je i krenuo prema vratima. *»Nema problema.* Do *viđenja, kapetane, i hvala.«*

U odgovoru Alana Bellewa *bilo je formalne ljubaznosti koju nije podupro ton s kojim su izgovorene riječi.*

»Nema na čemu. Ako ova stvar dobije nastavak koji svi priželjkujemo, bit će mnogo ljudi koji će morati vama reći hvala.«

I direktor nekih novina...

pomislila je Vivien.

Čovjek je izišao zatvorivši pomno vrata iza sebe, ona je ostala sama sa svojim pretpostavljenim. Prvi je njezin poriv bio da ga upita je li poludio kad je ono obećao tipu kakav je Russell. Ali njezin odnos s kapetanom uvijek je predviđao poštovanje jednoga prema razlozima drugoga pa ni taj put nije moglo biti drukčije. Osim toga bio joj je šef i nije ga htjela dovoditi u neugodnost što ga mora podsjećati.

»Sto kažeš, Alan? Mislim na tu priču o bombama.«

»Da mi se čini kao ludilo. Da mi ne izgleda mogućom. Ali poslije onoga što se desilo 11. rujna otkrio sam da su se granice ludila i mogućega prilično proširile.«

Vivien je potvrdila da se slaže s tim razmatranjima otvorivši drugu temu. Onu koja ju je više zabrinjavala. Slabu kariku u lancu.

»A što misliš o Wadeu?«

Kapetan je načinio kretnju ramenima. Sto je značilo sve i ništa.

»Zasad nam je pružio jedini trag koji imamo. I sretni smo što imamo barem jedan, s koje god strane došao. U normalnim okolnostima otjerao bih onoga gizdelina, nogom u guzicu. Ali ovo nisu normalne okolnosti. Poginulo je gotovo stotinu osoba. Vani su drugi ljudi koji ne znaju da su u ovaj čas izvrgnuti opasnosti da jednako onako završe. Kao što sam rekao tijekom razgovora, imamo dužnost ne zanemariti nijednu mogućnost. Osim toga, ona priča s fotografijama je čudnovata. Zbog nje jedan rutinski slučaj postaje pretpostavka od vitalne važnosti. I miriše mi na autentičnost. Samo stvarnost uspijeva biti tako maštovita da stvara određene podudarnosti.«

Vivien je često razmišljala o tom konceptu. I njezina radna iskustva kao da su ga svaki dan sve više potkrjepljivala.

»Hoćemo li ove informacije zadržati za sebe?«

Bellew se počeša po uhu, kako je često činio pri razmišljanju.

»Zasada hoćemo. Ne želim riskirati da se proširi panika ili da mi se iza leda smiju sve vlasti u državi i sva policija u zemlji. Postoji uvijek, iako ne vjerujem, daleka mogućnost da se sve rasprsne kao lijep mjeruhić sapunice.«

»Pouzdaješ se u Wadea u tom smislu? Jasno je kao sunce da traži veliku priču.«

»Zapravo je ima. I upravo zbog tog razloga ne će govoriti. Jer mu ne odgovara. Ne ćemo ni mi govoriti, zbog istog razloga.«

Vivien je tražila potvrdu onoga što je već znala.

»Komu ću dakle odsada unaprijed morati ići na ruku?«

Kapetan raširi ruke kao da prihvaća neizbježno.

»Dao sam mu časnu riječ. A ja obično održim riječ.«

Ovaj put je kapetan promijenio razgovor, zapečativši bez mogućnosti ispravka pismo napisano na njegov način.

»Telefonirat ću smjesta u Šezdeset i sedmu da ti pošalju dosje istrage o onom Ziggyju. Ako budeš smatrala daje nužno moći ćeš obaviti i očevid u njegovu stanu. A što se tiče zida koji je odjednom postao protagonist, imaš li kakvu ideju?«

»Da. Imam jedan trag. Nije bogzna što ali u svakom slučaju je polazna točka.«

»Vrlo dobro. Na posao. I što god ti bude potrebno, trebaš mi samo javiti. Mogu ti omogućiti da imaš sve što ti je korisno a da se ne moram previše povjeravati, zasada.«

Vivien se nije morala truditi da mu povjeruje. Znala je da se Alan Bellew ponosi starim prijateljstvom sa šefom policije, što za razliku od Elisabeth Brökens, žene Charlesa Brokensa i tako dalje i tako dalje, nije bilo samo razmetanje.

»Uredu. Idem.«

Vivien se okrenula da napusti ured. Kad je bila na vratima i spremala se izići, Bellew ju je pozvao natrag.

»Vivien, posljednja stvar.«

Pogledao ju je u oči i lukavo joj se nasmiješio.

»Sto se tiče Russella Wadea, u slučaju nužde, zapamti ovu pojedinost. Ja sam mu dao časnu riječ.«

Stanka prije nego što će podcrtati krajnju misao.

»Ti ne.«

Vivien je izišla s jednakim smiješkom na usnama. Vani je našla Russella Wadea, stajao je s rukama u džepovima u maloj dvorani gdje je čekao malo prije.

»Evo me.«

»Recite mi, detektivko.«

»Ako budemo morali provesti malko vremena zajedno, možeš me zvati Vivien.«

»Uredu, Vivien. Što se sada događa?«

»Daj mi svoj mobitel.«

Russell izvadi iz džepa mobitel. Vivien se zapanjila kad nije ugledala iPhone. U New York su ga imale sve važne osobe. Možda se Wade nije smatrao takvim ili ga je možda bacio kao ulog na neki kartaški stol.

Detektivka je uzela aparat i utipkala svoj telefonski broj. Kad ga je čula kako zvoni, dolje na njezinu stolu, ugasila gaje i vratila vlasniku.

»Izvoli. Sad imaš u memoriji moj telefonski broj. Vani, kad izađeš iz ureda, s lijeve strane, stoji metalizirani Volvo. To je moj auto. Idi onamo i čekaj me dok ne dođem.«

Sljedeću je rečenicu napunila sarkazmom.

»Imam obaviti neke stvari ne znam koliko će trajati. Zao mi je, ali morat ćeš biti strpljiv.«

Russell ju je pogledao. Iz njegovih je očiju nestala ona koprena tuge koju je Vivien s iznenađenjem otkrila prije nekoliko dana.

»Čekam već više od deset godina. Mogu još malo pričekati.«

Okrenuo je leda i otišao. Stojeći na rubu stubišta, Vivien se zadržala nekoliko sekunda zbunjena što ga vidi kako silazi i nestaje na donjem katu. Poslije je i ona sišla niz stubišni krak i vratila se k svojem stolu. Pokraj uzbuđenja zbog važnosti zadaće koju joj je slučajnost gurnula u ruke, ostala je i strepnja potekla iz riječi koje je pročitala u onom pismu. Mahnite riječi nošene vjetrom poput otrovna sjemena koje su tko zna gdje našle plodno tlo za klijanje. Vivien se upita kakve je patnje mogao podnijeti čovjek koji je ostavio onakvu poruku i kakvo zlo može nanijeti čovjek koju ju je primio, ako je odlučio prihvatiti nasljedstvo i ostvariti njegovu luđačku posmrtnu osvetu.

Granice ludila su sc proširile...

Možda je u tom slučaju točnije bilo reći da su se te granice posvema izbrisale.

*Sjela je za stol i povezala se s policijskom bazom podataka. U rubriku tražilice ubacila je riječi*The only flag*i pričekala rezultat. Na ekranu se gotovo odmah pojavila fotografija golih ramena na kojima se nalazila tetovaža jednaka onoj koja je nađena na truplu. Bila je to oznaka jedne skupine bikera sa sjedištem na Coney Islandu koji su se nazivali Skullbusters. Uz dosje su bile prepoznatljive fotografije nekih članova družine koji su imali nevolja sa zakonom. Kraj imena svakog od njih bio je popis manjih ili većih prijestupa dotičnog viteza. Fotografije su izgledale prilično staro i Vivien se upitala nije li koji od njih upravo ona osoba što se godinama odmarala ležeći u temeljima zgrade u Dvadeset i trećoj ulici. Bio bi to vrhunac ironije ali ne bi se više toliko iznenadila. Kao što je malo prije istaknuo kapetan, sav se posao sastoji od slučajnih podudarnosti. Fotografije istog mladića nađene na dva mjesta toliko udaljena u vremenu i prostoru bile su opipljivim dokazom toga.*

Dok je zapisivala adresu sjedišta motociklista, stigao je faksom iz Šezdeset i sedme postaje u Brooklynu dosje o smrti Ziggyja Stardusta. Beilew nije gubio vrijeme. Sad je Vivien imala na svojem računalu sav materijal: sažetak mrtvozornikova nalaza, izvješće detektiva zadužena za slučaj i fotografije snimljene na mjestu zločina. Povećala je do najveće granice jedan

perspektivni snimak koji ju je zanimao. Jasno se vidjela crvena mrlja na tipki pisača položena na stol, kao da je netko pritisnuo dugme okrvavljenim prstom. Bio je to još jedan detalj u korist priče koju je iznio Russell Wade.
Druge su fotografije pokazivale truplo čovjeka vitke građe koje je ležalo na podu pokriveno krvlju. Vivien ih je dugo promatrala i nije uspijevala osjetiti nimalo sažaljenja, misleći da je kopilan dobio ono što je zaslužio. Zbog onoga što je učinio njezinoj nećakinji i tko zna kolikim drugim mladim bićima. Odmah nakon uobličenja te misli o općoj pravdi, bila je prisiljena po stoti put konstatirati koliko osobna upletenost mijenja perspektivu stvari.

Vivien uze iz džepa daljinski upravljač i pokrenu automatsko otvaranje vrata na automobilu. Russell Wade se približi i ude sa strane suvozača, Vivien uđe u auto i nađe ga kako sjedi kraj nje, spreman svezati sigurnosni pojas. Dok ga je promatrala, iznenadila se pomislivši kako je lijep muškarac. Odmah se nazvala glupačom i ta je činjenica izazvala ljutnju za ljutnjom.
Čovjek ju je pogledao s izrazom iščekivanja.
»Kamo idemo?«
»Coney Island.«
»S kojim poslom?«
»Da vidimo ljude.«
»Koje ljude?«
»Čekaj pa ćeš vidjeti.«
Dok se automobil uključivao u promet, Russell se naslonio na sjedalu i zagledao u cestu ispred sebe.
»Danas si u posebnom stanju milosti ili si pak uvijek ovako komunikativna?«
»Samo s važnim gostima.«
Russell Wade se okrenu prema njoj.
»Ja ti se ne sviđam, je li tako?«
Te su riječi više sličile na objavljenje činjeničnog stanja negoli na pravo pitanje. Vivieni se svidio takav izravan pristup. Radi njihovih sadašnjih i budućih odnosa iznijela je vlastito mišljenje bez dlake na jeziku.
»U normalnim okolnostima bila bih posvema ravnodušna prema tebi. Svatko može od svoga života činiti što ga je volja. Može ga i odbaciti, ako nikomu drugom ne nanosi zlo. Ima mnoštvo ljudi kojima je potrebna pomoć zbog nevolja koje su ih stigle bez imalo njihove krivice. A tko je odrastao i svjestan i sam traži nevolje, što se mene tiče, slobodan mu put. Ovo nije koještarija, samo zdrav razum.«
Russell Wade načini rječit pokret glavom.
»U redu. Barem imamo tvoj službeni stav prema meni.«
Vivien skrenu auto i parkira ga na nogostupu, izazvavši reakcije vozača koji su je slijedili. Ispusti upravljač i okrenu se prema čovjeku koji je sjedio pokraj nje.
»Raščistimo dobro stvari. Možda si očarao kapetana onom pričom o tvojem iskupljenju, ali mene je teže pripitomiti.«
Russell ju je šutke promatrao. Zbog toga tamnog i naizgled nezaštićena pogleda osjetila se kao da je izvrgnuta poruzi pa je svojim riječima dala tvrdoću koja im inače nije pripadala.

»Ljudi se ne mijenjaju, gospodine Russell Wade. Svatko je ono što jest i pripada na točno određeno mjesto. Koliko god krugova napravio, prije ili poslije on se vrati. A ne vjerujem da si ti iznimka u tome pravilu.«

»Zbog čega tako misliš?«

»Došao si onamo noseći u džepu fotokopiju lista koji ti je predao Ziggy. To znači da izvornik, onaj umrljan njegovom krvlju, još imaš ti. I poslužio bi ti kao dokaz za FBI ili NSA ili za kojega hoćeš vraga u slučaju da ti nismo povjerovali i odbili te.«

Vivien se zagrijala i pooštrila razgovor.

»Da smo ti zbog bilo kakva razloga zapovjedili da ispraznis džepove našli bismo samo fotokopiju lista koju bi savršeno dobro mogao prodati kao još jednu svoju maštariju ili skicu za priču. To više što mi se čini da prema prodaji jedne stvari za drugu imaš stanovito nagnuće.«

Te riječi kao da nisu narušile hladnokrvnost njezina gosta. To je bio znak samosvladavanja ili navike. Usprkos svojem bjesnilu, Vivien je bila sklonija drugoj pretpostavci.

Zgrabila je upravljač, sišla s nogostupa i nastavila put prema Coney Islandu. Iznenadilo ju je sljedeće Russellovo pitanje. Možda je i on pokušavao stvoriti mišljenje o svojoj suputnici.

»Obično detektivi imaju partnera. Zašto ga ti nemaš?«

»Sada imam tebe. I tvoja mi nazočnost potvrđuje razloge zbog kojih obično radim sama.«

Nakon toga odrješita odgovora u kolima je zavladala tišina. Tijekom razgovora Vivien je bila usmjerila auto prema Downtownu i sada su prelazili Brooklynski most. Kad su ostavili iza sebe Manhattan, Vivien upali radio i nade Radio Kiss 98.7, postaju koja pušta crnačku glazbu. Nastavila je niz Brooklyn-Queens Expressway dok se nije uključila u Gowanus.

Russell je gledao kroz prozor, na svoju stranu. Kad je naišao naročito ritmiziran ulomak počeo je, možda i ne primijetivši, lupkati nogom ritam. Vivien postade svjesna da je na nju pala odgovornost

za tu situaciju u osjetljivom trenutku. Misao na Sundance i čudno ponašanje oca McKeana pomutili su njezinu vedrinu prosudbe. Ili su je barem nagnali da grubo izrekne nezatražen sud.

Dok jc parkirala auto na Aveniji Surf na Coney Islandu, prožeo ju je lagan osjećaj krivnje.

»Russell, oprosti mi ono što sam prije rekla. Kakav god bio tvoj poriv, pružaš nam veliku pomoć i za to smo ti zahvalni. Sto se tiče ostaloga nije na meni da sudim. Nije pravedno da bude tako, ali u ovom trenutku imam osobnih problema koji utječu na moje ponašanje.«

Činilo se da je Russella pogodilo to iznenadno otvaranje. Nasmiješio joj se.

»Ništa ne smeta. Nitko kao ja ne može razumjeti koliko osobni problemi mogu utjecati na životne odluke.«

Izišli su iz auta i stigli pješice do adrese koju je Vivien izvukla iz dosjea o družini Skullbusters. Kućnom broju u njezinu posjedu odgovorala je velika prodavaonica motocikla Harley Davidson, s radionicom za popravak i osobnu prilagodbu vozila. To je mjesto odavalo dojam poslovanja, djelotvornosti i čistoće. Bilo je stotinu milja daleko od iskustava što ih je Vivien stekla o gnijezdima bikera poput onih u Bronxu ili Queensu.

Ušli su. S lijeve im je strane bio dugačak niz motocikla, raznih modela ali svi su bili marke Harley. S desne strane izložba odjevnih predmeta i raznih dodataka, od kaciga do kombinezona i ispušnih cijevi. Sprijeda pult iza kojega je izišao visok i snažan tip, u trapericama i crnoj majici bez rukava, uputivši se prema njima. Imao je crnu maramu oko glave, zaliske i zasukane brkove što je Vivien podsjetilo na zaručnika Julije Roberts u filmu*Erin Brockovich.* Dok se približavao ona primijeti da su brkovi obojeni, da marama vjerojatno ima zadaću pokriti ćelu i da je tip, ispod preplanule kože, morao odavno prevaliti šezdesetu. Na desnom je ramenu ima tetoviranu zastavu Jolly Roger s istim potpisom kakav je nađen na truplu koje je bilo zazidano prije petnaest godina.

»Dobar dan. Ja sam Vivien Light.«

Čovjek se nasmiješio, bilo mu je zabavno.

»Ona iz filma?«

»Ne, ona iz policije.«

Dok mu je davala odrješit odgovor Vivien je izvukla značku. Sličnost njezina imena s imenom Vivien Leigh, glavne glumice u filmu *Prohujalo s vihorom,* mučila ju je cijelog života.

Čovjekovo vedro držanje nije se promijenilo.

Tvrda koža ili mirna savjest, pomisli Vivien.

»Ja sam Justin Chowsky, vlasnik. Nešto nije u redu?«

»Koliko znam ovo je bilo sjedište skupine bikera koja se nazivala Skullbusters.«

»I još je to.«

Chowsky se nasmiješi iznenađenu izrazu njezina lica.

»Stvari su se malo promijenile nakon početka. Nekada je na ovom mjestu bila skupina razuzdanih mladića među kojima su neki imali problema sa zakonom. Pa i ja, ako moram reći cijelu istinu. Sitnice, možete provjeriti. Poneki smotak, poneka tučnjava, poneko pijanstvo previše.«

Čovjek sa svojim tvrdoglavo obješenim brkovima pogleda načas u vitrinu kao da su na njoj projicirani prizori iz njegove mladosti.

»Bili smo usijane glave ali nitko od nas nije bio pravi kriminalac. Doista opaki pojedinci otišli su svojom voljom.«

Načinio je rukom kružnu kretnju koja je istodobno obuhvatila ambijent oko njih i osjećaj vidljiva ponosa.

»Poslije sam jednog dana odlučio otvoriti baraku koju vidite oko sebe. Malo-pomalo postali smo jednim od najvažnijih centara za prodaju i osobnu prilagodbu u državi. A Skullbustersi su postali vedrom skupinom nostalgičnih starčića koji se tvrdoglavo skitaju naokolo na motorima kao da su još mladići.«

Vivien pogleda Russella koji se do toga časa držao nekoliko koraka dalje tako da se nije približio ni predstavio. Čestitao je sam sebi na svom držanju. On je čovjek koji zna ostati na svojem mjestu.

Opet je obratila pozornost na čovjeka pred sobom.

»Gospodine Chowsky, treba mi jedna informacija.«

Šutnju toga čovjeka shvatila je kao pristanak.

»Prije petnaestak godina, manje-više, sjećate li se da je neki član skupine nestao ne ostavivši za sobom nikakva traga?«

Odgovor je došao bez oklijevanja i Vivien osjeti kako joj se srce širi od nade.

»Mitch Sparrow.«

»Mitch Sparrow?«

Vivien ponovi ime kao da se pobojala da ne iščezne iz njihovih pamćenja.

»Da.I radi točnosti dogodilo se...«

Chowsky skide maramu, opovrgavajući Vivienine pretpostavke i otkrivajući gustu grivu unatoč svojoj dobi. Prođe rukom kroz kosu koja je također bila strogo obojena, kao da će mu ta kretnja pomoći da se sjeti.

»To se dogodilo prije točno osamnaest godina.«

Vivien zapazi da se datum slaže s odstupanjem koje je sudski liječnik naveo u izvješću o autopsiji.
»Jeste li u to sigurni?«

»Apsolutno. Nekoliko dana poslije toga rodilo se moje posljednje dijete.«

Vivien izvuče iz unutarnjeg džepa jednu od dviju fotografija koje je ponijela sa sobom, onu u prvom planu. Pruži je prema vlasniku lokala.
»Je li ovo Mitch Sparrow?«

Chowsky nije osjetio potrebu da je uzme u ruku i bolje pogleda.

»Ne. Mitch je bio plavokos, a ovaj je crnomanjast. Osim toga bio je alergičan na mačke.«
»Nikada niste vidjeli ovu osobu?«

»Nikada u životu.«

Vivien zastade načas da razmisli o implikacijama te tvrdnje. Zatim se vrati onom dijelu svoga posla koji zahtijeva da se postavljaju pitanja.
»Kakav je tip bio Mitch?«

Chowsky se nasmiješi.

»U početku, kad nam se pridružio, bio je zaneseni biker. Brinuo se o svojem motoru više nego o majci. Bio je lijep dečko ali s djevojkama je postupao kao s potrošnim papirnatim rupčićima.«

Činilose da čovjek pripada onima koji uživaju slušajući svoj glas. Vivien ga požuri.
»A poslije?«

Chowsky načini ramenima kretnju koja opisuje očevidne stvari u životu.

»Jednog je dana sreo djevojku različitu od drugih pa se i on poskliznuo. Sve manje se bavio motorom i sve više krevetom. Dok djevojka nije ostala. Trudna, hoću reći. Tada je našao posao i oni su se uzeli. Svi smo pošli na njegovo vjenčanje. I dva smo dana bili pijani.«

Vivien nije imala vremena za uspomene vezane uz terevenke starog motociklista. Pokušavala je prijeći na bitno.
»Pričajte mi o njegovu nestanku. Kako se to dogodilo?«

»Malo se ima reći. Jednog je lijepog dana iščeznuo. Iz čista mira. Žena je obavijestila policiju. Bili su i kod mene da postavljaju pitanja. Oni iz Sedamdesete postaje, čini mi se. Ali ništa se nije otkrilo. Francuzi kažu *cherchez la femme.«*

Činilo se da je čovjek veoma ponosan na svoj navod iz stranog jezika.
»Jeste li još u dodiru sa ženom?«

»Ne. Kratko vrijeme, dok je još ostala u ovom kraju, viđala se svako malo s mojom ženom. Ali dvije-tri godine nakon Mitcheva nestanka našla je prijatelja i odselila se.«

Chowsky je preduhitrio sljedeće pitanje.

»Ne znam kamo.«

»Sjećate li se kako se zvala?«

»Carmen. Montaldo ili Montero, ne sjećam se dobro. Bila je hispanskog podrijetla, strašno lijepa žena. Ako je Mitch pobjegao s nekom drugom, napravio je jednu od najvećih gluposti u životu.«

Vivien mu nije mogla reći da Mitch, po svoj prilici, nije napravio tu glupost. Možda je napravio neku još veću, ako je završio u betonskom zidu, kako je sumnjala.

Smatrala je da od toga čovjeka trenutno ne može dobiti više informacija. Imala je ime, imala je razdoblje, imala je prijavu koju je podnijela žena po imenu Carmen, Montaldo ili Montero. Trebalo je naći zapisnik i ući u trag ženi.

»Hvala vam, gospodine Chowsky, puno ste mi pomogli.«

»Nema na čemu, gospođice Light.«

Prepustili su čovjeka njegovim motorima i uspomenama te krenuli prema izlazu. Dok su se spremali prekoračiti prag, Russell se zaustavio. Zastao je trenutak da je pogleda, neodlučan. Zatim se opet okrenuo prema vlasniku koji se u međuvremenu vratio iza pulta.

»Još nešto na kraju, ako vam je po volji.«

»Samo recite.«

»Što je radio Mitch Sparrow?«

»Radio je u graditeljstvu. I bio je vrijedan. Bio bi postao šef gradilišta, da nije iščeznuo bez traga.«

POGLAVLJE 21.

Čim su se udaljili dva koraka od trgovine, Vivien je izvadila Black- Berry i utipkala izravan broj kapetanova ureda. Njezin nadređeni se javio nakon nekoliko signala.

»Beilew.«

»Alan, ovdje Vivien. Imam novosti.«

»Vrlo dobro.«

»Treba mi jedno istraživanje brzinom munje.«

Kapetan primijeti lovačko uzbuđenje u Vivieninu glasu koje je prešlo i na njega.

»I više, ako uspijem. Reci mi.«

Oboje su bili vrsni policajci. I jedno i drugo znalo je da se u takvu slučaju radi više o borbi protiv vremena nego protiv čovjeka. A čovjek kojega su tražili imao je vrijeme na svojoj strani.

»Zapiši ove podatke.«

Vivien dade kapetanu nekoliko sekunda da uzme papir i olovku.

»Kreni.«

»Tip u zidu po svoj prilici se zove Mitch Sparrow. Jedan mi je svjedok potvrdio da je pripadao družini bikera koji su se nazivali Skullbusters. Sjedište im je bilo na Coney Islandu, u Aveniji Surf. Tre-

bala bi postojati prijava o nestanku u Sedamdesetoj postaji prije osamnaest godina, podnijela ju je žena koja se zove Carmen Montaldo ili Montcro. Dvije godine poslije toga odselila se u nepoznatom pravcu, pošto je našla novog prijatelja. Moram joj ući u trag.«

»U redu. Daj mi pola sata i nešto ću ti reći.«

»Posljednja stvar. Taj Mitch Sparrow je bio građevinski radnik.«

Vijest je izazvala razumljivo uzbuđenje kod kapetana.

»Kriste sveti.«

»Točno. Zbog toga će trebati obaviti neka istraživanja u registrima sindikata. Možeš li nekoga zadužiti?«

Sindikati su se brinuli da opskrbljuju poduzeća potrebnim radnicima, birajući ih između svojih članova. Zbog niza tehničkih razloga i uzajamne koristi gotovo sva su se poduzeća u slučaju potrebe obraćala njima.

»Računaj s tim da su ljudi već krenuli.«

Vivien prekinu vezu. Russell je slušao hodajući kraj nje u tišini dok su se vraćali prema automobilu.

»Oprosti.«

»Zbog čega?«

»Zbog malo prije, hoću reći. Oprosti što sam se umiješao. Učinio sam to instinktivno.«

Zapravo je Vivien bila zatečena pitanjem koje je Wade postavio Chowskyju. I požalila je što nije sama na to prije pomislila. Ali čestitost njezina karaktera zapovijedala joj je da uvijek nagrađuje tuđe zasluge.

»To je bilo razumno. Više nego razumno.«

Russell nastavi izlagati svoje motive. Činilo se da je i njega zatekla ona iznenadna intuicija.

»Palo mi je na pamet da je taj Sparrow, ako je završio u bloku betona, sigurno znao nešto što nije smio znati ili vidio nešto što nije smio vidjeti.«

Načini stanku da razmisli.

»Tako sam opet pomislio na riječi koje smo pročitali u pismu što sam vam ga predao.«

Preko lica mu prijeđe sjena i Vivien je bila sigurna da još jednom proživljava okolnosti u kojima ga je dobio. Redci pisani grubim rukopisom s dojmljivom su urednošću protekli i kroz njezino pamćenje.

Cijeloga, svog života, prije i poslije rata, radio sam u graditeljstvu.

Dovršila je Russellovu misao koja je od jednostavne pretpostavke već postala zajedničkom izvjesnosti.

»I zaključio si da postoji velika vjerojatnost da su čovjek koji je ubio Sparrowa i čovjek koji je napisao pismo ista osoba.«

»Točno.«

U međuvremenu su stigli na parkiralište. Na suprotnom kraju velika trga, s onu stranu rijetka drveća, dizali su se skeletni obrisi vlaka smrti i padobranskog tornja te šatori luna-parka na Coney Islandu. Nije bilo mnogo automobila na čistini i Vivien pomisli kako ponedjeljak sigurno nije dan velike posjećenosti zabavnog parka, čak ni za vrijeme lijepa i čudna dana.

Pogledala je na sat.

»Zbog cijele ove priče potpuno sam zaboravila, ali sada primjećujem da sam gladna. Moramo čekati kapetanov poziv. Što kažeš o hamburgeru?«

Na Russellovu se licu pojavi sumnjičav i neodređen smiješak.

»Ja ne jedem. Mogu ti praviti društvo, ako hoćeš.«

»Jesi li na dijeti?«

Njegov smiješak postade potištenim izrazom bezuvjetne predaje.

»Istina je da nemam ni centa u džepu. A moje kreditne kartice već su neko vrijeme tek komadi plastike. U gradu imam mjesta gdje mi daju na veresiju, ali ovdje se nalazim na teritoriju Komanča. Nemam mogućnosti da preživim.«

Unatoč svemu što je znala o neurednom životu Russella Wadea, Vivien je osjetila instinktivno sažaljenje i nježnost. Odmah ga je smjestila gdje ne može stvarati nevolje.

»U gadnu si položaju, ha?«

»Trenutak je velike krize, za sve. Ti si u policiji i morala si čuti za onoga krivotvoritelja kojega su uhitili u New Jerseyu.«

»Kojega krivotvoritelja?«

»Pravio je novčanice od dvadeset pet dolara, jer s onima od dvadeset nije mogao u današnje vrijeme pokrivati troškove.«

Vivien prasnu u smijeh protiv svoje volje. Dva crna mladića odjevena u čistom hip-hop stilu što su prolazila parkiralištem okrenuše se na njihovu stranu.

Ona pogleda u oči Russella Wadea kao da ga prvi put vidi. Iza duhovita pogleda našla je naviku izbjegavanja. Upita se nije li od nekog trenutka nadalje to bilo plod neke osobne odluke više nego nametanje svijeta koji ga je okruživao.

»Mogu li ponuditi?«

Russell načini očajničku kretnju glavom.

»Ne nalazim se u stanju da bih mogao odbiti. Priznajem ti da sam toliko gladan da bih uz poticaj zdjelice majoneze mogao jesti i automobilske gume.«

»Onda dođi. Automobilske su nam gume još potrebne. Osim toga, manje me košta sponzorirati jedan obrok.«

Prijeđoše parkiralište i stigoše na morsku obalu. Na plaži nije bilo nikoga, osim slučajnih prolaznika s psima i ponekog zakleta i nepokolebljiva trkača. Odraz sunca i oblaka na vodi stvarao je čarobnu igru zraka, svjetla i sjene. Vivien zastade da je promatra, s licem prema vjetru koji je pokretao valove i bojio ih pjenom. Bilo je katkada u njezinu životu takvih trenutaka. Trenutaka kad je, sučeljena s ravnodušnim blještavilom svijeta, željela sjesti, sklopiti oči i sve zaboraviti.

I da svi zaborave nju.

Ali to nije bilo moguće. Zbog osoba koje je voljela i prihvatila da se o njima brine kao žena. Zbog osoba koje nije poznavala ali je prihvatila da se o njima brine kao policajka. Mnoge su se od njih u tom času gibale tim gradom ne znajući da su na smrtnom popisu jednog ubojice čije je ludilo izbrisalo svaki osjećaj samilosti.

Produžili su niz Boardwalk dok nisu našli šaren kiosk gdje su prodavali*hot dog, souvlaki i hamburger*. Miris mesa na žaru, nošen vjetrom, išao je pred njima i vodio ih. Sa strane je bila nadstrešnica s drvenim stolovima i stolcima da se ljetnim gostima omogući jelo u hladovini, ispred mora.

»Što želiš?«

»Cheeseburger,*rekao bih.«*

»Jedan ili dva?«

Russell načini skrušeno lice.

»Dva bi bilo savršeno.«

Opet se Vivien zateče u smiješku. Nije bilo nikakva razloga da se smiješi, ali taj čovjek je od zgode do zgode imao moć da u njoj izdigne nekakav lagan dio koji je mogao plutati na svakom tipu raspoloženja.

»U redu, siroče. Sjedi i čekaj me.«

Približila se tipu iza tezge i naručila dok je Russell zauzimao mjesto u hladu nadstrešnice. Malo poslije Vivien mu se pridružila noseći pladanj s hranom i dvije boce mineralne vode. Gurnula je prema Russellu njegove *cheeseburgere* i položila preda nj vodu.

»Uzela sam ovo za piće. Zamišljam da bi ti draže bilo pivo. Ali s obzirom na to da si sa mnom, možemo smatrati da smo oboje u službi, stoga nema alkohola.«

Russell se nasmiješi.

»Razdoblje apstinencije ne će mi škoditi. Mislim da sam u posljednje vrijeme malko pretjerao...«

Ostavio je nedovršenu rečenicu, sa svim njezinim značenjima. Odjednom se u njegovu glasu promijenio izraz i ton.

»Žao mi je zbog svega ovoga.«

»Zbog čega?«

»Sto sam te prisilio da platiš.«

Vivien odgovori nehajnom kretnjom i optimističnim riječima.

»Imat ćeš načina da mi se negdje odužiš raskošnom večerom. Po mojem izboru. Ako ova epizoda završi kako svi želimo, moći ćeš ispripovjediti veliku priču. A velike priče obično donose slavu i novac.«

»Ja to ne činim zbog novca.«

Izgovorio je tu rečenicu tihim glasom, gotovo ravnodušno. Vivien je bila sigurna da ju nije rekao samo zbog nje, nego da je u svojoj glavi govorio i s nekim drugim. Ili možda s mnogim drugima. Malo su jeli u tišini, svatko izgubljen u svojim mislima.

»Želiš li znati istinu o *Drugoj muci?«*

Russellove su riječi došle grubo i bez uvoda. Vivien je podignula glavu da ga pogleda i vidjela da je licem okrenut prema moru, dok mu crnu kosu raznosi vjetar. Iz prizvuka u njegovu glasu razabrala je da mu je to važan trenutak. Bio je to kraj duga putovanja, bio je to povratak kući kad je napokon našao u zrcalu lice na koje je sa zadovoljstvom sličio.

Russell nije čekao njezin odgovor. Nastavio je govoriti, slijedeći nit priče koja je istodobno bila nit sjećanja. Jedna od onih niti koje srce i razum teško mogu skupa slijediti.

»Moj brat Robert bio je deset godina stariji od mene. Bio je posebna osoba, od onih što imaju nježan ali čvrst dar da pretvore u svoje privatno vlasništvo sve s čime dođu u dodir.«

Vivien zaključi da joj je u takvu trenutku najbolje slušati.

»Bio je moj idol. Bio je isto tako idol u školi, idol djevojkama i obitelji. Ne zbog neke određene njegove volje nego zbog prirodnog nagnuća. Vjerujem da sam malo puta u životu čuo u nečijem glasu ponos kakav je moj otac imao kad je govorio o Robertu.«

Napravio je stanku u kojoj je bila sudbina svijeta i smisao njegova života.

»I u mojoj nazočnosti.«

Na neočekivan način riječi i slike stigoše iz vremena u Vivienin razum. Dok je Russell nastavljao svoju priču, glasovi i lica iz njezina života pridružiše se onima koje je spominjao čovjek što je sjedio ispred nje.

*... i naravno, Greta je postavljena za čelnicu*cheerleaders*Ne zato što je moja kći, ali ne vidim koja bi, osim nje, mogla...*

»Nastojao sam ga u svemu oponašati, ali on je bio nedostižna osoba. I razularen luđak. Volio je riskirati, dovoditi se u kušnju, neprekidno se natjecati. Ako sada razmislim o tome mislim da znam razlog. Nedostižan protivnik kojega je stalno nalazio pred sobom bio je sam on.«

... Nathan Green? Greta, hoćeš reći da po tebe večeras dolazi onaj Nathan Green? Ne mogu vjerovati. Taj mladić je naj...

»Robert je bio nezaustavljiv. Činilo se da je uvijek u potrazi za nečim. I to je našao kad se u jednom času počeo baviti fotografijom. Isprva je to svima sličilo na neku od tisuću njegovih inicijativa ali malo-pomalo isplivao je na površinu pravi talent. Imao je urođenu sposobnost da s objektivom prodre u dušu stvari i ljudi. Promatrajući njegove fotografije dobivao se dojam da odnose pogled s onu stranu vanjštine, da odvode oči na mjesto kamo same nikada ne bi uspjele stići.«

... prelijepa si, Greta. Ne vjerujem da se u ovom kraju ikada vidjela ljepša mladenka. Ni u cijelom svijetu, vjerujem. Ponosna sam na tebe, mala moja...

»Ostatak je poznata priča. Njegov osjećaj za krajnost uvrstio ga je malo-pomalo medu najslavnije ratne izvjestitelje. Gdje je bilo sukoba, tu je bio on. Tko god se u početku pitao zašto baštinik jedne od najbogatijih bostonskih obitelji riskira život skitajući se svijetom s Nikonom u ruci, predao se pred činjenicama. Njegove su fotografije objavljivale sve novine u Americi. U cijelom svijetu, zapravo.«

... Policijska akademija, kažeš? Jesi li sigurna? Ne samo što je to opasan posao, nego vjerujem da...

Vivien se prisili i izbrisa sve to prije nego što je lijepo Gretino lice stiglo iz prošlosti da je podsjeti na patnju u sadašnjosti. »A ti?«

Prekinula je Russellovu priču tim jednostavnim pitanjem, ne mogavši mu objasniti da ga upućuje i sebi.

»A ja?«

Russell ponovi te riječi kao da se tek tada sjetio da i sam ima mjesto u priči koju kazuje. Svoje mjesto koje je oduvijek tražio, ali bez rezultata. Na licu mu se pojavio stidljiv smiješak i Vivien shvati da se on okreće prema vlastitoj nekadašnjoj bezazlenosti.

»Oponašajući ga, i ja sam počeo petljati s fotografskim aparatima. Kad sam rekao ocu da sam ih kupio, na licu mu je bio utisnut izraz čovjeka koji vidi kako mu novac bacaju kroz prozor. Robert se naprotiv time oduševio. Pomagao mi je i ohrabrivao me na sve načine. On me je naučio sve što znam.«

Vivien opazi da unatoč izjavi o gladi njezin gost nije dovršio ni prvi od dva naručena *cheeseburgera.* Znala je dobro, iz osobnog iskustva, kako uspomene imaju moć oduzeti tek.

Russell je nastavio i Vivien je stjecala dojam da je to prvi put što o tim stvarima s nekim razgovara. Upitala se zašto to čini s njom.

»Htio sam biti kao on. Htio sam pokazati ocu i majci i svim njihovim prijateljima da i ja nešto vrijedim. Tako, kad je pošao na Kosovo, upitao sam ga da i mene povede u Europu.«

Nakon što je cijelo to vrijeme gledao drugamo, Russell se okrenuo prema njoj s drugačijim povjerenjem.

»Sjećaš li se priče o ratu na Balkanu?«

Vivien nije znala mnogo o tome. Na trenutak joj je bilo neugodno zbog neznanja.

»Manje-više.«

»Pri kraju devedesetih godina Kosovo je bilo konfederativna jedinica bivše Jugoslavije, s albanskom većinom muslimanske vjeroispovijesti, gdje je željeznom šakom vladala srpska manjina koja je pazila na separatističke aspiracije i težnje prema pripojenju Albaniji.«

Vivien je bila očarana Russellovim glasom, njegovom sposobnošću da pripovijeda o stvarima, da ih dijeli sa sugovornikom sve dok ne postane njihovim sudionikom. Pomisli kako je možda to njegov pravi talent. Bila je sigurna da će uistinu, kad jednom sve to završi, naći načina da ispriča veliku priču.

Svoju veliku priču.

»Sve je počelo mnogo prije. Stoljećima prije. Sjeverno od Prištine, glavnoga grada, postoji mjesto koje se zove Kosovo Polje. Potkraj četrnaestog stoljeća ondje se vodila bitka u kojoj je vojska Osmanskoga Carstva porazila kršćansku vojsku sastavljenu od Srba i Bosanaca pod vodstvom nekog Lazara Hrebeljanovića. Naročito su Srbi imali goleme gubitke. Poslije poraza na tome mjestu je podignut jedinstven spomenik na svijetu, rekao bih. Riječ je o stupu koji predstavlja vječnu kletvu protiv neprijatelja srpskog naroda želeći im strašan i okrutan gubitak svakoga mogućeg dobra, na ovom i na drugom svijetu. Bio sam ondje. Pred onim spomenikom nešto sam razumio.«

Napravio je kratku stanku, kao da je tražio prave riječi da na sažet način izrazi misao.

»Ratovi završavaju. Mržnja traje zauvijek.«

Vivien se upita ima li i on opet u glavi riječi onoga pisma i koncept koji su izražavale.

Cijeloga svog života, prije i poslije rata, radio sam u graditeljstvu.

»Robert mi je objasnio da se Milošević godine 1987. zakleo da nitko nikada više ne će na Srbina dignuti ruku. 'I'a izjava o namjerama u hipu ga je pretvorila u čovjeka koji vlada situacijom i postavila za predsjednika. Godine 1989., točno šeststo godina poslije Kosovske bitke, pokraj onoga stupa, održao je ratnički govor prije više od petsto tisuća Srba. Toga su se dana svi Albanci zatvorili u svoje kuće.«

Russell napravi kretnju rukama, kao da tim potezom zatvara vrijeme.

»Mi smo stigli početkom 1999., kad su represije i borbe s pobunjenicima U(JK-a, Kosovske oslobodilačke vojske, uvjeravale međunarodnu zajednicu da intervenira. Vidio sam stvari koje nikada ne ću zaboraviti. Stvari preko kojih je Robert, zbog navike i držanja, prelazio kao da je nepromočiv.«

Vivien se upita hoće li se Russell ikada osloboditi utvare Roberta Wadea.

»Jedne noći, malo prije nego što su počela NATO-va bombardiranja, svi su novinari i fotografi bili protjerani. Razlozi nisu bili objavljeni ali opća je sumnja bila da se sprema provedba velikog etničkog čišćenja. Gradonačelnik Prištine nam je na sažet i jasan način rekao da želi sretan put onomu tko ode dok ništa ne jamči onomu tko ostane. Neki nisu otišli. Među njima i mi.«

Vivien se usudi postaviti pitanje.

»Jesi li siguran da je Robert uistinu bio hrabar čovjek?«

»Neko sam vrijeme u to vjerovao. Sada više nisam siguran.«

Russell se vrati na priču glasom koji je istodobno bio olakšanje i tegoba.

»Robert je imao prijatelja, zvao se Tahir Bajraktari, ako se dobro sjećam, učitelj koji je sa ženom Linditom stanovao u predgrađu Prištine. Robert mu je dao nešto novca i on nas je prije odlaska iz grada sakrio u svojoj kući, u podzemnoj prostoriji kamo se dolazilo kroz prolaz pokriven ćilimom, na stražnjoj strani zgrade. Izvana je do nas dopirala jeka borbe. Pripadnici UQK-a su napadali, zadavali udarce i zatim potpuno iščezavali.«

Vivien je stjecala dojam da bi, pogledavši mu u dubinu očiju, vidjela slike koje su mu se javljale u tom trenutku.

»Mene je obuzeo užas. Robert je sve činio da me smiri. Ostao je malo sa mnom, ali za njega je jače bilo dozivanje onoga što se vani događalo. Dva dana poslije toga izišao je iz našeg skrovišta

s punim džepovima filmskih rola dok su ulicama odjekivali mitraljeski rafali. Više ga nisam vidio živa.«

Russell uze bocu i potegnu dugačak gutljaj vode.

»Kako se nije vraćao, izišao sam ga potražiti, ni sada ne znam odakle sam smogao hrabrosti. Hodao sam pustim ulicama. Priština je bila grad duhova. Narod je bio pobjegao, ostavivši u nekim slučajevima otvorena vrata i upaljeno svjetlo. Spuštao sam se u pravcu središta i u jednom sam ga času našao. Robert je ležao na zemlji, na pločniku, na malenom trgu sa stablima, gdje su bila i druga trupla. Grudi su mu bile prorešetane mitraljeskim rafalom, fotoaparat još stisnut u ruci. Uzeo sam aparat i vratio se trkom da se sakrijem. Plakao sam za Robertom i plakao sam za sobom, sve dok više nisam imao snage ni za to. Potom su počela NATO-va bombardiranja. Ostao sam skriven ondje ne znam koliko vremena, slušajući kako padaju bombe, ne perući se, raspodjeljujući hranu koju sam imao na raspolaganju, dok nisam razabrao da glasovi koji dopiru izvana govore engleski. Tada sam shvatio da sam spašen i izišao sam.«

Ponovno je počeo pohlepno piti, kao da je sjećanje na ondašnje suze isušilo svaki trag tekućine u njegovu tijelu.

»Kad sam uspio razviti fotografije iz Robertova aparata, kad sam našao načina da ih vidim, posebno me je zanio jedan snimak. Odmah sam shvatio da se radi o izvanrednoj fotografiji, jednoj od onih za kojom fotograf traga cijelog života.«

Vivien je jasno zamislila tu sliku. Cijeli svijet ju je poznavao. Postala je jednom od najslavnijih fotografija na planetu.

Predstavljala je čovjeka kojega je upravo pogodio metak u srce. Nosio je tamne hlače, dok su mu prsi i noge bile gole. Udarac metka izazvao je mlaz krvi i podignuo ga od zemlje. Zbog jedne od onih slučajnosti koje tvore sudbinu ratnog izvjestitelja, objektiv je uhvatio čovjeka s raširenim rukama i prekriženim nogama, dok mu je tijelo lebdjelo u položaju koji podsjeća na Kristov lik na križu. Čak i čovjekovo lice, mršavo, s dugom kosom i rijetkom bradom, podudaralo se s tradicionalnom ikonografijom Krista. Naslov fotografije, *Druga muka,* došao je gotovo kao posljedica sličnosti.

»Prepustio sam se nečemu što ne znam objasniti. Zavisti, srdžbi zbog sposobnosti da se ulovi trenutak, ambiciji. Pohlepi, možda. Odnio sam je u >New York Times < rekavši da sam je ja snimio. Ostalo znaš. Tu sam dobio Pulitzerovu nagradu, s tom fotografijom. Na žalost brat ubijenog čovjeka vidio je Roberta dok je snimao i otkrio je istinu u novinama. Tako su svi saznali da fotografija nije bila moja.«

Zaustavio se prije nego što će stići do zaključka koji ga je stajao nekoliko godina života.

»I ako moram biti iskren, nisam uopće siguran da mi je to bilo mrsko.«

Vivien je instinktivno položila ruku na Russellov lakat. Kad je postala toga svjesna, povukla ju je nadajući se da on nije primijetio.

»Što si poslije radio?«

»Preživljavao, prihvaćajući svaki posao koji bi mi naletio. Modne usluge, tehničke fotografije, čak i snimanje vjenčanja. Ali najviše sam se oslanjao na novac svoje obitelji, poneki put i previše.«

Vivien je tražila prave riječi da olakša težinu te ispovijedi ali ju je preduhitrilo zvonjenje telefona. Uzela je aparat sa stola. Memorija je na ekran prenijela ime Bellew.

Uključila je vezu.

»Reci, Alan.«

»Pomazila nas je sreća. Nazvao sam odgovornoga u Sedamdesetoj i naredio mu da provede istragu. Kad sam zatražio da uključi sve ljude na raspolaganju, mislio je da sam poludio.«

»To ti vjerujem. Jesi li što našao?«

»Žena se zove Carmen Montesa. Kad se preselila, bila je dovoljno oprezna da pođe na policiju i prijavi promjenu boravišta. Dao sam da se provjeri i ispada da još postoji aktivan telefonski priključak na njezino ime na istoj adresi, u Queensu. Odmah ti je šaljem.«

»Alan, ti si velik.«

»Djevojko, prva žena koja mi je to rekla bila je primalja koja me je dovela na svijet. Stani u red. Dobar ti posao i izvješćuj me.«

Vivien ustade, Russell isto tako. Razumio je da je stanka završila i da je vrijeme za pokret.

»Novosti?«

»Nadajmo se. Zasada smo našli ženu, poslije ćemo vidjeti.«

Detektivka obrisa usta, baci papirnati ubrus na stol i uputi se prema automobilu. Russell baci sjetan pogled na hranu koju je jedva dotaknuo. Zatim pode za Vivien, ostavljajući za sobom priču koja je, što god učinio, izgledala kao da nikada ne će završiti.

POGLAVLJE 22.

Carmen Montesa je voljela brojeve.

Uvijek ih je voljela, od dječje dobi. U osnovnoj školi bila je najbolja u razredu. Rad s brojevima pružao joj je osjećaj reda, mira. Sviđalo joj se upisivati ih u kućice na listu papira, svaki s grafičkim znakom i količinskim značenjem, nanizani jedan za drugim ili u stupcu, svi obuhvaćeni dječjim, ali točnim krasopisom. I, za razliku od mnogih drugih školskih kolega, sve joj je to bilo jako kreativno. U svojem dječjem razumu čak je svakom broju bila pridijelila boju. Broj četiri je bio žut, a pet plav. Trica je bila zelena, devetka smeđa. Nula je bila savršena, nepomućena bjelina.

I sada, sjedeći u staroj kožnoj fotelji, imala je u krilu *sudoku* reviju. Na žalost, nije joj bilo mnogo ostalo od onih dječjih fantazija. Brojevi su postali crnim znakovima na bijelom papiru časopisa i ništa više. S vremenom su boje iščeznule i otkrila je da nula, primijenjena na ljudske živote, nema lijepu boju.

Priželjkivala je drukčiji tijek života, bila bi voljela učiti, pohađati koledž, izabrati fakultet povezan s brojevima koji bi joj omogućio da s njima radi. Ali okolnosti su drugačije odredile.

U jednom filmu koji je davno gledala glavni glumac je rekao da je život u New Yorku veoma težak ako si Meksikanac i siromašan. Kad je čula tu rečenicu, u svojoj nutrini mogla ju je samo potvrditi. Ona je, u usporedbi s ostalim djevojkama u njezinoj situaciji, imala prednost da je bila lijepa. I to joj je mnogo pomoglo. Nikada nije prihvaćala prave kompromise, iako je tijekom vremena naučila podnositi poneki drski kompliment i poneku odveć slobodnu ruku. Samo jedanput, da bi sigurno bila primljena u školu za bolničarke, »popušila« je direktoru. Kad je vidjela lica svojih kolegica na tečaju i otkrila kako su u velikom postotku zgodne djevojke, postala je svjesna da je onakav tip prijamnog ispita morao imati veze s mnogima od njih.

Poslije je stigao Mitch...

Odmaknula je reviju kad je vidjela da je jedna suza pala i zapackala crnilo na križaljci sudokua. Brojka koju je netom bila napisala, petica, proširila je trbuh i sad je bila okružena kolobarom koji je bio plavkast, okrugao i previše sličan nuli.

Nije moguće, nakon svih tih godina još plačem...

Rekla je samoj sebi da je glupa i odložila reviju na stolić kraj sebe. Ali pustila je da teku suze i s njima njezine uspomene. Bilo je to sve što joj je preostalo od jednog sretna razdoblja, možda jedinog pravog kutka zelene zemlje u njezinu životu. Od trenutka kad ga je upoznala, Mitch je promijenio njezin život, u svakom pogledu.

Prije i poslije.

S njim je otkrila strast, ono što ljubav može biti i učiniti. Dao joj je najveći dar na svijetu, osjetila je da je voljena i željena i žena i majka. Sve stvari koje je zatražio natrag poslije, kad je netragom nestao, od danas do sutra, ostavivši je samu da odgaja sinčića. Njezina ga je majka oduvijek prezirala. Kad je bilo postalo jasno da se njezin muž nikada ne će vratiti, pojavila se s licem na kojem su bile naslikane riječi jesam-li-ti-rekla, iako ih nije glasno kazala. Podnosila je njezine aluzije jer joj je bila potrebna radi čuvanja djeteta dok je bila na poslu, ali nikada nije prihvatila poziv da se vrati u roditeljski dom. Uvečer je boravila u svojem apartmanu, s Nickom koji je bio pljunuti otac, da mu čita priče i s njim gleda crtiće ili prelistava moto-revije.

Potom je jednog dana upoznala Eliasa. Bio je *chicano* poput nje, momak na svom mjestu, radio je kao kuhar u nekom restoranu u East Villageu. Posjećivali su se neko vrijeme, kao jednostavni prijatelji. Elias je znao njezinu situaciju, bio je nježan čovjek pun poštovanja i vidjelo se milju daleko da je zaljubljen u nju. Nikada ništa nije upitao, nikada nije pokušao ni da je prstom dotakne.

Njoj je to odgovaralo, često su se razgovarali, sviđao se Nicku. Nije ga voljela, ali kad joj je predložio da skupa žive, ona je poslije mnogo oklijevanja prihvatila. Dobili su zajam i kupili kućicu u popularnoj četvrti Queens i Elias je inzistirao da se na nju upiše vlasništvo.

Carmen se nasmiješila kroz suze sjetivši se toga nježnog čovjeka bez igdje ičega. Jadni Elias. Prvi put su vodili ljubav u svojoj kući. Bio je sramežljiv i obziran i nespretan i morala ga je uzeti za ruku kao dijete i voditi ga kroz osjećaje. Nakon mjesec dana otkrila je da je zatrudnjela i točno devet mjeseci poslije njihove prve noći rodila se Allison.

Imala je obitelj. Sina, kćer i druga kojega je voljela, i svi su zajedno sjedili za istim stolom. Pred njom nije bio muškarac kojega je u svojoj nutrini još željela da bude ondje, nije bilo raskošne sreće onih dana što ih je provela s Mitchem. Ali bilo je vedrine koja, kad se postigne i prirodno smatra vrijednim rezultatom, predstavlja početak starosti.

Na žalost, činilo se da joj nije bilo suđeno u životu zadržati muškarca.

I Elias je otišao, odnio ga je neki oblik akutne leukemije koja ga je pozobala za kratko vrijeme. Još je pamtila očajnički izraz doktorice Myre Collins, internistice u bolnici gdje je tada radila, kad ju je povela u stranu i objasnila joj značenje rezultata prvih pretraga. Jasnim i uljudnim riječima koje su Carmeni u ušima već zvonile kao izrazi sućuti.

I opet je ostala sama. Odlučila je da otada nadalje nastavi živjeti na taj način. Sama s djecom, njih troje i dosta. Nick je bio sladak i krasan dječak, Allison djevojčica s veoma izraženom osobnošću. Onda joj je jednog dana Nick priznao da je homoseksualac. Carmen je već to slutila ali čekala je da on načne temu. S njezina gledišta ništa se nije mijenjalo. Nick je bio i ostao njezin sin. Smatrala se dovoljno inteligentnom ženom i previše privrženom majkom da bi dopustila da seksualna različitost pokvari poštovanje koje je gajila prema njemu kao osobi. Čitavo su poslijepodne proveli u razgovoru o poniženjima koja je trpio i nevoljama kroz koje je prolazio prije nego što ga je prihvatila

zajednica momaka kojima je mačizam bio životno pravilo. Poslije joj je najavio da će on i njegov prijatelj poći živjeti u West Villageu.

Carmen ustade i pode u kuhinju da uzme komad papira s koluta koji je ležao na pultu. Obrisala je oči. Kad je ponovno razmislila, potpuna rečenica onoga momka iz filma glasila je da nije lako živjeti u New Yorku ako si Meksikanac, siromašan i*gay*.

Otvori frižider i natoči čašu jabučnog soka.

Dosta plakanja, reče sama sebi.

Dovoljno je prolila suza u životu. Iako Nickov život nije bio lagan u početku, sad je radio kao prodavač u nekom butiku u Sohou, bio je zaljubljen i sretan. I ona je imala dobar posao, nije imala pretjeranih problema s novcem i godinama je održavala tajni odnos bez obaveza sa svojim šefom, doktorom Bronsonom. Moglo se to smatrati prihvatljivim životom. Doduše, Allison se od živahne djevojčice pretvorila u tešku djevojku. Svako toliko, bez najave, ostajala je vani čitavu noć. Carmen je znala da je sa svojim dečkom kad je njegova kuća bila slobodna. Ipak bi joj bilo draže kad bi joj javila što se događa. Bila je sigurna da će se njihov odnos s vremenom popraviti, kad prođu svi neizbježni generacijski sukobi. Tijekom godina Carmen je naučila poznavati i razumijevati ljude ali, poput svih, nikada nije u potpunosti shvatila sebe i one s kojima su je

vezali osjećaji. Katkada je sumnjala da je svaka izvjesnost glede Allison prašina koju sama sebi baca u oči i ništa drugo.

Spremala se vratiti svojoj fotelji i brojevima matematičkoga kviza kad je čula zvono na vratima. Upitala se tko bi mogao biti. Rijetke prijateljice koje je imala iznimno su je mogle posjetiti bez telefonske najave. I u to doba dana sve su radile. Napustila je kuhinju i prošla hodnikom do ulaznih vrata.

U staklenoj četvorini bili su obrisi dviju osoba, neraspoznatljivi kroz zastore.

Kad je otvorila vrata pred sobom je imala djevojku snažna izraza i jake volje, jednu od onih koje su uvijek previše zauzete da bi imale vremena podsjetiti se kako su i lijepe. S njom je bio čovjek od trideset pet godina, visok, tamne kose, crnih i prodornih očiju. Imao je bradu staru dva-tri dana koja mu je davala skitnički i zavodnički izgled. Carmen pomisli kako bi, da je sama još mlada, djevojka bila tolikoprivlačna da bi se mogla smatrati suparnicom a on tako *uzbudljiv* tla bi se mogao smatrati plijenom. Ali to su bili samo varljivi plamičci pamćenja, igra utvrđivanja identiteta bez ikakva nastavka kojom se u sebi zabavljala svaki put kad bi srela nove osobe, bile mlade ili stare. U svojoj dobi nije više imala volje uključivati se u tu igru, jer ju je život naučio kako je u većini slučajeva završavala. Jednom riječju, još jednom se radilo o nizu brojeva.

»Gospođa Carmen Montesa?«

»Da.«

Djevojka pokaza sjajnu značku od plastike i metala.

»Ja sam Vivien Light, detektivka iz Trinaeste policijske postaje,na Manhattanu.«

Dala joj je vremena da provjeri *njezinu* fotografiju na *iskaznici.* Zatim je pokazala na čovjeka kraj sebe.

»On je Russell Wade, moj partner.«

Carmen osjeti kako joj mlaz tjeskobe prolazi kroz srce. Imala je nekoliko ekstrasistola, kako joj se uvijek događalo kad bi se uzbudila.

»Sto se dogodilo? Radi se o Allison? Je li se nešto dogodilo mojoj kćeri?«

»Ne, gospođo, budite mirni. Trebam samo razmijeniti nekoliko riječi s vama.«

Olakšanje stiže kao balzam da je uspokoji. Bilo je previše uzbudljivo. Ali nije mogla ništa učiniti protiv svoje naravi. Na poslu je bila čudesno hladna i učinkovita, ali čim bi se vratila u ulogu žene i majke postajala je ranjiva.

Opustila se.

»Onda mi recite.«

Djevojka joj sa smiješkom pokaza prema unutrašnjosti kuće.

»Bojim se da nije riječ o tako brzoj stvari. Možemo li ući na koji trenutak?«

Carmen stade u stranu, s izrazom negodovanja na licu.

»Oprostite. Zbog olakšanja zaboravila sam na lijepo ponašanje. Svakako možete ući.«

Pomaknula se s praga i pridržala otvorena vrata da im omogući prolaz. Kad je prošao pokraj nje, Carmen pomisli kako muškarac imadobar parfem. Odmah *se* ispravila. Imao je dobar miris. Djevojka je pak mirisala na vaniliju i kožu. Dok je zatvarala vrata upitala se što bi oni o njoj pomislili kad bi mogli čuti ono Sto joj je prošlo kroz glavu.

Prestigla ih je i povela u dnevnu sobu. Čula je kako joj iza leda stiže uljudan djevojčin glas.

»Nadam se da vam ne smetamo.«

Carmen se zapanjila što se član policije ispričava. Obično su bili prilično grubi. Osobito kad su bili *gringos* kao oni i obraćali se osobi hispanske krvi. U tom je času bila sigurna da joj nisu ušli u kuću da donesu lijepe vijesti.

Izišli su iz hodnika i našli se u dnevnoj sobi. Carmen se okrenula da pogleda djevojku i provjeri jesu li to bile samo usputne riječi.

»Nema smetnje. Danas mi je slobodan dan. Uživala sam u besposlenom popodnevu.«

»Koji posao obavljate?«

Dok se spremala odgovoriti, upitala se zašto je polusmiješak brzo preletio preko muškarčeva lica kad je čuo kako djevojka postavlja to pitanje.

»Ja sam bolničarka. Prije sam bila u bolnici Bellevue, na Manhattanu. Dugo sam ondje radila. Sada sam pomoćnica u operacijskoj dvorani doktora Bronsona, plastičnog kirurga.«

Pokazala je na kauč iza njihovih leda.

»Izvolite sjesti, molim vas. Želite li nešto? Kavu?«

Sjela je u naslonjač tek kada se njih dvoje smjestilo na kauču.

»Ne, hvala, gospodo. U redu je ovako.«

Djevojka se nasmiješila. Carmen je imala dojam da se nalazi pred osobom koja zna, kad hoće, oraspoložiti druge. Možda stoga što je obično i sama bila dobro raspoložena. On je više izgledao kao da je na iglama. Nije sličio na policajca. Nije imao onaj odlučan izraz lica što ga predstavnici zakona obično nose sa sobom kao znak svoje moći.

Vidjela je da se Vivien osvrće naokolo. Pozornim je pogledom pretražila zidove, tapete, kuhinjski pult koji se nazirao kroz vrata s njihove desne strane, malu blagovaonicu na drugom kraju hodnika. Brz prelet očiju, ali oštar. Carmen je bila sigurna da je svaku pojedinost utisnula u mozak.

»Jako je lijepo ovdje.«

Carmen joj se nasmiješila.

»Vi ste jako ljubazni i jako diplomatski. Ovo je kuća žene koja živi o svojoj plaći. One jako lijepe su sasvim različite. Ali meni je ovako dobro.«

Ništa drugo nije dodala. Usmjerila je pogled u djevojčine oči i čekala. Ova je razumjela da su konvencionalne riječi gotove i da mora prijeći na razlog svoga dolaska.

»Gospodo, vi ste prije osamnaest godina prijavili nestanak svoga muža, Mitcha Sparrowa.«

Nije to bilo pitanje, bila je tvrdnja.

Carmen se našla na čistini. Ponajprije zbog podudarnosti da je prije nekoliko minuta razmišljala o Mitchu. Na drugom mjestu zato što nije mogla zamisliti da nakon toliko vremena ta priča zanima nekoga, osim nje.

»Da, točno.«

»Možete li nam ispričati što se dogodilo?«

»Nema se mnogo što reći. Jednog je dana izišao iz kuće i nije se više vratio. Čekala sam ga dokasna i poslije sam duboko u noći obavijestila policiju.«

»I što je pokazala istraga?«

»Bio je na poslu, kao uvijek. Napustio je gradilište gdje je radio u uobičajen sat, ali nikada se nije vratio kući. Moj muž je bio građevinski radnik.«

Carmen je iznijela te podatke ali činilo joj se da je njih dvoje već upoznato s detaljima Mitcheva života.

»Kakav je čovjek bio vaš muž?«

»Bio je iznimna osoba. Kad sam ga upoznala na pameti mu je bio samo njegov motor. I djevojke. Ali kad smo se sreli bila je to ljubav na prvi pogled.«

»Nikakva nesuglasica, nikakva razmirica, ništa što bi vas navelo da pomislite...«

Carmen je prekinu.

»Neka druga žena, mislite?«

Razumjela je kamo je smjeralo djevojčino pitanje. Pogledavši je, stekla je također dojam da je djevojka to upitala bez prave potrebe, samo zato što jc to bilo dijelom prakse u njezinu poslu. Bilo je kao da je već znala odgovor.

Ipak je počela objašnjavati kakvo je bilo pravo stanje između nje i njezina muža. U svjetlu onoga što je mislila malo prije nego što je njih dvoje došlo da službeno otpredaju priču.

»Ne, vjerujte mi. Bili smo zaljubljeni i on je obožavao svoga sina. Ja sam žena i znam kad muškarca zanesu druge misli. Želja je prva stvar koja ode. Mitch je imao na pameti samo mene, danju a naročito noću. A ja samo njega. Mislim da sam bila jasna.«

Imala je pred sobom također ženu. Carmen je znala da će razumjeti o čemu govori. Detektivka je uistinu bila naizgled zadovoljna njezinim riječima i promijenila je temu razgovora.

»Možete li mi potvrditi da je vaš muž imao tetovažu na desnom ramenu?«

»Da. Bila je to gusarska zastava. Znate, ona s lubanjom i prekriženim kostima. Bio je ispod nje i potpis, ali u ovom času ne sjećam se koji.«

»The only flag, možda?«

»Upravo taj. Bio je simbol onih njegovih hvalisavih prijatelja, fanatika za motorima. Prije smo stanovali na Coney Islandu i Mitch...«

»Da, gospođo, poznata nam je družina Skullbusters.«

Djevojka ju je prekinula, ljubaznim ali čvrstim glasom. Carmen je zapamtila da je prijavu podnijela u Sedamdesetoj postaji. Upitala se što se dogodilo da je pokrenulo policiju iz jedne postaje na Manhattanu.

Detektivka je nastavila profesionalnim tonom koji je bio prodoran i istodobno je ohrabrivao.

»Znate li je li vaš muž imao lomova?«

»Da. Pao je s motora. Nadlaktica i potkoljenična kost, čini mi se da sam upamtila. U toj smo se prigodi upoznali. Oporavljao se u bolnici gdje sam radila. Kad su ga otpustili prisilio me je da mu napišem svoj telefonski broj na gipsu. Često smo se čuli i kad se vratio skinuti armaturu, kako je on to nazivao, pozvao me na sastanak.«

»Posljednja stvar, gospođo. Gdje je radio vaš muž kad je nestao?«

Carmen je prizvala iz sjećanja uspomene koje su se bile sklonile
na skriveno mjesto.

»Njegovo je poduzeće preuređivalo jednu zgradu na Manhattans u blizini Treće avenije, čini mi se.«

Djevojka ostade u muku na trenutak. Kao onaj tko s teškoćom traži prave riječi da ih kaže. Carmen pomisli da postoje razgovori koji sliče na aritmetičke operacije. Koliko god se mijenjao poredak riječi rezultat ostaje nepromijenjen. Ono što je Vivien malo prije rekla zapravo je potvrdilo tu njezinu brzu misao.

»Gospodo Sparrow, bojim se da ću vam priopćiti ružnu vijest. Našli smo tijelo sakriveno u pukotini jedne zgrade, upravo u Dvadeset i trećoj ulici na uglu s Trećom avenijom. Imamo razloga vjerovati, u svjetlu onoga što sam vam netom rekla, da je riječ o vašem mužu.«

Carmen osjeti da nešto dolazi i istodobno odlazi, kao dugačak i podmukao val koji samo zaljulja čamac da bi se pošao istutnjiti na otvorenom moru. Unatoč maloprijašnjoj nakani, poslije toliko nagađanja suze pouzdanosti počele su teći niz njezino lice. Prignula je glavu i sakrila lice u rukama. Kad se pribrala i zaustavila pogled u Vivieninim očima, Carmen je nekako osjetila da su to bile posljednje.

»Oprostite.«

Ustala je i otišla u kuhinju. Kad se vratila imala je u ruci kutiju papirnatih ubrusa. Dok je sjedala postavi pitanje koje joj je smjesta palo na pamet.

»Znate li tko je...«

Detektivka odmahnu glavom.
»Ne, gospođo. Ovdje smo zbog toga, pokušavamo razumjeti neke stvari. Nakon toliko vremena i sama identifikacija je jako teška. Definitivan dokaz bit će DNA.«
»Imam njegov repić.«
»Molim?«
Carmen ustade s fotelje.
»Dajte mi jednu sekundu, molim vas.«
Carmen prijeđe sobu i iziđe iz vidokruga svojih dvoje gostiju. Nakon nekoliko koraka nade se pred vratima pod stubištem. Znala je gdje je sačuvala ono što traži. Pamtila je sve što se ticalo njezina jedinog muža.
Njezina jedinog čovjeka.
I doista, kad je otvorila vrata, Škrinja je bila ondje, puna stvari male cijene, ali velike vrijednosti. Stisnula je bravu i podignula poklopac. Ono što je tražila nalazilo se iznad svega, omotano tankom tkaninom. Izvadila je smotak, skinula zaštitu i načas pogledala, dok su joj se usta ispunila gorkim okusom nježnosti što ju je taj čudni spomenak izazvao. Uzela je i jednu staru fotografiju, manje-više iz doba kad je Mitch nestao.
Zatim se vratila u drugu sobu i pokazala gostima na kauču ono što je donijela. Bio je to okvir od tamna drveta u kojemu je, raširena na zelenoj tkanini i zaštićena staklom, bila pletenica svijetle kose.
Carmen se nasmiješila nad uspomenom.
Tumačila je jasnim riječima dok je sama jasnoća oživljavala događaj.
»Kad je Mitch počeo raditi, odrezao je kosu koju je nosio u obliku konjskog repa. Prije nego što će to učiniti, ja sam mu je splela u pletenicu. Za uspomenu dali smo je uokviriti. Možete uzeti ovo. Iz kose se može dobiti DNA.«
Zatim je djevojci pružila fotografiju.
»Ovo je slika moga muža. Jedna od posljednjih.«
Carmen vidje da se na djevojčinu licu pojavio malen znak sviđanja. Primijetila je da je cijelo vrijeme drugi gost šutio i pozorno je gledao tamnim očima koje su kanda mogle pretraživati ljude. Rekla je sama sebi da ona vjerojatno drži uzde u njihovoj vezi i u odnosima sa svijetom.
Vivien uze okvir i položi ga oštrimice na kauč uz bedro.
»Još dvije-tri stvari, ako dopuštate.«
Djevojka izvadi neki predmet iz unutarnjeg džepa bluze. Pruži joj ga i Carmen vidje da je riječ o lisnici.
»Je li ovaj predmet pripadao vam mužu?«
Uzela ju je u ruku i pomno pregledala.
»Ne, ne bih rekla. Ne bi to bilo po njegovu izboru. Imao je samo stvari s markom Harley.«
»Jeste li ikada vidjeli ovu osobu?«
Carmen je pred očima imala fotografiju na kojoj su crnomanjast mladić i krupna crna mačka pozirali fotografu.

»Ne, nikada.«
Dok se detektivka spremala vratiti predmete u džep, Carmen je stekla dojam da ju je njezina izjava razočarala ali ju nije iznenadila.
»Koliko vi znate, vašem se mužu nije dogodilo ništa čudno, ništa neobično tijekom radne karijere ? Nešto o čemu vam je govorio, makar tomu nije davao preveliku važnost?«
Dade joj vremena da razmisli. Zatim pomisli kako joj treba nešto istaknuti.

»Gospodo, zbog razumljivih razloga ne mogu vam ništa više reći, ali znajte da je krajnje važno.«
Činilo se da je prizvuk u njezinu glasu tužan i uspijevao je prenijeti osjećaj strepnje koji je djevojku sigurno prožimao. Carmen je malo razmislila i zatim bila prisiljena načiniti rukama kretnju mirenja sa sudbinom.
»Ne. Usprkos Mitchevoj prilično živahnoj prošlosti vodili smo miran život. Povremeno se još viđao sa starim prijateljima, mislim na družinu Skullbusters, ali osim poneke večeri s pokojim pivom previše u trbuhu bio je čovjek koji radi i poštuje pravila. Kod kuće je malo govorio o svom poslu. Cijelo se vrijeme igrao s Nickom.«
Detektivka se spremala odgovoriti kad ih je prekinuo zvuk ključa u bravi i škripanje ulaznih vrata. Na mjesto razgovora došao je zvuk potpetica po podu koji je svima bio rječitiji od riječi. Carmen vidje svoju kćer kako izranja iz hodnika i pojavljuje se u dnevnom boravku.
Imala je kratku kosu ukrašenu gelom, oči napadno našminkane, ljubičasti ruž i crne polurukavice na rukama. Traperice su izgledale dva-tri broja veće nego što treba a kratka majica ostavljala je otkriven pupak ukrašen pirsingom.
Nije izgledala iznenađeno kad je zatekla majku s dvoje nepoznatih ljudi. Pogledala ih je važno, prvo njih potom nju.
»Nisi morala zvati drotove. Pa znaš da se vraćam.«
»Oni nisu...«
Djevojka je prekide dok je odvajala pogled da bi spremila ključ u torbicu. Više je izgledala da joj je dosadno nego da je pod nekim dojmom.
»Njima na licu piše da su dvoje policajaca. Misliš da sam jučer rođena?«
Ponovno se zagleda u majku.
»U svakom slučaju zločesta cura se vratila i tvoja dva psa tragača mogu se vratiti odakle su došli. I reci im da bez naloga za premetačinu u ovoj kući ne smiju ni stolnjak podignuti.«
Carmen vidje kako se spušta neka sjena da pomrači Vivienine oči. Kao da je već znala, kao da je drugdje i unaprijed proživjela takvu situaciju.
Začu kako se detektivka obraća Allison glasom koji se prisiljava na strpljivost.
»Nismo ovdje zbog tebe. Donijeli smo jednu vijest tvojoj majci.«
Ali Allison im je već bila okrenula leda, kao da je razgovor ne zanima. Nestala je iza ugla ostavljajući samo sarkastičan zvuk svoga glasa.
»A kome se jebe zato što ga ne želimo uplesti u taj lijepi razgovor?«
Izrekla je tu rečenicu dok se penjala uza stube da dođe do svoje sobe. Odozgor je na njihovu nelagodu i tišinu stigao zvuk zalupljenih vrata.
Carmen nije znala što bi rekla. Prva je progovorila Vivien. Prizor kojemu je upravo nazočila ovlastio ju je da zatraži malo povjerenja. I obratila joj se prisnije.
»Carmen, mogu li poći da tvojoj kćeri kažem nekoliko riječi?«
Ostala je načas zatečena tim pitanjem.
»Da, da, svakako.«
Detektivka je smatrala da je potrebno dodatno objašnjenje.
»Bojim se da će to biti, takoreći, pomalo grube riječi.«
»Razumijem. Ali ne bih rekla da će joj škoditi.«
Vivien ustade. Carmen joj pokaza malen smiješak, lagan i urotnički.
»Prva soba desno, na vrhu stubišta.«

Vivien nestade iza ugla, na tragu razgovora koji je smatrala opravdanim obaviti s tom osobom i u tom trenutku. Onaj koji se predstavio kao Russell poprimi prigodni ironičan izraz. Do tada je šutio, ali kad je čula njegov glas, bio je točno kakav je Carmen očekivala.

»Vivien je odlučna djevojka.«

»To vidim.«

»I veoma je točna, kada Koće.«

Carmen potvrdi to mišljenje zadovoljnim glasom.

»U to sam sigurna.«

Ostali su u muku dok se Vivien nije vratila, malo poslije. Mirna izgleda prešla je sobu i opet sjela na kauč.

»Gotovo je. Obrazi će joj biti malo rumeni sljedećih sati ali valjda je shvatila kako stoje stvari.«

Izvadila je novčanik, izvukla posjetnicu i položila je na enigmatsku reviju na stoliću. Carmen je vidjela kako uzima olovku koja je bila kraj revije i piše nešto na poleđini. Zatim se nagnula prema njoj i pružila joj karticu.

»Ovo je moj broj. Otraga je i broj mobitela. Ako ti padne na pamet nešto u vezi s tvojim mužem ili budeš imala problema sa kćeri, samo me nazovi.«

Vivien uze okvir i ustade, Russell učini to isto, što je bio znak da je njihov posjet završen. Carmen ih otprati do vrata. Dok su izlazili, ona položi ruku na djevojčin lakat.

»Vivien.«

»Da?«

»Hvala. To sam morala sama napraviti prije mnogo vremena, ali svejedno hvala.«

Detektivka se nasmiješi. Oči su joj načas zasjale dok je slijegala ramenima da umanji stvar.

»A za što? Do viđenja, Carmen.«

Pričekala je dok nisu sišli na dno stubišta i zatim je zatvorila vrata. Vratila se u dnevni boravak, razmišljajući opet o cijeloj priči.

Mitch, dovraga, dok je trajalo nadam se da sam ti bila uspjela pokazati koliko sam te voljela...

Znala je da će težak dio stići uvečer, kad ugasi svjetlo i ostane sama sa svim svojim utvarama. Zasad odluči upaliti televizor i zovnuti svijet da joj pravi društvo.

Sjela je u naslonjač i usmjerila daljinski upravljač prema aparatu. Kad se ekran osvijetlio pojavilo se izvješće o subotnjoj eksploziji u

Desetoj ulici, na Manhattanu. Videći te slike razaranja, kroz misli joj prođe jedna uspomena. Naglo je skočila, potrčala do vrata i otvorila ih. Russell i Vivien još su bili vani, na suprotnom pločniku, kao da su se zaustavili da komentiraju ishod susreta.

»Vivien.«

Detektivka i njezin partner okrenuše glavu u njezinu pravcu. Kad je vidješe na vrhu malenog stubišta, pod ulaznom nadstrešnicom, vratiše se k njoj.

»Što je, Carmen?«

»Nešto mi je palo na pamet. Prošlo je toliko vremena a moje pamćenje...«

Vivien se naoko uzbudila. Prekinula ju je s tragom nestrpljivosti u glasu.

»Kaži mi.«

Carmen je bila zbunjena. Prvi put u životu imala je riječ u policijskoj istrazi i bojala se da ne ostavi loš dojam ili da ne učini nešto što bi glupo izgledalo.

»Evo, ne znam je li to možda važno ali sam se sjetila kako je prije mnogo vremena poduzeće za koje je Mitch radio, Newborn Brothers, preuređivalo kuću u North Shoreu, na Long Islandu. Kuću nekoga bivšeg vojnika, čini mi se. Bio je bojnik ili pukovnik, tako nešto.«

Vivien je potaknu.

»I onda?«

Carmen napravi još jednu kratku stanku oklijevajući i potom istrese ono što je imala reći.
»Oko godinu dana poslije završetka radova kuća je eksplodirala.«

U neodređenom svjetlu sutona Carmen vidje kao usred dana da je lice njezine sugovornice problijedjelo.

POGLAVLJE23.

Kroz prozor automobila Russell i Vivien su vidjeli kako Carmen Montesa polagano zatvara kućni ulaz, sama i napuštena figura koja je uzalud pokušavala zadržati ispred vrata nešto što će sigurno opet ući kroz prozor. Po noći i s oštrim zubima. Sekundu poslije toga Vivien je već imala u ruci automobilski telefon i hitro utipkala kapetanov broj. Znala je da će ga zateći u uredu, gdje čeka. Sjedeći kraj nje Russell je nabrojio tri signala prije nego što je stigao odgovor.

»Bellew.«

Vivien nije gubila vrijeme s uvodnim riječima.

»Alan, stvari se razvijaju.«

Pitanje nakon toga zabilo se kao klin u Vivienino iznenađenje.

»Je li Wade tu s tobom?«

Vivien se instinktivno okrenu da pogleda Russella.

»Da.«

»Možeš li uključiti razglas?«

»Sigurno.«

»Vrlo dobro. Ovo što ću reći morate oboje čuti.«

Vivien ostade zatečena. Taj joj se postupak učinio veoma neobičnim. Uostalom, *cijela* ta stvar je bila neobična. Upravo suluda. Zatim sama sebi reče, sjetivši se njegova obećanja, da je možda prihvatio uključiti Russella u njihova razmišljanja. Ili je možda imao nešto što se njega pobliže tiče. Vivien stisnu jedno dugme i zvučna veza se promijeni ispunivši cijelu unutrašnjost automobila.

»Izvoli.«

Kapetanov glas iziđe iz zvučnika snažno i jasno.

»Govori mi o svojim novostima, prije svega.«

Vivien poče izvješćivati kapetana o sljedećim koracima.

»Gotovo sam sigurna da je tip iz zida Mitch Sparrow o kojem sam ti govorila. Za sigurnu identifikaciju imam u ruci elemente za ispitivanje DNA. Trebat će se to obaviti brzo.«

»Daj mi što imaš i smatraj da je već obavljeno. Drugo?«

Russell je bio očaran jasnim i telegrafskim načinom komuniciranja između dvoje policajaca. Govorili su istim jezikom i naučili su ga na vlastitoj koži.

Vivien nastavi, uzbuđena.

»Prije mnogo godina Sparrow je radio za malo građevinsko poduzeće koje se zvalo Newborn Brothers. To mi je maločas rekla žena. Obnavljali su jednu kuću u North Shoreu, na Long Islandu. I čuj ovo: čini se da je ta kuća pripadala bivšem vojniku i godinu dana nakon radova ona je eksplodirala. A prema otkrićima stručnjaka izgleda da se nije radilo o nesreći nego o zločinu. Sto na to kažeš?«

»Kažem da je to izvrstan trag koji valja slijediti.«

Vivien nastavi, sigurna da njezin nadređeni na drugom kraju piše bilješke.

»Trebalo bi se vratiti do tvrtke Newborn Brothers i poduzeća koje je izgradilo kuću u Lower East Sideu te provjeriti popise osoblja, ako još postoje. Vidjeti imaju li te dvije građevine među radnicima iste osobe. I saznati imena odgovornih ljudi u društvima.«
»Bacam odmah ljude na posao.«
Kapetan promijeni ton. Ono što je imala reći Vivien već je bilo arhivirano i na putu izvedbe. Sada je on došao na red da iznese na stol novosti.
»Ni ja u međuvremenu nisam mirovao. Morao sam govoriti s
Willardom, šefom policije. Učinio sam to privatno. Jako privatno, ako me razumiješ.«
»Savršeno.«
»Pokazao sam mu pismo i objasnio mu u glavnim crtama o čemu se radi. Skočio je sa stolca. Ali, kako se moglo predvidjeti, ogradio se i zbog toga uzeo malo vremena. Rekao je da mu kao trag izgleda lagano i neutemeljeno, iako nismo u položaju da smijemo išta zanemariti. Namjerava dati pismo da ga istraže kriminolog i psiholog, ali služeći se nekim tko je izvan uobičajenih krugova policije i FBI-a. Osobom koja je bez pamćenja i bez jezika, da se razumijemo. Procjenjuje niz imena. Složili smo se da zasada nastavimo oprezno, držeći stvar između sebe, kao u nekom sporazumu. Situacija je veoma delikatna i nestabilna, za sve. Poginulo je dosta ljudi. Drugi su možda u životnoj opasnosti. Sto se tiče nas, može pasti čitav niz glava, ili se pak na te iste glave može staviti kruna. A među njima su i naše, Vivien.«
Russell je stekao dojam da je djevojka to očekivala, upravo te riječi. Ničim ih nije popratila, ni glasom ni licem.
»Primljeno.«
»Wade, čujete me?«
Russell instinktivno primaknu glavu u područje gdje je pretpostavljao da je smješten mikrofon.
»Da, kapetane.«
»Nisam govorio sa šefom o našem dogovoru. Ako išta iziđe prije nego što se završi ova priča, vaš će život postati mnogo gori od najgorih vaših mora. Jesam li jasan?«
»U redu, kapetane.«
To je značilo da su njihovi životi otada unaprijed isprepleteni bez mogućnosti bijega, kakav god bio ishod. Bilo da glava stigne dotle da osjeti rub oštrice ili težinu krune. Vivien se obrati svojem pretpostavljenom, mirnim i odvojenim glasom. Russell se divio njezinu samosvladavanju, stvari koja je bila tako daleko od njegova posjeda.
»Dobro. To smo utvrdili. Druge novosti?«
Kapetanov ton opet postade profesionalni ton policajca koji ispituje elemente istrage. Emotivna stanka je prošla. Vraćali su se na posao.
»Od dobroga ima to da u slučaju potrebe imamo na raspolaga-
nju svu policiju New Yorka. I ovlaštenje da izvučemo iz kreveta koga hoćemo u svako doba noći, počevši od šfa.«
Čuo se šum listanja papira.
»Imam pred sobom rezultate prvih analiza. Stručnjaci misle da su stigli do vrste eksploziva. Radi se o jednostavnoj stvari koja je istodobno veoma oštroumno smišljena. Niz uzastopnih radio impulsa različitih frekvencija koje se emitiraju u točnom redoslijedu. U gradu koji je ispresijecan radio valovima to osigurava mine da ne eksplodiraju zbog slučajna signala.«
Russell je bio u sumnji koja ga je progonila otkad se rodila ta suluda priča. Ponovno se umiješao u razgovor.
»Srušena zgrada izgrađena je prije prilično puno godina. Kako to da su bombe nakon svega toga vremena još ispravne?«

To je pitanje morao sebi postaviti i kapetan, jer je uzdahnuo prije odgovora. Usprkos iskustvu, obnovila se mala nevjerica pred genijem ludila.

»Tu nema baterija. Kurvin sin je spojio eksploziv sa strujom u zgradi. Može biti da je tijekom godina poneki spoj oslabio i više ne funkcionira, ali tko zna na koliko je mjesta taj luđak ostavio svoja govna.«

Začuo se neobičan zvuk i Russell se na trenutak pobojao da se veza prekinula. Zatim se opet glas kapetana Bellewa prosuo po kolima.

»Obavljate izvrstan posao, dečki. Bilo mi je stalo da vam to kažem. Izvrstan posao.«

Vivien uze u ruku aparat i prekide ga u riječi. Što su trebali međusobno reći bilo je već rečeno.

»Onda očekujem da se javiš. Zovi me čim dobiješ te informacije.«

»Najbrže što budem mogao.«

Vivien zatvori vezu i nekoliko trenutaka samo se potmula buka prometa natjecala s njihovim mislima u tišini automobila. Russell je promatrao ulicu a svjetiljke su obasjavale večer. U tom nezapamćenom danu vrijeme ih je prestiglo i gotovo ih iznenada ulovilo u tami.

Prvi je progovorio Russell. I učinio je to riječima koje su uzvraćale povjerenje što mu ga je ukazao Beilew dopustivši mu da kao svjedok sudjeluje u istrazi.

»Hoćeš li original?«

Zanesena u svojim mislima, Vivien nije odmah prodrla do smisla toga prijedloga.

»Koji original?«

»Imala si pravo kad si me optužila da sam se prijavio s fotokopijom lista koji sam uzeo od Ziggyja. Pravi list sam stavio u omotnicu i poslao ga na svoju kućnu adresu. To je sistem kojemu me je on naučio. Vjerujem da se nalazi u mojem poštanskom pretincu, u ovom trenutku.«

»Gdje stanuješ?«

Russell je bio zadovoljan što s Vivienine strane nisu stigli drugi komentari.

»Dvadeset i deveta ulica, između Avenija Park i Madison.«

Ne dodavši ništa drugo, Vivien prijeđe u tišini Queens Boulevard i potom Queensboro Bridge. Izbili su na Manhattan u visini Šezdesete ulice i skrenuli na lijevo u Aveniju Park. Spustili su se zatim prema jugu, prepušteni na milost hirovima prometa.

»Stigli smo.«

Vivienin glas stiže mu do ušiju kao neko podsjećanje i Russell shvati da se, pošto je naslonio glavu na sjedalo, uspavao. Auto je sad bio parkiran u Dvadeset i devetoj na uglu s Avenijom Park. Trebao je prijeći preko ulice i za nekoliko koraka stigao bi do svoje kuće.

Vivien ga pogleda dok je trljao oči.

»Jesi li umoran?«

»Bojim se da jesam.«

»Imat ćeš vremena za spavanje kad završi priča.«

Ne rekavši da su njegove nade posvema drukčije, Russell iskoristi zeleni semafor i prijeđe na drugu stranu pločnika. Kad je stigao do ulaza svoje zgrade, gurnuo je ostakljena vrata i našao se u predvorju. Poput svih zgrada stanovita prestiža u New Yorku, i njegova je imala danonoćnu vratarsku službu. Približio se vrataru iza pulta. Iznenadio se što je u to doba ondje zatekao i Zefa, upravitelja zgrade. Bila je to draga osoba, čovjek albanskog podrijetla koji je zasukao rukave i naporno radio dok nije dospio na sadašnji položaj. S njim je Russell oduvijek imao veoma srdačne odnose. Bio je uvjeren da je Zef, mimo

toga što je promatrač njegovih upitnih pothvata, bio također njegov jedini navijač.
»Dobra večer, gospodine Wade.«

Russell je osim sklonosti prema razuzdanu životu donekle naginjao i prema rastresenosti. Zbog toga je razloga uvijek ostavljao ključeve u vratarnici, pošto je prije izgubio nekoliko svežnjeva. Dežurni vratar, kad bi ga vidio kako dolazi, redovito mu ih je pružao bez pitanja. Odsutnost te uobičajene geste najavila je da nešto nije u redu. S bubom u uhu Russell se obratio svojem prijatelju.
»Zdravo, Zef. Jesi li ovaj put ti izgubio ključeve?«

»Bojim se da imamo problem, gospodine Wade.«

Riječi toga čovjeka i još više njegov izraz dozvali su mnoge druge bube u Russellovo uho. Imajući u glavi ideju koja se nije mogla smatrati nagađanjem nego sigurnošću, ipak je postavio pitanje.
»Kakav problem?«

Na čovjekovu licu bila je očevidna neugodnost. Unatoč tomu korektno ga je pogledao u oči.

»Danas su došli predstavnik tvrtke Philmore Inc. i odvjetnik s pismom nadležnog administratora koje je bilo naslovljeno na mene. I s drugim pismom za vas.«
»I što piše?«

»Ono naslovljeno na vas nisam otvorio, naravno. Moći ćete ga preuzeti s ostalom poštom.«
»A drugo?«

»Pismo koje je administrator uputio na mene kaže da apartman u vlasništvu te tvrtke u ovoj zgradi nije više vama na raspolaganju. Sto odmah stupa na snagu. Stoga vam ne mogu dati ključeve.«
»Ali moje stvari?«

Zef se zguri u ramenima što je značilo: nemojte pucati u mene, ja sam samo pijanist. Russellu dođe da se nasmije. Izgledalo mu je kao prizor iz hollywoodske komedije, ali događalo se u stvarnosti.

»Osoba u pitanju popela se u apartman i spremila sve vaše osobne stvari u dva kovčega. Ondje su, u spremištu.«

Očito mu se nije svidjelo to što se događalo ali Russell, u svjetlu njihovih odnosa, nije imao razloga posumnjati da Zef nije iskren. U međuvremenu je vratar pošao donijeti poštu i položio ju je na mramornu plohu pulta. Russell je prepoznao žutu omotnicu sa svojim rukopisom i oznaku Philmore Inc. na onoj koja nije imala poštanskih maraka. Tu je uzeo i otvorio. Kad je rasklopio list smjesta je prepoznao rukopis svoga oca.

Russell,

svako uže, koliko god bilo otporno, ako se nevjerojatno nateže, mora puknuti. Moje se odavno prekinulo. Samo je plemenita duša tvoje majke pohvatala niti i držala ih skupa, priskrbljujući ti bez moga znanja novac i apartman u kojem si do danas živio. Nakon tvoga posljednjeg junaštva, bojim se da su i nju izdale snage. Našla se pred izborom: održati odnose s čovjekom za kojeg se udala prije nekoliko desetaka godina i koji joj je tijekom vremena dao tisuću dokaza svoje ljubavi ili s nepopravljivim sinom koji u svojim najboljim danima nije činio ništa drugo nego ovoj obitelji stvarao prave neugodnosti.
Izbor, koliko god bolan, došao je prirodno.

Da se poslužim jezikom koji možeš razumjeti, od ovog trenutka jebi se o svom trošku, sinko.

Jenson Wade

P. S. Kad bi imao dovoljno dobra ukusa i promijenio prezime koje nosiš, taj bi nam potez bio jako ugodan.

Russell se smjesta prilagodio leksiku da potvrdi izneseno mišljenje.

»I tako, ono govno od moga oca potjeralo me je iz kuće.«

Zef poprimi prigodan izraz koji je obuhvaćao i zbunjen polu- smiješak.
»Eto, ja bih se poslužio drugačijim riječima ali smisao je taj.«

Russell ostade na trenutak zamišljen. Unatoč svemu, nije bio raspoložen psovati očevu odluku. Dapače, bio je iznenađen što je stigla nakon vremena koje ni sam sebi ne bi dopustio.

»U redu, Zef, ne smeta.«

Pokupio je omotnice s pulta i gurnuo ih u unutarnji džep kaputa.

»Mogu li ovdje ostaviti kovčege, zasada?«

»Koliko hoćete, gospodine Wade.«

»Izvrsno. Doći ču po njih i povremeno ču se navraćati da vidim ima li pošte.«

»Vi znate da mi je uvijek jako drago da vas vidim.«

»Onda u redu. Do viđenja, prijatelju moj.«

Russell se okrenu i pode prema izlazu. Zefov ga glas zadrža.

»Još samo nešto, gospodine Wade.«

Russell se opet okrenu i vidje ga kako napušta mjesto i prelazi atrij. Dostigao ga je i stao između njega i vratara koji mu je bio iza leđa. Progovorio je ispod glasa, povjerljivim tonom.

»Zamišljam da je u ovom času vaša situacija, kako da kažem, pomalo ovisna o okolnostima.«

Russellu su oduvijek bila zabavna svojstva govora te čudnovate ličnosti. I ovaj put se to potvrdilo.

»No, pojam nipošto nije adekvatan ali prenosi osnovnu ideju.«

»Dobro, gospodine Wade, ako smijem sebi dopustiti...«

Zef pruži ruku prema njemu kao da ga želi bolje pozdraviti, ali kad ju je stisnuo Russell je na dlanu osjetio dodir novčanica.

»Zef, pazi da ne...«

Čovjek ga prekide. Načini kretnju razumijevanja i sudioništva.

»To je samo petsto dolara, gospodine Wade. Poslužit će vam dok se ne snađete. Vratit ćete mi ih kad budete na svom mjestu.«

Russell povuče ruku i spremi novce u džep. Prihvatio ih je zbog onoga što su značili. Za njega i za osobu koja mu ih je ponudila od srca i uz krajnju diskreciju. U važnom trenutku njegova života, jedina opipljiva pomoć stigla mu je od stranca.

Položio je ruku na Zefovo rame.

»Ti si krasan čovjek, prijatelju moj. Obećavam ti da ćeš ih dobiti natrag. S kamatama.«

»U to sam siguran, gospodine Wade.«

Russell pogleda Zefa u oči i u njima otkri iskrenost i povjerenje što ih sam ni izdaleka nije posjedovao. Okrenuo je leđa tom čovjeku i njihovu ganuću i izišao na ulicu. Zaustavio se načas da razmisli o onome što se netom desilo. Zavukao je ruku u džep da se osvjedoči kako je sve istina, kako još postoje takve osobe.

U istom trenutku krajičkom oka spazi gibanje iza leda i jedna odlučna ruka stiže iz polumraka da ga zgrabi za mišicu. Okrenu glavu nadesno i zateče kraj sebe crnca, visoka i krupna, u crnom odijelu. Velika tamna kola upališe farove i odlijepiše se od pločnika s druge strane ulice da bi prišla i zaustavila se ispred njih. Stražnja se vrata otvoriše kao da je ta kretnja bila sinkronizirana sa zaustavljanjem vozila. Russell instinktivno pogleda oko sebe pokušavajući razumjeti što se zbiva. Njegov je anđeo čuvar to shvatio kao potragu za alternativama i smatrao da je potrebno naglasiti realnost situacije.

»Ulazi u auto. Bez okolišanja. Bolje ti je tako, vjeruj mi.«

Russell vidje kroz otvoren prozor snažne noge čovjeka koji je sjedio na stražnjem sjedalu. S uzdahom uđe u auto i sjede, dok je ljudeskara što ga je onako ljubazno pozvao da uđe zauzimao mjesto na prednjem sjedalu.

Russell pozdravi čovjeka kraj kojega se našao tonom Egipćanina koji pozdravlja još jednu pošast.

»Zdravo, LaMarr.«

Uobičajen posprdan pozdrav preletje preko usana debeljka koji ga je dočekao unutra. Elegantno odijelo nije nimalo popravljalo njegovu nezgrapnu figuru niti su tamne naočale pružale ikakvu zaštitu vulgarnom tipu njegovih crta.
»Zdravo, fotografe. Vidim da si malo izvan forme. Neke brige?«
Dok je auto prolazio, Russell se okrenu da pogleda kroz stražnji prozor. Ako je Vivien vidjela prizor, nije imala vremena da se umiješa. Možda je krenula da ih prati. Ipak nije vidio da su se ikakva kola odlijepila od pločnika, na drugoj strani Avenije Park.
Opet se okrenuo prema LaMarru.
»Problem je u tome što ti i dalje rabiš pogrešan deodorant. Tko god sjedne kraj tebe, smjesta će mu se zamagliti pred očima.«
»Izvrsna izreka. Zaslužuje pljesak.«
LaMarr se nije prestajao smiješiti. Dao je znak čovjeku koji je sjedio sprijeda i taj se nagnuo i opalio pljusku Russellu po licu. Udarac mesa po mesu bio je na trenutak jedini zvuk u unutrašnjosti automobila.
Russell osjeti tisuću sitnih užarenih iglica kako mu bodu obraz i vidje žućkastu mrlju što je došla da mu zapleše ispred lijevog oka. LaMarr mu položi nehajnu ruku na rame.
»Kao što vidiš, moji momci na prilično čudan način cijene duhovitost. Imaš li još koju sličnu izreku?«
Russell se opusti na sjedalu, pomiren sa sudbinom. U međuvremenu kola su skrenula na Aveniju Madison i sad su išla prema Uptownu. Za upravljačem je bio tip obrijane glave i Russell procijeni da je istog tjelesnog ustrojstva kao onaj kojemu je netom bio predmetom upitne ljubaznosti.
»Što želiš, LaMarr?«
»Rekao sam ti. Novce. Obično ne sudjelujem u naplatama, ali s tobom želim napraviti iznimku. Ne događa se svaki dan da imaš posla sa slavnim ličnostima kao što si ti. Osim toga ideš mi na živce na nevjerojatan način.«
LaMarr pokaza pokretom glave na čovjeka koji ga je malo prije pljusnuo.
»Bit će mi užitak sjediti u prvom redu i gledati te kako raspravljaš sa Jimbom.«
»Uzalud je. U ovom času nemam tvojih pedeset tisuća dolara.«
LaMarr odmahnu krupnom glavom. Dvostruka brada lagano se zaljulja, sjajna od znoja u odrazu što je dolazio izvana.
»Pogrešan odgovor. Matematika ti sigurno nije jača strana. Kao ni poker, uostalom. Riječ je o šezdeset tisuća, sjećaš se?«
Russell se spremao odgovoriti, ali se suzdržao. Radije je htio izbjeći još jedan susret s dlanom Jimbove ruke. Onaj što ga je netom doživio nije za sobom ostavio nikakvu nostalgiju.
»Kamo idemo?«
»Vidjet ćeš. Na mirno mjesto, gdje ćemo malo brbljati kao gospoda.«
U autu zavlada tišina. LaMarr nije izgledao kao da namjerava pružiti daljnja objašnjenja a ni Russellu nisu bila previše potrebna. Znao je predobro što će se desiti kad stignu na odredište, gdje god bilo to mjesto.
Malo-pomalo, probijajući se kroz rijeku raznobojnih svjetala i vozila, auomobil je stigao u područje Harlema koje je Russell dobro poznavao. Bilo je tu nekoliko lokala koje je posjećivao kad je želio čuti najbolji džez i još dva-tri lokala, mnogo manje oglašavana, koje je posjećivao kad je bio pri lovi i zaželio se bacati kocke.

Automobil se zaustavio u slabo osvijetljenoj ulici, ispred zatvorene željezne rolete. Jimbo iziđe, otključa lokot i podiže ručku uvis. Ispred automobilskih farova metalni zid prepusti mjesto ogoljenu prostoru, velikom skladištu u obliku slova L s nizom betonskih stupova po sredini.

S laganim šumom automobil prođe kroz ulaz i željezna se roleta zatvori iza njihovih leđa. Vozilo skrene lijevo, zaobiđe ugao i zaustavi se ukoso. Nakon nekoliko časaka upališe se anemična svjetla što su visjela sa stropa, šireći nesigurnu svjetlost kroz naslage na prljavim zaštitnim staklima.

Jimbo stiže da otvori vrata na kolima s Russellove strane.

»Iziđi.«

Uhvati ga za mišicu željeznim stiskom i okrenu ga u autu. Russell je imao prigodu uživati u prizoru s LaMarrom koji je jedva izlazio kroz vrata. U letu je zadržao primjedbu koja bi ga stajala samo još jednog Jimbova pljeska.

Njima slijeva bio je uredski stol sa stolcem. Sprijeda drugi stolac, drveni, jedan od onih što imaju slamnato sjedište. Unatoč osjetljivosti situacije, Russellu se taj ambijent učini posvema klasičnim. LaMarr je očevidno bio nostalgičan.

Jimbo ga gurnu prema stolu i pokaza na stolnu plohu.

»Isprazni džepove. Sve. Nemoj me prisiljavati da ih umjesto tebe ja pretražujem.«

S uzdahom Russell položi na stol sve što je imao u džepovima. Lisnicu s dokumentima, pisma i petsto dolara što mu ih je netom dao Zef. I paket žvakaćih guma s okusom cimeta.

Debeljko dođe do stolca iza stola, gladeći ovratnik kaputa. Skide šešir i sjede, oslonivši debele podlaktice na stol. Pri toj kretnji bljesnuše prstenovi koje je nosio na prstima. Russell pomisli kako sliči na Jabbu Hutta iz *Rata zvijezda,* samo u drugoj boji.

»Vrlo dobro, gospodine Russell Wade. Da vidimo što tu imamo.«

Povuče Russellove stvari prema sebi. Otvori lisnicu ali je odmah baci, čim je vidio da *je* prazna. Zanemari omotnice i napokon uze novčanice i prebroji ih.

»Kakav zgoditak. Petsto dolara.«

Naslonio se na stolac kao da se želi prisjetiti nečega što je predobro znao.

»A ti mi ih duguješ šezdeset pet tisuća.«

Russell pomisli kako nije prikladno isticati da je do malo prije LaMarr zahtijevao samo šezdeset tisuća. Njegov ga je anđeo čuvar dotle dopratio da sjedne na stolac ispred stola i stao pokraj njega. Gledan odozdol bio je još krupniji i opasniji. Vozač je odmah po dolasku bio izišao iz auta i nestao kroz vrata iza njihovih leđa koja su po svoj prilici vodila u zahod.

LaMarr provuče ruku s debelim prstima kroz kratku i krutu kosu.

»Kako mislimo pristupiti isplati ostatka?«

Pravio se da duboko razmišlja.

Russell pomisli da se igra kao mačka s mišem, da s tom predstavom sam sebi pruža još jedan dokaz o svojoj moći.

»Želim biti velikodušan. S obzirom na ovo što sam netom inkasirao, dat ću ti popust od drugih petsto dolara.«

Dade znak glavom Jimbu. Šaka u trbuh stiže sa zapanjujućom brzinom i snagom koja je istjerala zrak iz Russellovih pluća i možda iz cijele atmosfere. Osjeti kako mu se kiselina diže u usta dok se nagonski naginjao naprijed da povrati. Curak pljuvačke poteče mu iz usta i izgubi se u prašini na podu.

LaMarr ga pogleda s dragošću, kao da gleda dijete koje je uredno napisalo zadaću.

»Eto, sada ostaju samo šezdeset četiri tisuće.«

»Za trenutak rekla bih da je toga dosta.«

Te riječi, izgovorene Vivieninim glasom, stigle su s neke točke iz Russellovih leda, čvrste i sigurne.

Tri se glave okrenuše istodobno u tom pravcu, samo da bi vidjeli djevojku koja izranja iz mraka i ulazi u svijetli stožac ispod svjetiljaka. Russellov se dah pojača kao po nekoj čaroliji.

Debeljko pogleda prema Jimbu, ne vjerujući.

»Tko je ta jebena kurva?«

Vivien podiže ruku i uperi čvrsto stegnut pištolj prema LaMarrovoj glavi.

»Ova kurva je naoružana i ako se sva trojica ne naslonite licem prema zidu i ne raširite noge, mogla bi vam pokazati koliko je uvriježena zbog vaših prostačkih dodvoravanja.«

Ostalo se dogodilo prije nego što je Russell imao vremena upozoriti Vivien. Čovjek koji je bio u zahodu dojurio je brzo kroz vrata iza nje i obuhvatio ju rukama preko prsiju. Vivienina je reakcija bila trenutačna i Russell je razumio zašto je u očima kapetana Bellewa bila slika poštovanja kad ju je gledao.

Umjesto da se pokušava istrgnuti, Vivien se oslonila tijelom o tijelo toga čovjeka, podignula noge i zabila pete teških čizama u vrhove napadačevih cipela. Russell je razgovijetno čuo kako pucaju kosti nožnih prstiju. Očajan krik i ruke što su okruživale Vivien opustiše se kao po čaroliji. Čovjek se sruši na zemlju, na bok, zgrčenih nogu, psujući. Vivien mu uperi pištolj u leda i dobaci izazovan pogled ostaloj dvojici.

»Vrlo dobro. Tko još želi pokušati?«

Kimnu prema Jimbu.

»Jesi li naoružan?«

»Jesam.«

»Dobro. Onda uzmi pištolj s dva prsta, spusti ga na zemlju i gurni ga prema meni. Polako. Prilično sam nervozna u ovom času.«

Dok je držala na oku Jimba, Vivien se nagnula nad čovjekom na zemlji, premetnula ga lijevom rukom i izvukla mu iz kaputa velik revolver. Uspravila se i malo potom, uz metalno struganje po podu, do nogu joj je stigao i automat drugog čovjeka. Zataknula je za pojas pištolj s bubnjem koji je netom oduzela i nagnula se da digne nov trofej sa zemlje. Zatim stade u stranu i Russell je vidje kako cijevlju pištolja pokazuje Jimbu čovjeka ispružena na zemlji.

»Savršeno. A sad se mirno pomakni i legni pokraj njega.«

Kad je bila sigurna da njih dvojicu ima pod nadzorom, približila se stolcu na kojoj je sjedio Russell. Obratila se LaMarru.

»Imaš li oružja?«

»Nemam.«

»Bolje će ti biti ako ne otkrijem da si mi rekao laž.«

»Nemam oružja.«

LaMarr je ponovio tvrdnju gledajući u cijev pištolja. Postojala je mogućnost da mu se povjeruje. Vivien se obrati Russellu.

»Možeš li ustati?«

On je osjećao da su mu noge neovisne o volji. S naporom se pridignu na noge, dok su mu želudac stezali grčevi. Približi se Vivieni i vidje kako mu u ruku predaje velik crn pištolj. Glavom mu je pokazala dvojicu ispruženu na zemlji.

»Drži na oku njih. Ako se pomaknu, pucaj.«

»Sa zadovoljstvom.«

Russell nikada u životu nije uporabio vatreno oružje ali Jimbova pljuska bila je sama za sebe dostatan poticaj da počne. Na toj udaljenosti bilo je nemoguće bilo komu promašiti cilj.
Vivien se opusti i obrati se LaMarru koji je pratio taj prizor sa stanovitom zabrinutošću, sjedeći za stolom.
»Mogu li znati tvoje ime?«

Čovjek je časak oklijevao. Isplazio je jezik između suhih usana prije nego što će odgovoriti.
»LaMarr.«

»U redu. Jebena kurva ovdje nazočna zove se Vivien Light i detektivka je iz Trinaeste postaje. Upravo je bila očevidac otmice. A to je kako dobro znaš federalni prekršaj. Prema tvojem mišljenju, koliko može vrijediti činjenica da ne pozovem FBI i ne dovedem ti ga na vrat?«
LaMarr je razumio kamo smjera djevojčin govor.

»Ne znam. Recimo šezdeset četiri tisuće dolara?«

Vivien se nagnu i istrže iz debele i znojne ruke dolare koje je još stezao.

»Recimo šezdeset četiri tisuće i petsto dolara i ugovor je sklopljen. Zauvijek, jesam li jasna?«
Uspravi se i spremi novce u džep traperica.
»Prihvaćam tvoj muk kao pristanak, Idemo, Russell. Ovdje nemamo više što raditi.«
Russell uze omotnice i lisnicu sa stola i spremi ih u džep. Uze paket žvakaćih guma, pogleda ga na trenutak i zatim ga s pretjeranom udvornosti položi pred LaMarra.

»Njih ti ostavljam. U slučaju da želiš zasladiti usta.«

Nasmiješi mu se poput serafina.

»Troši ih štedljivo. Vrijede šezdeset četiri tisuće dolara.«
U debeljkovim je očima bila srdžba i smrt. Russella nije zanimalo da dozna čija smrt. Pridružio se Vivieni i s njom krenuo natraške, rame uz rame, držeći na oku malu skupinu. Stigli su do željezne rolete i Russell vidje kako je Jimbo, kad su došli, nije bio spustio do kraja. Eto kako je Vivien mogla ući a da je ne čuju. Ovaj put se djevojka sagnula da ju podigne. Buka željeza na valjcima omogući im da izađu bez daljnjeg razvoja događaja na podu.
Malo poslije sjedili su u njezinim kolima. Russell primijeti kako joj se tresu ruke, zbog pada adrenalina. Ni on nije bio u boljem položaju. Utješi se videći kako se ni osoba pripremana za onakve stvari ne može nikada stvarno na njih priviknuti.

Russell se pokuša opustiti i doći do glasa.

»Hvala.«

Zauzvrat mu stiže oštar odgovor.

»Hvala nekoj stvari.«
Okrenu se naglo i vidje da se Vivien smiješi. Našalila se s njim. Zavukla je ruku u džep i pružila mu petsto dolara.
»Dio ovog poslužit će ti da platiš čistionicu. I nadam se zbog tvojih financija da nisam oštetila bluzu dok sam se valjala po zemlji.«

Russell prihvati taj poziv između redaka da razriješi napetost.

»Čim budem mogao, darovat ću ti cijeli butik.«

»Koji će biti dodatak uz večeru.«
Vivien skrenu auto i oni napustiše onu ulicu i ono ružno iskustvo. Russell je promatrao njezin profil dok je vozila. Bila je mlada, odlučna i lijepa. Opasna žena, ako se vidi s pogrješne strane pištoljske cijevi.

»Ima nešto što ti moram reći.«

»Što?«

Russell zaveza pojas da se prestane oglašavati upozorenje.

»Kad sam te vidio da izranjaš iza ugla...«

»Da?«

Russell sklopi oči i potonu u sjedalo.

»Odsada ću biti vjeran onom ukazanju kao ukazanju Djevice Marije.«

Kroz polumrak vjeđa stiže mu zvuk vedra Vivienina smijeha. Tada Russell osjeti kako nešto iščezava i sam se nasmiješi.

POGLAVLJE 24.

Kjuč se okrenu u ključanici, otvori bravu i ponovno nestade u

Vivieninu džepu. Djevojka ude i pritisnu prekidač. Svjetlo poplavi hodnik gurajući se sve dok nije osvijetlilo dio dnevnog boravka. Jedan korak, još jedan prekidač i svjetlo ovlada cijelim apartmanom.

»Dođi, smjesti se.«

Russell uđe, noseći po torbu u svakoj ruci. Baci pogled oko sebe.

»Zgodno je ovdje.«

Vivien ga pogleda s izgledom važnosti na licu.

»Hoćeš li da ti ponovim riječi koje mi je uputila Carmen Montesa kad sam joj iste stvari rekla za njezinu kuću?«

»Ne, istinu govorim.«

Očekivao je da će naći kuću gdje vlada kakva-takva briga i red. U njegovoj se glavi Vivienin snažan karakter nije naročito podudarao sa strpljivom i savjesnom kućanicom. Ali naprotiv, malen apartman bio je biser dobra ukusa u izboru pokućstva i rijedak primjer obraćanja pozornosti na detalje. U zraku je bilo nečega što nikad nije osjetio. Nije tu bilo mahnita kaosa njegova apartmana, ni asketskog sjaja kuće njegovih roditelja. Bilo je ljubavi od strane onoga tko stanuje u tome domu prema onomu što ima oko sebe.

Položi torbe na pod, nastavljajući očima cijeniti apartman.

»Imaš li čistačicu?«
Vivien mu odgovori ramenima, dok je otvarala hladnjak i vadila bocu mineralne vode.

»Igra riječima nameće se sama.«
»Što bi značilo?«
»Dosta je teško naći čistačicu u kući onoga tko čisti smeće u društvu. Domaćice u New Yorku koštaju kao plastični kirurzi, s tim nedostatkom da njihov rad treba mnogo prije popravljati.«

Russell se suzdrža da ne kaže kako je za ono malo vremena što je išao naokolo s bratom susretao policijske funkcionare, u Americi i u inozemstvu, koji su s dodatnim berivima mogli sebi dopustiti čitavu vojsku domaćica. Dok je nalijevala čašu vode, Vivien pokaza dvosjed smješten ispred televizora.

»Sjedni. Hoćeš li pivo?«
»Neka bude pivo.«
Približi se pultu i uze bočicu koju je Vivien otvorila i gurnula prema njemu. Kad je osjetio kako mu svježa tekućina silazi u želudac, postao je svjestan da je žedan i da će posljedice Jimbova milovanja nositi sa sobom više dana. Pode prema obećanoj udobnosti dvosjeda. Da bi stigao do njega prošao je kraj komode na kojoj je u okviru iznimna dizajna bila fotografija neke žene s djevojkom od petnaestak godina. Na prvi pogled bilo je jasno da su majka i kći, zbog zajedničkih fizičkih obilježja i ljepote koja je imala isti kalup.

»Tko su one?«
»Moja sestra i njezina kći.«
Vivien je odgovorila glasom onoga tko je u malo riječi iscrpio temu.

Russell shvati da postoji neka nimalo sretna epizoda povezana s tim dvjema osobama i da njoj nije drago o tome govoriti. Ništa dalje nije upitao nego je sjeo na kauč. Prešao je rukom po svijetloj koži koja ga je prekrivala.

»Udobno je. I lijepo.«
»Momak s kojim sam hodala bio je arhitekt. Pomogao mi je izabrati pokućstvo i namjestiti apartman.«

»I kako je on završio?«

Vivien se napola nasmiješi, ispunjena ironijom prema sebi.

»Kao dobar arhitekt, recimo da je imao drugih projekata.«

Vivien raširi ruke.

»Moj oglas glasi manje-više ovako. Mlada, zanimljiv posao, neudana, ne traži nikoga.«
Ni u tom slučaj Russell ništa nije dodao. Ipak se nije mogao suzdržati da ne osjeti malu radost kad je čuo da Vivien nema životnoga druga.
Djevojka ispi vodu i odloži čašu u sudoper.

»Mislim da ću se tuširati. Ti se raskomoti, gledaj televiziju, dovrši pivo. Poslije ću ti prepustiti kupaonicu, ako se i ti želiš oprati.«

Russell je na sebi osjećao stoljetnu prašinu. Misao o mlakoj vodi koja teče po njemu ispirajući tragove toga dana prože ga ugodnim žmarcima.
»U redu. Čekam ovdje.«

Vivien nestade u spavaćoj sobi i malo potom iziđe otamo s kupaćim ogrtačem. Uđe u kupaonicu i gotovo odmah Russell začu kako teče voda. Nije se mogao oteti napasti da ne zamišlja njezino vitko i tvrdo tijelo, golo pod tušem. Odjednom mu se učini kako pivo nije dovoljno hladno da ugasi toplinu koja se u njemu počela rađati.

Ustao je i otišao do prozora s kojega se vidjela kriška Hudsona. Večer je bila jasna, mada nije bilo zvijezda. Svjetla željna glavne uloge u gradu imala su snage da ponište i najsjajnije nebo.

Na *povratku iz Harlema, on i Vivien razmijenili su uzajamne dojmove o činjenicama u kojima su sudjelovali kao protagonisti. Kad ga je vidjela kako nestaje u unutrašnjosti automobila, Vivien je odmah shvatila da nešto nije u redu. A kad se velika limuzina pokrenula, počela ju je diskretno pratiti držeći razmak dvaju automobila ali pazeći da je nipošto ne ispušta iz vida. Kad je vidjela da limuzina skreće u ulicu bez izlaza, zaustavila je XC60 uz rub pločnika. Hitro je izišla i vidjela kako crna kola nestaju kroz ulaz u skladište. Približila se i razveselila videći da roleta nije potpuno spuštena nego je bila podignuta od zemlje koliko je bilo dostatno da ude ne odajući svoju nazočnost. Kliznula je unutra legavši na zemlju i iskoristivši tijesan prolaz. Slijedeći glasove koji su do* nje dopirali iza ugla, opremo je izvirila da shvati što mora očekivati. Vidjela je LaMarra kako sjedi iza stola i gorilu kako stoji kraj Russella. Sa svoga motrišta prema Aveniji Park, kad su njega oteli, katkada je gubila pregled zbog automobila koji su prolazili sa strane. Mislila je da je Jimbo ujedno vozač limuzine, zbog čega nije pretpostavila da postoji i treći čovjek. Srećom, usprkos iznenadnu i nepredviđenu napadu, ipak se izvukla.
Ipak su se izvukli.

Potom je Russell objasnio što se dogodilo u predvorju kad je stigao kući i dopustio Vivieni da se nasmiješi zbog njegova razbaštinjena stanja. I on se sam nasmiješio. I zatim je objasnio Zefovu ljubaznost i zajam od petsto dolara.

»I što ćeš sada ?«

»Potražit ću neki hotel.«

»Ono što sam ti vratila predstavlja cijeli tvoj kapital?«

»Bojim se daje zasada tako.«

»Ako želiš pristojno mjesto, ti će novci potrajati nekoliko dana, budemo li optimisti. A ja ne želim biti u autu s tipom koji spava u jednom od onih hotela koje si možeš priuštiti.«

Russell je u sebi progutao propitkivanje koje je bilo upravo nepodnošljivo u svojoj jasnoći. Ipak je morao iznijeti na vidjelo očevidno stanje.

»Ne mogu ništa drugo učiniti.«

Vivien je napravila neodređenu kretnju.

»U mojem apartmanu ima rasklopiv kauč u dnevnom boravku. Sljedećih ćemo dana vjerojatno malo spavati. Ako želiš pratiti ovu priču, bolje je da ostaneš sa mnom. Ne želim se naći u situaciji da moram krstariti cijelim gradom dok budem dolazila po tebe. Ako se prilagodiš, kauč je tvoj.«
Russell nije oklijevao.

»Vjerujem da ću se osjećati kao u Plazi.«

Vivien se počela smijati. Russell nije razumio razlog te veselosti. Objašnjenje je smjesta potom došlo.

»Znaš kako u postaji zovemo ćeliju gdje su te strpali kad su te uhitili?«
»Nemoj mi reći. Čekaj da pogađam. Plaza, možda?"

Vivien potvrdi glavom. Russell prihvati šalu.

»Vjerujem da mi je u ovom razdoblju postala specijalnost gomilati dugove kod tebe. Inače mi je ta stvar općenito uvijek dobro uspijevala.«

Russellu je utješno bilo sjećanje na taj razgovor.

U kolima se bio stvorio malen, drugarski oblik sudioništva. Reakcija duha, skromno i trenutačno utočište pred mislima da su u potjeri za ubojicom koji je već usmrtio stotinu osoba i koji se sprema da to opet učini.

Napustio je prozor i pošao otvoriti jednu od dvije torbe koje je donio sa sobom. Unutra je bio njegov laptop i fotoaparati, jedine stvari koje je Russell smatrao svetima i neotuđivima. Prije nego što su stigli u Vivienin dom, prošli su kraj postaje da kapetanu predaju okvir s kosom Mitcha Sparrowa i zatim se svratili u Dvadeset i devetu ulicu gdje je Russell napunio torbe kopajući po stvarima što ih je ostavio u spremištu kuće koja nije više bila njegova.

Uzeo je prijenosno računalo, stavio ga na stol i upalio. Iznenadio se našavši nezaštićen bežični spoj i tako dobio pristup na internet.

Provjerio je poštu. Malo toga. I uobičajena sadržaja. Time Warner Cable mu objašnjava prestanak pružanja usluga, jedna agencija mu objašnjava razloge zbog kojih će uskoro dobiti pismo od nekog odvjetnika, te prijatelj Ivan Genasi, vrstan fotograf, pita kamo je nestao. Bio je to jedini prijatelj kojemu nije dugovao novac. Svim ostalim porukama povod su bile propuštena plaćanja ili propuštena vraćanja dugova. Russellu je bilo neugodno. Činilo mu se, dok je čitao te poruke, da provaljuje u privatnost neke osobe koju ne poznaje, da ulazi u intimnost nekog neznanca, tako se daleko osjećao u tom trenutku od čovjeka koji je pobudio ta pisma.

Zatvorio je program i otvorio nov dokument u Wordu. Ostao je načas zamišljen, zatim odlučio da ga spremi pod imenom »Vivien«. Počeo je najprije ispisivati neke misli koje su mu prolazile kroz glavu otkad je ta priča počela. Obilježavao ih je praveći uzao na mentalnom rupčiću svaki put kad se neko zanimljivo razmatranje rodilo spontano iz događaja. Malo-pomalo, dok je pisao, riječi su počinjale teći bez prekidanja, kao da je postojala izravna veza između misli i ruku i tipkovnice. Prepustio se da ga ponese priča ili je on ponio priču i stijesnio ju u crne znakove na blijedom ekranu ispred sebe. Nije to znao i nije ga ni zanimalo doznati. Bio mu je dovoljan onaj osjećaj potpuna posjedovanja koji mu jc u tom času pružalo pisanje. Vivienin glas ga iznenadi kad je već bio ispunio gotovo dvije stranice.

»Ti si na redu, ako hoćeš.«

Okrenuo se i pogledao. Nosila je laganu kućnu haljinu i na nogama imala obične japanke. Odisala je svježinom i nevinošću. Russell ju je vidio kako reagira na napad triput većeg muškarca i dovodi ga u stanje onesposobljenosti. Vidio ju je kako drži pod nadzorom ostale uperivši u njih pištolj. Vidio ju je kako s jednim klipanom postupa kao s otiračem za cipele.

Mislio je o njoj da je opasna žena. I tek u tom trenutku, točno u trenutku kad se pred njim pojavila potpuno nezaštićena, shvatio je koliko je opasna. Okrenuo se da pogleda sliku u okviru na komodi gdje su se smiješile jedna žena i jedna djevojčica. Pomisli kako je Vivienino prirodno mjesto na toj fotografiji, da s njima dijeli ljepotu.

Zatim vrati oči na nju i ostade u nju zuriti bez riječi, sve dok ona opet nije progovorila.

»Hej, što se s tobom događa?«

»Jednog dana, kad cijela ova priča završi, morat ćeš mi dopustiti da te snimim.«

»Mene? Šališ se?«

Vivien pokaza fotografiju u okviru.

»Moja sestra je fotomodel u obitelji. Ja sam ona na granici muškosti koja je policajac, sjećaš se? Ne bih znala ni što učiniti pred objektivom.«

Ono što sada radiš bilo bi više nego dovoljno, pomisli Russell.

Shvatio je da joj je, usprkos riječima odgovora i bijega, njegov zahtjev bio ugodan. I vidio je na njezinu licu iznenađenje i neočekivanu stidljivost koju je u drugim trenutcima skrivala pružajući naprijed značku.

»Ozbiljno to kažem. Obećaj mi.«
»Ne govori budalaštine. I bježi iz moje kuhinje. Ostavila sam ti čiste ručnike u kupaonici.«
Russell spremi ono što je napisao na laptopu, ustade Iza stola i pode uzeti rublje i čistu odjeću iz torbe. Ude u kupaonicu gdje nade hrpu ručnika složenih na komodi kraj umivaonika. Svuče se, otvori vodu na tušu i primijeti kako je temperatura na kojoj ju je ostavila Vivien savršena i za njega.
Sitnica. Glupost. Ali zbog toga se svejedno osjetio kao kod kuće.
Ušao je pod tuš i pustio da voda i pjena speru umor i misli toga i prethodnih dana. Poslije dogadaja sa Ziggyjem i eksplozije osjetio se prvi put u životu doista samim i nesposobnim pred odgovornostima koje je preteško bilo podnijeti. Sad je međutim bio tu i sudjelovao u nečem, bio je dio nečega što pripada samo njemu, njegovoj sadašnjosti a ne njegovim uspomenama.
Zatvorio je miješalicu i izišao ispod tuša, nastojeći da ne ostavlja kapi vode izvan male prostirke. Uzeo je spužvastu tkaninu i počeo se brisati, osjećajući mekoću i namirisanost. U roditeljskoj kući, gdje je bilo jato sluškinja i najbolje rublje, nikada nije našao tako mekan ručnik. Ili mu se barem u tom trenutku tako činilo. Obrisao je kosu i obukao košulju i čiste hlače. Odlučio se ujednačiti s domaćicom pa je ostao bosih nogu.
Kad je izišao iz kupaonice, Vivien je sjedila ispred laptopa. Otvorila je dokument spremljen pod njezinim imenom i čitala što je Russell napisao.
»Što radiš?«
Vivien je nastavila čitati ne okrenuvši glavu, kao da je provala u tuđe računalo posve prirodna stvar.
»Policajac. Istražujem.«
Russell se pobuni bez prevelika uvjerenja.
»To je flagrantno kršenje privatnosti i slobode tiska.«
»Ako ne želiš da zabadam nos, ne smiješ dokumentima davati moje ime.«
Kad je završila čitanje, ustala je i bez komentara pošla prema kuhinjskom pultu. Russell opazi da se na vatri nalazi lonac i kraj njega tava s crvenim umakom. Vivien uključi usisni pokrov nad štednjakom. Zatim pokaza na vodu koja je počinjala vreti.
»Makaroni, ili špageti, po želji.«
Russell ostade iznenađen. Ona se umiješa u tu iznenađenost s nekoliko riječi u svoju korist,
»Ja sam talijanskog podrijetla. Znam ih napraviti. Možeš se pouzdati.«
»Svakako se pouzdavam. Samo se pitam kako si za ovako kratko vrijeme uspjela pripremiti umak.«
Vivien ubaci tjesteninu u lonac i stavi poklopac, da ubrza drugo vrenje.
»Zar prvi put dolaziš na Zemlju? Na tvojem planetu ne postoje ledenice i mikrovalne pećnice?«
»Na mojem planetu nikada ne jedemo kod kuće. Zamisli da je carska palača stol s toplim jelima.«
Russell se približi Vivieni koja je stajala s druge strane pulta. Sjede na stolac i znatiželjno pogleda u tavu.
»Zapravo sposobnost neke osobe da se snalazi među tavama oduvijek me je očaravala. Jedanput sam to pokušao i uspio sam da mi izgore tvrdo kuhana jaja.«
Vivien se nastavi baviti tjesteninom i umakom. Russellova dosjetka nije joj poremetila misli u tom času.
»Znaš, danas mi se više puta dogodilo da sam se upitala kakav si doista.«
Russell slegnu ramenima.

»Običan čovjek. Nisam imao posebnih odlika. Morao sam se zadovoljiti s posebnim nedostatcima.«

»Jednu odliku imaš. Pročitala sam što si napisao. Prekrasno je. Uvjerljivo. Dopire do onoga tko čita.«

Ovaj put bio je na Russellu red da se obraduje pohvali i da pokuša to prikriti.

»Kažeš? Prvi put da to radim.«

»Kažem. A ako želiš znati moje mišljenje, nešto bih dodala.«

»Što?«

»Da nisi proveo život pokušavajući biti Robert Wade, možda bi otkrio da i njegov brat može biti jednako zanimljiva osoba.«

Russell osjeti kako se u njemu miče nešto čemu nije znao dati nikakvo ime. Nešto što je stizalo s nekog mjesta koje nije vjerovao da postoji i što se upravo zavuklo na mjesto koje nije vjerovao da posjeduje.

Razumio je samo da želi nešto učiniti. I to je učinio.

Obišao je pult i došao do Vivien. Rukama joj je obujmio lice i poljubio je, spustivši nježno usne na njezine usne. Na trenutak je ona uzvratila poljubac, ali odmah je stigla odlučna ruka na grudi i odgurnula ga natrag.

Russell primijeti da joj se ubrzao dah.

»Hej, smiri se. Smiri se. Nisam to namjeravala kad sam te ovamo pozvala.«

Okrenula se, kao da je htjela poništiti to što se netom dogodilo. Nekoliko se sekunda bavila tjesteninom, prepuštajući Russellu izgled svojih leda i miris svoje kose. Čuo ju je kako šapće neke riječi, ispod glasa.

»Ili možda jesam. Ni sama ne znam. Znam jedino to da ne želim komplikacije.«

»Ni ja. Ali ako su komplikacije cijena koju treba platiti da te imam, rado ih prihvaćam.«

Trenutak potom Vivien se okrenula i stavila mu ruke oko vrata.

»Onda k vragu i tjestenina.«

Podignula je glavu i ovaj put mu je ponudila poljubac koji je bio bez ruku da ga odgurnu. Njezino tijelo uz njegovo bilo je upravo onakvo kako ga je Russell zamišljao. Čvrsto i mekano, zeleno i zrelo, utjeha za danas i očajanje za jučer. Dok mu je ruka klizila ispod baršuna i nalazila njezinu kožu, pitao se zašto tu, zašto sada, zašto ona i zašto ne prije. Vivien ga je nastavila ljubiti dok ga je s užitkom sklopljenih očiju vukla u spavaću sobu. Polutama ih je prihvatila i uvjerila ih da je to pravo mjesto za njih i za uzbuđenje koje je svlačilo odjeću i pretvaralo tijelo u sveto mjesto.

Dok se gubio u njoj, dok je zaboravljao imena i osobe, Russell nije uspijevao razumjeti je li Vivien sjaj svitanja prije zore ili blještavilo poslije sunčeva zalaska. Znao je samo da je ona poput svoga prezimena. Svjetlost i dosta.

Poslije su ostali u klupku kao da je koža jednoga bila prirodna odjeća drugoga. Russell je imao dojam da klizi u mlakost sna i odmah se trgnuo, od straha da je ne Izgubi. Postao je svjestan da je valjda spavao nekoliko minuta. Pružio je ruku i našao prazan krevet.

Vivien je bila ustala iz kreveta i otišla do prozora. Vidio ju je kako u protusvjetlu, zaklonjena zastorima, prihvaća sjaj koji je dolazio izvana, u zamjenu za perspektivu koju mu je nudilo njezino tijelo.

Ustao je i pridružio joj se. Razmaknuo je tkanine i zagrlio je odostraga, osjećajući kako se njezin mršavi tjelesni ustroj pripija uz njegov. Ona se naslonila na prirodan način, kao da je to moralo biti. I ništa drugo.

Russell nasloni usne na njezin vrat i udahnu miris njezine kože, miris žene poslije vođenja ljubavi.
»Gdje si?«

»Ovdje. Ondje. Posvuda.«

Vivien pokaza neodređenom kretnjom rijeku iza stakala i čitav svijet.

»Ja sam s tobom.«

»Oduvijek, vjerujem.«

Nisu dodali ništa više, jer se ništa drugo nije imalo dodati.

S onu stranu stakala rijeka je tekla mirno i odražavala svjetla koja su bila suvišna raskoš njihovim očima. Sve što je bilo potrebno za razaranje i građenje nalazilo se u toj sobi. Ostali su pripijeni da razmjenjuju utjehu prisutnosti i ulomke žaljenja sve dok, iznenada, neka zaslijepljujuća svjetlost nije stigla s obzora i prošla kroz praznine između sučelnih zgrada, fotografirajući ih u okviru njihova prozora.

Nekoliko časaka poslije toga do ušiju im je stigao nepristojan i drzak prasak eksplozije.

POGLAVLJE 25.

U govnima smo do grla.«

Kapetan Alan Bellew baci >New York Times < na radni stol da čini društvo drugim dnevnicima koji su ispremiješano zauzimali cijelu površinu. Sve su novine, jedne za drugima, poslije sinoćnje eksplozije, izbacile na tržište izvanredna izdanja. Bile su pune hipoteza, nagađanja, prijedloga. Ali sve su se na isti način pitale što rade istražne vlasti, kakvu su obranu pripremili za sigurnost građana. Televizije su se bavile tim događajem pridajući svemu drugom što se zbivalo u svijetu ulogu manje važne vijesti, kao da se Amerika našla u ratnom stanju.

Nova eksplozija dogodila se kasno noću na obali Hudsona, u Hells Kitchenu, u nekom skladištu u Dvanaestoj aveniji na visini Četrdeset i osme ulice, točno pokraj Sea Aira i Svemirskog muzeja, gdje je bio izložen nosač aviona Intrepid. Građevina se doslovce raspala. Komadi su pogodili brod privezan u blizini i oštetili avione i helikoptere izložene na mostu, kao tragičan i nostalgičan *deja vu* ratova u kojima su sudjelovali. Stakla na okolnim zgradama sva su popucala pod pritiskom zraka. Jedan je starac umro od infarkta. Ulica se djelomice odronila u Hudson i vatra je dugo osvjetljavala opustošen prizor, s gorućim ostatcima koje je nosila struja i razvalinama na lomači mjesta koje se samo zbog kasne ure nije pretvorilo u pozornicu novog pokolja za pamćenje. Nabrojilo se dvadesetak žrtava, plus neodređen

broj ranjenih izvan životne opasnosti. Skupina noćnih skitnica, koji su bili krivi samo zato što su se ondje zatekli u onom trenutku, bili su doslovce raskomadani i njihovi su ostatci bili razbacani po asfaltu. Od noćnog čuvara skladišta nije ostalo ni traga. Neke automobile u prolazu eksplozija je zahvatila i bacila daleko na hrpu zgužvana lima. Drugi automobili nisu uspjeli zakočiti na vrijeme i završili su u rijeci skupa s otpadcima s ulice. Svi putnici su bili mrtvi. Vatrogasci su se dugo borili prije nego što su ugasili vatru a policijski su stručnjaci započeli izviđanja na licu mjesta čim se moglo stupiti na poprište.
Svakog su se časa očekivali rezultati.

Nakon tmurne i besane noći Russell i Vivien su stajali u kapetanovu uredu da s njim podijele frustraciju i nemoć da pobijede čovjeka koji ih izaziva.
Jedan i nevidljiv.

Bellew je napokon prestao hodati po sobi i sjeo na stolac, ali mira ipak nije time našao.

»Stizali su telefonski pozivi sa svih strana. Predsjednik, guverner, gradonačelnik. Svaka prokleta vlast u ovoj zemlji uzela je telefon u ruke i nekoga nazvala. I svi su se usredotočili na šefa policije. Koji me je, naravno, odmah poslije toga nazvao.«
Russell i Vivien pričekaše u tišini ishod toga oduška.

»Willard osjeća kako tone i mlatarajući povlači i mene na dno. Ima kompleks krivnje da je zbog opreza zgriješio.«
»Što si mu ti rekao?«

Bellew načini kretnju koja je obuhvaćala očevidnost i njezinu točnu suprotnost.

»Rekao sam mu da s jedne strane još nismo sigurni da slijedimo pravi trag, s druge sam mu strane istaknuo kako s povećanim brojem ljudi koji su upućeni u činjenice povećano raste vjerojatnost da procure vijesti. Ako taj glas stigne do ušiju onih iz Al-Kaide, bit će prava katastrofa. Imat ćemo nesmiljena konkurenta u lovu na onaj popis. Pomislite kako bi im narasle zazubice. Već miniran grad, samo ga treba dignuti u zrak. Da iziđe vijest u javnost, New York bi se za tri sata pretvorio u pustinju. S ludilom koje možete zamisliti. Zakrčene autoceste, ranjeni, pljačke, građani bi se raspršili sam vrag zna kamo.“

Vivien je uspjela dobiti prilično detaljnu sliku situacije. »Što kažu FBI i NSA?«

Kapetan se nalakti na stol.

»Malo. Znaš da se ta gospoda teško otvaraju. Izgleda da za svoj račun prate neki trag islamskog terorizma. Zasada nema pretjeranih pritisaka s te strane. Barem ta vijest je pozitivna.«
Russell je cijelo vrijeme bio zanijet razgovorom između Viviene i Bellewa, kao da slijedi neku osobnu logičnu nit.
U tom se času umiješao da je podijeli s drugima.

»Jedina osoba koja nas povezuje s podmetačem bombi je Mitch Sparrow. Čini mi se kako više nema sumnji da je on zazidani čovjek. Također je izvjesno da lisnica s fotografijama nije njegova, zbog čega je vjerojatno da ju je izgubio onaj tko je zabetonirao jadnika. Na dvjema fotografijama dakle, na onoj s mačkom i onoj snimljenoj u Vijetnamu, imamo portret njegova ubojice. Po mojem mišljenju, Sparrow je otkrio što je taj radio, i taj ga je ubio da bi ga ušutkao.«
S kapetanove strane stiže zaključak koji je bio izravna posljedica onoga što je netom kazao Russell.
»Radili su dakle zajedno.«

»Trajno ili povremeno, ne znam. Jedna je stvar sigurna. Radili su na istom mjestu kad je Sparrow nestao.«

Russell ostade načas zanijet, kao da sređuje misli. Vivien je bila očarana njegovom koncentracijom.

»Osoba koju lovimo očito je sin onoga koji je postavio mine. Otac je možda bio povratnik iz Vijetnama, koji se morao vratiti s golemim psihološkim ranama. Mnoge je vojnike rat preobrazio. Neki nisu izgubili naviku te iznad svega užitak da ubijaju pa su to nastavili činiti kad su se vratili u civilni život. Moj brat je bio tomu svjedokom više puta.«

Vivien osjeti kako se utvara Roberta Wadea pojavljuje bez strepnje u Russellovu glasu. Pogleda ga i vidje lice koje je poznavala dok je naokolo kružio pogledom. Osjeti u svojoj nutrini malenu sretnu snuždenost. Uskoro su se snažno nametnule brige zbog priče koju su proživljavali.

Russell je nastavio svoje racionalno izlaganje činjenica ne primijetivši ništa.

»Na žalost jasno je nešto: ako je onaj tko je napisao pismo i postavio bombe imao duševnih problema, sin ih je umnožene dobio u nasljedstvo. Prema sadržaju poruke čini mi se da nikada nije imao prilike upoznati oca koji mu se otkrio tek poslije smrti. Pitam se zašto.«

Russell napravi stanku, ostavivši da visi u zraku upitnik kojemu je nužno trebalo dati odgovor.

Kao da nazočnima dopušta stanku za razmišljanje, telefon položen na radni stol poče zvoniti.

Kapetan pruži ruku i prinese slušalicu k uhu.

»Bellew.«

Ostade slušajući u tišini ono što mu je osoba s druge strane priopćavala. Vivien i Russell vidješe kako mu se malo-pomalo čeljust steže. Spustio je slušalicu dok mu se na licu ocrtala volja da razbije telefon.

»Bio je šef ekipe pirotehničara koja je ispitala ruševine na Hudsonu.«

Napravi stanku. Zatim reče ono što su svi očekivali.

»Opet je on. Isti eksploziv, ista vrsta naboja.«

Russell ustade, kao da je poslije te potvrde osjetio potrebu da se kreće.

»Nešto mi je palo na pamet. Nisam stručnjak, ali taj tip, da bi odlučio sprovesti u djelo ono što je njegov otac samo projektirao, mora nužno biti asocijalan psihopat ili nešto slično, sa svim implikacijama koje su karakteristične u ovom slučaju.«

Okrenuo se da pogleda Vivien i Bellewa.

»Čitao sam da takve osobe često imaju vrlo točan mehanizam djelovanja. I shodno tomu ponašanje koje se ponavlja. Prvi udarac desio se subotom uvečer. Drugi noću između ponedjeljka i utorka. Prošla su tri dana, manje-više. Ako je onaj luđak utuvio u glavu taj interval između dviju eksplozija, morali bismo imati još tri dana da ga ulovimo, prije nego što odluči ponovno stupiti u akciju. Ne želim ni pomisliti...«

Ostavio je nedovršenu rečenicu. Zatim ju je zaključio, uspjevši tonom i riječima izraziti težinu situacije.

»Ne želim ni pomisliti što bi se dogodilo ako se obistini još jedna eksplozija. Možda u zgradi gdje rade tisuće muškaraca i žena.«

I naposljetku je dodao najgoru pretpostavku.

»Ne računajući da bi mogao čak pomisliti da sve zgrade digne u zrak istoga dana.«

Vivien vidje kako ga kapetan gleda kao da se, unatoč svemu, još pita tko je taj tip i što radi u njegovu uredu. Civil koji s njima raspravlja o činjenicama koje bi se po pravilu trebale ticati samo policije. Nastala situacija bila je apsurdna, ali savršena u svojoj logici. Tri je osobe u istrazi povezala tajna koja se ni po koju cijenu nije smjela razglasiti i nitko ne bi imao koristi da je razglasi.

Bellew ustade i sa stisnutim šakama osloni se o stol.

»Hitno nam je potrebno ime koje bi se povezalo s onim fotografijama. Ne možemo ih objaviti s potpisom >Tko poznaje ovog čovjeka?< Kad bi ih vidio njegov sin mogao bi otkriti da smo mu na tragu, uspaničiti se i početi dizati u zrak zgradu po zgradu.«

Vivien primijeti kako spominju dvije nepoznate osobe nazivajući ih ocem i sinom. Uspomene iz njezina djetinjstva stigoše podrugljivo da podcrtaju tragičnu ironiju situacije.

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga...

Njezinu sliku, dok je još bila curica, u nekoj crkvi s mirisom tamjana, izbrisaše slike zgrada u plamenu i tjelesa koja odvoze ambulantna kola.

Netko pokuca na vrata. Bellew pozva osobu koja se nazirala kroz mutno staklo da ude. Detektiv Tyler pojavi se i ude u ured držeći fascikl. Imao je dvodnevnu bradu i odsutan pogled čovjeka koji je proveo besanu noć. Kad je spazio Russella, grimasa nezadovoljstva pojavi se načas na njegovu licu.

Potpuno je zanemario njega i Vivien i obratio se svojem nadređenom.

»Kapetane, imam ovdje rezultate istraživanja koje ste zahtijevali.«

U glasu se osjećao ton čovjeka koji je obavio težak i dosadan posao i znao da mu se ne će priznati. Kapetan pruži ruku, otvori fascikl i brzo preleti pogledom preko njega.

Prozbori ne dižući pogled s papira.

»Vrlo dobro, Tyler. Možeš otići.«

Detektiv napusti sobu ostavljajući za sobom smrad popušenih cigareta i loša raspoloženja, Bellew pričeka da se udalji od vrata prije nego što će izvijestiti Vivien i Russella o onome što je netom pročitao.

»Dao sam posla raznim ekipama po troje ljudi. Objašnjavajući samo neophodan minimum. Evo što imamo.«

Opet svrati pozornost na listove papira koje je držao u rukama.

»Kuća koja je eksplodirala na Long Islandu pripadala je vojniku, nekom bojniku Mistnicku. Čini se da je služio u Vijetnamu. To ništa ne znači, ali je ipak čudna činjenica. Tvrtka koja ju je sagradila bila je zapravo malo poduzeće u Brooklynu, Newborn Brothers. Poduzeće koje je sagradilo zgradu u Lower East Sideu zove se naprotiv Pike s Peak Buildings. I tu nailazimo na uistinu sretan slučaj. Njihova uprava je već neko vrijeme povjerila arhiviranje svojih podataka jednoj informatičkoj firmi. Sve je u jednom fajlu, dakle može se potpuno i brzo provjeriti. Čak i najstariji podatci.«

»To je lijepa vijest«, reče Vivien.

»Ima još jedna.«

U kapetanovu glasu nije bilo ushićenja.

»Dolazimo do kompanije koja je uređivala Dvanaestu aveniju i sagradila skladište u Hells Kitchenu, koje je noćas eksplodiralo. Ono je u općinskom zakupu pa je tvrtka nužno morala surađivati sa sindikatima. Oni su dužni čuvati podatke godinama. Proslijedit ćemo na isti način s poduzećem koje je u svoje vrijeme preuređivalo zgradu u Dvadeset i trećoj ulici, gdje je pronađeno truplo. Ako uspijemo dobiti imena osoba koje su radile na ta četiri gradilišta, moći ćemo ih usporediti i vidjeti koja se podudaraju.«

Beilew prođe rukom kroz kosu, pomislivši možda da je prestar za kušnju na koju je tom prigodom pozvan da je izdrži.

»To je tanak trag, ali jedini koji možemo slijediti. Zatražit ću od šefa pojačanje i smjesta baciti na posao što više ljudi budem mogao. Reći ću im da se radi o Kodeksu RFL.«

Russell nabora čelo.

»Kodeks RFL?«

Vivien se umiješa da dade objašnjenje.

»To je kodeks koji ne postoji ali poznat je svakom policajcu u New Yorku. RFL je kratica za*Run for Life*. U žargonu se time obilježavaju slučajevi kad je najvažnija brzina istrage.«

Vratila je pogled na šefa. Bellew je nakon trenutka izgubljenosti opet bio odlučan i sposoban čovjek kako ga je Vivien poznavala.

»Ti podi razgovarati s ljudima u firmi Newborn Brothers. Ako je bila malena firma, dakle s malo radnika, možda će izravan kontakt biti učinkovitiji. Možda se netko nečega sjeti. Dok silaziš reći ću telefonistu da pronađe broj. Dat će ti ga policajci na izlazu.«

Vivien ustade, vesela što će to učiniti. Riječi su završile. Sad je došao čas da se prijeđe na posao. Dok su izlazili iz ureda, pratio ih je glas Bellewa koji je već bio na telefonu da osigura ono što je obećao.

Stupili su na stubište koje se spuštalo na donji kat. Russell je išao ispred nje, ostavljajući iza sebe ugodan miris muškarca i kolonjske vode. Vivien se dobro sjećala njegovih usana. I zasljepljujućeg blijeska i grmljavine što su ih u hipu izbacili iz trenutka i prostora kamo su se bili sklonili.

Poslije tutnjave bili su se na brzinu obukli, ne prozborivši ni riječi. Ono što su zamišljali otelo im je iz usta i misli svaku moguću riječ. Pošli su u dnevni boravak i upalili televizor. Nakon minute čekanja kanal NY1 je prekinuo emisiju da objavi vijest o atentatu. Nastavili su se prebacivati s kanala na kanal, tražeći vijesti koje su se dopunjavale iz minute u minutu. Nestala je čarolija trenutka, izgubljena među plamenovima koje su vidjeli na televizijskom ekranu.

Od Bellewa je stigla jednostavna *sms* poruka. Pisalo je samo: *Sutra u sedam i trideset u mojem uredu.*

Nije se imalo više što reći. I ona i kapetan znali su da u tom trenutku ne mogu ništa učiniti, osim pričekati nekoliko sati. Noć je bila prošla i svjetlost s prozora iznenadila je nju i Russella dok su sjedili na kauču, upleteni i puni nevjerice, bliski bez dodirivanja, kao da je ono što su vidjeli moglo izići iz ekrana i zaraziti ih.

Odgovornost je stigla s naletom tjeskobe da pritisne grudi. Život tolikih osoba ovisio je o njoj, o onome što će učiniti tijekom sljedećih sati. Bila je uvježbana osoba, ali odjednom se osjetila premladom i neiskusnom i neprikladnom da izdrži taj teret. Okrenula je glavu i prihvatila kraj stubišta kao obećanu zemlju.

Čim ju je vidio kako izranja kroz vrata jedan policajac u uniformi pružio joj je komad papira.

»Izvolite, detektivko. Broj mobitela, ako može poslužiti. Osoba se zove Chuck Newborn i radi na velikom gradilištu u Madison Square Parku.«

Vivien je bila zahvalna Kodeksu RFL zbog kojega su svi jurili neuobičajenom brzinom. I sreći koja je ne će primorati da prijeđe čitav grad radi razgovora s tim čovjekom.

Izišli su iz postaje i došli do Vivienina auta. Ušli su šutke, svako izgubljen u svojim mislima i u mislima drugoga.

»Russell, što se tiče prošle noći...«

»Reci.«

»Htjela sam ti samo reći da ja...«

»Znam. Da ti ne želiš komplikacije.«

Nije bilo ono što je Vivien namjeravala reći. Ali Russellov glas i njegov udaljen ton zaustaviše je na pragu mjesta kamo je mogla ući samo ako je pozvana.

»To vrijedi i za mene.«

Okrenula se da ga pogleda ali našla je samo šumu njegove kose. Russell je bio zanijet zureći kroz prozor, na svoju stranu. Kad se okrenuo prema njoj, glas mu se vratio u stvarno vrijeme.

»Gust je promet.«

Vivien je znala da treba brzo djelovati.

»Sad ćeš vidjeti da pripadnost policiji nečemu služi.«

Uzela je bljeskalicu i zalijepila je za krov. Volvo se odijelio od pločnika i brzo pokrenuo, ubacujući se usred kolone automobila koja se otvarala da mu olakša prolaz, dok su ispred i iza njega bljeskala svjetla i histerično trubila sirena.

Stigli su do Madison Square Parka penjući se prema Dvadeset i trećoj ulici brzinom koja je zapanjila Russella.

»Moraš mi koji put posuditi tu stvarčicu.«

Vratio se onakav kakav je bio kad ga je Vivien upoznala u početku. Ironičan i rezerviran, prisan i istodobno dalek. Priznade, s malo ljutnje prema samoj sebi, da je prethodna noć bila pogrješka koju više ne će ponoviti.

»Kad ova priča završi, pobrinut ću se da ti policija daruje jedno vozilo.«

Odmah su spazili mjesto koje su tražili. Njima slijeva, gledajući na park, bila je zgrada u izgradnji, ne toliko visoka da bi je trebalo nazvati neboderom, ali s dovoljnim brojem katova da bude jako dojmljiva. Osjećala se užurbanost mravinjaka u onom gibanju dizalica i naprezanju ljudi s raznobojnim kacigama na skelama.

Russell pogleda oko sebe.

»Ovo je čest broj. Čini se da je svemu suđeno da se odvija oko ove ulice.«

»Što hoćeš reći?«

On rukom pokaza neodređenu točku iza njihovih leda.

»Nalazimo se u Dvadeset i trećoj. Tijelo Mitcha Sparrowa je nađeno na ovoj visini, samo pomaknuto prema istoku.«

Vivien je poželjela odbrusiti da se u njezinu poslu istodobnosti poput te ostvaruju mnogo češće nego u filmskim zapletima. Hirovi sudbine i ljudska površnost leže u samim temeljima istraživanja.

Parkirala je Volvo ispred gradilišta i izišli su iz auta. Jedan se radnik u žutoj kacigi uputio prema njima da prosvjeduje.

»Hej, ne možete ovdje parkirati.«

Vivien se primače i pokaza mu značku.

»Tražim gospodina Newborna. Chucka Newborna.«

Radnik pokaza limenu baraku, podignutu pokraj velike izbočene terase na trećem katu zgrade.

»Naći ćete ga u uredu.«

Vivien povede Russella prema privremenoj građevini bijele boje. Vrata su bila otvorena. Popeše se uza stepenice i nađoše se u praznoj sobi gdje se jedini namještaj sastojao od pisaćeg stola i stolca desno od ulaza. Nagnuti nad stolom, dva su čovjeka proučavala nekakav nacrt.

Jedan od njih opazi njihovu nazočnost i podiže glavu.

»Kako vam mogu pomoći?«

Vivien se primaknu stolu.

»Gospodin Chuck Newborn?«

»Da, to sam ja.«

Bio je visok i debeo čovjek, nedavno prevalio četrdesetu, s rijetkom kosom i svijetlim očima i rukama onoga tko ne uzmiče pred teškim poslovima. Nosio je radničku fosforescentnu bluzu iznad jakne od *jeansa*.
Detektivka se predstavi, pokazujući značku.

»Ja sam Vivien Light, iz Trinaeste postaje. Ovo je Russell Wade. Možemo li razgovarati nekoliko trenutaka?«

Načas se na čovjekovu licu pojavila zbunjenost obojena uzbunom.

»U redu.«

Vivien je smatrala da treba naglasiti vrstu razgovora.

»Nasamo.«

Chuck Newborn se obrati čovjeku koji mu je bio zdesna, mršavom tipu nehajna izgleda.
»Tom, podi provjeriti onaj cementni premaz.«

Svjestan svoje suvišnosti, čovjek zvan Tom uze kacigu i iziđe iz barake bez pozdrava. Vivien je razumjela kako on nju i Russella smatra samo smetnjom u njegovu radnom danu. Newborn presavi nacrt koji je imao pred sobom i ostade stajati s druge strane stola, čekajući.
Vivien brzo prijeđe na razlog njezine nazočnosti na gradilištu.

»Radite li već dugo za Newborn Brothers?«

»Od vremena kad sam bio dječak. Moj otac i stric osnovali su tvrtku a ja sam u njoj počeo raditi kad sam imao osamnaest godina. Moj rođak je stigao poslije koledža i bavi se administracijom. Sada su se starci povukli i ostala smo nas dvojica da se brinemo o poduzeću.«

»Jeste li bili prisutni kad se gradila kuća bojnika Mistnicka, na Long Islandu?«

U pameti Chucka Newborna morao je zazvoniti signal opasnosti. Nisu mu bili potrebni pretjerani napori da u pamćenju odredi ono o čemu je govorila detektivka.

»Da. Ružna stvar. Poslije godinu dana...«

»... kuća je eksplodirala.«

Čovjek stavi ruke ispred sebe.

»Bila je otvorena istraga. Saslušala nas je policija, ali iz toga smo izišli čisti.«

»To znam, gospodine Newborn. Ni za što vas ne optužujem. Htjela bih vam samo postaviti neka pitanja u svezi s tim razdobljem.«

Dala je Newbornu nekoliko trenutaka da se pribere. Zatim je smirenim glasom nastavila ispitivanje.

»Sjećate li se da je neki Mitch Sparrow radio na onom gradilištu?«

»Ime mi nešto kaže, ali ne uspijevam predočiti lice.«

Vivien pokaza fotografiju koju joj je dala Carmen Montesa.

Sjećanje se pojavilo na čovjekovu licu, prije nego u glasu.

»Ah, on. Svakako. Bio je sjajan momak. Fanatik motora i dobar radnik.«
»Jeste li sigurni?«

Čovjek slegnu ramenima.

»U ono doba tvrtka Newborn Brothers nije bila ono što je sada. Bavili smo se ponajviše preuređivanjem i malim zgradama. Nije bilo toliko radnika. Bilo je to junačko razdoblje i uspomene na izvjesne trenutke dobro su se usadile u mozak.«

Čovjek nije ništa natuknuo o nestanku njegova nekadašnjeg radnika. Vivien pomisli da možda nije bio s tim upoznat i trenutačno joj je draže bilo ne uvlačiti nov element u razgovor.

»Sjećate li da je Sparrow imao nekog prijatelja, da je posjećivao nekoga posebno, u ono doba?«
»Ne. Bio je miran tip. Završavao je posao i vraćao se kući ženi i djetetu. Ni o čemu drugom nije govorio.«
»Je li se dogodilo nešto čudno na gradilištu? Koliko se možete sjetiti, je li bilo posebnih događaja ili osoba što su privukli vašu pažnju?«

»Ne, ne bih rekao.«

Čovjek se napola nasmiješi.

»Osim Fantoma na gradilištu.«

»Molim?«
»Bio je jedan tip kojemu su lice, glava i ruke bili potpuno nagr- đeni ožiljcima. Prava nakaza. Svima se činilo da su ožiljci od opeklina.«
Na te riječi druge se javiše u pameti Russella i Vivien kao na ekranu. Riječi napisane u mahnitom pismu koje je izazvalo jednaku mahnitost.

I*Tritol* i *napalm*, koje sam na svoju nesreću mo*ra*o i predobro upoznati...
Newborn sagnu glavu i pogleda svoje ruke, možda zbunjen zbog onoga što se spremao reći.
»Moj rođak i ja, s dječačkom okrutnošću, nadjenuli smo mu ime Fantom na gradilištu, prema filmu Fantom u operi.«

»Sjećate li se imena?«

»Apsolutno ne.«

»Nemate kopiju isplate plaća?«

»Prošlo je gotovo dvadeset godina. Nismo smatrali da treba čuvati dokumente toliko dugo vremena.«
Vivien poprimi ton s najviše ohrabrenja što ga je uspjela naći.

»Gospodine Newborn, ja nisam porezni službenik. Ovdje sam zbog veoma važna razloga. Bilo kakav detalj, čak i najnevažniji, može biti bitan, za nas.«
Chuck Newborn popusti i spomenu lažne registre poduzeća.

»U ono vrijeme, da bismo pokrili troškove, uzimali smo i radnike na crno. Sada to više ne bi bilo moguće, jer tvrtka ima tolike poslove da se ne bi savjetovalo ili upravo ne bi se pristalo na izvjesne prijevare. Ali onda smo bili prisiljeni to raditi, da bismo preživjeli. Oni su ljudi dobivali plaću na ruke, bez previše papira naokolo.«
»Sjećate li se drugih pojedinosti o onome tipu?«

»Moj otac je o njemu govorio na jednoj večeri. Bio je stigao, nudeći se za plaću koja se njemu i stricu učinila veoma prikladnom. Inače se pokazao prilično vrijednim. Dok su razgovarali ispred gradilišta, taj je čovjek začas izračunao, odoka, količinu željeza i betona za temelje.«
»I nije više za vas radio?«

»Ne. Odmah po završetku radova na kući Mistnick on je otišao.«

Vivien zapovjedi sebi da ne bude tako kruta u pitanjima. Dopusti kratku stanku sugovorniku koji je naizgled bio sve zabrinutiji kako je razgovor malo-pomalo napredovao.
»A o nesreći što mi imate kazati?«

»Jedne je noći kuća eksplodirala, ubivši bojnika i svu njegovu obitelj. Odnosno, bolje bi bilo reći da je implodirala, jer se urušila sama u sebe na savršen način, gotovo ne oštetivši okolne kuće.«

Vivien pogleda Russell». Oboje su pomislili na istu stvar. Onaj tip je pokazao đavolsku sposobnost sa željezom i betonom te istu sposobnost ponovio pri proračunu količine eksploziva koju je trebalo staviti i načinu kako ga aktivirati da eksplodira.

»Jeste li o tome govorili s policijom, u ono vrijeme?«

Osjećaj krivnje zasjeni lice Chucka Newborna.

»Bojim se da nismo.«

Razlog je bio očevidan. Upravo ga je jasno izložio. Govoriti o tome bilo bi jednako predaji u ruke poreznog ureda, s neizbježnim posljedicama. Vivien osjeti kako je zapljuskuje val gnjeva poput daška topla vjetra.

»I nije vam palo na pamet da bi ponašanje onog tipa moglo biti u najmanju ruku sumnjivo, s obzirom na okolnosti?«

Newborn pognu glavu, ne nalazeći prihvatljiva argumenta za svoju šutnju.

Vivien uzdahnu. Kako je već učinila s Carmen Montesa, izvukla je iz lisnice posjetnicu, napisala na poleđini broj svoga mobitela i pružila je čovjeku.

»To je zasada sve. Ostavljam vam svoje brojeve. Ako vam išta padne na pamet, izvijestite me, u bilo koje doba.«

Čovjek uze posjetnicu i ostade trenutak da je pogleda, kao da se bojao da na njoj ne nađe nalog za uhićenje.

»Svakako, budite sigurni.«

»Do viđenja, gospodine Newborn.«

Njegov pozdrav gotovo da nisu čuli, toliko je tiho bio izgovoren. Vivien i Russell krenuše prema vratima i izađoše. Nijedno od njih dvoje nije pouzdano znalo, ali su između sebe bili sigurni da je čovjek s opečenim licem, kojega su u šali nazivali Fantomom na gradilištu, bio osoba koju traže. Sišli su niza stube i uputili se prema kolima, ostavivši jednog od vlasnika tvrtke Newborn Brothers sama s osjećajem da se okaljao teškim grijehom, iako nije znao kojim. Objašnjenje bi bilo veoma jednostavno, kad bi mu ga smjeli dati. Možda ga ne bi bilo toliko jednostavno prihvatiti.

Da tvrtka Newborn Brothers nije svojedobno štedjela na troškovima, onaj bi čovjek bio uhvaćen i možda bi poslije mnogo godina bili pošteđeni desetci ljudskih života.

POGLAVLJE *26*.

Russell i Vivien se opet nađoše na ulici.

Nebo je opet bilo plavo i grad je upio nov napad od prethodne noći sakrivši ga u prometu i izgledu obična dana. Pred njihovim je očima Madison Square Park pokazivao izgled koji je obično imao po lijepom danu toga godišnjeg doba. Umirovljenici u potrazi za suncem s psima u potrazi za stablima. Mame s djecom još premalenom da idu u školu i mladež prelijena da za nju imaju volju. U središtu jedan pantomimičar odjeven kao Kip slobode čekao je nepomično da netko baci novčić u limenku koju je imao ispred sebe da bi ga nagradio s dvije-tri kretnje. Dok je promatrala taj poznati prizor, Vivien je osjećala da će se odjednom netko od osoba što su ga oživljavale okrenuti prema njima i pokazati lice unakaženo ožiljcima.

»Jesi li gladan?«

»Ne previše.«

»Trebamo nešto pojesti. Sada si to možemo dopustiti, dok čekamo da istraga koju je naručio Bellew dade neki rezultat. Poslije možda ne ćemo imati vremena. Iz iskustva ti mogu zajamčiti da prazan želudac ne pomaže koncentraciji.«

Na uglu parka, s druge strane ulice, bio je kiosk sive boje gdje se mogao dobiti hot dog i hamburger. Unatoč svojoj jednostavnosti imao

je stanovitu eleganciju i nenametljivo se uklapao u prirodno okružje. Vivien pokaza ljude koji su čekali u redu.
»U vodičima piše da je najbolji u New Yorku. U doba ručka red se proteže sve do Union Squarea.«

»U redu. Neka bude hamburger.«

Prijeđoše ulicu i stadoše u red. Napokon Vivien prevede u riječi ono što je sigurno bilo zajedničko pitanje.

»Sto misliš o onome što je rekao Newborn? Čovjek s ožiljcima, mislim.«

Russell pričeka trenutak prije nego što će iznijeti zaključak do kojega je stigao.
»Za mene je on naš čovjek.«

»I za mene.«

Time su zapečatili svoju odgovornost. Od toga časa to je bio trag koji treba slijediti svim raspoloživim sredstvima. Pokaže li se da je taj trag pogrešan, imat će zauvijek na savjesti, s pravom ili nepravom, odgovornost za smrt mnogih osoba. Točan broj bio je u njihovim rukama i u rukama luđaka koji vodi rat što ga je dobio u nasljedstvo od drugog čovjeka koji je godinama slijedio isto ludilo.
U ime Oca...

Gotovo i ne primijetivši Vivien se našla pred prozorčićem za narudžbe. Platila je dva *cheeseburgera* i dvije boce vode. Dobila je zauzvrat malen elektronski prijamnik koji će ih izvijestiti kad hrana stigne na isporuku.

Udaljili su se od kioska i stigli do nedaleke klupe. Russell je sjeo sa sjenom na licu.

»Obećavam ti da je ovo posljednji put.«

»Posljednji put... što?«

»Što plaćaš za me.«

Vivien ga pogleda. Iskreno je negodovao. Ona je znala da se zbog takve situacije osjeća poniženo. U određenom smislu to je bilo nešto čudno. Činilo se da se izgubio svaki trag čovjeka kakav je bio Russell Wade prije nekoliko dana. Odjednom, kao da ga je urekla neka magična riječ. Na žalost činilo se da je posvema iščeznula i osoba s kojom jepodijelila noć u kojoj kao da je vrijeme stalo. A jedna eksplozija ga je ponovno počela otkucavati.

Rekla je sama sebi da je glupa što oplakuje ono čega u stvarnosti nikada nije bilo. Spustila je pogled na predmet koji je imala u rukama, veličine starog daljinskog upravljača za televizor.
»Evo, mora biti nešto ovakvo čime se služi.«

»Tko i što?«

»Onaj koji aktivira bombe. Vjerojatno iz slične naprave šalje impulse koji izazivaju eksplozije.«

Dok su promatrali tu neškodljivu napravu od plastike i pleksiglasa, koja je u drugim slučajevima mogla postati smrtonosnim oružjem, signal ih je iz prijamnika tako iznenadio da su gotovo poskočili. Bio je to znak koji ih je pozivao da preuzmu narudžbu.
Russell ustade i uze prijamnik.

»Idem ja. Pusti me da barem to učinim.«

Vivien ga je gledala dok se prijavljivao na prozorčić da bi predao prijamnik i zauzvrat dobio kutiju s hranom. Vratio se prema njoj i položio plastični tanjur na klupu između njih.

Razmotali su *cheesburgere* i počeli jesti u tišini. Hrana je bila jednaka, ali ugođaj se razlikovao od onoga kad su skupa jeli na Coney Islandu, sami uz more. Kad joj se Russell povjerio i ona bila sigurna da ga je razumjela.

Sada je postala svjesna da je razumjela samo ono što je željela razumjeti.
Ovisi o vuku kojega više hraniš...

Zazvonio je mobitel i iznenadio ju usred tih misli vrativši je u stvarnost. Pogledala je broj koji se pojavio na ekranu i nije ga uspjela prepoznati. Pritisnula je tipku za uspostavu veze.
»Detektivka Light.«

Do ušiju joj stiže poznat glas.

»Dobar dan, gospođice Light. Ja sam doktor Savine, jedan od liječnika koji prate vašu sestru.«

Taj glas i te riječi prizvaše slike u Vivieninu svijest. Klinika Mariposa u Cresskillu, Greta s očima izgubljenim u praznini, bez slika, oko nje bijele košulje koje žele priopćiti sigurnost skupa sa strepnjom.
»Recite mi, doktore.«

»Na žalost nemam dobre vijesti za vas.«

Vivien pričeka u tišini nastavak, stežući instinktivno šaku. Sigurnost je iščeznula, ostala je samo strepnja.

»Stanje vaše sestre naglo se pogoršalo. Ne znamo točno što možemo očekivati i stoga ne znam točno što bih vam rekao. Ali ovaj novi razvoj ne obećava ništa dobro. Bio sam iskren, kako ste od mene zahtijevali od samog početka.«
Vivien spusti glavu, puštajući suze da joj teku niz obraze.

»Sigurno, doktore, hvala vam. Ja na žalost ne mogu doći tamo u ovom trenutku.«
»Razumijem. Izvješćivat ću vas, gospođice Light. Jako mi je žao.«

»Znam. Hvala još jednom.«

Prekinula je vezu i naglo ustala s klupe, okrenula Russellu leđa i nadlanicom obrisala oči. Prvi je njezin poriv bio da ostavi sve i svakoga, sjedne u auto i pojuri do sestre, da s njom podijeli male ulomke života što su im još preostali. Ali nije mogla to učiniti. Po prvi put je u životu proklela svoj posao, dužnost koja ju ograničava kao kavez, obveza one značke. Proklela je čovjeka koji je u svojoj mahnitosti drži daleko od onoga što najviše voli i stvara dojam da je ono što voli sve dalje od nje.
»Idemo.«

Russell je shvatio da je došla loša vijest i donijela joj nemir. Svatko bi to razumio. Povučen njezinim oporim glasom, ustao je s klupe, bacio kutiju u kantu za smeće i pošao za njom šutke do auta, ne pitajući ništa.
Vivien mu je za to bila zahvalna.

Vratili su se u postaju na isti način kako su otišli, s bljeskalicom i sirenom koje su im otvarale prolaz usred prometa kao putna karta za olakšano putovanje koje je katkada moglo veoma skupo stajati.

Stigli su na odredište ne razmijenivši ni riječi. Cijelo to vrijeme Vivien je vozila kao da je sudbina svijeta ovisila o brzini s kojom se vraćala u bazu, dok joj je automobile koje su susretali ili prestizali povremeno sakrivalo lice njezine sestre.

Dok je otkopčavala pojas, Vivien se pitala je li u tome određenom času još živa. Podignula je lice i pogledala Russella. Postala je svjesna da je tijekom čitava putovanja bila zaboravila na njega.
»Oprosti. Danas mi nije lijep dan.«

»Nema problema. Reci mi ako ti mogu na neki način pomoći.«

Alisigurno mi možešpomoći na *neki način. Mogao bi me zagrliti i dopustiti mi da budem obična djevojka koja plače na nečijem ramenu i...*
Poništila je tu misao zvukom glasa.

»Hvala. Sada već prolazi.«

Izišli su iz auta i ušli u postaju. Brzo su se popeli gore, u kapetanov ured. Russellovu su nazočnost već svi smatrali stečenom činjenicom, iako je nisu svi prihvatili. Ne iznoseći previše

pojedinosti, kapetan je rekao svojim ljudima da je on osoba koja raspolaže činjenicama i surađuje s Vivien u istrazi koja zahtijeva njegovo stalno sudjelovanje. Vivien je znala da njezini kolege nisu glupi i da će prije ili poslije netko nešto nanjušiti. Ali zasada, zanemarivši neraspoloženje, bilo je dovoljno da se prave kao da ništa ne znaju dok se sve ne razriješi.

Kad ih je vidio gdje stižu, kapetan je podignuo lice s dokumenata koje je potpisivao.

»Onda?«

»Možda imamo trag.«

Bellew brzo zatvori fascikl koji je bio pred njim. Russell i Vivien sjedoše ispred radnog stola. U kratkim crtama detektivka je ispričala o gospodinu Newbornu i Fantomu na gradilištu, tipu unakažena lica koji je na veoma sumnjiv način pokazao očito zanimanje da sudjeluje u gradnji kuće bojnika Mistnicka. Objasnila je s kakvim je savršenstvom kuća implodirala i s kolikom su točnošću morali biti položeni naboji da se postigne takav rezultat.

Kapetan se odupro o naslon stolice.

»Razmišljajući ponovno o pismu i točnosti nedavnih eksplozija, moglo bi se raditi o pravoj osobi.«

»Tako i mi mislimo.«

»Sad ostaje samo da se provjeri njegova prisutnost na drugim gradilištima i da se dođe do imena. Na koji način i za koliko vremena, to ne znam. U međuvremenu možemo učiniti jednu korisnu stvar — produbiti istraživanje o tom bojniku. Naredit ću da se provede istraga kod vojske. Što se tiče nas, malo prije su me nazvali Bowman i Salinas iz tvrtke Pikes Peak. Imaju materijal koji tražimo. Mislim da će usko-
ro biti ovdje. Od drugih ljudi koje sam razaslao naokolo još nemam
novosti.«

Telefon na stolu poče zvoniti. Vivien vidje na ekranu aparata da poziv stiže iz predvorja. Kapetan pruži ruku i prinese slušalicu k uhu.

»Što je?«

Ostade koji trenutak slušajući. Zatim prasnu od gnjeva.

»Kriste sveti, rekao sam im da dođu k meni čim se vrate. Sada se prepuštaju maniji lijepa ponašanja i traže da ih se najavi? Neka se popnu i to brzo.«

Telefon se vratio u svoj prirodan položaj s malo više snage nego što je potrebno. Lampica se ugasila.

»Seronje.«

Vivien je ostala iznenađena tim popuštanjem živaca. Obično je Beilew bio odmjerena osoba, čak je težio k tomu da bude ravnodušan kad se nalazio pod pritiskom. Svi su u postaji barem jedanput imali posla s njegovim smirenim i hladnim glasom zbog kojega je još učinkovitije bilo pranje glave kojem su se podvrgavali. Takva provala gnjeva nije pripadala njemu. Odmah zatim podsjetila je samu sebe kako je u tim okolnostima, sa svim onim mrtvima iza njih i izgledima da će ih još biti ispred njih, postajalo sve teže određivati *što komu* pripada.

Najavljeni zvucima koraka na stubištu, obrisi dvojice agenata ukazaše se kroz mutno staklo na vratima. Beilew snažnim glasom i s trunkom sarkazma reče »Naprijed« prije nego što je jedan od njih imao vremena pokucati.

Policajci Bowman i Salinas uđoše pokisla izgleda, noseći svaki veliku i tešku kartonsku kutiju. Sigurno im je kolega na ulazu prenio kapetanove riječi. Beilew pokaza na pod kraj stola.

»Stavite ih tamo.«

Čim su kutije položene na pod tako da se moglo zaviriti unutra, Vivienu obuze malodušnost. Bile su pune papira s preglednim tablicama. Ako i popisi drugih poduzeća stignu u tolikim

količinama dokumenata, suočenje s njima bit će veoma dugotrajan posao. Podignula je glavu da pogleda Russella i shvatila da je i on pomislio isto.
Kapetan, još nagnut da pregleda sadržaj kutija, izrazi riječima zajedničku misao.

»Nastradali smo. Ovo je*Encyclopedia Britannien.«*

Policajac Bowman pokuša osvjetlati sebe i kolegu u očima nadređenoga stavljajući na stol tanak kvadrat od crne plastike.

»Skupa s papirima mislili smo da bi moglo biti korisno imati i disketu. Zatražio sam da mi dadu CD sa svim podacima.«

»Sjajan posao, momci. Možete otići.«

Pošto ili je oslobodila posljednja kapetanova tvrdnja, njih dvojica nađoše vrata i mrvicu olakšanja. Vivien je primijetila njihovu radoznalost glede istraživanja koje su morali obaviti a da mu uopće nisu znali svrhu. Zapravo u zraku se osjećala opća radoznalost zbog niza abnormalnih činjenica koje su remetile normalnu istražiteljsku praksu — Russellova nazočnost, neobična kapetanova strepnja, Vivienina šutnja, tajna što je okruživala istragu. Bila je sigurna da su svi već razumjeli da se to tijesno tiče dviju eksplozija koje su uslijedile unutar tri dana. I zbog toga bilo je iznimno važno raditi užurbano.

Russell za djelić sekunde preteče njezine misli i iznese svoju zbunjenost.

»Da bi se radilo u žurbi, trebalo bi nam puno ljudi za ovaj posao.«

Ako je kapetana načas bilo obuzelo isto klonuće duha, već ga je prošlo. Njegov je glas bio pozitivan i poticajan, dok je podastirao jedini mogući odgovor.

»Znam. A ipak moramo uspjeti po svaku cijenu. Zasada ništa ne možemo učiniti, dok ne stignu drugi podatci. Onda ćemo se na neki način organizirati, makar morao zaposliti sve policajce u New Yorku.«

Vivien ustade i pođe uzeti jedan fascikl iz kutije. Vrati se da opet sjedne i položi ga na krilo. Pred njezinim je očima tekao dugačak popis imena, navedenih abecednim redom. Počela ih je čitati, da bi se otarasila osjećaja gubitka vremena.

Beskrajan niz slova svojim redanjem gotovo je hipnotizirao oči koje su klizile papirom.

* * *

A
Achieson, Hank
Ameliano, Rodrigo
Anderson, William
Andretti, Paul

i zatim drugi do sljedeće stranice

B

Barth, Elmore
Bassett, James
Bellenore, Elvis
Bennett, Roger

i zatim opet imena do nove stranice

C

Castro, Nicholas
Cheever, Andreas
Corbett, Nelson
Cortese, Jeremy
Crow...

Vivienine oči se odjednom zaustaviše i to posljednje ime postade divovski veliko u njezinoj mašti. Zatim ga smjesta poveza sa zadovoljnim smiješkom, kad je s jadnom Elisabeth Brökens postupala kao s otiračem za cipele. Naglo je ustala, a fascikl je pao na pod.
Zapanjenim izrazima na licima Russella i Bellewa ostavila je samo tri riječi.
»Čekajte me ovdje.«

Stigla je do vrata hitrim korakom i sjurila se niza stubište s najvećom mogućom brzinom koja ju nije izlagala opasnosti da slomi vrat na svakoj stepenici. U njoj je treperilo uzbuđenje i rasla lagana euforija adrenalina koji je iznebuha stigao u krvotok. Nakon tolikih *možda* i tolikih *ako,* nakon beskrajnog niza »ne sjećam se«, napokon malen smiješak sreće. Stigla je u predvorje moleći se da njezina nada, rođena iz čiste i blagoslovljene slučajnosti, ne bude iluzija prigodom provjere činjenica.

Prošla je kroz predvorje i izišla kroz ostakljena vrata. Na stubama se zaustavila i časkom pogledala naokolo.

Jedan automobil s dva policajca kretao se natraške da bi izišao s parkirališta kraj ulaza u postaju. Vivien im dade znak i trkom side niz kratko stubište. Stiže do automobila videći kako odraz neba iščezava sa stakla prozora što ga je spustio policajac.

»Morate me prebaciti do Treće avenije, na ugao s Dvadesettrećom ulicom.«

»Ulazi.«

Otvorila je stražnja vrata i sjela na mjesto koje je obično rezervirano za uhićene osobe. Ipak je Vivien bila u preveliku bijesu da bi uočila čudnovatost te pojedinosti.

»Poslužite se sirenom.«

Ne tražeći objašnjenje policajac za upravljačem upali bljeskalicu i krenu odlučno, uz lagano škripanje guma. To putovanje od tri bloka učinilo joj se veoma dugim, toliko je bila pomamna da stigne. Kad je opet ugledala narančaste plastične zapreke na gradilištu, ponovno je proživjela otkriće trupla Mitcha Sparrowa, slučaj koji je mogao biti tek nov fascikl u arhivu a naprotiv je pokrenuo cijelu tu luđačku priču. I koji će se možda pokazati temeljem njezina okončanja. Činilo se da je ludilo, u slučajnosti i ljudima, bilo crvena nit koju treba slijediti da se činjenice i likovi povežu između sebe.

Automobil se još nije bio posve zaustavio kad je Vivien otvorila vrata i spremila se izići.

»Hvala, dečki. Dok vam se ne odužim.«

Nije čula odgovor, nije čula kad je automobil krenuo dalje. Već je bila kod radnika koji se pojavio iza granične ograde. Zbunila ga je svojom očitom žurbom i jezgrovitošću riječi.

»Gdje ću naći gospodina Cortesea?«

Čovjek pokaza točku s druge strane plota.

»Penjao se iza mene.«

Malo potom pojavila se figura Jeremyja Cortesea. Nosio je istu bluzu kao onog dana kad su se sreli. Kad ju je ugledao kako ide prema njemu odmah ju je prepoznao. Teško je zaboraviti nekoga tko te podsjeća na otkriće mrtvačkog tijela.

»Dobar dan, gospođice Light.«

»Gospodine Cortese, trebam vam postaviti neka pitanja.«

Sa zrncem zbunjenosti, koja je obuhvaćala pomanjkanje alternative, šef gradilišta stavio se na raspolaganje.

»Samo kažite.«

Vivien se udalji nekoliko koraka. Mjesto gdje su se nalazili služilo je kao prolaz te su mogli zasmetati radnicima u poslu ili su radnici mogli zasmetati njima. Stala je ispred Cortesea i razgovijetno izgovorila riječi da bi bila što jasnija, kao da su ona i taj čovjek govorili dvama različitim jezicima.

»Treba mi da svoje pamćenje izložite velikom naporu. Znam da su prošle godine ali važno je ono što ćete mi odgovoriti. Strašno važno.«

Čovjek potvrdi klimanjem glave da je razumio i u muku pričeka nastavak.

Vivien pomisli kako sliči na natjecatelja u kvizu *Tko želi biti milijunaš,* sav napet od koncentracije.

»Znam da ste radili za firmu koja je podignula zgradu u Lower East Sideu, onu na koju je prošle subote izvršen napad.«

Sjena bojazni i uzbune zasjeni pogled šefa gradilišta. Taj kratki uvod upravo mu je priopćio vijest da se policija raspituje o njemu. Ramena su mu se malo opustila a u glasu osjetila nelagodnost.

»Gospođice, prije nego što nastavite ja ću vama postaviti pitanje. Je li mi potreban odvjetnik?«

Vivien ga pokuša umiriti i što je moguće više razuvjeriti.

»Ne, gospodine Cortese, nije vam potreban odvjetnik. Jako dobro znam da s tim nemate ništa. Želim samo doznati neke stvari koje se tiču slučaja.«

»Kažite.«

Pitanje je palo kao sredstvo sea učvršćivanje na njegov izgubljeni izraz lica.

»Među ljudima koji su s vama radili na podizanju građevine, sjećate li se je li bio čovjek kojemu su lice i glava bili unakaženi ožiljcima?«

Odgovor stiže odmah, bez oklijevanja.

»Da.«

Vivienino srce preskoči jedan otkucaj.

»Jeste li sigurni?«

Nakon prvog teškog udarca njegovoj vedrini, Cortese kao da se ohrabrio zbog pravca kojim je krenulo vođenje razgovora. Činilo se da jedva čeka odgovoriti kako bi mogao taj razgovor arhivirati među nimalo ugodne uspomene.

»Nije bio u mojoj grupi ali se sjećam kako sam više puta sreo tipa koji je imao lice oštećeno na taj način. Moram reći da se lice te vrste lako uočavalo.«

U njezinim je grudima srce naglo ubrzalo rad.

»Sjećate li se također kako se zvao?«

»Ne. Nisam nikada s njim ni progovorio.«

Razočaranje dođe i smjesta nestade iz Vivienina mozga, poništila ga je čarolija jedne ideje.

»Bog vas blagoslovio, gospodine Cortese. Bog vas blagoslovio tisuću puta. Ne možete ni zamisliti koliko ste mi bili korisni. Samo se vratite na posao i budite mirni.«

Jedva je našla vremena da mu stisne ruku i Vivien mu je okrenula leđa, ostavivši nasred ulice sama čovjeka koji je odahnuo i problijedio. Uzela je mobitel i utipkala izravan kapetanov broj.

Nije mu dala vremena ni da kaže svoje ime.

»Alan, ovdje Vivien.«

»Što se dogodilo? Gdje si završila?«

»Možeš opozvati ljude. Potraga za imenima nije više potrebna.«

Pričekala je trenutak da dade vremena kapetanovoj radoznalosti da se uskladi s onim što se spremala od njega zatražiti.

»Moraš poslati najviše ljudi što možeš u svaku bolnicu u New Yorku. Moraju otići u sve onkološke odjele i provjeriti je li kod njih, u posljednjih godinu i pol dana, umro neki čovjek kojemu su lice unakazile brazgotine od opeklina.«

Sada kad je rak obavio svoj posao i ja se nalazim na drugoj strani...

Bellew, kao uostalom svi, već je znao ono pismo napamet. Vivienino uzbuđenje odmah je prešlo na njega.

»Velika si, djevojko. Smjesta šaljem ljude u lov. Čekamo te ovdje.«

Vivien zatvori mobitel i spremi ga u džep. Dok se oštrim korakom vraćala prema postaji, pomiješavši se sa svjetinom, bila bi platila koju god svotu da bude obična žena usred običnih ljudi. Umjesto toga pitala se za svaku osobu koju je susrela spada li medu one koje će izgubiti ili među one koje će spasiti. I zbog njih je osjećala da u zraku lebdi nada. Možda je čovjek koji je za sobom ostavio trag bomba kao kamenčiće u tragičnoj bajci, umirući kao sva ljudska bića, ostavio također za sobom ime i adresu.

POGLAVLJE 27.

Otac McKean se preko volje probijao između ljudi koji su dupkom ispunjavali Boathouse Cafe. Na licu su mu bili očevidni znaci besane noći, provedene ispred televizora da bi s pohlepom ožednjela čovjeka upijao slike s ekrana te ih istodobno tjerao iz pameti kao užasnu misao.

Ja sam Bog...

Te su riječi i dalje odzvanjale u njegovoj glavi, poput sramotne zvučne kulise priviđenja kroz koju pamćenje neprekidno prolazi. Uništeni automobili, oštećene kuće, vatra, ranjene i okrvavljene osobe. Jednu ruku na asfaltu, otkinutu od tijela u silini eksplozije, nemilosrdno su hvatale u kadar telekamere.

Duboko je udahnuo.

Dugo se molio, tražeći utjehu i prosvjetljenje gdje ih je obično nalazio. Jer je vjera oduvijek bila njegova utjeha, točka odakle je svaki put polazio i kamo se vraćao, kakva god bila narav putovanja. Zahvaljujući vjeri počela je njegova avantura sa zajednicom i zahvaljujući rezultatima koje je postigao s mnogim štićenicima dopuštao je sebi da sanja druge Radosti, druge kuće razmještene po cijeloj državi gdje bi mladi privučeni drogom imali mogućnosti da se prestanu osjećati kao noćni leptiri kraj plamena svijeće. U jednom času sami štićenici su postali njegovom snagom.

Ali roga jutra tumarao je između njih pokušavajući sakriti svoju muku, smiješeći se kad se od njega zahtijevalo da se smiješi i odgovarajući kad se od njega zahtijevalo da odgovara. Ali čim bi ostao sam, sve se vraćalo da ga opet pritisne, poput predmeta koji su nasumce nabijeni u ormar. Prvi put u svojem svećeničkom životu nije znao što bi učinio.

U prošlosti se znao naći u takvoj situaciji. Onda kad je još živio u svijetu, prije nego što je razumio da je služenje Bogu i bližnjima bilo ono što želi činiti u životu. Bio je riješio svoje nedoumice i strepnje ušavši u mir sjemeništa. Ovaj put je bilo drugačije. Nazvao je kardinala Logana bez velika nadanja. Da je bio u New Yorku, došao bi k njemu više zbog toga da nade moralnu utjehu, nego da dobije ovlaštenje o kojem je znao da nikada ne će stići. Ne u kratku vremenu i pod uvjetima koji bi bili nužni. Dobro je poznavao željezna pravila što vladaju tim dijelom odnosa s vjernicima. Bilo je to jedno od čvrstih uporišta njihova Creda, sigurnost za svakoga da može pristupiti sakramentu ispovijedi slobodna duha i bez strahovanja. Nudeći pokajanje za očišćenje grijeha. Ali Crkva u ulozi sudca osudila je njega na šutnju i tako osudila nove stotine osoba na smrt, ako se napadi budu nastavili.

»I tako ste vi glasoviti otac McKean, utemeljitelj Radosti.«

Svećenik se okrenu u pravcu glasa. Nade se pred visokom ženom četrdesetih godina, crne i besprijekorne kose. Bila je previše našminkana, previše elegantna i možda previše bogata. Držala je dvije čaše s tekućinom koja je morala biti šampanjac. Žena nije pričekala potvrdu. Uostalom, njezino obraćanje nije bilo pitanje, izražavalo je samo činjenični podatak.

»Rekli su mi da ste veoma karizmatičan čovjek i da veoma očaravate. I imali su pravo.«

Pruži mu jednu od dviju čaša. Smeten od tih riječi, otac McKean je instinktivno uze. Stekao je dojam kako bi ta žena, da nije pridržao čašu između prstiju, u svakom slučaju nju ispustila i ona bi pala na zemlju.

»Zovem se Sandhal Bones i ja sam jedna od priređivačka izložbe.«

Žena stisnu ruku koju joj je pružio i zadrža je među svojima trenutak duže nego što je potrebno. Svećenik osjeti kako se nelagodapridodaje svim stanjima duha koja su ga već uznemirivala. Otrgnu pogled i primijeti na dnu visoke čak živahne mjehuriće koji su se penjali prema površini.

»Vi ste dakle jedna od naših dobročiniteljica.«

Gospoda Bones pokuša umanjiti važnost te stvari, bez velika uspjeha.

»Čini mi se da je dobročiniteljica krupna stvar. Recimo da mi se sviđa malo pomoći gdje je to potrebno.«

Velečasni McKean bez imalo volje prinese čašu usnama i otpi malen gutljaj.

»Zaslugom osoba kao što ste vi Radost nastavlja živjeti.«

»Zaslugom osoba kao što ste vi ona postoji.«

Stade mu uz bok i uhvati ga ispod ruke. Istančan i nesumnjivo veoma skup parfem stiže do svećenikovih nosnica, skupa sa šuštanjem njezine odjeće.

»A sada idemo vidjeti djela vaših štićenika. Govore mi lijepe stvari o njima.«

Probijajući se između ljudi na prirodan način, gospođa Bones krenu prema drugom kraju trijema na stupovima što gleda na jezerce.

Boathouse Cafe je elegantno sastajalište usred Central Parka koje cesta East Drive povezuje s ostatkom grada. Prizemna zgrada, s fasadom od velikih staklenih ploha što su gostima omogućavale da večeraju s pogledom na vodu i zelenilo. Za lijepa vremena, na terasi što je okruživala cijelu kuću, postavljali su se stolovi za jelo na otvorenom.

U ovom je slučaju jedan odbor, kojemu otac McKean nikako nije uspijevao zapamtiti ime, priredio izložbu slika, kipova i obrtničkih radova svih štićenika koji su bili povjereni brizi ustanova poput Radosti, kako bi im se omogućilo da osobno komuniciraju s ljudima, ne samo

preko svojih djela. Kad mu je sijevnula kroz glavu ta mogućnost, svećenik je o tome razgovarao s Jubileejem Mansonom i Shalimar Bennett. To dvoje štićenika još je bilo usred teških nevolja ali naposljetku, u suglasnosti s Johnom, uvjerio se da im to iskustvo može samo pomoći.

Shalimar je bila bjelkinja iz normalne građanske obitelji. Na silu su je otrgnuli od heroina i sklonosti prema samoranjavanju koja joj je ruke obilježila ožiljcima. Otac McKean ne bi to priznao ni Inkviziciji, ali ona mu je bila ljubimica. Imala je lice koje je budilo nježnost i tražilo zaštitu. I činilo se da joj iz očiju isijava svjetlost kad bi je tko pohvalio zbog njezinih radova na pola puta između skulptura i nakita. Narukvice, ogrlice, naušnice, koje su spajale izvornost i boju, sve načinjene od jeftinih ali najrazličitijih materijala.

Jubilee, mladić od sedamnaest godina, potjecao je naprotiv iz problematične obitelji. Majka je bila prostitutka a otac poginuo u tučnjavi od noža. Jubileejev brat Jonas predstavljao se kao reper i preuzeo umjetničko ime Iron 7. Zapravo je bio šef bande koja je raspačavala drogu i bavila se poslovima oko prostitucije. Kad je majka našla u Jubileejevoj sobi pilule *cracka,* shvatila je da njezin mladi sin kreće tragom svoga brata. U jednom trenutku prosvjetljenja, obuzeta nekom sretnom intuicijom, odvela ga je u Radost kod oca McKeana. Istoga je popodneva počinila samoubojstvo.

Prošavši kroz prve teškoće, Jubilee se dobro integrirao u život zajednice i malo poslije dolaska pokazao je znatnu sklonost prema figurativnoj umjetnosti u čemu su ga poticali i pomagali. Sada su neka njegova najzanimljivija djela, koliko god opora i opterećena gledanjem iz posebne perspektive, prigodno bila izložena u Central Parku.

Svećenik i njegova pratiteljica stigoše do mjesta gdje su, na stalcima, ležala tri Jubileejeva platna. Vidio se jasan utjecaj pop-arta i posebice Basquiata, ali osjećaj za boje i izvornost slaganja dopuštali su da se nazre velika i sretna mogućnost razvoja.

Mladi je slikar stajao kraj svojih djela. Gospoda Bones se zaustavila ispred slika, tako da ih može procijeniti jednim jedinim pogledom.

»A evo našega mladog umjetnika.«

Proučila je radove pozornim očima u kojima je ipak bila prisutna mrvica zbunjenosti.

»Pa, nisam likovna kritičarka i ovo sigurno nije Norman Rockwell. Ali moram reći za djela da su... da su...«

»Eksplozivna ?«

Pošto je sugerirao odrednicu, otac McKean namignu Jubileeju, koji se jedva suspregnuo da se ne počne smijati. Gospoda Bones se okrenu prema svećeniku, kao da ju je ta riječ prosvijetlila.

»Svakako. To je točna odrednica. Ona su eksplozivna.«

»To svi mi mislimo.«

Svećeniku je, nakon udovoljenja umjetnikovu egu i pokroviteljskoj opsjednutosti svoje pratiteljice, polako postajala tegobna njezina nazočnost. Vidio je nekoliko koraka dalje Johna Kortighana koji je bio u razgovoru s nekoliko osoba. Dobacio mu je pogled u kojem je bio očajnički poziv u pomoć.

Njegova desna ruka postala je svjesna situacije. Oslobodio se onih s kojima je bio u razgovoru i krenuo prema njemu.

Otac McKean se spremao za uzmicanje.

»Gospođo Bones...«

Zauzvrat je od nje dobio pogled u kojemu su trepavice jedanput previše trepnule.

»Možete me zvati Sandhal, ako vam je draže.«

U tom času stiže do njih John i izvuče ga iz nevolje.

»Gospodo Bones, ovo je John Kortighan, moj suradnik. Glavni je tvorac dobra funkcioniranja...«

Dok ga je predstavljao, svećenik okrenu glavu prema njemu koji je stajao s leđima prema vodi. Njegove oči kao da je nešto vuklo dalje. Preletjele su preko trijema prepuna ljudi i zaustavile se na biciklističkoj stazi koja je tekla s lijeve strane jezerca.

S rukama u džepovima ondje je stajao čovjek u zelenoj vojničkoj bluzi. Otac McKean osjeti kako mu se guši dah i val vrućine uzlazi u lice. Uspio je po inerciji dovršiti rečenicu predstavljanja.
»... naše male zajednice.«

Ponašajući se diplomatski kao uvijek, John pruži ruku.

»Drago mi je što sam vas upoznao, gospođo Bones. Znam da ste vi među glavnim tvorcima ovoga događaja.«
Ženin smijeh dopro je do njega kao u transu.

»Kao što sam već rekla ocu McKeanu, uvijek sam spremna učiniti nešto za svoga bližnjega.«

Svećenik je osjećao da do njega te rečenice dopiru izdaleka, kao da su vatirane prostorom i maglom. Nije uspijevao otrgnuti pogled od samotna čovjeka što je stajao među biciklima koji su prolazili kraj njega i gledao u njegovu pravcu. Rekao je sebi da su bluze onoga tipa
veoma uobičajene i da bi događaj poput ovoga privukao svačiju pozornost. Bilo je normalno da se bilo tko zaustavi i pokuša razumjeti što se zbiva.

Usprkos tomu pokušaju umirenja znao je da nije tako. Shvaćao je da ta osoba nije bilo tko nego čovjek koji mu je u ispovjedaonici šapnuo nekoliko svetogrdnih riječi skupa sa smrtonosnom nakanom.
Ja sam Bog...

Iščeznula su lica i žamor i ljudi oko njega. Ostala je samo ona uznemirujuća figura da magnetizira njegovu pozornost, njegove misli, njegov pogled. Njegovu želju za milosrđem. Na neki način bio je siguran da ga je taj čovjek vidio i da medu tolikim ljudima zuri u njega.
»Oprostite, jedan trenutak.«

Nije ni čuo što su mu John i gospođa Bones odgovorili.

Već se odvojio od njih i gurao se kroz gomilu, usmjeren prema suprotnoj strani trijema. Gubeći i opet nalazeći taman pogled onoga neznanca koji je u njega prodro kao obećanje nesreće. Namjeravao je prići k njemu i zametnuti razgovor, pokušati da ga urazumi, iako je znao da je to očajnički pothvat. Sa svoje strane čovjek ga je i dalje pratio očima na njegovu putu, u iščekivanju, kao da je došao u Boathouse Cafe s istom nakanom.

Otac McKean našao se odjednom ispred dvaju crnaca koji su mu zapriječili put.

Jedan je bio visok malo manje nego on i nosio je podstavljenu jaknu s kukuljicom, preveliku s obzirom na njegov stas a po težini svakako neprikladnu za to godišnje doba. Imao je crnu kapu s ukošenim štitnikom, traperice i par teških športskih cipela. Na prsima mu je blistao zlatan lanac.

Onaj koji se uzdizao iza njega bio je golem. Činilo se čak nemogućim da se takva gromada od čovjeka može kretati. Bio je sav odjeven u crno, s nekakvom maramom koja mu je pokrivala glavu i sličila na noćne mrežice koje su nekoć upotrebljavali muškarci da izravnaju kosu.
Mršaviji čovjek spusti ruku na prsni koš oca McKeana i zaustavi ga.

»Kamo ideš, gavrane?«

Pod pritiskom zbog te zapreke, svećenik instinktivno baci pogled nadesno. Čovjek u zelenoj bluzi još je bio ondje i bezizražajno promatrao prizor. Preko volje je »krenuo njegovu pozornost na osobu koja je bila ispred njega.
»Što želiš, Jonas? Ne bih rekao da si pozvan ovamo.«

»Iron 7 ne treba pozivnicu da bi zašao medu ovakva govna. Je li tako, Dude?«
Gromada bez uzbuđivanja potvrdi glavom.

»Dobro, sada kad si pokazao koliko si jak, možeš otići.«

Jonas Manson se nasmiješi pokazujući sitan dijamant ugrađen u sjekutiću.

»Hej, samo malo, pope. Kakva je to žurba? Ja sam brat jednoga od umjetnika. Zar se ne mogu diviti njegovim djelima kao svi ostali?«

Baci pogled naokolo i iza leđa oca McKeana spazi Jubileeja koji je bio ostao kraj svojih slika i objašnjavao ih nekim osobama.
»Eno ga, eno moga mladića.«

Čovjek koji je sebe nazvao imenom Iron 7 odvoji se od svećenika i uputi se u onom pravcu, a za njim krenu silna gromada od Dudea pred kojom su se prisutni ljudi nagonski sklanjali. Otac McKean pode za njima da pokuša zadržati situaciju pod kontrolom.

Reper stiže do slika i pred njima zauze teatralnu pozu kao da ih proučava, a da brata nije ni pozdravio. Videći ga gdje dolazi, Jubilee je zanijemio, ustuknuo jedan korak i počeo drhtati.
»No, strašna stvar. Zbilja strašna stvar. Što ti kažeš, Dude?«

Gromada ponovno šutke potvrdi riječi svoga šefa pokretom glave. John je shvatio osjetljivost situacije i približio se nastojeći umetnuti svoje tijelo između Jonasa i njegova brata.

»Vi ne možete stajati tu.«

»Ah, je li? A tko je to rekao? Ti, drkadžija?«

Reper se okrenu prema gorostasu i nasmiješi mu se.

»Dude, ukloni ovu budalu što mi se plete oko nogu.«

Ruka golemog čovjeka ispruži se i zgrabi Johna za ovratnik košulje. Privuče ga k sebi kao da nema težine i odgurnu natrag, poslavši ga da se sudari s ogradom. Otac McKean se umiješa da spriječi svaki pokušaj suprotstavljanja koji bi mogao izazvati mnogo gore posljedice. Ako bi se zametnula tučnjava, netko bi mogao nastradati.
»Pusti, John. To je moja briga.«

Jonas se prepusti prostačkom smijehu.

»Eto, bravo. To je tvoja briga.«

U međuvremenu oko njih se stvorila praznina. Sve osobe u blizini njih, iako nisu točno znale što se događa, shvatile su kako je bolje udaljiti se od tih šarolikih individua gruba ponašanja i grubih lica.
»Ti i ja moramo razgovarati o poslovima, pope.«

»Mi ne možemo imati zajedničkih poslova, Jonas.«

»Pusti ponos. Znam da vam loše ide, u onoj rupi. Mogu vam pružiti ruku. Mislio sam da bi vam dvadesetak somova olakšalo stvari.«

Otac McKean se upita od koga je taj zlotvor doznao da je Radost zapala u ekonomske teškoće. Sigurno ne od brata koji ga je izbjegavao kao kugu jer ga je terorizirao. Jasno je bilo da bi u tom času dvadeset tisuća dolara palo kao mana s neba u praznu blagajnu zajednice. Ali novac nije smio poteći od toga čovjeka, s obzirom na sve što je imao za sobom.
»Možeš zadržati svoje novce. Sami ćemo se izvući.«

Jonas mu zabode kažiprst u prsa. Počeo ga je lupkati kao da mu želi probušiti prsnu kost.
»Odbijaš moj novac? Misliš da je prljav?«

Načini stanku, kao da razmišlja o riječima što ih je netom čuo io njihovu značenju.

»Dakle, moj novac ne vrijedi...«

Zatim pokaza ljude oko njih i dade oduška srdžbi.

»Ali novci ovih govana vrijede, je li tako? Ovi ovdje s kaputomi kravatom, s izgledom poštenih osoba — to su ljudi što plaćaju kurve i drugu robu koju ja prodajem. A ove ovdje s izgledom svetica — to su žene koje lunjaju naokolo i primaju svaki crni ud do kojega mogu doći.«

Zamor i jauk iza leda. Ne okrećući se svećenik je shvatio da se jedna od prisutnih žena onesvijestila. Reper nastavi prosipati oko sebe svoju kivnost.
»Htio sam samo učiniti dobro. Pomoći bratu i onoj usranoj rupi gdje živite.«

Jonas Manson zavuče ruku u džep i kad ju jc izvadio u njoj je stezao nož. Otac McKean ga ču kako se otvara uz rezak zvuk i vidje oštricu kako blista na svjetlosti. Glasovi se oko njih pojačaše i nastade tutanj koraka po drvenom podu terase. Dvije-tri žene ispustiše histerične urlike od straha.

S nožem u rukama Jonas se okrenu prema Jubileeju koji ga je ustrašeno gledao.

»Jesi li čuo, braco? Ova se vrana pravi da je velik čovjek.«

Jubilee ustuknu još jedan korak, dok se Jonas približavao slikama. Otac McKean pode s mjesta ne bi li ga presreo, ali Dude se pokrenu sa zapanjujućom brzinom za čovjeka njegovih razmjera. Obuhvati ga rukom oko pasa i ne dade mu se maknuti. Kad ga je stegnuo, svećenik osjeti kako mu bol struji mišićima i kako mu zrak izlazi iz pluća bez mogućnosti povratka.

»Stoj na miru, pope. Ovo su obiteljske stvari.«

Opet se nasilnik obrati Jubileeju koji je izgledao kao da će se obeznaniti.

»I tako, ti ništa ne kažeš. Dopuštaš jednom govnu da vrijeđa tvoga brata.«

Načini brzu kretnju i uz šum rasparana platna dugačak dijagonalan rez otvori se na slici ispred njega. Spremao se učiniti istu stvar sa sljedećom slikom kad iznenada s njihove desne strane stiže glas.

»Dobro, momci, dosta ste se zabavljali. Sada bacite nož i legnite na zemlju.«

Otac McKean okrenu glavu i vidje policajca u uniformi koji je stajao na travnjaku i držao pištolj uperen u Jonasa. Reper ga je ravnodušno gledao, kao da mu je pištolj uperen u njega bio obična stvar.

Policajac načini nestrpljivu kretnju oružjem.

»Jesi li čuo što sam rekao? Lezi na zemlju s rukama iza glave. A ti, majmune, pusti toga čovjeka.«

Otac McKean osjeti kako se smanjuje pritisak te udahnu sav zrak što je mogao. Dude se udalji i priđe svojem šefu. Polagano, kao da to čine zbog svoje ljubazne popustljivosti a ne zbog naredbe koja je stigla izvana, obojica legoše na zemlju i dignuše ruke iznad glave.

Dok ih je policajac držao pod nadzorom i preko radija zvao pojačanje, svećenik, napokon slobodan, okrenu se prema jezercu. Njegov tjeskoban pogled prijeđe obalom i biciklističkom stazom tražeći

nekoga koga nije uspijevao naći.

Njegova mora, čovjek u zelenoj bluzi, ne bijaše na vidiku.

POGLAVLJE 28.

Vivien je zabrinuto slušala mijenjanje buke motora dok je helikopter gubio visinu.

Nije voljela letjeti. Nije voljela biti zatočenicom nepoznata prijevoznog sredstva nad kojim nije imala kontrolu, koje ju je prisiljavalo da poskakuje pri svakoj turbulenciji i zabrinjavalo pri svakoj promjeni broja okretaja rotora. Nagnula se kroz prozor da promatra tlo koje se približavalo. Ispod njih, povješana u crnoj masi tame koja je naizgled zaposjela cijelu zemlju, bila su svjetla svijeta. Trijumfalna svjetla velikoga grada i udaljenija svjetla satelitskih naselja

koja ga okružuju. Helikopter se nagnuo i napravio spretan zaokret nadesno. Dolje, poravnani s pramcem aparata, svjetlosni su signali obilježavali pistu malene zračne luke.

Iznenada joj stiže pilotov glas u slušalice. Cijelo vrijeme nisu bili razmijenili ni riječi.

»Uskoro slijećemo.«

Vivien primi tu vijest sa zadovoljstvom. Nadala se da će na povratku krenuti s rezultatom koji će joj dopustiti da se s drukčijim stanjem duha opet suoči s epizodom u praznini i pomrčini.

Tama ih je bila uhvatila na pola puta i Vivien je razumjela potrebu za aparatom koji je opskrbljen za let s pomoću instrumenata, iako

nije uspijevala shvatiti kako se pilot može snaći i bilo što odgonetnuti u onom šarenilu raznobojnih ekrana ispred sebe.

Pokraj nje, naslonjen na staklo sa svoje strane, s glavom lagano nagnutom natrag, Russell je bio skinuo slušalice i spavao, malko hrčući. Vivien se kratko zadržala promatrajući ga pri treperenju svjetala s komandne ploče. Zauzvrat je dobila sliku njegove glave naslonjene na jastuk, njegovo pravilno disanje u polumraku, one večeri kad je bila ustala da pride k prozoru.

One večeri kad je eksplodirao svijet, u svakom smislu.

Kao da se ta slika nasilno projicirala u njegov san, Russell je otvorio oči.

»Mora biti da sam zadrijemao.«

»Rekla bih da jesi, osim ako ne hrčeš u budnom stanju.«

Okrenuo se da pogleda kroz prozor, zijevajući.

»Gdje smo?«

»Spuštamo se. Stigli smo.«

»Dobro.«

Vivien se vrati proučavanju terena ispod njih koji se, nakon toga kratka izbivanja, pripremao da ih opet primi, iako mnogo milja daleko od mjesta s kojega su krenuli. Osjećala je da je hitnost usisava dolje kao vir i da je odgovornost koja joj leži na plećima mnogo teža od zraka iznad nje.

Nakon razgovora s Jeremyjem Corteseom bio je potreban gotovo čitav ostatak dana da se stigne do nekog rezultata. Beilew je stupio u vezu s Willardom, šefom policije, koji je odmah stavio na raspolaganje potporu koja je potrebna u takvoj vrsti istrage. Velik broj agenata raspršio se po velikim i malim bolnicama Manhattana, Bronxa, Queensa i Brooklyna.

Kodeks RFL.

Istraga se protegnula i na bolnice u New Jerseyu, zatraživši pomoć lokalne policije. Njih troje ostalo je čekajući u uredu na drugom katu, svako u koštacu s osobnim sablastima i svojim dvojbenim sredstvima za istjerivanje duhova.

*Vivien je bila razdijelila svoje vrijeme između želje da kapetanov telefon zazvoni i bojazni da ne zazvoni njezin mobitel donoseći loše vijesti iz*bolnice gdje je smještena Greta. Russell je sjedio u naslonjaču i položio noge na stolić ispred sebe. Gledao je u p*raz*no, pokazujući moć apstrakcije za što ona nije bila sposobna. Kapetan je cijelo vrijeme nastavio čitati izvješća, ali Vivien je bila spremna okladiti se da od onoga što je bilo na stranicama nije upio nijednu jedinu riječ. Tišina je bila postala paukovom mrežom iz koje se nitko nije želio iskobeljati. Razgovori bi donijeli samo druga nagađanja i druge nade, a u tom trenutku korisna je bila satno konkretna poruka stvarnosti.

Kad je telefon na pisaćem stolu zazvonio, svjetlost na zidovima susjednih zgrada označavala je približavanje zalaska. Kapetan je prinio slušalicu k uhu s brzinom koju je Vivien, unatoč okolnostima, uspjela definirati u sebi kao brzinu crtanih filmova.

»Bellew.«

Hladnokrvan kapetanov izraz nije pružio zadovoljstvo zabrinutim licima Russella i Viviene.

»Čekaj.«

Uzeo je olovku i list papira i Vivien ga je vidjela kako po diktatu piše užurbane riječi.

»Veličanstven posao, momci. Čestitam.«

Slušalica se još nije bila vratila na mjesto kad je kapetan podignuo glavu i prema njoj pružio sažetak koji je zapisao. Vivien gaje uzela kao predmet koji je do prije malo vremena bio u vatri.

»Imamo ime. Iz bolnice Samaritan Faith u Brooklynu. Dvije bolničarke iz smjene sjećaju se jako dobro toga tipa. Kažu da je bio prava nakaza, izobličen od glave do pete. Umro je prije malo više od šest mjeseci.«
Vivien je nagnula oči nad papir koji je držala u ruci. Pisalo je

Wendell Johnson - Hornell, NY, 7. lipnja 1948.
140 Broadway, Brooklyn

kosim i brzim kapetanovim rukopisom.

Vivieni se činilo nevjerojatnim da je sjena za kojom su krenuli u lov bez rezultata odjedanput postala ljudskim bićem s imenom i adresom i

datumom rođenja. Ali jednako je nevjerojatan bio broj žrtava povezanih s tim imenom i tolikih drugih koje bi se mogle dodati i povećati taj broj.

Dok je čitala, Bellew je već bio krenuo u akciju. Njegov su mozak, kao i mozak sviju njih, u tom trenutku hranile žurba i strepnja. Već je govorio s telefonistom.
»Spoji me s policijom u Hornellu u državi New York.«

Dok je čekao vezu, priključio je poziv na razglas tako da svi mogu slušati.
Profesionalan glas izišao je iz aparata.

»Zapovjedništvo policije u Hornellu. Kako vam mogu pomoći.«

»Ovdje kapetan Alan Bellew iz Trinaeste postaje na Manhattanu. S kim razgovaram?«

»Ovdje policajac Drew, gospodine.«

»Trebam govoriti s vašim šefom. Najhitnije što je moguće.«

»Samo čas, gospodine.«

Veza je stavljena na čekanje, ispunjena glazbenim motivom s telefonske centrale. Malo poslije dubok i mnogo zreliji glas od prethodnoga stigao je da zauzme njegovo mjesto.
»Kapetan Caldwell.«

»Ovdje kapetan Alan Bellew iz newyorškepolicije.«

S druge je strane nastupila kratka šutnja. Spominjanje Velike Jabuke tih dana smjesta je dozivalo u pamet slike zgrada u plamenu i trupala pokrivenih platnom.
»Dobra večer, kapetane. Što mogu za vas učiniti?«

»Trebaju mi informacije o nekom Wendellu Johnsonu. Moji podaci govore da je rođen u Hornellu 7. lipnja 1948. Imate li što o njemu u svojem arhivu?«
»Jednu sekundu.«

Samo šum prstiju koji su brzo skakali po tipkovnici. Malo potom vratio se glas kapetana Caldwella.

»Evo ga. Wendell Bruce Johnson. Jedini zapis na njegov račun je uhićenje zbog vožnje u pijanom stanju koji se dogodio u svibnju 1968. Ništa drugom nemam o njemu.«
»Samo to?«
»Dajte mi *jo*šjednu sekundu, molim.«

*Ponovno hon*prstiju na tipkama i potom opet glas.

Vivien je zamislila krupna čovjeka kako se muči s tehnologijom koja je preteška za njega i to radi s jedinim ciljem da naplati što najveći mogući broj globa da bi opravdao svoju plaću pred općinskim vijećem.

»Skupa s njim bio je zadržan zbog pružanja otpora neki Lester Johnson.«
»Otac ili brat?«

»Po datumu rođenja prije bih rekao brat. Između njih je jedna godina razlike.«
»Znate li živi li još taj Lester u Hornellu?«

»Na žalost nisam odavde i tek sam postavljen. Još ne poznajem mnogo ljudi. Ako mi date još dvije-tri sekunde smjesta ću provjeriti.«
»Bilo bi mi jako korisno.«

Vivien je na kapetanovu licu čitala napast da objasni kako se sekundu po sekundu slažu dani i mjeseci. A oni su s mukom nalazili sate u tom odjeljku vremena. Usprkos svemu odgovorio je na miran i ljubazan način.

»Nemam nikakva Wendella Johnsona u telefonskom imeniku. Ali imam nekog Lestera Johnsona, Ulica Fulton broj 88.«

»Izvrsno. Šaljem dvije osobe helikopterom. Osigurajte mi mjesto gdje se mogu spustiti.«
»Postoji zračna luka Hornell Municipal.«

»Savršeno. Stići će najžurnije što mogu. Poslije će mi biti potrebna vaša potpora.«
»Sve što želite.«

»Ako možete osobno poći da ih dočekate bila bi to velika stvar. Inače je bitno da ovaj razgovor ostane povjerljiv. Veoma povjerljiv, ako me razumijete?«

»Savršeno.«

»Onda, doskora.«

Kapetan je zatvorio vezu i pogledao Vivien i Russella.

»Kao što ste čuli, morate krenuti na put. Ja u međuvremenu šaljem ljude u Brooklyn na izviđaj, na adresu toga Johnsona. To je formalnost,
jer ne vjerujem da ćemo išta na*ći, ali u ovakvu slučaju ne smijemo zanemariti nijedan detalj.«*
Za četvrt sata Bellew je zatražio i dobio helikopter opremljen za noćno letenje. Vivien i Russell prevezeni su hitno automobilom na nogometno igralište u Petnaestoj ulici na obalama East Rivera. Helikopter je došao malo poslije, nezgrapan i previše izrastao kukac koji se spretno gibao nebom. Trenutak uzdizanja i već mu zemlja nije pripadala a grad je postao nizom kuća i tornjeva dolje u dubini dok im nije nestao iza leda. Zaranjanje u mrak zbilo se usporeno, s jednom jedinom trakom svjetla koja je bivala sve tanja na obzoru kako bi podsjećala da postoji sunce.

Pilot položi helikopter na tlo bez trzaja, pokraj uske i duge građevine koju je osvjetljavao niz rasvjetnih stupova. Na ravnoj površini njima slijeva bili su parkirani razni mali turistički avioni. Cessna, Piper, Socata i drugi modeli koje Vivien nije poznavala. Kad je otvorila vrata, vozilo s policijskim oznakama koje je čekalo kraj zgrade krene prema njima.
Kad se vozilo zaustavilo, iz njega je izišao čovjek u uniformi. Bio je visok, četrdesetak godina, s prosijedim brkovima i kosom. Primaknuo se smirenim i mlohavim hodom košarkaša. Dok im je stezao ruku i gledao ih u oči, Vivien ponovno vidje u sebi prosudbu izrečenu s previše lakoće kad je čula njegov glas preko telefona. Ulijevao je povjerenje i ostavljao dojam da nije neopravdano zauzeo mjesto kamo je postavljen.

»Kapetan Caldwell.«

Njegov stisak ruke bio je odlučan i precizan.

»Detektivka Vivien Light. Ovo je Russell Wade.«
Dva se muškarca pozdraviše klimanjem glave. Na neki način i šef policije bio je zaražen hitnjom koja ih je gurala naprijed.
Odmah je pokazao auto.
»Hoćemo li poći?«

Sjeli su i vozilo se pokrenulo dok su još vezivali pojaseve. Izišli su iz zračne luke i malo poslije ostavili iza sebe svjetla piste ulazeći na Route 36 u smjeru juga.

»Ulica Fulton nije daleko. Nalazi se u sjevernom dijelu Hornella. Nekoliko minuta i tu smo.«

Nije bilo mnogo prometu u to vrijeme uli kapetan Caldwell je svejedno upalio bljeskalicu. Vivien je smatrala da nešto treba napomenuti.

»Zamolila bih vas da ugasite, kad budemo u blizini. Voljela bih stići bez najave.«

»Slažem se.«

Iako je umirao od znatiželje, njihov vozač nije dao da se to vidi. Produžio je u tišini dok mu je lice bilo osvijetljeno treperenjem s komandne ploče. Vivien je osjećala Russellovo društvo na stražnjem sjedalu, bio je tih i gotovo odsutan. Ipak, po onome što je zapamtila dok je čitala iz njegova računala, iza toga rastresena izraza imao je sposobnost zapaziti lica i izvijestiti o duševnim stanjima na veoma primamljiv način. Nakon sudjelovanja u nečemu uspijevao je čitateljima prenijeti osjećaj da su bili s njim. Bio je to posvema različit način obrade teme, različit od svakog drugog pristupa što ga je do tada nalazila u novinskim člancima.

A Bog je svjedok koliko je u tome trebalo i istine. Tiskani papir, nakon izvješćivanja i dokumentiranja posljedica napada, nakon jurnjave tragom mogućih preuzimanja odgovornosti, vrlo brzo će se upustiti u žestoku borbu protiv postupanja policije i drugih istražiteljskih organa, optužujući ih da nisu kadri građanima zajamčiti sigurnost. Takav zločin koji razara grad imat će uskoro odraza u politici i ponudit će izliku svakomu tko htjedne napasti Willarda ili gradonačelnika ili bilo koga umjesto njih. Svaku osobu s najmanjim ovlastima i umiješanošću u tu priču, uključujući i nju, zahvatit će oluja koja će odozgor zapuhati prema dolje bez mogućnosti nadzora.

Mobitel u džepu poče zvoniti. S ekrana je vidjela da je riječ o osobnom mobitelu kapetana Bellewa.

Odgovorila je s apsurdnom nadom da će čuti kako je sve gotovo.

»Kaži, Alan.«

»Gdje ste?«

»Sad smo sletjeli. Vozimo se prema kući subjekta.«

U tom času pogubila su se imena i ljudi. Nestao je svaki trag identiteta, nadomješten hladnim i bezličnim riječima, izrazima koji omogućuju da na nišanu nemaš ljudsko biće nego samo »subjekt« ili »osumnjičenu osobu«.

»Savršeno. Što se tiče nas, otkrili smo nešto čudnovato što ne umijem protumačiti.«

»To jest?«

»Stigli smo do kuće Wendella Johnsona. Nikoga nismo našli, naravno. Ali taj tip, iako je znao da se nalazi u posljednjem stadiju, prije nego što će biti primljen u bolnicu platio je najam za godinu dana.«

»Čudno.«

»I meni je čudno bilo.«

Kapetan Caldwell ugasi svjetla na krovu. Vivien shvati da stižu na odredište.

»Alan, tu smo. Zovem te čim doznam novosti.«

»U redu. Čujemo se.«

Automobil skrenu nalijevo i nakon niza potpuno jednakih kuća zaustavi se na dnu kratke ulice koja je nosila Fultonovo ime. Njima sa strane bio je broj 88, mala vila kojoj bi, po onome što se moglo vidjeti, dobro došlo bojenje i popravak krova. Prozori su bili osvijetljeni i Vivien je bila

zahvalna što nikoga ne mora izvlačiti iz kreveta. Znala je da bi u tom slučaju trebalo dosta vremena prije nego što bi mogla razgovarati s potpuno svjesnim osobama.
»Tu je.«
Izišli su u tišini iz auta i prešli u koloni prilaznu stazu. Vivien je propustila naprijed lokalnog policajca, da mu ostavi osjećaj vlasti.
Caldwell pritisnu zvonce pokraj vrata. Malo poslije, kroz pruge mutna stakla koje ga je lomilo, procijedi se svjetlo. Lak i brz korak bosih nogu uskoro se približio i vrata su se otvorila. Petogodišnji dječak, plave kose i pjegava lica, provirio je iza vratnice. Ostao je zbunjen ali se nije uplašio videći čovjeka u uniformi koji se visoko uzdizao ispred njega.
Caldwell se laganu nagnu i progovori mirnim i prijateljskim glasom.
»Zdravo, junače. Kako se zoveš?«
Dječačić s nepovjerenjem prihvati taj pokušaj komuniciranja.
»Ja sam Billy. Što želite?«
»Moramo govoriti s Lesterom Johnsonom. Je li kod kuće?«
Dječačić otrča, dopustivši vratima da se širom otvore.
»Djede, traži te policija.«
Pred njihovim se očima ukazao hodnik koji je završavao stubištem što je vodilo na gornji kat. Zdesna maleno predvorje a slijeva vrata kroz koja je dječak trkom iščeznuo. Malo potom otamo je izišao čovjek šezdesetih godina, energična izraza, odjeven u plavu košulju i izblijedjele traperice. Imao je još gustu kosu i budne oči koje su se micale da procijene jednu po jednu osobu koje su bile pred vratima. Vivien pomisli kako je u nekim zatvorima to bila uniforma osuđenika. Prepustila je uniformiranu policajcu da vodi operaciju. Bili su na njegovu teritoriju i Vivien mu je to dugovala. Nadala se da će u pravom trenutku biti dovoljno oštrouman i maknuti se u stranu.
»Gospodin Lester Johnson?«
»Da, ja sam. Što želite?«
Ta je rečenica izgledala kao obiteljsko nasljeđe, jer je bila ista kao ona što ju je izgovorio dječačić.
»Ja sam kapetan Caldwell. Ja...«
»Da, znam tko ste. Nego, tko su oni?«
Vivien odluči da je to trenutak da istupi.
»Ja sam detektivka Vivien Light, iz newyorške policije. Trebala bih s vama govoriti.«
Lester Johnson ju je procjenjivao nekoliko časaka. Bilo je to kratko i ugodno ispitivanje koje je obuhvatilo također i iznad svega fizički izgled.
»U redu. Dođite ovamo.«
Poveo ih je kroz vrata iza kojih se pojavio on i nestao dječačić. Našli su se u prostranu dnevnom boravku, s kaučima i naslonjačima. U jednom od njih sjedio je Billy i gledao crtane filmove na televizoru s ravnim ekranom. Unatoč izgledu koji se izvana mogao poboljšati, u unutrašnjosti se vidjela velika briga u izboru tkanina i tapeta u prirodnim bojama.
Vivien pomisli kako u tom uređenju mora postojati ženska ruka.
Lester Johnson se zapovjednim glasom obrati svojem unuku.
»Billy, vrijeme je za spavanje.«
Dječačić se okrenu i pokuša slabašno prosvjedovati.
»Ali, djede...«

»Rekao sam da je vrijeme za spavanje. Idi u svoju sobu bez suvišnih priča.«
Djedov glas nije dopuštao odgađanje. Dječačić ugasi televizor i prođe ispred njih, namrgođen. Ne pozdravivši nikoga, nestao je iza ugla. Malo poslije čuli su kako se bat njegovih bosih nogu sve više stišava dok nije iščeznuo.
»Moj sin i snaha imaju slobodan izlazak, večeras. A ja sam s malim malo popustljiviji nego njegovi roditelji.«
Poslije tog lakonskog uvida u njegov privatni život, njihov domaćin pokaza kauč i naslonjače.
»Smjestite se.«
Vivien i Caldwell sjedoše na sofu, a Lester Johnson u naslonjač sučelice njima. Russell je izabrao najdalju fotelju.

Vivien odluči odmah prijeći na stvar.

»Gospodine Lester, vi ste rođak nekog Wendella Johnsona?«

»Bio je moj brat.«

»Zašto kažete da je bio?«

Lester Johnson načini neodređenu kretnju ramenima.
»Zato što je početkom 1971. otišao u Vijetnam i otada nisam više čuo za njega. Nije proglašen ni mrtvim ni nestalim u akciji. Sto znači da je živ izišao iz rata. Ako mu je draže bilo da ga nitko više ne vidi i ne čuje, to su njegova posla. U svakom slučaju odavno je prestao biti mojim bratom.«
Videći da se na takav način likvidira jedan bratski odnos, Vivien se instinktivno okrenula da vidi Russella. Njegov je pogled načas otvrdnuo ali odmah zatim vratio se na mjesto koje je odlučio zauzimati, to jest u tišinu i slušanje.
»Prije nego što će otići, Wendell je radio u građevinarstvu?«
»Ne.«
Ta jednosložna riječ odjeknula je u Vivieninim ušima kao ružno proročanstvo. Pokušala je naći utočište u iluziji.
»Jeste li sigurni?«
»Gospođice, dovoljno sam star da sam mogao malo poblesaviti. Ali ne toliko da se ne bih sjećao što je radio moj brat dok je bio ovdje. Htio je postati glazbenik. Svirao je gitaru. Nikada nije radio nijedan posao u kojem se mogao izložiti opasnosti da ozlijedi ruke.«
Vivienina se nelagoda malo-pomalo pretvarala u led. Izvukla je iz unutarnjeg džepa fotografije koje su ih dovele do Hornella. Pružila ih je čovjeku koji je pred njom sjedio.
»Je li ovo Wendeil?«
Lester se nagnu da ih pogleda ne uzimajući ih u ruku. Njegov odgovor stiže nakon jednog trenutka i činilo se da će zauvijek trajati.
»Ne. Toga tipa nikada nisam vidio.«
Gospodar kuće opet se zavalio u naslonjaču. Russellov glas, koji se do tada nije čuo, iznenadi sve prisutne u sobi.
»Gospodine Johnson, ako to nije vaš brat, mogao bi biti neki njegov drug iz vojske. Obično su svi momci koji su završavali u Vijetnamu slali doma fotografije u uniformi. Ponekad su na njima bili sami, ali često sa skupinom prijatelja. Možda je i on slučajno to učinio?«
Lester Johnson ga pogleda oštrim okom, kao da je to pitanje došlo da razbije njegov san u kojem bi vidio kako ti uljezi u najvećoj mogućoj žurbi izlaze iz njegove kuće.
»Čekajte jedan čas. Odmah se vraćam.«

Ustao je iz naslonjača i Vivien vidje kao nestaje preko praga. Nije ga bilo neko vrijeme koje se činilo da beskonačno traje. Kad se vratio držao je u ruci kartonsku kutiju. Pružio ju je Vivieni i ponovno sjeo.

»Evo, u ovoj su kutiji sve Wendellove slike koje su mi ostale. Morala bi biti i neka iz Vijetnama.«

Vivien je otvori. Bila je puna fotografija, neke u boji, neke crno- bijele. Brzo ih je prevrtala. Subjekt je bio uvijek isti. Plav mladić simpatična izgleda, sam ili s prijateljima. Za upravljačem automobila, kao dijete na poniju, s bratom, s roditeljima, s trakom u dugoj kosi dok grli gitaru. Već ih je bila prošla gotovo sve kad je našla pravu. Bila je crno- bijela i prikazivala je dva vojnika ispred tenka. Jedan je bio nasmijani mladić kojega je vidjela više puta na prethodnim fotografijama, drugi je bio mladić koji je na fotografiji u njihovu posjedu pružao prema objektivu mačku s tri šape.

Vivien je okrenu i na poleđini nade izblijedjele riječi

Kralj i Mali gazda

ispisane nepravilnim rukopisom koji se međutim u njezinim očima istaknuo posebnom značajkom: bio je posvema različit od onoga rukopisa u pismu koje je označilo početak ludila. Pružila je fotografiju Russellu, na takav način da može uočiti plod njezine intuicije. Kad ju je dobila natrag, vratila ju je Lesteru Johnsonu.

»Sto znači ovaj natpis otraga?«

Čovjek uze fotografiju i pogleda je prvo s lica zatim s naličja.

»Kralj je bio nadimak koji je sebi u šali dao Wendell. Pretpostavljam da Mali gazda znači istu stvar za drugog mladića.«

Pruži ponovno Vivieni četverokut koji je na sebi nosio znak godina.

»Molim da mi oprostite što sam rekao da ga nikada nisam vidio. Mislim da sam ove fotografije posljednji put gledao prije trideset godina.«

Opet se naslonio u fotelji i Vivien ga je zatekla sa sjajem u očima. Možda je njegovo cinično držanje bilo samo način da se brani, možda je zbog činjenice što poslije rata nije čuo za svoga brata više patio nego što je htio priznati. A ona je došla da mu pozlijedi staru ranu.

»Doista nemate pojma tko bi mogao biti osoba što stoji s Wendellom?«

Čovjek odmahnu glavom ne rekavši ništa. Njegova je šutnja vrijedila više nego tisuću riječi. Značila je da je te večeri izgubio brata po drugi put. Značila je da su oni izgubili jedini pravi trag koji su imali u rukama.

»Možemo li zadržati ovu fotografiju? Obećavam da ću vam je vratiti.«

»U redu.«

Vivien ustade. Ostali shvatiše da njihov boravak u toj kući nema više opravdanja. Lester Johnson je izgledao kao da je izgubio svu energiju. Otpratio ih je do vrata u muku, možda gunđajući u sebi kako je malo potrebno da izrone uspomene i koliko one mogu zaboljeti.

Dok se Vivien spremala izići, on je zadrža.

»Mogu li vas nešto upitati, gospođice?«

»Recite.«

»Zašto ga tražite?«

»Ne mogu vam to reći. Ali ima nešto što vam mogu ustvrditi sa svom sigurnošću.«

Omogućila mu je kratku stanku da odvoji od svega ono što je kanila reći.

»Vaš se brat nije više javio ne zato što nije htio. Vaš brat je poginuo u Vijetnamu, skupa s drugim momcima poput njega.«

Vidjela je kako dubok udisaj puni čovjekove grudi.

»Hvala. Laku noć.«

»Hvala vama, gospodine Johnson. Pozdravite nam Billyja. Krasno je dijete.«

Kad su se iza njih zatvorila vrata bila je zadovoljna što je riješila njegove sumnje i ostavila ga nasamo da pusti koju suzu bez svjedoka u spomen svojem bratu. Dok se približavala kolima, pomisli kako je za njih, naprotiv, sigurnost još daleka meta. Stigla je u Hornell uvjerena da će naći točku dolaska, našla se međutim pred novom neizvjesnom točkom polaska.

Ratovi završavaju. Mržnja traje zauvijek.

Ta joj se Russellova rečenica vratila u misli dok je otvarala vrata. Mržnja koju je godinama nosio u sebi dovela je jednog čovjeka do toga da jedan grad zasije bombama. Mržnja je dovela drugoga

da izazove njihovu eksploziju. Iluzija da će se vratiti u New York u drukčijem duševnom stanju raspršila se pred stvarnošću. Znala je da će tijekom čitava putovanja natrag misliti na posljedice bolesne igre kao što je rat i kako ta igra, nakon tolikih godina, ima moć da nastavi žeti žrtve.

POGLAVLJE 29.

Kad je zazvonila budilica, Vivien nije odmah otvorila oči.

Ostala je ispružena na krevetu da uživa u dodiru svoga tijela s plahtama zbog lijenosti koja je potjecala od noći provedene u neizvjesnu snu bez odmora. Pomaknula se i primijetila da leži dijagonalno na krevetu, znak da se uznemirenost koja ju je tjerala da stoput promijeni položaj produžila i kad se već bila uspavala. Posegnu rukom da ugasi budilicu. Pokazivala je devet. Pomaknu se i duboko udahnu. Jastuk kraj nje još je nosio tragove Russellova mirisa.
Ili je zamišljala da je tako, što je bilo još gore.

Dopustila si je pogled iz polusjene na poznat krajolik svoje spavaće sobe. Nastavak istrage sada se nije nje ticao i Bellew joj je savjetovao da provede noć u zatišju. Nasmijala se na te riječi. Kao da je zatišje bilo moguće s mobitelom na noćnom ormariću koji je svaki čas mogao zazvoniti i donijeti vijesti od kojih bi sakrila glavu ispod jastuka i poželjela da se probudi tisuću godina i tisuću milja daleko odatle.

Ustala je, navukla mekan ogrtač, uzela telefon i uputila se bosih nogu prema kuhinji. Počela je pripremati kavu. Toga jutra, oprečno svojim navikama, nije imala volje doručkovati. Pri samoj pomisli na hranu želudac joj se zatvarao. A znala je dobro da je posljednji put jela s Russellom na kiosku u Madison Square Parku.

Russell...

Dok je stavljala Hitar u aparat za kavu u njoj se javio prkos. S onim kroza što prolazi, s luđakom vani koji prijeti da će raznijeti pola grada, s Gretom koja leži u klinici u beznadnu stanju, nije joj se činilo ni moguće ni pravedno da u njezinu mozgu još ima prostora za misli o tom čovjeku.

Prošle večeri, na povratku iz Hornella, bio je došao s njom kući, uzeo svoje stvari i otišao. On nije zatražio da ostane, a ona je znala kako bi se našla pred odbijanjem da mu je to predložila.

Zastavši na pragu, prije nego što će izići, bio se okrenuo da je pogleda. Onim crnim očima u kojima je kraj tuge bila stala čvrstoća.

»Nazvat ću te sutra ujutro.«

»Dobro.«

Bila je ostala nekoliko sekunda nepomična pred zatvorenim vratima, samo jednima od tolikih koja su se u tom času nalazila ispred nje.

Nali u šalicu kavu koja bi ostala gorka koliko god šećera dodala.

Reče sama sebi da se dogodilo ono što se toliko puta događa u životu. Previše puta, možda. Bijaše jedna noć puna jedine ljubavi koju vrijeme ne pokriva injem, ljubavi koja se pali uvečer da bi se idućeg jutra ugasila sa suncem. On ju je tako shvatio i ona je mora shvatiti na isti način.

Ali ako su komplikacije cijena koju treba platiti da te imam, rado ih prihvaćam...

»Idi se frigati, Russell Wade.«

Izgovorila je glasno svoj ulični egzorcizam i ostala na nogama, naslonjena na pult da popije kavu za koju nije imala nimalo volje. Prisilila se da misli na nešto drugo.

Kad su napuštali Municipal Airport u Hornellu, malo prije nego što se helikopter odlijepio da ih vrati u New York, bila je nazvala kapetana da ga upozna s lošim vijestima. Pošto mu je izložila činjenice, kratak muk s druge strane govorio joj je da Bellew pokušava zatomiti psovku.

»Onda sve ispočetka.«

Vivien nije priznavala poraz.

»Još treba prijeći jedan put.«

»Kaži mi.«

U kapetanovu se glasu osjetio prizvuk nepovjerenja.

»Treba se vratiti u razdoblje rata u Vijetnamu. Moramo po svaku cijenu doznati što se dogodilo s pravim Wendellom Johnsonom i onim drugim mladićem s nadimkom Mali gazda. To je jedini priključak koji nam ostaje.«

»Zovem šefa. Trenutačno ne vjerujem da je išta moguće napraviti, ali vidjet ćeš da će se sutra ujutro odmah pokrenuti.«

»U redu. Izvješćuj me.«

Odgovor je pokosio rotor koji je počinjao dijeliti zrak na područja iznad sebe i ispod sebe. Ona i Russell bili su se popeli u helikopter i tijekom čitave vožnje nikakva buka nije izgledala dovoljno snažna da razbije njihovu šutnju.

Uto zazvoni telefon pokraj nje. Kao da ga je prizvala njezina misao, na ekranu se pojavio broj kapetana Bellewa.

Vivien odgovori.

»Tu sam.«

»Kako si?«

»Tako. Imaš novosti?«

»Imam. I nisu dobre.«

Pričeka u tišini da stigne netom najavljen hladni tuš.

»Willard je rano jutros stupio u vezu s vojskom. Ime Wendella Johnsona povezano je s vojnom tajnom. Nemoguće je dobiti pristup u njegov dosje.«

Vivien osjeti kako joj srdžba žeže želudac.

»Ali to su luđaci. U slučaju kakav je ovaj...«

Kapetanov glas je prekinu.

»To znam. Ali zaboravljaš dvije stvari. Prvo, ne možemo im otkriti pojedinosti onoga na čemu radimo. Drugo, ako to i učinimo, bit će to previše kolebljiv trag da bi se odjednom srušio zid. Šef je na povjerenje zatražio intervenciju gradonačelnika koji ima mogućnosti konzultirati predsjednika. Ali u svakom slučaju postoje postupci koji zahtijevaju nešto vremena i kad je u pitanju najvažniji čovjek u

Americi. I ako je Russell točno vidio, vrijeme je upravo ono što nam nedostaje.«

»To je suludo. Svi oni poginuli ljudi...«

Nedorečena rečenica odnosila se više nego iscrpno na ljude koji su još mogli poginuti.

»Da. Ali ništa ne možemo učiniti, sada.«

»Druge novosti?«

»Jedna malenkost, za tvoje osobno zadovoljstvo. Ispitivanje DNA pokazalo je da je čovjek u zidu doista Mitch Sparrow. Točno si vidjela.«

U nekom drugom trenutku to bi bio znak uspjeha. Identificirana je žrtva i ubojicu je već stigla kazna od pravde koja seže onkraj njihova razumijevanja. Sada je to bio samo bijedan ponos bez utjehe.

Vivien pokuša reagirati na malodušnost. Bilo je nešto što je mogla učiniti, dok čeka.

»Želim poći baciti oko po stanu toga čovjeka.«

Htjela je reći Wendella Johnsona, ali se sjetila da to ime nema više smisla. Već je i za njih ponovno postao Fantomom s gradilišta.

»Rekao sam ljudima da ništa ne diraju. Znao sam da ćeš to učiniti. Šaljem policajca da te dočeka s ključevima.«

»Izvrsno. Odmah idem tamo.«

»Jedna neobičnost. U cijelom apartmanu gotovo da nema otisaka prstiju. I od onih malo nijedni ne odgovaraju otiscima Wendella Johnsona koje mi je poslao kapetan Caldwell.

»Znači li to da ih je počistio?«

»Možda. Ili možda naš čovjek nije imao otiske prstiju. Vjerojatno su uništeni kad je pretrpio opekline.«

Fantom.

Bez imena, bez lica, bez otisaka prstiju.

Čovjek koji ni poslije smrti nije pristao na to da ima identitet. Vivien se pitala kakva je iskustva proživio taj nesretnik i kakve je patnje podnio da bi postao ono što je postao, u tijelu i duhu. Pitala se koliko je vremena proklinjao društvo koje ga je okruživalo, koje mu je oduzelo život ne davši mu ništa zauzvrat. O tome kako ga je prokleo nije bilo sumnji. Desetci mrtvih bili su više nego iscrpan dokaz.

»Dobro, Krećem.«

»Javljaj se.«

Vivien prekine vezu i gurnu mobitel u džep ogrtača. Ispra šalicu u sudoperu i položi je na cjedionik. Pode u kupaonicu i otvori vodu tuša. Malo poslije, uživajući u mlaku pljusku po golu tijelu, nije se mogla oteti misli da sva ta priča graniči s groteskom, u svojoj dramatičnosti. Ne

zbog rezultata koji izmiče, nego zbog toga što joj sudbina stalno nudi nove podrugljive putove bijega, zbog iznenađujućih skrovišta što ih je istina bila sposobna naći.
Iziđe ispod tuša, obrisa se i obuče, odjenuvši čistu odjeću. Kad je bacila u košaru za prljavo rublje ono što je nosila prethodnog dana, učinilo joj se da osjeća miris razočaranja koji je u njezinoj mašti odgovarao mirisu uvela cvijeća.

Kad je bila spremna, uze telefon i pozva Russella.

Bezličan glas joj reče da je telefon ugašen ili nedostupan.

Čudno.

Činilo joj se nemogućim da bi mu žudnja za sudjelovanjem, prigoda koja mu se pružila i oštroumnost pokazana tijekom istrage dopustile takvu nebrigu. Možda se uspavao. Sve osobe naviknute na nehajan život razvijaju sposobnost da spavaju na zapovijed i do krajnosti upravo kao što uspijevaju nadmašiti normalne granice bdijenja.
To gore za njega...
Krenula je da sama obavi očevid u apartmanu. Bio je to način kako je navikla raditi i kako joj se uvijek činilo da je najbolje. Sišla je niza stubište i našla se na otvorenom. Vani je zatekla sunce i plavo nebo koji su u tom razdoblju trajno milovali zemlju.
Kad je stigla do svoga mjesta na parkiralištu, kraj auta je bio Russell.
Stajao je na nogama, okrenut leđima. Vidjela je da se i on presvukao, po tome što mu je odjeća mirisala na predugo stajanje u torbi. Promatrao je rijeku gdje je uz blagu struju plovio remorker vukući za sobom teglenicu. Bila je u toj slici poruka trijumfa nad nesklonom sudbinom s kojim se u tom času teško bilo složiti.

Čuvši korake iza sebe, Russell se okrenu.

»Zdravo.«

»Zdravo. Jesi li dugo ovdje?«

»Kratko.«

Vivien pokaza svoj nedaleki ulaz.

»Mogao si se popeti.«

»Nisam ti htio smetati.«
Vivien reče u sebi da se nije htio naći nasamo s njom. To je možda bilo točno tumačenje njegovih riječi. U svakom slučaju potvrda toga ne bi promijenila smisao stvari.
»Zvala sam te i telefon ti je bio ugašen. Mislila sam da si bacio ručnik u ring.«
»Ne mogu to sebi dopustiti. Zbog cijelog niza razloga.«
Vivien nije smatrala da je zgodno upitati ga koji su to razlozi. Daljinskim je upravljačem škljocnula bravama na Volvu i otvorila svoja vrata. Russell je prošao s druge strane i sjeo na suvozačevo mjesto. Dok je palila motor, on se raspitao o odredištu.
»Kamo idemo?«
»Ulica Broadway, broj 140, Brooklyn. U kuću Fantoma s gradilišta.«
Ubacili su se u Ulicu West produžujući prema zapadu. Malo poslije iza njih je ostao Brooklyn Battery Tunnel pa su proslijedili u pravcu F. D. Roosevelt Drivea. Dok su se vozili, Vivien je upoznala Russella s činjenicom da je priča o Wendellu Johnsonu pokrivena vojnom tajnom i da takvu zapreku nije lako zaobići u kratku vremenu. On je slušao u tišini, sa svojim uobičajenim zanesenim izrazom lica, kao da slijedi neku ideju koju ipak nije prikladno izreći. Dotle su stigli na Williamsburg Bridge i voda East Rivera blistala je ispod njih, jedva namreškana zbog lagana

vjetra. Na kraju mosta skrenuli su desno na Broadway i malo poslije našli se pred kućom koju su tražili.
Bila je to golema zgrada s apartmanima, trošna izgleda, poput stotina drugih bezimenih košnica što u tom gradu pružaju gostoprimstvo jednako tako bezimenim ljudima. Na takvim mjestima osobe su godinama živjele ne ostavivši traga o svojoj nazočnosti i katkada su umirale a da ih danima nitko ne bi došao potražiti.
Ispred ulaza obilježena brojem 140 čekala su policijska kola. Vivien se parkirala točno ispred zgrade, na mjestu rezerviranom za utovar i istovar robe. Salinas je izišao iz auta i pošao prema njoj.
Russella nije udostojao ni obična pogleda. Činilo sc da je to već bilo postalo službenim držanjem Trinaeste postaje prema njemu. Iščeznula je čak i simpatija koju je policajac uvijek pokazivao prema njoj.

Pružio joj je snop ključeva.

»Zdravo, Vivien. Kapetan mi je rekao da ti ih predam.«

»Savršeno.«

»Apartman je 418B. Hoćeš li da te otpratim?«

»Nema problema. Sami *ćemo se snaći.«*
Policajac nije navaljivao, sasvim sretan što može otići s toga mjesta i iz toga društva. Dok su gledali kako auto odlazi, iznenadio ju je Russellov glas.
»Hvala.«
»Na čemu?«
»Ovaj policajac je samo tebe upitao treba li te otpratiti. Odgovorila si mu poslužívši se glagolom u množini koji je na neki način uključio i mene. Na tome ti zahvaljujem.«
Vivieni postade jasno da je to učinila nesvjesno, toliko je prisutnost toga čovjeka uz nju postala obična stvar. Ipak je bila primorana razmotriti osjetljivost te misli.

»Na dobro ili na zlo, mi smo tim.«

Russell prihvati tu odrednicu s polusmiješkom.

»Ne vjerujem da time stječeš prijatelje, u postaji.«

»Proći će ih.«
S tim lakonskim komentarom koji je ostavljen da poskakuje na asfaltu nogostupa uđoše na glavna vrata. Pričekaše u predvorju koje je vonjalo na ljude i mačke dolazak dizala koje se pojavilo najavljeno nekakvim nerazumljivim škripanjem nalik teretnim liftovima. Popeše se na četvrti kat i odmah spaziše apartman, jednostavno zapečaćen s dvije-tri žute trake koje su naznačivale da je zabranjen pristup i da je mjesto pod istragom.
Vivien otrgnu traku i okrenu ključ u ključanici.

Čim su se otvorila vrata, odmah su zauzvrat dobili onaj osjećaj pustoši koji izbija iz kuća gdje se neko vrijeme ne stanuje. Ulaz je izravno vodio u ambijent koji je istodobno bio kuhinja i dnevni boravak.
Na prvi pogled razumjelo se bez tračka sumnje da je tu živio čovjek samotnjak. Sam i bez ikakva zanimanja za svijet. Zdesna je bio kutak za kuhanje i frižider kraj stola s jednim jedinim stolcem. Ispred kamina, kraj prozora, naslonjač i stari televizor položen na oštećen stolić. Na svemu tanak sloj prašine koja je nosila tragove agenata koji su dan prije pretraživali apartman.

Ušli su u apartman kao u hram zla, zadržavajući dah, misleći kako je godinama neki čovjek živio između tih zidova, kretao se, spavao, jeo u društvu utvara koje je samo on mogao vidjeti, koje je izabrao da ih potuče na najnasilniji način što ga je smislio.
Sada kad su na neki način mogli naslutiti njegovu priču, imali su točnu dimenziju onoga što je, iz dana u dan, hranilo mržnju koja ga je dovela do njegova razorna svakidašnjeg ludila.
Bio je izabrao ubijati ljude zavaravajući se da s njima ubija i svoje uspomene.
Bacili su brz pogled po praznoj sobi, lišenoj bilo kakva predmeta koji nije bio neophodan. Nikakvih slika, nikakvih ukrasnih sitnica na pokućstvu, nijedan ustupak osobnom ukusu, osim ako se ne smatra osobnim ukusom njegova razorna odsutnost. Pokraj frižidera bio je jedini trag svakidašnjeg života i čovječnosti te prostorije. Stalak s mnogo aromatskih esencija, znak da je sam kuhao svoje obroke onaj tko je tu stanovao.
Prešli su u susjednu sobu kojom se zaključivao posjet tomu minijaturnom apartmanu. Desno od vrata bio je naslonjen na zid ormar koji je pred sobom imao krevet za jednu osobu, gotovo zbijen uza zid. Na desnoj strani krevet je bio odijeljen od zida noćnim ormarićem na kojem je stajala svjetiljka sa sjenilom. Slijeva, nogare su podupirale dvije paralelne drvene plohe. Jednu na visini normalna stola, drugu na dvadesetak palaca od poda. Tu je bio drugi stolac u cijeloj kući, stara uredska sjedalica s kotačićima, toliko oštećena da se stjecao dojam da nije kupljena nego dobivena na dar od kakva staretinara. I tu su zidovi bili goli, osim velika plana grada koji je visio iznad gornje plohe.
Donja je ploha nosila neke predmete. Ponajviše knjige. Poneki časopis. Snop karata podsjećao je prije na beskrajne pasijanse nego na užitak kartanja s prijateljima. I debela mapa od siva kartona puna papira.
Vivien se približi.
Ako je to bilo mjesto gdje je pripremao svoje makinacije, oruđe i elemente za analizu uzeli su policajci za vrijeme premetačine prethodnog dana. Kapetan joj je ipak tvrdio da je sve ostavljeno netaknuto, što je moglo značiti da ništa nisu našli.

Nagnula se da uzme jednu knjigu. Primjerak Biblije. Zatim knjiga kuhinjskih recepata. Krimić Jefferyja Deavera, pisca kojega je i ona jako voljela. Turistički vodič New Yorka.

Uzela je mapu i položila je na višu plohu stola. Kad ju je otvorila, bila je puna crteža koji su imali posebnu karakteristiku. Umjesto na običnom papiru, svi su bili izvedeni na krutim listovima prozirne plastike, kao da je umjetnik izabrao taj put da više izrazi svoju originalnost nego nadarenost.

Počela je listati crteže, jedan po jedan.
Možda je podloga osiguravala originalnost, ali već je i pogledu nestručnjaka bivalo jasno da autor crteža uopće nije imao talenta. Kompozicija je bila površna, potez nesiguran i uporaba boje bez ukusa i bez tehnike. Osoba koja je stanovala u toj kući kanda je bila opsjednuta zviježđima. Svaki je crtež prikazivao jedno zviježđe, prema zvjezdanoj karti koju je samo on imao u glavi.

Zviježđe Ljepote, Zviježđe Karen, Zviježđe Svršetka, Zviježđe Srdžbe...

Niz točaka povezanih između sebe crtama različite boje. Ponekad zvijezde, iscrtane dječjom rukom, ponekad krugovi, ponekad križevi, ponekad jednostavni čupavi dodiri kista. Russell, koji se do malo prije držao dva-tri koraka dalje od nje, primaknuo se da bi mogao vidjeti što Vivien ispituje.

Odlučio je izreći sud s kojim se ona samo mogla složiti.
»Kakve strahote.«

Spremala se dodati slično mišljenje, kad je mobitel počeo zvoniti. Zavukla je ruku u džep sa željom da ga ugasi ne vidjevši tko je zove. Ipak ga je nevoljko izvukla i pogledala, plašeći se da će se pojaviti broj bolnice Mariposa.

Ali na ekranu aparata ukazalo se ime oca McKeana.

»Halo.«

U uho joj je stigao poznat glas koji u tom djeliću sekunde nije prepoznala. Bio je napet, kao uplašen, bez mrvice energije koju je obično znao prenositi drugima.

»Vivien, ovdje Michael.«

»Zdravo. Što se događa?«

»Moram te vidjeti, Vivien. Što prije i samu.«

»Michael, sada sam u strašnoj gužvi i...«

Svećenik je govorio kao da je iste rečenice već ponovio u sebi više puta.

»Vivien, u pitanju je život ili smrt. Ne moj, nego mnogih.«

Trenutak oklijevanja. Trenutak koji se čovjeku s druge strane morao činiti dug kao vječnost, prema onome kako se nastavio njegov govor.

»Stvar je povezana s onim eksplozijama, Bog mi oprostio.«

»S eksplozijama? Kakve ti veze imaš s eksplozijama?«

»Dođi brzo, molim te.«

Otac McKean spusti slušalicu i Vivien ostade nasred sobe, u četvorini sunca što se kroz prozor naslikala na podu. Primijeti da se tijekom telefonskog razgovora, kako joj se često događalo kad je zadubljena, preselila u dnevni boravak. Russell ju je pratio i zaustavio se na pragu druge sobe. Pogledala ga je, ne znajući što bi mu rekla i još manje što bi rekla sebi. Michael je zatražio da s njom nasamo razgovara. Povesti Russella značilo je možda protusloviti svećeniku i možda spriječiti ga u onome što ima reći. U isto vrijeme značilo je priznati da je njezina nećakinja u zajednici ovisnika o drogama. Nije se osjećala dovoljno snažnom da i to podnese.

Odabra na brzinu, ostavljajući mogućnost da poslije otkrije je li dobro ili loše odabrala.

»Moram poći na jedno mjesto.«

»Glagol u jednini znači da moraš poći sama? Jesam li dobro razumio?«

Za vrijeme razgovora Vivieni je izmakla riječ »eksplozije«. Ta je tema smjesta pokrenula Russellovu pozornost.

»Da. Moram vidjeti jednu osobu i moram je vidjeti sama.«

»Mislio sam da smo sklopili sporazum.«

Okrenula mu je leda. Zatim se zastidjela što je to učinila.

»Sporazum ne vrijedi za ovo.«

»Kapetan mi je dao svoju riječ da ću moći slijediti istragu.«

Ona osjeti kako u njoj raste gnjev. Zbog onoga što je on, zbog onoga što je ona, zbog onoga što proživljava bez ikakve mogućnosti da se umiješa i promijeni stvari. Samo s mogućnosti da ih trpi.

Okrenula se naglo, s odrješitim glasom, s odlučnim izrazom lica.

»Dobio si kapetanovu riječ, ne moju.«

Sekunda poslije toga trajala je čitavo stoljeće, u onoj sobi.

Ne mogu vjerovati da sam to uistinu rekla...

Russell je problijedio. Zatim je ostao časak da je gleda kao što se gleda osoba koja odlazi da se nikada više ne vrati. S takvom tugom u dubini očiju koja je istodobno izgledala kao sama svjetlost žaljenja.

Naposljetku je, u tišini, stigao do vrata. Otvorio ih je i izišao u hodnik, a da ona nije imala snage da išta učini ili kaže. Posljednji znak koji je od njega primila bila je obzirnost s kojom je zatvorio vrata.

Vivien ostade sama kako se nikada nije osjećala. Nagon je htio da iziđe u hodnik i zovne ga natrag, ali reče sama sebi da to ne može učiniti. Ne u tom času. Ne prije nego što dozna što joj otac McKean ima reći. Na kocki su životi tolikih osoba. Njezin i Russellov prelaze u drugi plan. Od sada unaprijed bit će joj potrebna sva njezina volja i sva hrabrost, previše da bi jedan njihov dio mogla upotrijebiti da prizna kako se zaljubila u muškarca koji je ne želi.

Pričeka nekoliko trenutaka da mu dade vremena da iziđe iz zgrade i udalji se. Dok je čekala, vratiše joj se na pamet kao optužba riječi koje mu je rekla dok su ulazili.

Rekla mu je da su tim.

On je u to povjerovao a ona ga je izdala.

POGLAVLJE 30.

Kad je Vivien otvorila vrata, vidjela je pust i slabo osvijetljen hod-

nik. Polumrak i pomisao da je onaj čovjek tuda godinama prolazio, da je svaki dan spuštao noge na tapison neodredive boje, proželi su je osjećajem opaka i neprijateljskog mjesta.

Neka crnkinja, stara i naborana, s nevjerojatno krivim nogama, izroni iza ugla na odmorištu i uputi se prema njoj, podupirući se štapom. Slobodna je ruka držala torbu za kupnju. Kad ju je vidjela gdje zatvara vrata, nije se mogla suzdržati da ne doda.

»Ah, napokon su to iznajmili ljudskom biću.«

»Molim?«

Starica nije marila da daje daljnja objašnjenja. Zaustavila se pred ulazom sučelice onomu kroz koji je Vivien netom bila izišla. Pružila joj je bez ustručavanja torbu. Vjerojatno su je njezina dob i stanje naučili da se nametne, umjesto da pita. Ili je možda mislila da su njezina dob i stanje sami po sebi pravo da se postignu neke stvari.

»Pridržite ovo. Ali upamtite da ja ne dajem napojnice.«

Vivieni se nade u rukama omot iz kojega je dopirao miris luka i kruha. Podupirući se i dalje štapom, žena pretraži džep ogrtača. Izvuče ključ i gurnu ga u ključanicu. Zatim dade odgovor na pitanje koje joj nitko nije postavio.

»Dolazila je policija, jučer. Znala sam da onaj tip nije bio u redu.«

»Policija?«

»Nego. Još jedni krasni ljudi, i oni. Zvonili su, ali ja nisam otvorila.«

Nakon te otvorene izjave o nepovjerenju, Vivien odluči da se ne predstavlja. Pričeka da starica otvori vrata. Odmah je provirila krupna crna mačka. Kad je vidjela da je njezina gospodarica u društvu nepoznate osobe, smjesta je pobjegla. Vivien instinktivno provjeri imali li sve četiri šape.

»Tko je ovdje stanovao, prije mene?«

»Neki tip unakažena lica. Pravo čudovište. Po izgledu i ponašanju. Jednog su dana stigla ambulantna kola i odvezla ga. Ljudi iz ludnice, nadam se.«

Svojom lapidarnom i nemilosrdnom prosudbom žena je pogodila u sredinu mete. To bi bilo pravo mjesto gdje je onaj čovjek, tko god on bio, morao provoditi svoje dane. Starica ude u kuću i glavom pokaza vrh stola.

»Stavite to onamo.«

Vivien pode za njom unutra i vidje da je apartman zrcalna slika onoga koji je netom pregledala. U sobi su bile još dvije mačke, osim one crne. Jedna bijelo-crvena spavala je na stolici ne mareći za njih. Druga, sivo-tigrasta, skočila je na stol. Vivien položi torbu a mačka odmah dotrča da je onjuši.

Žena je lupnu po stražnjici.

»Gubi se. Poslije se jede.«

Mačka skoči na pod i pode da se sakrije ispod stolice na kojoj je nastavila spavati njezina drugarica.

Vivien baci pogled oko sebe. Soba je bila trijumf rasparenosti. Nijedna stolica nije bila jednaka drugoj. Sve čaše na polici iznad sudopera bile su različite između sebe. Mali kaos boja i starih stvari. Mačji miris u stanu bio je stariji brat onog mirisa u predvorju.

Starica se okrenu prema Vivien i pogleda je kao da se iznenada pred njom pojavila.

»Što sam govorila?«

»Govorili ste mi o stanaru nasuprotnog stana.«

»Ali da, o onom tipu.Nije se viševratio. Dolazio je onaj drugi da ga vidi, nekoliko puta. Ali valjda mu se stan nije svidio pa ga nije unajmio. Tko zna u kakvu je stanju bio.«

Vivien osjeti preskok u srcu.

»Onaj drugi? Vlasnik kuće nije mi rekao da se još neka osoba zanimala za apartman.«

Starica skinu ogrtač i prebaci ga preko naslona stolice.

»To se dogodilo prije malo vremena. Jedan visok tip, u zelenoj bluzi. Kakve su vojne, mislim. Isto tako čudak. Došao je dva-tri puta i više se nije vratio. Sva sreća da ga nije uzeo.«

Vivien bi željela još ostati i nastaviti s pitanjima, nastojeći da ne izazove sumnju. Starica od samog početka nije zatajila što misli o policiji. Ali to je zahtijevalo vremena, a hitnost koju je otac McKean pokazao na telefonu vukla ju je odatle poput konopa vezana za tijelo. Obeća sebi da će se vratiti i produbiti razgovor pošto se susretne sa svećenikom.

Žena pristupi kutu za kuhanje.

»Hoćete li kavu?«

Vivien pogleda na sat kao osoba što tu mogućnost smatra ugodom koju silom prilika mora odbiti.

»Žao mi je. Rado bih je prihvatila, ali jako mi se žuri.«

Lagano razočaranje oslikalo se na staričinu licu. Vivien joj priteče u pomoć.

»Kako se zovete?«

»Judith.«

»Dobro, Judith, ja sam Vivien. Sad ću vam reći što ćemo učiniti. Ja ću otići na svoj sastanak i kad se vratim pokucat ću vam na vrata pa ćemo popiti kavu. Kao dvije prave susjede.«

»Nemojte između tri i četiri. Moram otići kod doktora jer me leđa...«
Oh ne. Nemojte sada s popisom boleština.

Vivien prekide u zametku ono što se moglo pokazati kao dugačka litanija artritisa i želučanih tegoba.
»U redu. Sada doista moram poći. Vidimo se poslije.«

Stiže do vrata i prije izlaska dobaci smiješak svojoj novoj prijateljici.
»I neka bude topla kava. Imat ćemo o čemu razgovarati.«

»Dobro. Ali upamti da ja ne dajem napojnice.«

Vivien se opet nađe sama u hodniku pitajući se koliko je pristupačna ta ishlapjela starica. Ali koliko god to bilo sitno, pružila joj je barem pretpostavku jednog traga. Kao što je više puta rekao Bellew, u njihovoj situaciji ne smije se zanemariti nijedna mogućnost.

Zaglušena dizalom, spustila se u predvorje i izišla na ulicu. Policajac je stajao kraj njezina auta i stavljao komad papira ispod brisača.

»Oprostite, službeniče.«

»Je li ovo vaše vozilo?«

»Da.«

»Znate li da je ovaj prostor rezerviran za utovar i istovar robe?«

Vivien mu bez riječi pokaza značku. Policajac otpuhnu i skinu globu s vjetrobrana.
»Idući put dobro bi bilo da istaknete znak. Izbjegli bismo nepotreban gubitak vremena. I vi i ja.«

Vrijeme je upravo bilo materijal kojega Vivien nije imala. Čak ni da odbrusi na opravdane primjedbe policajca iz četvrti.
»Žao mi je. Nije bilo namjerno.«

Čovjek u uniformi udalji se promrmljavši pozdrav. Vivien ude u auto i upali motor. Ponovno zatraži pomoć od bljeskalice. S najvećom mogućom brzinom, ne izlažući ipak opasnosti vlastitu kožu i ne prisiljavajući druge da izlažu svoju, započe vožnju prema sjeveru. Izišla je na Brooklyn-Queens Expressway, zatim proslijedila niz Ulicu 278 dok poslije mosta nije prešla u Brucknerovu.

Tijekom vožnje, pošto je dugo o tome razmišljala, pokušala je dva-tri puta nazvati Russella. Telefon je uvijek bio ugašen. Da odagna loše raspoloženje, pokuša sama sebe uvjeriti da je najbolje postupila. Usprkos dobroj volji, shvatila je kako je jedan dio nje pošao za Russellom kad se udaljio. I sada nije znala gdje su i prema čemu su se uputili.

Prisilila se da u glavi sažme cijelu priču, ispitujući dobro svaku pojedinost da vidi nije li što promaknulo u njihovoj analizi. Ziggy, pismo, Wendell Johnson, Mali gazda, ona besmislena mačka s tri šape. Sve bombe što ih je luđak uspio posijati prije smrti. Žrtve koje se bile i žrtve kojih će još biti ako ne ulove onoga tko je otkrio svoju osvetničku nakanu i izvršava je bez imalo samilosti.

I napokon ona nastrana ljubiteljica mačaka, Judith. Je li dostojna povjerenja ili nije ? Russell je vidio čovjeka u zelenoj bluzi kako izlazi iz Ziggyjeva apartmana. Čovjek u istom tipu odjeće bio je ondje. Pitanje je bilo: radi li se o istoj osobi? U potvrdnom slučaju, nije mogao biti mogući stanar, jer je kapetan rekao da je apartman bio zakupljen za čitavu godinu. Motiv nije bio sasvim jasan. Osim ako nije, skupa s pismom, otac bio poslao sinu i ključeve svoga doma. U tom slučaju zelena je bluza bila u onom apartmanu na osobi za kojom očajnički tragaju.

Namjerno je iz te analize izostavila zabrinuti i napeti glas oca McKeana, iako joj je i dalje odjekivao u ušima.
Stvar je povezana s onim eksplozijama, Bog mi oprostio...
Nije znala što bi očekivala. Ali jedva je čekala da to dozna.
Vrijeme i brzina kao da su se razvijali na suprotan način. Jedno je bilo prebrzo, drugo presporo. Pokuša još jedanput nazvati Russella. Više zbog toga da joj prođe vrijeme nego zbog pravog zanimanja, rekla je samoj sebi.
Ništa.
Telefon je bio ugašen ili nedostupan. Popustila je svojoj ljudskoj strani i dopustila mašti da bude drugdje, s njim, na bilo kakvu mjestu kamo ne dopiru odjeci svijeta i jauci žrtava. Osjetila je topao dotok želje kako joj zapljuskuje prepone. Rekla je sama sebi da je to pogrješ- no, ali bio je jedini znak nakon toliko vremena da je još živa.
Kad je stupila na zemljanu cestu i nakon dvije okuke ugledala krov Radosti, obuzela ju je iznenadna strepnja. Odjednom uopće nije bila sigurna da želi doznati što joj otac McKean ima kazati. Usporila je da ne stigne u dvorište praćena oblakom prašine. Svećenik ju je čekao na početku vrta, kao crna mrlja na zelenoj podlozi vegetacije pod plavetnilom neba. Vidjela je da je na njemu dugački habit, ona halja što je Crkva, idući u korak s vremenom, dopustila svećenicima da ju katkada zamijene udobnijom i modernijom odjećom. Dok je izlazila iz auta i išla prema njemu, Vivien je stjecala dojam da taj izbor nije bio slučajan, da je imao točno određeno značenje. Kao da je otac McKean imao na neki način potrebu da nađe utočište u vlastitu identitetu sa svim sredstvima koje je imao na raspolaganju.
Kad mu se približila, opazi da njezine pretpostavke ne moraju biti daleko od istine. Oči čovjeka koji se nalazio pred njom bile su ugašene, nepostojane, obične. Ni sjena životnosti i dobrohotnosti koje su obično bile sastavnim dijelom njegova bića.
»Sva sreća da si stigla.«
»Michael, što je toliko hitno? Što ti se dogodilo?«
Otac McKean se obazre naokolo. Dva su mladića na dnu vrta popravljala ogradnu mrežu. Treći je stajao kraj njih i dodavao im oruđe koje su od vremena do vremena od njega zahtijevali.
»Ne ovdje. Pođi za mnom.«
Pođe na drugu stranu i uputi se prema kući. Prošli su kroz ulaz i našli se pred vratima prostorije pokraj ureda koja je služila kao mala bolesnička soba. Svećenik je otvori i uđe prvi unutra.
»Evo, dođi. Ovdje nam nitko ne će smetati.«
Vivien uđe za njim. Soba je bila potpuno bijela. Bijeli zidovi i strop i zdesna, naslonjen na zid, metalni krevet pokriven također bijelom plahtom. Malo dalje, u kutu, stari bolnički paravan, obnovljen i presvučen opet bijelim platnom. Na suprotnoj strani ormarić za lijekove, iste boje. Svećenikova odjeća odudarala je kao mrlja crnila na snijegu.
Otac McKean stade ispred nje, nemajući snage da joj gleda u oči dulje od dvije sekunde.
»Vivien, ti vjeruješ u Boga?«
Vivien se upita o smislu tog pitanja. Činilo joj se nemogućim da je pozvana s tolikom hitnosti samo radi provjere njezine vjere. Zaključi da mora imati smisla kad ju je otac McKean to upitao.
»Unatoč poslu koji obavljam, ja sam sanjalica, Michael. To je maksimum koji mogu sebi dopustiti.«
»To je razlika među nama. Sanjalica ima nade da će se njezini snovi obistiniti.«
Način stanku tijekom koje potraži njezin pogled. Načas je bio onaj stari.

»Vjernik ima sigurnost.«

Zatim se okrenu i primaknu se ormariću. Položi ruku na vrh i ostade nekoliko trenutaka promatrajući kutije s lijekovima.

Progovori ne pogledavši je.

»A ovo što ti se spremam reći upravo je protiv te sigurnosti. Protiv naučavanja koje sam godinama slijedio. Protiv onoga što sam drugima darivao. Ali ima slučajeva u kojima se pokazuje da su crkvene dogme neshvatljive pred ljudskim patnjama. Pred tolikim, pred prevelikim ljudskim patnjama.«

Opet se okrenu prema njoj. Lice mu je bilo blijedo.

»Vivien, čovjek koji je aktivirao bombe u Lower East Sideu i na Hudsonu došao je da se preda mnom ispovjedi.«

Vivien pade u ledene arktičke vode. I ostade dugo uronjena, prije nego što je uspjela izroniti i doći do daha.

»Jesi li siguran?«

Pitanje je došlo instinktivno i nosilo je sa sobom mnogo skrivenih misli. Zauzvrat je dobila miran i razuman odgovor, odgovor onoga tko zna kako objasniti stvar u koju je teško povjerovati.

»Vivien, imam diplomu iz psihologije. Znam da je svijet napučen bolesnim mitomanima koji su spremni priznati sve grijehe na zemlji samo da bi dobili trenutak slave. Znam da policija u nekim istragama ima teškoća opredijeliti se između potrage za krivcima i izbjegavanja onih koji kažu da su krivci. Ali u ovom slučaju je drukčije.«

»Sto te navodi da tako misliš?«

Svećenik slegnu ramenima.

»Sve i ništa. Detalji, pojedinosti, riječi. Ali nakon druge eksplozije siguran sam da je on.«

Poslije početnog trenutka zaprepaštenja, Vivien se pribrala, oživjela zbog neprirodne navale adrenalina u krv. Shvatila je važnost onoga što joj je svećenik netom povjerio. U isto vrijeme znala je kakvu je bitku dobio i izgubio u sebi da bi to mogao učiniti.

»Možeš li krenuti ispočetka?«

Otac McKean potvrdi glavom, čekajući. Sada kad su vrata odškrinuta, razumio je iz iskustva da Vivien zna što treba pitati i pravi način kako se to čini.

»Koliko si ga puta vidio?«

»Jedanput.«

»Kad je to bilo?«

»U nedjelju ujutro, dan poslije prvog atentata.«

»Što ti je rekao?«

»Ispovjedio mi je što je učinio. I rekao mi je što namjerava poslije činiti.«

»Kako? Sjećaš li se točno riječi?«

»Kao da sam ih mogao zaboraviti. Rekao ja da je prvi put htio ujediniti svjetlost i tamu. I da će sljedeći put ujediniti vodu sa zemljom.«

Ostavi joj vremena da razmisli. Zatim umjesto nje stiže do zaključka.

»I tako je bilo. Prva eksplozija se dogodila dok se spuštala večer, kad se svjetlost i tama ujedinjuju. Druga se zbila na obali rijeke. Na taj su način zemlja i vode opet bile jedno. Znaš li što to znači?«

»To znači da prolazi kroz početak Biblije, s namjerama da razara umjesto da stvara.«

»Točno.«

»Je li ti rekao zašto to čini?«

Otac McKean sjede na klupicu, kao da su ga snage, tijekom te ispovijedi, počele napuštati.

»Postavio sam mu pitanje gotovo istim riječima.«

»I što ti je odgovorio?«

»Odgovorio je >Ja sam Bog<.«

Ta rečenica, izgovorena poluglasno po prvi put izvan ispovjedaonice, dala je oboma škakljiv osjećaj ludila. Osjećaj nepovratnog odlaska prema ubilačkoj mahnitosti koja poništava svaki tračak opraštanja i ostavlja prostor samo nanošenju zla sve dok zlo ne postane čovjekom.
Velečasni prizva u pamet svoj studij psihologije.

»Taj je čovjek, tko god bio, više od serijskog ili masovnog ubojice. On u sebi objedinjuje obje te patologije. I od obiju patologija pokazuje posvemašnju mahnitost i krvoločnu odsutnost razlučivanja.«

Vivien se zateče u misli kako bi psihijatri, dauhvate toga čovjeka, bili spremni platiti bilo koju svotu samo da ga mogu proučavati. I kako bi mnoge osobe platile jednako toliko da ga mogu ubiti vlastitim rukama.
»Možeš li mi dati opis?«

»Nisam mu dobro vidio lice. Ispovjedaonica u Svetom Benediktu namjerno se drži u polutami. Osim toga stalno je pazio da se okrene postrance.«
»Reci čega se sjećaš.«

»Crnomanjast, mlad, visok, vjerujem. Glas prigušen, ali jasan i hladan kao led.«
»Druge pojedinosti?«

»Od onoga što može poslužiti, stekao sam dojam da nosi zelenu bluzu, vojničkoga tipa. Ali odjeća ne znači mnogo.«
Naprotiv, znači sve.

Vivien osjeti kako kotrljajući se stiže ushićenje da joj napuni pluća kao da je udahnula čisti helij. Dakle Judith, ona što ne daje napojnice, dobro je vidjela. Blagoslovila ju je u nutrini, zaklinjući se da će popiti onu kavu i saslušati sve njezine tužaljke o svakoj pojedinoj boljci. Čučnula je ispred svećenika koji je izgubljeno gledao u pod i položila mu ruke na koljena. U tom času to joj nije izgledalo kao pretjerano povjeravanje, tek kao potvrda bliskosti.

»Michael, predugo bi bilo objašnjavanje, ali on je taj. Točno si vidio. On je.«

Ovaj put pitanje nevjerice stiže od svećenika koji nije bio siguran treba li popustiti vlastitom olakšanju.

»Jesi li sigurna?«

Vivien naglo ustade kao da ju je gurnula opruga.

»Sto posto.«

Napravila je nekoliko koraka naprijed-natrag po sobi, razmišljajući brzinom za koju nije vjerovala da je sposobna. Zatim se zaustavila i nastavila onu njihovu jurnjavu prema rezultatu.
»Je li ti rekao da će se vratiti?«

»Ne sjećam se. Ali vjerujem da hoće.«
Tisuću se misli gomilalo u njezinoj glavi, tisuću slika vrtjelo se u brzom unutarnjem nizanju bez nadzora uma.

Naposljetku joj je bilo jasno što će učiniti.

»Michael, kad bi se doznalo da si izdao ispovjednu tajnu, kakve bi za tebe bile posljedice?«

Svećenik ustade s licem čovjeka koji osjeća da mu se duša strmoglavljuje u bezdan.
»Ekskomunikacija. Vječna zabrana službe.«

»To se ne će dogoditi. Jer nitko s tim ne će biti upoznat.«

Vivien nastavi izlagati kako kani postupiti. I to je činila misleći na čovjeka koji je bio s njom u bjelini te sobe i na dobro Radosti i na ono što se utoj kući svaki dan čini za štićenike poput Sundance.

»Ne mogu staviti prislušni uređaj u ispovjedaonicu. Morala bih previše stvari objašnjavati. Ali ima nešto što bi ti mogao učiniti.«

»To jest?«

»Ako se onaj čovjek vrati, nazovi me na mobitel. Ostavi ga upaljena između vas tako da mogu slijediti vaš razgovor. Tako ću ga čuti samo ja i moći ću voditi operacije da bude uhvaćen daleko od crkve.«

Michael McKean, svećenik koji je izgubio svaku sigurnost, vidje kako mu na obzoru prosijeva nada.

»Ali onaj će čovjek kazati sve, kad ga uhvatite.«

»A tko će mu vjerovati, s obzirom na to da ćemo nas dvoje sve poricati? Imam drugu svjedokinju koja je drugdje vidjela tipa u zelenoj bluzi i mogu na nju svaliti svu zaslugu. Ti ćeš iz toga izići čist.«

Velečasni ostade u muku, ispitujući prijedlog kao da je Vivien stala ispred njega i pruža mu rukom jabuku.

»Ne znam, Vivien. Ništa više ne znam.«

Vivien mu stavi ruke na nadlaktice i snažno ih stisnu.

»Michael, ne mogu ti ja držati propovijedi. Nikada nisam išla redovito u crkvu. Ali u jednu sam stvar sigurna. Ti spašavaš mnoge ljudske živote od smrti, i onaj Krist koji je umro na križu da spasi čitav svijet ne će moći da ti ne oprosti.«

Odgovor je stigao nakon trenutka dugačka poput one vječnosti što je svećenik naučavao da se u nju vjeruje.

»Dobro. Učinit ću to.«

Vivien osjeti kako je zapljuskuju zahvalnost i oslobođenje i jedva se suzdržala da ne zagrli oca McKeana koji nikada nije bio tako blizu ljudima kao u tom času kad je mislio da se njegova duša udaljila od Boga.

»Što kažeš da sad izađemo u vrt? Ludo želim vidjeti svoju nećakinju.«

»Štićenici se spremaju poći na ručak. Hoćeš li se zadržati s nama?«

Vivien shvati da je gladna. Optimizam joj je otvorio tek.

»S velikim zadovoljstvom. Kuhinja gospođe Carraro uvijek zaslužuje poštovanje.«

Ne rekavši ništa više, izišli su iz sobe i za sobom zatvorili vrata.

Nakon nekoliko trenutaka figura Johna Kortighana pojavila se iza paravana. Zastao je koji čas gledajući u vrata, nabranih obrva i vlažnih očiju. Zatim je sjeo na krevet i, kao da ga je ta kretnja stajala silna napora, zaronio lice u ruke.

POGLAVLJE31.

Sjedeći u malenom, ali udobnom crvenom naslonjaču, Russell je čekao.

Bio je naviknuo na to. Godinama je čekao, čak i ne znajući što čeka. Možda čak i nesvjestan jednostavne činjenice da se nalazi u iščekivanju. Nastavljajući cijelo to vrijeme promatrati svijet kao bojažljiv gledatelj koji skriva svoje strahove iza sarkazma, toliko omamljen životom u trajnoj jurnjavi da nije znao kako je rješavanje vlastitih problema jedini način da se oni zaborave. Kad je to razumio u njemu se raširila neka nova sigurnost i kao posljedica stigao neobičan mir. I doista, čak i sada kad mu je nestrpljenje remetilo dah, sjedio je spokojno i s ravnodušnim izrazom promatrao ambijent oko sebe.

Nalazio se u čekaonici ultramoderna ureda koji je projektirao i namjestio Philippe Starck, a zauzimao je čitav kat elegantna nebodera u Pedesetoj ulici. Kristali, koža, pozlate, mrvica smišljena kiča i namjerne ludosti. U zraku neodređen miris metvice i cedra. Tajnice ugodna izgleda i službenici odgovarajućeg držanja. Sve je ostvareno na točan način da primi i zapanji posjetitelje.

To je newyorško sjedište Wade Enterprise, društva njegova oca. Tvrtka ima glavno sjedište u Bostonu i razne predstavničke urede u većim gradovima Sjedinjenih Država te u raznim svjetskim prijestolnicama. Interesi poduzeća granali su se u višestrukim pravcima, od gra-

đevinarstva do opreme vojnom tehnologijom, od financija do trgovine sirovinama, s naftom na prvom mjestu.

Prignuo je glavu da pogleda tapison boje duhana s logotipom društva što je sigurno stajalo gomilu novca. Ili jc pak stiglo po tvorničkoj cijeni jer je proizvedeno u jednoj od tvrtaka iz grupe. Sve je oko njega bilo tih i diskretan čin štovanja prema božanstvu novca i njegovim obožavateljima. Dobro ih je poznavao i znao je koliko mu mogu biti vjerni.

Naprotiv, Russellu nikada nisu bili previše važni novci. Sada manje nego ikada. Jedino ga je zanimalo da se više ne osjeća kao propao čovjek.

Nikada više.

Takav je bio njegov život oduvijek. Posvuda se nalazio u sjeni. U sjeni oca, brata, imena koje je nosio, velike palače sa sjedištem društva u Bostonu. U zaštitničkoj sjeni majke koja je do određene točke uspijevala prelaziti preko neugodnosti i nevolja u koje su je dovodili neki njegovi postupci. Sada je bio stigao trenutak da se izvuče iz te sjene i izvrgne se vlastitim rizicima. Nije se upitao što bi Robert učinio u tim okolnostima. Sam je za sebe to znao. Jedini je mogući način da ispriča svijetu priču koju ima u rukama bio da stigne do kraja i zatim počne ispočetka.

Sam.

Kad je to napokon shvatio, promijenila se uspomena na brata. Uvijek ga je toliko idealizirao da je odbijao smatrati ga osobom, sa svim vrlinama i manama koje godinama uporno nije želio vidjeti. Sada to više nije bio mit nego prijatelj čija je uspomena koračala naporedo s njim, oslonac a ne idol na previsoku pijedestalu.

Ćelav čovjek s naočalama i besprijekornim plavim odijelom uđe i pristupi recepciji. Vidje kako žena koja ga je primila ustaje s mjesta i prati ga u čekaonicu.

»Evo, gospodine Klee. Ako ljubazno pričekate koju minutu, gospodin Roberts će vas odmah primiti.«

Čovjek kimnu u znak zahvalnosti i pogledom potraži mjesto gdje bi sjeo. Kad je ugledao njega, bacio je prezriv pogled na njegovu zgužvanu odjeću i pošao sjesti u najdalji naslonjač. Russell je znao da svojom prisutnošću u tom uredu predstavlja pogrešnu notu u vatiranom kraljevstvu sklada i dobra ukusa. Dođe mu da se nasmiješi. Činilo se da je njegova glavna nadarenost bila da uvijek stvara neprilike u svijetu.

Vratiše mu se sa svom silinom Vivienine riječi, one večeri u njezinu stanu kad ju je poljubio.

Znam jedino to da ne želim komplikacije...

On je izjavio tu istu stvar, ali u isti je čas znao da laže. Osjećao je da je Vivien nova priča, most kojim je želio prijeći da otkrije tko se nalazi na drugoj strani. Prvi put u životu nije pobjegao. I platio je na svojoj koži ono što je često zadavalo patnje drugim ženama. S okusom gorke ironije u ustima čuo je izgovorene riječi, zbrkane od neugodnosti, koje je i sam mnogo puta izrekao prije nego što će okrenuti leda i otići. Nije čak ni dopustio Vivieni da dovrši govor. Da ne bi bio ranjen, radije je sam ranio. Poslije, osjećajući se sam i suvišan, ostao je sjedeći u autu i gledajući kroz prozor. Raspravljajući u sebi jedinu istinu: ona noć je ostala zašivena na njemu kao odijelo po mjeri i unatoč svemu komplikacije su došle.

Samo za njega, kako se činilo.

Kad se u njegovim očima Vivien naglo pretvorila u osobu koju nije poznavao, izišao je iz apartmana na Broadway mrtav od razočaranja i kivnosti. Ušao je u neki bar nevjerojatna izgleda sa željom da nešto popije, nešto jaka okusa što bi sišlo da mu zagrije onaj hladan grumen koji je ćutio u želudcu. Sve su njegove nakane doživjele brodolom tijekom vremena što je trebalo barmenu da stigne do njega. Naručio je kavu i počeo razmišljati kako bi postupio. Nipošto nije namjeravao odustati od istraživanja ali je bio svjestan teškoća pred kojima se našao da bi stigao

do rezultata vlastitim snagama. Preko volje je morao priznati da jedini prohodan put vodi do njegove obitelji.

Mobitel je bio prazan, zbog kredita ili baterije, ali vidio je da na dnu bara postoji telefon na žetone. Platio je kavu i zatražio šaku kovanica od četvrt dolara. Zatim je pošao obaviti jedan od najtežih telefonskih poziva u životu.

Kovanice su skliznule niz otvor sa zvukom nade i složio je broj svoje kuće u Bostonu pritišćući tipke kao radiotelefonist koji s broda šalje u eter očajnički SOS.

Odgovorio je bezličan glas nekog sluge, naravno.

»Dom obitelji Wade. Dobar dan.«

»Dobar dan. Ovdje Russell Wade.«

»Dobar dan, gospodine Russell. Ovdje Henry. Što mogu učiniti za vas?«

Uglađeno lice kućnog upravitelja prekrilo je reklamne plakate ispred njega. Srednjeg rasta, točan, besprijekoran. Prava osoba za upravljanje kompliciranom kućom kakvo je bilo prebivalište obitelji Wade.

»Htio bih govoriti s majkom.«

Razumljiv trenutak tišine. Služinčadi je, kako ih je uporno nazivala njegova mati, bila pridodana veoma učinkovita informativna službu. Sigurno su svi znali o teškoćama u njegovim odnosima s roditeljima.

»Vidjet ću je li gospoda u kući.«

Russell se nasmiješio pred tko zna kojim iskazivanjem diplomacije toga službenika. Njegov se oprezni odgovor morao prevesti kao »Vidjet ću želi li gospoda s vama govoriti«.

Nakon vremena koje se njemu učinilo beskonačnim i nakon još dvije kovanice

tlink tlink

što ih je progutao telefonski aparat, stigao je ljubazan ali sumnjičav glas njegove majke.

»Zdravo, Russell.«

»Zdravo, mama. Drago mi je što te čujem.«

»I meni. Sto je s tobom?«

»Treba mi tvoja pomoć, mama.«

Tišina. Razumljiva tišina.

»Znam da sam u prošlosti zlorabio tvoju potporu. I veoma loše sam se odužio. Ali ovaj put ne želim novac, ne treba mi pravna pomoć. Nisam u nevolji.«

Prizvuk znatiželje u aristokratskom glasu njegove majke.

»Što ti onda treba?«

»Moram govoriti s tatom. Ako telefoniram u ured, čim čuju moj glas kažu mi da ga nema ili da je na sastanku ili da je na Mjesecu.«

tlink

Ženina se znatiželja naglo preobrazila u zabrinutost.

»Što hoćeš od svoga oca?«

»Treba mi njegova pomoć. Za jednu ozbiljnu stvar. Za prvu pravu ozbiljnu stvar u mojem životu.«

»Ne znam, Russell. Možda to nije dobra ideja.«

Razumio je oklijevanje svoje majke. I na neki ju je način ispričavao. Nalazila se između nakovnja čestita muža i čekića razuzdana sina. Ali nije se mogao predati, makar morao moliti.

»Svjestan sam da nikada ništa nisam učinio da ga zaslužim, ali potrebno mi je tvoje povjerenje.«

Nakon nekoliko trenutaka aristokratski glas Margarethe Taylor Wade prenio mu je preko telefona njezinu predaju.
tlink
»Tvoj otac je u sjedištu društva u New Yorku na nekoliko dana. Sad ću s njim govoriti pa ću te nazvati.«
Russell je osjetio kako se u njemu širi ushićenje s djelotvornijim učinkom od bilo kojeg alkoholnog pića. To je bio neočekivano sretan slučaj.
»Mobitel mi je prazan. Reci mu samo da idem u njegov ured i ondje čekam da me primi. Ne ću otići dok to ne učini, makar morao čekati čitav dan.«
Načinio je stanku. Zatim reče nešto što godinama nije rekao.
»Hvala, mama.«
tlink
Nije imao vremena čuti odgovor jer je posljednja kovanica pala skupa s vezom.
Izišao je na ulicu i uložio posljednje dolare na raspolaganju u vožnju taksijem do Pedesete ulice. I sad se nalazio ondje već dva sata, pod pogledima osoba poput gospodina Kleeja, čekajući da mu otac odobri audijenciju. Znao je da to ne će smjesta učiniti, jer ne će propustiti prigodu da mu zada ponižavajuće čekanje. Ali on se uopće nije osjećao poniženo, samo je bio nestrpljiv.
I dočekao je.
Visoka i elegantna tajnica materijalizirala se ispred njega. Tapison je bio prigušio lupkanje njezinih potpetica u hodniku. Bila je lijepa, pristajala je u ambijent i morala je k tomu biti sposobna, ako su je izabrali za taj posao.
»Gospodine Russell, dođite. Gospodin Wade vas očekuje.«
Postade svjestan kako će, sve dok bude živ njegov otac, postojati jedan jedini »gospodin Wade«. Ali on je imao mogućnosti da promijeni takvo stanje stvari. I to je želio svim svojim snagama.
Ustao je iz naslonjača i pošao za tajnicom niz dugačak hodnik. Dok je gledao kako se stražnjica te djevojke dražesno miče ispod suknje, dođe mu da se nasmiješi. Možda bi se prije nekoliko dana napravio važan s kakvim komentarom sumnjiva ukusa, takvim da dovede u nepriliku tu mladu ženu i time napakosti svojem ocu. Zatim sam sebe podsjeti da mu prije nekoliko dana ne bi bilo ni na kraj pameti da ude u taj ured i susretne se sa Jensonom Wadeom.
Tajnica se zaustavila pred vratima od tamna drva. Lagano je pokucala i ne čekajući znaka iznutra otvorila vrata i dala mu znak da ude. Russell načini par koraka, osluhnuvši šum vrata koja su se zatvarala.
Čelnik toga gospodarskog carstva sjedio je iza dijagonalno postavljena radnog stola, s dva velika ugaona stakla iza leda s pogledom na grad od kojega zastaje dah. Protusvjetlo su ublažavale dvije umjetnički postavljene svjetiljke u velikoj sobi koja je bila jedan od zapovjedničkih mostova njegova oca. Dugo se vremena nisu osobno susreli. Bio se malo postarao, ali u besprijekornoj formi. Promatrao ga je dok je nastavljao čitati dokumente, ne obzirući se na njega. Jenson Wade je bio slika i prilika svoga mlađeg sina. Ili bolje rečeno, Russell je nosio sličnost koja se u prošlosti u više navrata pokazala neugodnom obojici.
Sam i jedini gospodin Wade podiže glavu i pogleda ga odlučnim pogledom, bez ustupaka.
»Što hoćeš?«
Njegov otac nije volio okolišanja. I Russell se nije njima poslužio.
»Treba mi pomoć. A ti si jedina poznata osoba koja mi je može pružiti.«
Stigao je odrješit i predvidljiv odgovor.
»Od mene ne ćeš dobiti ni centa.«

Russell odmahnu glavom. Nitko ga nije pozvao da to učini, ali on mirno izabra naslonjač i sjede.
»I ne treba mi nijedan cent.«
Onaj čovjek bez osjećaja zurio mu je ravno u oči. Sigurno se pitao što je Russell smislio ovaj put. Ali neočekivano se našao pred novošću. Nikada prije njegov sin nije imao snage izdržati pogled.
»Što onda hoćeš?«
»Na tragu sam jedne novinske reportaže. Nešto veliko.« »Ti?«
U toj jednosložnoj riječi bile su godine fotografija u žutom tisku, odvjetnički računi, iznevjereno pouzdanje, novac bačen u vjetar. Godine provedene u oplakivanju dvaju sinova: jednoga što je mrtav, drugoga što je činio sve da ga smatraju takvim.
I naposljetku je bio uspio.
»Da. Mogu dodati da će mnoge osobe poginuti ako ne dobijem tvoju pomoć.«
»U kakvu si nevolju ovaj put upao?«
»Nisam u nevolji. Ali ima toliko drugih ljudi koji ne znaju da su u nevolji.«
Znatiželja se počinjala javljati u sumnjičavim očima Jensona Wade a. Njegov se glas malko smekšao. Možda je naslutio da osoba što se nalazi pred njim ima različitu čvrstoću od Russella kojega je inače poznavao. U svakom slučaju mnoga razočaranja u prošlosti nalagala su mu da postupa s krajnjim oprezom.
»O čemu se radi?«
»To ti ne mogu reći. I ta je pojedinost na moju štetu. Bojim se da ćeš se morati osloniti na povjerenje.«
Vidje kako se njegov otac odupire o naslon sjedalice i smješka kao da je čuo duhovitu dosjetku.
»Kod tebe mi je ta riječ u najmanju ruku preuveličana. Zašto bih se morao osloniti na povjerenje?«
»Jer ti plaćam.«
Smiješak se pretvorio u grimasu podrugljiva sarkazma. Kad se govorilo o novcu, gospodin Wade je ulazio u svoje omiljeno lovište. I Russell je znao da su u tom polju rijetki na njegovoj visini.
»Kojim novcima, molim te?«
Promijenio je smiješak.
»Imam nešto što sam siguran da će ti biti draže nego novci.«
Zavuče ruku u unutarnji džep kaputa i izvadi list papira za pisma presavijen natroje. Raširi ga, ustade iz naslonjača i pomno ga položi na stol ispred oca. Jenson Wade uze naočale što su ležale na stolu kraj njega, stavi ih na oči i pročita što je na papiru pisalo.

Ovime niže potpisani Russell Wade se obvezuje od početka sljedećeg mjeseca lipnja staviti na raspolaganje svoj rad društvu Wade Enterprise tijekom tri godine za plaću od jedan dolar mjesečno.
*Potpis: Russell Wad*e

Russell vidje kako se na licu njegova oca smjenjuju iznenađenje i kušnja. Ideja da ga ima pod svojom vlašću i da ga može ponižavati po volji morala je predstavljati perspektivu koja čovjeka veseli. Sigurno bi mu slika Russella u radnom kombinezonu dok čisti podove i zahode skinula mnoge godine s pleća.
»Uzmimo da to prihvatim. Što bih morao učiniti?«

»Ti imaš mnoštvo veza u Washingtonu. Ili bolje rečeno, imaš mnoštvo osoba na svojem platnom popisu, kako u politici tako u vojsci.«
Shvatio je očevu šutnju kao ugodno priznavanje njegove moći.
»Pratim jedan trag i našao sam se pred zidom koji sam ne mogu srušiti. Možda ga zahvaljujući tebi uspijem zaobići.«
»Nastavi.«
Russell se primače radnom stolu. Izvadi iz džepa fotografiju mladića, onu s mačkom. Prije nego što je Vivieni predao original skenirao ju je i tiskao rezervnu kopiju. Tada je malko osjetio da zapada u grijeh, ali sad je bio sretan što ga je počinio.
»Ta se stvar tiče rata u Vijetnamu. Od 1970. nadalje. Imam ime vojnika koji se zvao Wendell Johnson, a ovo je fotografija nepoznata čovjeka koji je zajedno s njim bio pod oružjem. Vjerujem da su obojica bila upletena u nešto čudno, nešto što je do danas pokriveno vojnom tajnom. Trebam doznati što. I to u najkraćem mogućem vremenu.«
Poslovni je čovjek dugo razmišljao, praveći se da gleda fotografije. Russell je znao da oca neće uvjeriti njegove riječi nego ton s kojim ih je izgovorio. Onaj strasni ton kakav samo istina može imati.

Vidje kako mu pokazuje naslonjač točno ispred stola.

»Sjedni.«

Kad ga je vidio da sjedi, Jenson Wade pritisnu dugme na telefonu.

»Gospođice Atwood, nazovite mi generala Hetcha. Odmah.«
Dok je čekao, uključio je tipku da se razgovor čuje preko razglasa. Russell pomisli kako su toj kretnji dva razloga. Manje je važno bilo dopustiti njemu da čuje razgovor koji će uslijediti. Drugi je razlog bio, osnovni, da po tko zna koji put pokaže sinu što znači ime njegova oca.

Malo poslije grub i lagano promukao glas poče lebdjeti po sobi.

»Zdravo, Jenson.«

»Zdravo, Geoffry, kako si?«

»Upravo sam se vratio s golfa.«
»Golfa? Nisam znao da igraš golf. Prije ili poslije moramo odigrati jednu partiju.«
»Bilo bi lijepo.«
»Računaj na mene, prijatelju.«
U tom su se času iscrpile uvodne pristojnosti. Russell je znao da njegov otac troši svake godine goleme svote da se osigura protiv prisluškivanja, pa je bio siguran da će taj razgovor biti bez šifriranih riječi.

»Dobro. Sto mogu učiniti za tebe?«

»Treba mi velika usluga, ali tu stvar samo ti možeš učiniti.«

»Da vidimo hoću li uspjeti.«

»Stvar je od životne važnosti. Imaš li pri ruci papir i olovku?«

»Jedan čas.«
Čuo se glas generala Hetcha kako od nekoga u blizini traži list papira i nešto za pisanje. Odmah potom vratio se na telefon i u ured gospodina Wadea.
»Reci.«
»Zapiši ovo ime. Wendell Johnson. Rat u Vijetnamu, od 1970.«

Nastala tišina je značila da general piše.

»Johnson, rekao si?« »Da.«

Jenson Wade pričeka trenutak prije nego što će nastaviti.

»Bio je upleten zajedno s jednim drugim suborcem u nešto što potpada pod vojnu tajnu. Želim znati što je to.«

Russell zapazi kako je otac, da bi generalu priopćio što treba, uporabio gotovo iste rečenice kojima je on prije formulirao svoj zahtjev.

Ta ga je sitna pojedinost oraspoložila.

S druge strane međutim stiže energičan prosvjed

»Jenson, ne mogu valjda poći prelistavati...«

koji je vlasnik društva Wade Enterprise grubim glasom sasjekao u korijenu.

»Možeš, i te kako. Ako dobro razmisliš, vidjet ćeš da možeš.«

Ta je rečenica bila puna povezivanja i podrazumijevanja, nečega što je pripadalo samo njima dvojici. Generalov se ton smjesta promijenio.

»U redu. Vidjet ću što mogu učiniti. Daj mi dvadeset četiri sata.«

»Dajem ti jedan sat.«

»Ali, Jenson...«

»Nazovi me čim nešto doznaš. U New Yorku sam.«

Veza se prekinula prije nego što je general imao vremena išta uzvratiti. Jenson ustade sa sjedalice i baci rastresen pogled kroz prozor.

»Sad nam preostaje samo čekati. Jesi li jeo?«

Russell shvati da je izgladnio.

»Nisam.«

»Reći ću tajnici da ti nešto naruči. Ja se moram sastati s nekim osobama, u dvorani za sastanke. Vratit ću se na vrijeme za Hetchov poziv.«

Ne rekavši ništa više izišao je kroz vrata i ostavio Russella sama da udiše uredski zrak koji je mirisao na skupe cigare, drvo i tajne prolaze. Primaknuo se prozoru i ostao nekoliko trenutaka da promatra beskrajan obzor krovova, s trakom East Rivera u sredini poput sjajne vodene ceste pod suncem.

Malo poslije otvorila su se vrata i ušla je prijašnja tajnica s pladnjem. Srebreni poklopac pokrivao je tanjur i kraj njega je bila boca vina, čaša, kruh i pribor. Položila je sve to na kristalni stolić ispred kauča.

»Izvolite, gospodine Russell. Bila sam slobodna naručiti vam krvav biftek. Je li u redu?«

»Savršeno.«

Russell krenu prema djevojci koja je ostala stajati da ga promatra s izrazom radoznalosti. I na neki poticajan način. Nasmiješila se i nagnula glavu u stranu, dugačka joj se kosa rasipala po ramenima.

»Ti si jako slavna osoba, Russell. I veoma privlačan muškarac.«

»Zbilja?«

Žena se primaknu jedan korak. U ruci je stezala posjetnicu. Sa smiješkom ju je gurnula u njegov džepić na kaputu.

»Ja sam Loma. Ovo je moj broj. Zovi me, ako hoćeš.«

Pratio ju je pogledom dok je stizala do vrata. Prije nego što će izići okrenula se posljednji put, s pozivom što je još gorio u njezinim očima.

Russell ostade sam. Sjeo je i počeo jesti biftek, ne dodirnuvši vino. Pošao je uzeti bocu vode iz *frigobara* skrivena u komodi sučelice kauču. Pade mu na pamet jedan trenutak sunca, mora, vjetra i bliskosti.

S nekom drugom ženom.

Ali s obzirom na to da si sa mnom, možemo smatrati da smo oboje u službi, stoga nema alkohola...

Jeo je sjećajući se i žvačući, a te je dvije stvari najgore činiti skupa, naročito s mislima koje su mu prelijetale glavom. Prisilio se da završi s hranom, pamteći savjet koji mu je dala Vivien. Od toga trenutka dalje nije znao kad će imati mogućnost ponovno jesti.

Ustao je i vratio se do prozora. Ostao je čitavo vrijeme gledajući van, pokušavajući pobijediti nestrpljivost i udaljiti Vivienino lice iz pameti. Bez ikakva uspjeha u oba slučaja.

Iznenadio ga je očev ulazak u ured. Russell pogleda na sat i vidje da je prošlo gotovo sat i pol vremena otkad je bio izišao.

»General je nazvao. Rekao sam da mi ga prespoje ovamo.«

Uputio se brzim korakom prema radnom stolu, sjeo i uključio razglas.

»Evo me. Imaš li novosti?«

»Da.«

»O čemu se r a d i ? «

»Normalna priča iz vojske o prljavom rublju.«

»To jest?«

Začu se šum struganja po papiru.

»Evo tu. Wendell Johnson, roden 7. lipnja u Hornellu. Boravio ondje kad je mobiliziran. Služio je u Jedanaestoj mehaniziranoj regimenti sa sjedištem u Xuan-Locu. Oznaka 1Y. Pripadao je VOS-u, Vojnim okupacijskim specijalcima.«

Russell načini kretnju stezanja.

»Prijeđi na glavno. Sto mu se dogodilo?«

»Ove sam podatke o toj osobi zapisao. Ostalo ću ti kazati po sjećanju. Nisam mogao dobiti izravan pristup dosjeu. Do njega sam stigao zaobilaznim putem, zbog toga mogu izvijestiti samo o onome što mi je rečeno.«

»Da, ali učini to, za Boga miloga.«

Generalov se glas prilagodi hitnosti njegova sugovornika.

»Godine 1971. Johnsonov je vod sudjelovao u akciji na sjeveru okruga Cu Chi. Izvještajna služba je odvraćala od te akcije, ali vojno ju je zapovjedništvo ipak izvelo. Svi su masakrirani, osim njega i još jednog vojnika. Strpani su u zatvor i *Vijetkong* ih je kasnije upotrijebio kao ljudski štit protiv bombardiranja.«

Russell bi bio volio izravno postaviti pitanja generalu, ali to nije mogao zbog očitih razloga. Uzeo je pisaći blok i olovku sa stola te napisao

zatim?

i položio papir pred oca. On glavom potvrdi da je razumio.

»A zatim?«

»Čovjek koji je naredio zračni napad, bojnik Mistnick, doznao je od izviđača njihovu nazočnost na onom mjestu, ali se pravio da ništa ne zna. Avioni su stigli i bacili napalm na cijelu zonu. Taj

časnik je u raznim prigodama davao znakove neuravnoteženosti, zbog čega je bio smijenjen, a cijela stvar se uz kolektivnu nelagodu zabašurila iza

vojne tajne. Bilo je to razdoblje kad je rat bio pod optužbom javnog mišljenja cijelog svijeta. Uopće se ne čudim što je onako završio.«

Russell napisa drugo pitanje

a ona dvojica?

I ovaj put je Jenson Wade tu misao preobrazio u glas.

»A što se dogodilo s onom dvojicom?«

»Johnson je zadobio opekline i izvukle su ga snage koje su odmah potom stigle na mjesto. Spasili su ga čudom i smjestili prilično dugo u neku vojnu bolnicu radi rehabilitacije, ne sjećam se gdje.«

Stiže novi list

drugi?

»A onaj drugi kako je završio?«

»Umro je karboniziran.«

Drhtavom rukom Russell napisa stvar koja ga je najviše zanimala.

ime?

»Znaš li kako se zvao?«

»Čekaj, i to sam zapisao. Evo...«

Sum prevrtanja papira. Zatim blaženi glas koji je izgovarao ime.

»Matt Corey, roden 27. travnja 1948. u Corbett Placeu, prebivalište Chillicothe, Ohio.«

Russell brzo zapisa te podatke i zatim načini kretnju ushićenja podižući ruke u nebo. Odmah potom uperi prema ocu desnu šaku s podignutim palcem.

»U redu, Geoffry. Hvala ti, zasada. Vidimo se, za onu partiju golfa.«

»Kad god hoćeš, stari moj.«

Jedna tipka ukloni iz ureda prisutnost generala Hetcha, ostavivši u zraku njegove posljednje riječi. Jenson Wade se opusti na sjedalici. Russell je s nevjericom stiskao u rukama ime za kojim su toliko dugo tragali.

»Moram poći u Chillicothe.«

Njegov otac ga načas pogleda, procjenjujući tu novu osobu koja se iznenada našla pred njim. Zatim pokaza palcem strop.

»Ovo je uredska zgrada i na vrhu imamo helidrom, umjesto bazena. Ako pođeš gore, mogu poslati helikopter da te uzme u roku od deset minuta.«

Russell nije mogao vjerovati. Ta neočekivana ponuda pomoći ispuni ga energijom i oštroumnošću za koje se nije smatrao sposobnim. Podiže ruku da pogleda na sat.

»Do Ohija bit će petsto milja zračne linije, manje-više. Možemo li onamo stići prije mraka?«

Kretnja ramenima koja vrijedi nekoliko milijarda dolara.

»Nema problema. Helikopter će te odvesti na La Guardiju gdje su mlažnjaci naše kompanije. Naredit ću im da te iskrcaju najbliže Chillicotheu. Dok si na putu reći ću tajnici da ti osigura auto gdje budeš sletio.«

Russell je stajao bez riječi ispred stola čovjeka kojega se najviše bojao u životu. Reče jedinu stvar koja mu je pala na pamet.

»Ne znam kako da ti zahvalim.«

»Ima jedan način.«

Jenson Wade izvuče iz unutarnjeg džepa papir s Russellovom obvezom, nagnu se i položi ga nasred stola. Zatim se zavali na kožnoj sjedalici sa zadovoljnim izrazom na licu.

»Radit ćeš za mene sljedeće tri godine, sjećaš li se?«

POGLAVLJE 32.

Imaš li cigaretu?«

Russell se probudio pitajući se koga vraga...

Ispijeno lice s obrazima koje je pokrivala rijetka brada bilo je pedalj daleko od njegova lica. Gledala su ga dva malena i krmeljiva oka. Tetovaža se penjala iz prljava ovratnika košulje prema lijevom uhu. Dah je zaudarao po alkoholu i pokvarenim zubima.

»Što?«

»Imaš li cigaretu?«

Russell odjednom shvati gdje se nalazi. Sjeo je i čuo kako mu škripe zglobovi. Noć provedena na ležaju u ćeliji bila je vrhunac udobnosti za tijelo. Kad su ga uhitili, prošle večeri, toga mršava i loše odjevena tipa nije bilo. Morali su ga dovesti u zatvor dok je on spavao. Bio je toliko umoran da ništa nije čuo.

Čovjek potvrdi ovisnost o duhanu nastavljajući promuklim glasom svoj lov za dimom.

»Onda, imaš li tu cigaretu ili nemaš?«

Russell ustade. Čovjek instinktivno ustuknu korak natrag.

»Ovdje se ne smije pušiti.«

»Mladiću, već sam u zatvoru. Što hoćeš da urade, da me uhite?«

Njegov drug u ćeliji naglasi tu duhovitost katarnim kašljem. Russell nije imao cigareta ni raspoloženja da nastavi raspravu.
»Pusti me na miru.«
Shvativši da ništa ne će izvući, gunđajući neku osobnu i nerazumljivu psovku, čovjek pode leći na ležaj uz suprotni zid. Okrenu leda i ostade ispružen s jaknom smotanom ispod glave da mu služi kao jastuk.
Trenutak poslije već je hrkao.
Russell se približi rešetkama. Pred njim je bio zid hodnika koji se gubio lijevo. Zdesna je slutio drugu ćeliju iz koje nije dopirao nikakav zvuk. Možda čestit svijet u Chillicotheu nije davao vlastima razloga da im često dolaze posjet. Vratio se zatim da i sam legne na krevet, promatrajući strop koji je valjda netom bio ponovno obojen, razmišljajući kako se po tko zna koji put našao da provede noć u zatvoru.

Njegov je otac održao riječ.
Nakon pet minuta pošto je bio stigao na vrh zgrade, spustio se iz visine helikopter i elegantno pristao na obilježenu pistu na krovu. Pilot je morao biti upozoren na hitnost, jer nije ugasio motore. Jedan je čovjek sišao s kopilotova sjedala i pošao prema njemu, hodajući pognut da se odupre pritisku zraka ispod propelera. Uzeo ga je ispod ruke i dajući mu znak da hoda na isti način otpratio ga do letjelice.
Imao je vremena samo da zatvori vrata i priveže pojas i već su uzletjeli. Grad je s velikom brzinom proletio ispod njih da bi se brzo pretvorio u pistu za privatne letove na aerodromu Fiorello La Guardia. Pilot je doveo helikopter da se spusti kraj malene i vitke Cessne CJ1+ s oznakama društva Wade Enterprise.
Motori su već bili upaljeni i asistentica pri letu čekala ga je stojeći podno stepenica. Bila je plava djevojka u uniformi duhanske boje i svijetloj košulji što je podsjećalo na logotip tvrtke. Russell se približio čuvši iza leda rotor helikoptera koji je uzlijetao i udaljavao se.
»Dobra večer, gospodine Wade. Ja sam Sheila Lavender. Bit ću vam asistentica tijekom čitava leta.«
Ona mu pokaza otvorenu unutrašnjost zrakoplova.
»Molim.«
Russell se popeo i našao se u elegantnu malenom salonu gdje su bila četiri komotna mjesta na raspolaganju putnicima. Dva su pilota sjedila na svojim mjestima u kabini. Ispred sebe su imala bezbroj instrumenata koji su govorili jezikom što ga nije razumio nijedan laik.
Sheila mu pokaza sjedala.
»Izvolite, gospodine Wide. Mogu li vas poslužiti nekim pićem?«
Russell je zauzeo jedno od mjesta, osjetivši kako mu mekan zagrljaj obavija leda. Bio je odlučio ne piti, ali možda je zaslužio jedno piće. S mrvicu sarkazma pomislio je kako njegova pravila službe nameću mnogo manja ograničenja nego Vivienina pravila.
»Postoji li u ovom zrakoplovu neka boca viskija iz zaliha mog oca?«
Stjuardesa se nasmiješi.
»Da. Dobro smo opskrbljeni.«
»Izvrsno. Onda ću uzeti gutljaj toga. S malo leda, ako je moguće.«
»Smjesta dolazi.«
Asistentica se udaljila i počela se baviti pokretnim barom na suprotnoj strani. S interfona je stigao pilotov glas.

»Gospodine Wide, ja sam zapovjednik Marcus Hattie. Dobra večer i dobro došli u zrakoplov.«
Russell je napravio kretnju u pravcu kabine da uzvrati pozdrav.

»Izabrali smo ovaj avion zbog njegovih dimenzija koje dopuštaju slijetanje i uzlijetanje u zračnoj luci Ross County. Na žalost sada imamo problema sa zračnim prometom. Nalazimo se na listi čekanja i bojim se da ćemo morati čekati koju minutu prije nego što podignemo kotače od zemlje.«

Russell je tu vijest primio s razočaranjem. Kad bi žurba mogla biti brzina, pješice bi stigao na odredište mnogo prije toga zrakoplova. Sheilin povratak s čašom malo ga je smirio. Gledajući kroz prozor, srknuo je viski s mirom koji je uspijevao postići. Nakon beskrajnih četvrt sata pomaknuli su se i došli do piste. Moćan potisak motora, osjećaj praznine, i bili su na nebu, praveći zaokret koji će usmjeriti kljun zrakoplova prema Chillicotheu, Ohio.

Russell je najprije pogledao na sat, zatim u sunce na obzoru, pokušavajući pogoditi trajanje putovanja. Kao odgovor stigao mu je opet pilotov glas.

»Napokon smo uzletjeli *i predviđamo da ćemo na odredište stići za malo manje od dva sata,«*

Tijekom leta pokidao je nekoliko puta nazvati Vivien preko telefona u zrakoplovu, ali njezin je mobitel stidno bio zauzet. Russell je zamišljao kako u tom istom času šalje i prima mnoštvo poziva. I kraj svega što se dogodilo nije bio ni siguran da želi s njom govoriti.

Dobio si kapetanovu riječ, ne moju...

Od sjećanja na te riječi okus pića postao je odjednom gorak. Da bi ga poboljšao, dodao je okus odmazde — kad joj bude otkrio da je sam našao ono za čim su uzalud skupa tragali.

Poslije dva stoljeća i još nekoliko pića, pilotov ga je glas izvijestio da su se počeli spuštati prema zračnoj luci odredišta. Ponovno, kao na putovanju prije nekoliko dana, tama ih je iznenadila u letu. Ali ovaj put svjetla ispod njega sličila su mu na obećanje koje je lakše održati. Ne dopuštajući mu da zaboravi kako obećanja održavaju i mahniti ubojice.

Slijetanje je bilo savršeno i avion je iskusno doveden pred terminal. Kad su se vrata napokon otvorila da bi spustio nogu na zemlju, našao se pred panoramom koja je praktički bila jednaka onom malom aerodromu u Hornellu.

Pokraj niske i dugačke zgrade ispred njega čekala je osoba i uz nju automobil, crna limuzina Mercedes, čista i blistava pod jakom rasvjetom. Rekao je sam sebi kako njegov otac ne gleda na troškove. Odmah mu se vratila misao kako će taj luksuz platiti znojem svoga čela. Prestao je osjećati da griješi i dogovorio se sam sa sobom da je sve to zaslužio.

Približio se kolima gdje ga je dočekao visok i mršav tip, s izgledom čovjeka koji je naviknutiji iznajmljivati mrtvačke kovčege nego automobile.

»Gospodin Russell Wade?«

»Taj sam.«

»Ja sam Richard Balling, iz tvrtke Ross Rental Service.

Nijedan nije pružio ruku radi prijateljske kretnje. Russell je naslutio da gospodin Balling lagano prezire one koji silaze iz privatnog mlažnjaka i nalaze spreman Mercedes koji ih čeka.
Iako ga je on isporučio.

»Ovaj je auto rezerviran za vas. Treba li vam vozač?«

»Ima li auto satelitsku navigaciju?«

Čovjek ga je pogledao sablaznivši se.

»Ima, naravno.«

»Onda ću sam voziti.«

»Kako želite.«

Pričekao je da čovjek ispuni dokumente njegovim podatcima, potpisao ih i ušao u auto.
»Možete li mi dati adresu šerifova ureda, molim?«

»Ulica North Paint broj 28. U Chillicotheu, razumije se. Biste li me prebacili do grada?«
Russell mu se urotnički nasmiješio dok je palio motor.

»Razumije se, ne.«

Krenuo je zaškripavši gumama na šljunku, ne obzirući se na opravdanu zabrinutost gospodina Ballinga za svoju imovinu. U vožnji je programirao navigator. Pojavila mu se ulica i točka kamo treba stići nakon devet milja, s vremenskim trajanjem oko dvadeset dvije minute. Dopustio je uvjerljivu glasu mehaničke gospođice da ga vodi sve dok mu nije savjetovala da skrene desno na Route 104. Dok se približavao gradu, počeo je razmišljati o svojim sljedećim potezima. Nije bio napravio točan program istraživanja. Imao je ime. Imao je fotografije. Najprije će zatražiti informacije od šerifa, poslije će se ravnati shodno tomu. Stigao je dotle slijedeći instinkt i improvizaciju. Nastavit će po toj liniji akcije. Dugačka pravocrtna cesta potaknula ga je da nesvjesno pritisne gas, dok raznobojna bljeskalica i oštar zvuk iza njega nisu stigli i zatražili polaganje računa.
Zaustavio se desno i pričekao neizbježan dolazak policajca. Spustio je prozorsko staklo točno na vrijeme da ga vidi kako dodiruje kapu u znak pozdrava.

»Dobra večer, gospodine.«

»Dobra večer, gospodine policajče.«

»Možete li mi pokazati vozačku i prometnu dozvolu, molim?«

Russell je pružio dokumente iz auta, potvrdu o najmu i vozačku dozvolu. Policajac s oznakama okruga Ross pregledao ih je i nije ih vratio. Bio je plećat tip, krupna nosa i kozičave kože.
»Odakle dolazite, gospodine Wade?«
*»*Iz *New York*a.*Upravo sam sletio na aerodrom Ross County.*

Po grimasi koju je dobio zauzvrat, shvatio je svoju pogrješku. Možda policajac pripada istoj školi razmišljanja kao gospodin Balling.
»Gospodine Wade, *bojim se da imamo jedan problem.«*

»Koji?«

»Jurili ste kao metak iz puške. A po vašem dahu čini mi se kao metak iz malko nacvrckane puške.«
»Gospodine policajče, nisam pijan.«

»To ćemo odmah vidjeti. Bit će dovoljno da puhnete u balončić, kako ste radili kao dijete.«

Izišao je iz Mercedesa i pošao za policajcem do njegova vozila. Učinio je što se od njega zatražilo ali rezultat, na žalost, nije bio isti kao u djetinjstvu. Osobna zaliha viskija Jensona Wadea nije dopustila njegovu dahu da bude poput onoga što ga je imao kao dječačić.
Policajac ga je pogledao s izrazom zadovoljstva.

»Morate poći sa mnom. Hoćete li to učiniti dragovoljno ili vam moram staviti lisičine? Podsjećam vas da je opiranje pri uhićenju otežavajuća okolnost.«
Russell je to i previše dobro znao.

»Lisičine nisu potrebne.«

Radi mira gospodina Ballinga, ostavio je Mercedes na ugibalištu i ušao u patrolna kola. Dok je izlazio iz auta ispred broja 28 u Ulici North Paint, utješila ga je jedna misao. Tražio je šerifov ured i na neki je način stigao do njega.

Čuvši bat koraka u hodniku ustao je i približio se rešetkama. Malo poslije pred vratima ćelije zaustavio se čovjek u uniformi.
»Russell Wade?«
»Ja sam.«
Bez prijaznosti policajac mu dade znak glavom s prorijeđenom kosom. Izgledao je kao dobri brat prijana koji je hrčući spavao na susjednom krevetu.
Možda je to i bio.
»Dođi, stiglo je pojačanje.«
Nakon škljocaja brave i škripanja rešetke krenuo je za tim čovjekom niz hodnik. Zaustavili su se ispred drvenih vrata na kojima je pisalo da je Thomas Blein šerif okruga Ross.Policajac pokuca i odmah zatim otvori. Dade mu znak da ude i za njim zatvori vrata. Russell je proživio gotovo identičnu situaciju dan prije. Htio je reći policajcu da je sretan što mu nije iskazivao istu pažnju kao tajnica njegova oca, ali je smatrao da bi to bilo neumjesno.
U uredu su bila dva čovjeka i neodređen miris cigare. Jedan je sjedio iza stola krcata papirima i bez trunka sumnje to je bio onaj Thomas Blein o kojem je govorio natpis na vratima. Visok, gusta i sijeda kosa, lice vedro ali odlučno. Suhonjava građa isticala se u uniformi i istodobno joj davala istinsku važnost.
Onaj što je sjedio na stolcu točno ispred stola bio je odvjetnik. Nije tako izgledao ali zbog činjenice da se nalazio ondje i zbog policajčevih riječi morao je to pretpostaviti. Potvrda je stigla kad je tip spokojna izraza na licu ali oštrih očiju ustao i pružio mu ruku.
»Dobar dan, gospodine Wade. Ja sam Jim Woodstone, vaš odvjetnik.«
Prethodne je večeri iskoristio jedini dopušteni telefonski poziv i nazvao zrakoplov na broj koji mu je dala stjuardesa. Objasnio joj je situaciju u kojoj se našao i zamolio je da stupi u vezu s njegovim ocem i upozna ga sa stanjem stvari. Učinilo mu se da se Sheila Lavender uopće nije iznenadila nad onim što joj je priopćio.
Russell stisnu pravniku ruku.
»Drago mi je što smo se upoznali, odvjetniče.«
Russell se zatim obratio čovjeku iza pisaćeg stola.
»Dobar dan, šerife. Žao mi je što sam vam stvorio neugodnosti. Nisam to namjeravao.«
U svjetlu onoga što se o njemu znalo, to pokorno držanje moralo je iznenaditi oba čovjeka od zakona koji su se trenutačno nalazili na istoj strani barikade. Blein mu uputi jednostavan upitni znak glavom.
»Vi ste Russell Wade, onaj bogataš?«
»Moj otac je onaj bogataš. Ja sam onaj razuzdanik i razbaštinjenik.«
Šerif se nasmiješi na tu kratku i iscrpnu definiciju kojom je Russell sam sebe opisao.
»Vi ste osoba o kojoj se mnogo raspravlja. Mislim s razlogom. Je li tako?«
»Pa, rekao bih da jest.«
»Čime se bavite u životu?«
Russell se nasmiješi.
»Kad ne trošim vrijeme na uhićivanje, ja sam novinar.«
»Za koje novine radite?«
»Ni za jedne, trenutačno. Ja sam slobodni strijelac.«
»A što vas je dovelo u Chillicothe?«

Odvjetnik Woodstone se umiješa. Profesionalno i oprezno. Morao je na neki način opravdati račun koji će poslati tvrtki Wade Enterprise.

»Gospodine Wade nije obvezan odgovoriti ako ne smatra da je prikladno.«

Russell načini rukom kretnju koja je značila da je sve u redu i zadovolji šerifovu radoznalost. U ovom je slučaju bilo lako, dovoljno je bilo reći istinu.

»Pripremam članak o ratu u Vijetnamu.«

Blein podigne obrvu, na neodređen filmski način.

»To još nekoga zanima?«

Više nego što možeš zamisliti...

»Neke su stvari ostale nedorečene i po mojem mišljenju pravedno je da ih javnost dozna.«

Vidje na stolu kraj šerifa položenu tešku omotnicu od smeđeg papira. Učinilo mu se da je to ona u koju su prethodne večeri ubacili sadržaj njegovih džepova, koju minutu prije nego što su ga fotografirali za dosje, uzeli mu otiske prstiju i strpali ga u ćeliju.

»Moja neznatna imovina, ono ondje?«

Šerif uze omotnicu i otvori je. Izvadi njezin sadržaj i stavi ga na stolnu plohu ispred sebe. Kad se Russell primaknuo vidje da ništa ne manjka. Sat, lisnica, ključevi Mercedesa...

Šerifovo oko pade na fotografiju mladića s mačkom. Imao je zamišljen izraz lica kad se odlijepio od naslona sjedalice i nalaktio na stol.

»Mogu?«

Russell odgovori da može i ne razumjevši dobro što mu je time odobrio.

Šerif uze fotografiju i zagleda se u nju na trenutak. Zatim je opet položi medu Russellove osobne predmete.

»Hoćete li mi reći kako ste došli do ove fotografije, gospodine Wade?«

Čim je postavio to pitanje, Blein se okrenuo da značajno pogleda odvjetnika.

»Naravno, možete i ne odgovoriti, ako ne smatrate da je prikladno.«

Russell spriječi odvjetnikov odgovor i uzvrati.

»Prema mojim informacijama ovaj mladić je poginuo u Vijetnamu i zvao se Matt Corey.«

»Točno.«

Ta je riječ zazvonila u njegovim ušima kao otvaranje pouzdana padobrana.

»Poznavali ste ga?«

»Radili smo skupa u mladosti. Ja sam zarađivao koji dolar radeći u slobodno vrijeme kao zidar na gradilištima. On je bio dvije-tri godine stariji od mene, zaposlen u poduzeću gdje sam proveo cijelo jedno ljeto.«

»Sjećate li se kako se zvalo poduzeće?«

»Oh, vlasnik je bio Ben Shepard. Imao je skladište prema North Folk Villageu. Matt je Benu bio kao sin i stanovao je kod njega, u jednoj sobi u hangaru.«

Blein pokaza kažiprstom jednu od dviju fotografija.

»S Valcerom, onim čudnim mačkom s tri šape.«

Bez prevelike nade Russell mu uputi sljedeće pitanje.

»Taj Ben Shepard, još je živ?«

Šerifov mu je odgovor stigao neočekivano, jedva prikriven dalekim prizvukom zavisti.

»Više nego ikada. Ta stara živina ima gotovo osamdeset pet godina, ali je uspravan kao raketa i puca od zdravlja. I siguran sam da još prca kao zec.«

Russell pričeka da mu anđeoski zbor što ga je čuo u glavi stigne do kraja njegova uznesenja u slavi.
»Gdje ga mogu naći?«
»Ima kuću u State Millsu, malo dalje od njegova starog skladišta. Pišem vam adresu.«
Blein uze papir i olovku i naškraba nekoliko riječi na listu. Položi ga iznad fotografija. Russell prihvati tu gestu kao dobar znak. Te slike su bile početak svega. Nadao se da je ono što je naznačeno na listu adresa svršetka.
Russell je osjećao kako ga nestrpljivost škaklja u želudcu kao roj leptira.
»Mogu li poći?«
Blein načini rukama kretnju koja je značila slobodu.
»Svakako. Vaš pravni zastupnik i jamčevina koju je položio kažu da možete.«
»Hvala vam od srca, šerife. Unatoč okolnostima bilo mi je zadovoljstvo.«
Woodstone ustade sa stolca. On i čovjek iza stola stisnuše jedan drugomu ruku. Jamačno je njihovo posjećivanje bilo uobičajeno, s obzirom na poslove koje su obavljali u gradiću kao što je Chillicothe. Dotle je Russell već bio stigao do vrata i otvarao ih.
Zaustavio ga je šerifov glas.
»Gospodine Wade?«
Okrenuo se s rukom na kvači i našao se pred bistrim šerifovim očima.
»Da?«
»S obzirom na to da ste me podvrgnuli ispitivanju, mogu li sada i ja vama postaviti jedno pitanje?«
»Samo recite.«
»Zašto vas zanima Matt Corey?«
Russell šlaga bez srama pokušavajući svim snagama da se to ne nasluti.
»Pouzdani izvori mi kažu da je taj mladić bio sudionik junačkoga pothvata koji mu nije bio priznat. Pišem članak da se obznani njegova žrtva i žrtve drugih vojnika koji su zanemareni poput njega.«

Nije se upitao je li njegov patriotski ton zavarao zrelog predstavnika zakona. U glavi je već sjedio sučelite starom građevinarcu koji se zove Ben Shepard. Uz uvjet da ta stara živina, kako ga je opisao Blein, prihvati razgovor s njim. Russell je dobro upamtio uz koliko je teškoća uspio da ga primi ona druga stara živina koja je njegov otac.
Krenuo je za odvjetnikom Woodstoneom, prešavši dio ureda koji je otvoren za javnost, gdje je jedna djevojka u uniformi stajala iza pulta a drugi policajac sjedio za pisaćim stolom ispunjavajući dokumente. Čim je bio vani, opet se našao u Americi. Chillicothe je bio čista njezina srž, sa svim vrlinama i manama. Automobili i osobe u gibanju između kuća, oznake, ulični natpisi, zabrane, semafori. Sve što je jedna zemlja izgradila, dobivajući i gubeći ratove, u svjetlosti slave ili u polumraku neugodnosti. U svakom slučaju plaćajući cijenu vlastitom kožom.
Russell vidje da je s druge strane ulice parkiran Mercedes koji je uzeo u najam. Odvjetnik je slijedio njegov pogled i pokretom ruke pokazao prema kolima.
»Gospodin Balling je poslao nekoga s rezervnim ključevima da doveze auto. Pobrinuo sam se da vam ga ostave ovdje.«
»Izvrsno. Hvala vam, gospodine Woodstone. Reći ću to osobi koja vam se obratila.«
»Bio je to vaš otac, osobno.«

Russell nije uspio zatomiti iznenađenje.

»Moj otac?«

»Da. Isprva sam mislio da je neka šala, ali kad sam čuo da ste uhićeni...«

Pravnik se zaustavio prije nego što će dovršiti neumjesnu rečenicu. Počeo je govoriti kako mu je bila uvjerljivija činjenica što se Russell Wade našao u ćeliji zbog prevelike brzine i vožnje u pijanom stanju nego glas njegova oca na telefonu dok je izgovarao svoje ime.

Russell je opreznim češkanjem po nosu prikrio želju da se nasmiješi.

»Je li vam se učinilo da je drukčiji, moj otac?«

Odvjetnik načini kretnju ramenima da poništi vlastitu nelagodu.

»To me je zavaralo. Kad sam čuo njegov glas preko telefona, dobio sam dojam da jedva suzbija smijeh.«

Russell dopusti sebi onaj smiješak.

Otkriti nakon toliko vremena da Jenson Wade ima smisla za humor bilo je u najmanju ruku čudno. Upitao se koliko stvari ne zna o svojem ocu. Odmah je odgovorio s primjesom gorčine da ih ima barem koliko ih njegov otac ne zna o njemu.

POGLAVLJE33.

Russell zaustavi auto ispred kuće i ugasi motor.

Ostade sjedeći nekoliko trenutaka u onom seoskom krajoliku, pod nebom koje nije imalo volje da se nasmiješi. S ljubaznošću i čvrstinom odbio je ponudu odvjetnika Woodstone koji je bio predložio da ga prati ističući višegodišnje poznanstvo s Benom Shepardom. Bilo to istina ili ne, njegove su oči sjale od znatiželje dok se nudio. Russell je shvatio razlog. To je malen gradić i tko god posjeduje svježe informacije može postati središtem pozornosti za vrijeme nedjeljnog roštilja. Već to što je branio sina čuvenog vlasnika Wade Enterprise bio je Woodstoneu dostatan razlog da govori čitav sat. Nije htio osuditi goste za stolom na kaznu da slušaju njegove brbljarije barem još dva sata.

Kuća koju je promatrao bila je od kamena i drva, imala je velike prozore i ostavljala dojam solidnosti. Sigurno ju je vlasnik sagradio prema svojim potrebama i svojim estetskim kriterijima koji su izazivali divljenje. Bila je katnica, smještena na vrhu humka. Na pročelju je imala povišen ulaz do kojega se stizalo preko nekoliko stuba. Ispred kuće je bio dobro njegovan travnjak i vrt, a Russell je mogao s točke gdje se nalazio nazreti straga povrtnjak. Stotinjak koraka njemu zdesna bila je asfaltirana cesta koja je stizala do pozadine kuće gdje je jamačno bila smještena garaža za automobile.

Iziđe iz auta i približi se plotu koji je okruživao imanje. Pokraj

pješačkog ulaza zeleni sandučićza pisma nosio je ime Shepard ispisano bijelim slovima. Rešetkasta vrata nisu bila zaključana i nije bilo natpisa koji bi upozoravali na prisutnost pasa. Russell ih otvori i pode stazom koju su obilježavale kamene ploče optočene travom. Stigao je na nekoliko koraka od kuće kad mu je slijeva iskrsnula neka osoba iza ugla. Bio je to muškarac nadprosječne visine, još pun tjelesne snage, naborana i preplanula lica s iznenađujuće mladim plavim očima. Radni kombinezon i košara zeleni u ruci pokazivali su da dolazi iz povrtnjaka. Prije ga nije vidio jer ga je sakrivala kuća.

Kad je primijetio došljaka, zaustavio se. Njegov glas je bio miran i čvrst.

»Želite?«

»Tražim gospodina Bena Sheparda.«

»Onda ste ga našli.«

Russell ostade pod dojmom osobnosti toga starog gospodina. Instinktivno osjeti da će jedini način postupanja s njim biti da mu uvijek i samo govori istinu.

»Zovem se Russell Wade, novinar iz New Yorka.«

»Vrlo dobro. Sada kad ste mi to rekli možete sjesti u auto i vratiti se onamo odakle ste došli.«

Ben Shepard mirno prođe mimo njega i pope se uza stube koje su vodile na verandu.

»Veoma je važno, gospodine Shepard.«

Čovjek odgovori ne okrećući se.

»Imam gotovo osamdeset pet godina, mladiću. U mojoj dobi jedina važna stvar je otvoriti oči sljedećeg dana.«

Russell shvati da će, ako ne rekne nešto iznimno, susret završiti prije nego što je i počeo.

»Došao sam s vama razgovarati o Malom gazdi.«

Čuvši to ime, koje se godinama vjerojatno izgovaralo samo u njegovim uspomenama, starac se zaustavi na stubama.

Zatim se njegova šija pretvori u lice.

»Sto vi znate o Malom gazdi?«

»Znam da je to bio nadimak mladića koji se zvao Matt Corey.«

Odgovor je bio osoran i odlučan.

»Matt Corey je poginuo u Vijetnamu prije mnogo godina.«

»Nije. Matt Corey je umro u New Yorku prije malo više od šest mjeseci.«

Benu Shepardu kao da omlohaviše ramena. Činilo se da ga je ta vijest pogodila iako ga nije iznenadila. Ostao je nekoliko trenutaka prignuvši glavu k zemlji. Kad ju je podignuo, Russell vidje da mu se sjaje oči. Padoše mu na pamet suze koje je zadržao Lester, brat Wendella Johnsona. Uvidje kako rat, koji god rat, uspijeva ganuti na plač i mnogo godina nakon završetka.

Starac mu glavom pokaza kuću.

»Dođite unutra.«

Russell pođe za Benom Shepardom u unutrašnjost njegova prebivališta i nađe se u prostranom salonu koji je zauzimao čitavo pročelje zgrade. Nadesno, prema kaminu, bio je biljarski stol sa stalkom za štapove. Lijeva je strana bila posvećena televiziji, s naslonjačima i kaučima. Taj veliki prostor bio je namješten na trijezan način i iznenađujuće moderno. Pokućstvo ipak nije ostavljalo dojam da je novo. Russell pomisli kako je u prošlosti ta soba morala biti avangardna, na svoj način. Posvuda, kao element objedinjavanja, bile su slike i stvari koje su predstavljale uspomene jednog života.

Shepard se uputi u dio namijenjen dnevnom boravku i kretnjom pokaza prema kaučima.

»Sjednite. Hoćete li kavu?«

Russell priđe naslonjaču koji je obećavao udobnost. Čim je sjeo drago mu je bilo ustanoviti da je obećanje održano.

»Sa zadovoljstvom. Upravo sam proveo noć u zatvoru. Kava bi bila idealna.«

Starac ne doda ništa ali reklo bi se da je cijenio njegovu iskrenost. Okrenuo se prema drugim vratima salona, kroz koja se naslućivala kuhinja.

»Maria.«

Crnomanjasta djevojka, maslinaste puti, otvori posvema vrata i pojavi se na pragu. Bila je mlada i prilično zgodna i Russell shvati odakle je stigla zlobna šerifova primjedba na račun njegova domaćina.

»Možeš li nam skuhati kavu, molim te?«

Ne rekavši ništa djevojka se vrati u kuhinju. Starac sjede sučelice Russellu, u drugi naslonjač. Prekriži noge i pogleda ga sa znatiželjom u očima.

»Tko vas je zatvorio?«

»Jedan šerifov policajac, na Route 104.«

»Krupan, kozičava lica, izgleda kao kauboj koji je izgubio krave?«

»Da.«

Starac zaklima glavom s izrazom koji je podsjećao na priču o vuku i mijenjanju dlake.

»Lou Ingraham. Za njega svijet završava na granicama okruga. Ne voli strance i ne propušta priliku da ih oglobi, kada god može. Njegova zbirka skalpova veoma je bogata.«

U tom času ude kroz vrata Maria noseći pladanj na kojem su bili vrč s kavom, drugi s mlijekom i dvije šalice. Približila se Shepardu i sve položila na stolić kraj naslonjača.

»Hvala, Maria. Možeš uzeti slobodan dan. Ja ću se brinuti, ovdje.«

Djevojka se nasmiješi i obasja cijelu sobu.

»Hvala, Ben.«

Udaljila se i nestala iza kuhinjskih vrata, vesela zbog toga neočekivana praznika. Russell shvati kako su dokone brbljarije njegova domaćina služile samo da dobije na vremenu, čekajući da se oslobodi nazočnosti koja bi mogla biti indiskretna. To ga je oraspoložilo i istodobno upozorilo na oprez.

»Kako želite kavu?«

»Crnu i bez šećera. Kao što vidite, malo koštam.«

Dok je starac nalijevao kavu iz termičkog vrča, Russell odluči preuzeti inicijativu.

»Gospodine Shepard, prvo ću ja govoriti. Ako je točno ono što kažem, bit ću slobodan da vam uputim neka pitanja. U protivnom ću slučaju učiniti ono što ste mi savjetovali. Sjest ću u auto i otići onamo odakle sam došao.«

»Slažem se.«

Russell poče izlagati činjenice. Sa stanovitom zabrinutosti, s obzirom na to da uopće nije bio siguran da će se stvari razvijati na predloženi način.

»Matt Corey je radio za vas i živio u vašem hangaru. Imao je mačka koji je zbog neke nastranosti prirode ili ljudi imao samo tri šape. I zvao se Valcer.«

Izvadi iz džepa fotografiju mladića sa životinjom i spusti je u krilo Bena Sheparda. Starac jedva prignu glavu i pogleda ne uzimajući je u ruku.

»Godine 1971. otišao je u Vijetnam, Jedanaesta mehanizirana regimenta, da budemo točni. U Xuan-Locu našao se pod oružjem skupa s mladićem koji se zvao Wendell Johnson. Njih su se dvojica sprijateljila. Jednog je dana sudjelovao u operaciji koja je završila pokoljem, samo su oni

preživjeli od čitava voda. Strpani su u zatvor i *Vijetkong* ih je u drugo vrijeme upotrijebio kao ljudski štit protiv bombardiranja.«

Russell napravi stanku, pitajući se da možda ne ide prebrzo. Vidio je da ga Ben Shepard promatra sa zanimanjem, pazeći možda više na njegovo držanje nego na njegove riječi.

»Usprkos tome što su ondje bili oni, svejedno je izdana zapovijed za bombardiranje. Wendella Johnsona i Matta Coreya pogodio je napalm. Jednoga je zahvatio izravan udarac i karbonizirao ga, drugi je preživio ali je zadobio veoma teške opekline po cijelom tijelu. Poslije duga razdoblja liječenja i rehabilitacije u nekoj vojnoj bolnici, otpušten je u strašnom stanju, kako fizičkom tako psihičkom.«

Russell napravi još jednu stanku i tada primijeti kako obojica zadržavaju dah.

»Imam razloga vjerovati, zbog razloga kojemu ne znam objašnjenja, da su njihove značke za raspoznavanje bile zamijenjene. Matt Corey je proglašen mrtvim i svi su vjerovali da je preživio Wendell Johnson. A on, kad se oporavio, prihvatio je tu zamjenu identiteta. Nije bilo fotografija ili otisaka prstiju koji bi to mogli opovrgnuti. Lice mu je bilo posvema unakaženo a otisaka možda više nije imao.«

U sobi zavlada tišina. Tišina koja prizivlje uspomene i omogućuje let sablastima. Ben Shepard dopusti suzi koja je godinama mirovala da se skotrlja iz njegova oka i ovlaži fotografije.

»Gospodine Shepard...«

Starac ga prekide i pogledu oči inu koje nisu pokvarili ni dob ni
ljudi.

»Ben.«

Taj je poziv, zbog neke čudne alkemije koja se katkada stvori medu osobama koje se čas prije nisu poznavale, značio da od toga časa medu njima ne će postojati samo riječi. U svjetlu toga neočekivana povjerenja izgovori pitanje najsmirenijim glasom što ga je uspio naći.

»Ben, kad si posljednji put vidio Matta Coreya?«

»U ljeto 1972., odmah nakon izlaska iz vojne bolnice.«

Poslije toga priznanja starac napokon odluči naliti i sebi kavu. Uze šalicu i otpi dug gutljaj.

»Došao je k meni i ispričao mi istu priču koju si mi maločas kazao. Zatim je uzeo mačka i otišao. Nikada ga više nisam vidio.«

Russell zaključi da Ben Shepard nije sposoban lagati i da ono što mu je rekao, ako nije laž, tek je poluistina. Ali u isto vrijeme shvati da će taj čovjek, ako u nečemu pogriješi, zatvoriti se kao jež i ništa više ne će iz njega izvući.

»Je li ti poznato da je Matt imao sina?«

»Ne.«

Način kako je Ben Shepard ponovno prinio šalicu k ustima čim je izgovorio tu jednosložnu riječ učini se Russellu da je malko prenagao. Shvati da mu preostaje jedina mogućnost — izvijestiti toga čovjeka o krajnjoj važnosti svake informacije kojom raspolaže.

A postojao je samo jedan način da to učini.

»Ben, znam da si častan čovjek, u najboljem smislu te riječi. I tomu namjeravam iskazati čast. Reći ću ti nešto što ti nikada ne bih otkrio kad ne bih mislio da si takav čovjek.«

Ben načini kretnju šalicom da mu zahvali i pozove ga neka nastavi.

»Tu je priču teško ispričati, jer je to priča u koju je teško povjerovati.«

Rekao je to radi čovjeka kojega je imao pred sobom ali istodobno je samom sebi potvrdio ljudsku besmislenost cijele te priče. I apsolutne nužnosti da joj dopre do kraja.

»Jesi li pratio vijesti o napadima u New Yorku?«

Ben potvrdno klimnu glavom.
»Da. Gadna stvar.«

Russell duboko udahnu prije nego što će nastaviti. Nije to mogao tjelesno napraviti, ali u mislima je imao prekrižene prste. Pogleda Bena ravno u oči.

»Matt Corey, nakon vašeg posljednjeg susreta, preselio se onamo i čitav život nastavio raditi u građevinarstvu.«
Starcu je to instinktivno bilo drago.

»Bio je izvrstan. Rođen za to. Razumio se u taj posao u svoje doba više od tolikih ljudi koji su studirali.«

Na licu Bena Sheparda bilo je ljubavi i žaljenja. Russell je međutim osjećao da njegovo lice napinje strepnja. Pripazio je da ono što se spremao reći izgleda kao sućutna konstatacija, a ne uvreda.

»Matt je bio veoma bolesna osoba, Ben. A poslije onoga što mu se dogodilo, osamljenost u kojoj je živio cijelo ono vrijeme pogoršala je duševnu poremećenost u koju je bio zapao. Tijekom svoga rada ugradio je bombe u mnoge zgrade na kojima je radio. Pun ih je New York. Šest mjeseci poslije njegove smrti počele su eksplodirati.«

Starčevo lice odjednom smrtno problijedje. Russell mu dade vremena da probavi tu vijest. Naposljetku, pokuša mu prenijeti svu uvjerenost kojim je raspolagao.
»Ako ne nađemo sina Matta Coreya, eksplozije će se nastaviti.«

Ben Shepard spusti šalicu na stolić pokraj sebe, potom ustade i priđe prozoru. Ostade nekoliko trenutaka gledajući kroz prozor i slušajući. Bio je to možda ptičji pjev ili kucanje srca ili možda vjetar u granama. Ili pak nešto što nije dolazilo izvana nego iznutra. Možda su u njegovu bistru razumu odjekivale posljednje riječi koje su on i Matt Corey razmijenili prije mnogo godina.
Russell pomisli kako je prikladno da razjasni svoju ulogu u toj
priči.

»Ja sam ovdje zato što surađujem s policijom iz New Yorka. Dobio sam tu povlasticu zato što sam istragu usmjerio prema rješenju. Ako o tome sa mnom porazgovaraš, imaš moju časnu riječ da ću prenijeti samo najnužnije da se zaustave eksplozije, a tebe ne ću u to uvlačiti.«

Opet leda i tišinu. Russell navede brojke da podcrta težinu situacije.

»Poginulo je više od stotinu osoba, Ben. I druge će zbog toga poginuti. Ne mogu reći koliko njih, ali sljedeći put mogao bi biti još veći pokolj.«
Starac poče govoriti ne okrećući se.

»Kad sam ga upoznao, Matt je bio u popravilištu na sjeveru, na granici države. Bio sam pobijedio na natječaju za preuređenje toga zavoda. Kad smo stigli tamo i počeli podizati skele, drugi su nas mladići gledali s nepovjerenjem. Neki su s nama zbijali šale. On se međutim zanimao za radove koje je iz dana u dan gledao kako napreduju pred njegovim očima. Postavljao mi je pitanja, htio je znati što radimo i kako to radimo. Naposljetku sam se uvjerio i upitao direktora može li s nama raditi. Nakon malo skanjivanja direktor je dao pristanak, upozorivši me da je taj mladić težak. Imao je iza sebe obiteljsku priču od koje bi se svatko naježio.«

Russellu postade jasno da Ben ponovno proživljava važan trenutak u svom životu. Ne znajući zbog čega, bio je siguran da je prva osoba koja je dobila pristup tim informacijama i tim emocijama.

»Postao mi je drag taj mladić. Bio je šutljiv i natmuren, ali posao je veoma žurno učio. Kad je izišao iz popravilišta uzeo sam ga da stalno radi kod mene. Dao sam mu onu sobu u hangaru. Oči

su mu blistale kad je prvi put ušao onamo. Bilo je to prvo doista njegovo mjesto otkad je došao na svijet.«

Starac se odijeli od prozora i vrati se sjesti ispred Russella.

»Matt je malo-pomalo postao sinom kojega nisam imao. Moja desna ruka. Radnici su mu dali nadimak Mali gazda, jer je u mojoj odsutnosti vodio radove. Da je ostao, bio bih mu ostavio poduzeće, radije nego da ga prodam onom glupanu koji ga je kupio. Umjesto toga jednog mi je dana rekao da odlazi kao dragovoljac u Vijetnam.«

»Dragovoljac? To nisam znao.«

»To je ružni dio priče. Jedan od onih zbog kojih se stidiš što si čovjek.«

Russell ostade čekajući u tišini. Njegov je sugovornik odlučio s njim podijeliti gorak zalogaj koji cijelo ono vrijeme nije uspio sam progutati.

»Jednog su nas dana pozvali radi radova na proširenju kuće okružnog sudca. Zvao sc Herbert Lewis Swanson, Bog ga prokleo gdje god mu bila duša. U tom je razdoblju Matt upoznao djevojku Karen, sudčevu kćer. Bio sam prisutan kad su se prvi put sreli. Odmah sam shvatio da se među njima nešto događa. I odmah sam shvatio da to nešto može donijeti samo nevolje.«

Starac se nasmiješi sjećajući se te ljubavi. Russell zamisli isti nježan smiješak na licu fratra koji je znao za priču između Romea i Julije.

»Počeli su se tajno viđati. Bili su to možda rijetki sretni trenutci u životu Matta Coreya. Katkada se zanosim i nadam da su bili sretni i oni koje je sa mnom proveo.«

»Siguran sam da je tako bilo.«

Starac načini ramenima kretnju koja je značila da je sva prošlost nekorisna jer donosi samo krhkost sadašnjosti.

»U svakom slučaju to je malo trajalo. Chillicothe je malen grad i jako se teško može nešto sakriti. Prije ili poslije svi zapaze sve. I sudac je doznao da se njegova kći jedinica viđa s nekim mladićem. Poslije je otkrio tko je taj mladić. Karenin je život bio programiran. Bila je lijepa, bogata i inteligentna. Tip kao Matt nije se uklapao u planove njezina oca. A on je u ono vrijeme bio jako, jako moćan čovjek. Držao je praktički čitav grad u šaci.«

Ben otpi još jedan gutljaj kave. Činilo se da je nesklon pretvaranju uspomena u riječi, kao da je taj postupak značio ranjavanje po drugi put.

»U to se vrijeme dogodilo dvostruko ubojstvo, dolje kraj rijeke. Nađena su mrtva dva hipija što su kampirala na otvorenom. Obojica ubijena ubodima noža. Krivac i oružje zločina nikada nisu pronađeni. Šerif je u to vrijeme bio neki Duane Westlake i imao je pomoćnika, Willa Farlanda. Obojica su bila dušom i tijelom odana Swansonu koji ih je kupio povlasticama i novcem. Koju noć poslije otkrića mrtvih tijela njih su dvojica upala u Mattovu sobu s nalogom za premetačinu koji je potpisao taj isti sudac. Medu njegovim su stvarima našli marihuanu i velik lovački nož koji je mogao biti uporabljen u ubojstvu. Matt mi je poslije rekao da je bio prisiljen ostaviti otiske na dršku toga oružja.«

Starčev je glas ispunila srdžba, ona koja ne dopušta ranama da zarastu.

»Siguran sam da Matt nikada nikomu nije prodao ni grama marihuane. I nikada nije posjedovao nož.«

Russell nije imao razloga da to učini, ali je osjećao da dijeli starčevo povjerenje u mladića.

»Odvukli su ga u zatvor. Napravili su mu popis svih neugodnih stvari od kojih se morao braniti. Optužba zbog uporabe i raspačava- nja droge i mnogo teža zbog ubojstva. Travu su oni podmetnuli u Mattovu sobu. Što se tiče noža, teško mi je pomisliti da su njih dvojica namjerno ubili hipije. Ali šerif je prvi stigao na mjesto zločina, a pobrinuti se da iščezne oružje moralo je biti dječja igra, za nekoga kao što je on. Osim toga, s obzirom na to da je Matt stanovao kod

mene, ona su mu dva kurvina sina rekla da imaju mogućnosti uvući i mene s optužbom za sudioništvo i pomaganje. Ponuđena mu je alternativa umjesto suđenja i robije. Da ode kao dragovoljac u Vijetnam.«

Ben popi do kraja kavu.

»I on je prihvatio. Ostatak znaš.«

»Priča stara koliko i svijet.«

Ben Shepard ga pogleda plavim očima u kojima se u tom trenutku vidjela pretrpljena predaja.
»Svijet je još premlad da se priče poput ove ne bi više ponovile.«

Russell je imao dojam da je u teškim cipelama ušao na mjesto gdje je trebalo ući na vrščima prstiju. Ali morao je po svaku cijenu nastaviti. Zbog mnogih razloga, a svaki od njih imao je ljudsko lice.
»A Karen?«

»Nije mogla povjerovati u onu odluku. Zatim se nevjerica pretvorila u očajanje. Ali nagodba sa šerifom nalagala je Mattu šutnju. Prema njoj i prema meni.«
Ne pitajući ništa, njegov gost mu doli kave u praznu šalicu.

»Poslije razdoblja obuke u Fort Polku, Louisiana, Matt se tajno vratio kući tijekom dopusta koji je vojska svima odobravala prije odlaska u Vijetnam. Živio je mjesec dana praktički zatvoren u hangaru, čekajući da ga ona posjeti. Provodili su sve moguće vrijeme u onoj sobi i nadam se da je svaka ona minuta trajala godinama, iako znam da obično nije tako. Mjesec i pol nakon njegova odlaska Karen je došla k meni da mi kaže da je zatrudnjela. Pisala je i mladiću. Nismo uspjeli dobiti odgovor jer je malo poslije stigla vijest o njegovoj smrti.«
»Što je s njom bilo?«

»Karen je bila karakterna djevojka. Kad je njezin otac doznao da je trudna, pokušavao ju je na sve načine nagovoriti da pobaci. Ali ona se tvrdo opirala, prijeteći da će svima otkriti tko je djetetov otac i da je sudac nagovara na pobačaj. Njegova politička situacija nije mu to dopuštala i tako se lopov odlučio na manje zlo, na skandal da njegova kći kao djevojka postane majkom.«
»Ali Matt se poslije vratio.«

»Da. U stanju koje ti je poznato.«

U tim je trenutcima Russell vidio kako se u Benovim očima redaju slike toga njihova susreta. I vidio je svu bol i svu ljubav što ih je osjećao za onoga nesretnog mladića.

»Kad sam ga vidio i prepoznao, osjetio sam unutarnju bol koja je godinama trajala. Taj mladić je morao strahovito patiti, muke koje nije pravedno da ljudsko biće podnese.«

Ben izvuče rupčić iz džepa starog džempera i njime prijeđe preko kutova usana. I ne primjećujući poslužio se gotovo istim riječima koje je rekao Mattu one večeri kad ga je zatekao ispred hangara.

»Zbog onoga što je postao, nikada nije htio otkriti Kareni da je još živ. Natjerao me da se zakunem da joj ni ja ne ću kazati.«
»A poslije?«

»Upitao me može li se zadržati nekoliko sati u hangaru, jer je morao nešto obaviti. Čim završi, vratio bi se po mačka i otišao. Vidio sam ga kako se pješice upućuje prema gradu. Bilo je to posljednji put što sam ga vidio.«

Nova stanka. Russell je znao da se sprema reći mu nešto veoma važno.

»Sutradan su karbonizirana trupla Duanea Westlakea i Willa Farlanda izvučena iz ruševina šerifove kuće. I nadam se da i dalje gore u paklu.«

U očima Bena Sheparda vidio se otvoren izazov upućen svakomu tko nije u stanju podijeliti s njim to što je netom rekao. Stigavši do te točke, Russell je izgubio svaku oštroumnost prosudbe. Želio je samo doznati ostalo.
Stari građevinar se spusti u naslonjač.
»Desetak godina poslije toga umro je i sudac Swanson i pridružio se svojim dostojnim pomoćnicima.«
Malo se opustio i nekoliko trenutaka uživao u toj pretpostavci koja jc za njega morala biti jednaka sigurnosti.
»Što je bilo s djetetom?«
»Karen je povremeno, dok je bio malen, dolazila da mi ga pokaže. Poslije smo se izgubili iz vida, ne znam ti reći je li to bilo njezinom ili mojom krivicom.«
Russell shvati da je starac zbog časti preuzeo na sebe dio odgovornosti koja mu vjerojatno nije pripadala.
»I što je poslije bilo?«
»U jednom trenutku svoga života imao sam financijskih teškoća. Da bih ih riješio povjerio sam poduzeće jednom upravitelju i tri sam godine radio na naftnoj platformi kao stručnjak za eksplozive. Kad sam se vratio, doznao sam da je Karen sve prodala i otišla. Nisam je više vidio.«
Russell osjeti kako mu razočaranje prži grlo više od dima tisuću cigareta.
»Ne znaš kamo se preselila?«
»Ne. Da znam rekao bih ti.«
Starac uze nekoliko časaka za svođenje osobnih računa.
»Razumio sam koliko je važno naći osobu koju tražiš. A ja već imam dovoljno toga na savjesti da mogu još pridodati.«
Russell pogleda kroz prozor. Reče sam sebi da je to u svakom slučaju trag. Policiji ne će biti teško naći Karen Swanson i zatim ne će biti teško ni dočepati se njezina sina. Nedostajalo je samo vremena. Ako je dobro shvatio, iduća bi se eksplozija morala dogoditi tijekom noći. I bit će novih slika poput onih što su ih televizija i novine pokazivale na poprištu napada. Okrenuo se prema Benu koji je razumio njegovu uznemirenost i čekao završetak toga razmišljanja prije nego što će se umiješati.
»Russell, ima jedna stvar koju bih ti želio reći, ali trag je toliko neznatan da možda nije vrijedan truda da se uzme u razmatranje.«
»U slučajevima poput ovoga sve se mora uzimati u razmatranje.«
Starac pogleda načas u ruke s ožiljcima dobi. Na dlanu je imao sve crte svoga života i svijest o svakoj od njih.
»Moj rođak je godinama držao Wonder Theatre, ovdje u Chillicotheu. Nešto skromno, najviše za lokalne priredbe, koncerte malih grupa i polupoznatih pjevača. Poneka putujuća družina da povremeno kao vjetar donese novosti i iluziju kulture.«
Russell pričeka, nadajući se da je istina ono što je naslutio.
»Jednog dana, poprilično godina nakon što su otišli Karen i njezin sin, u grad je stigla neka varijetetska predstava. Čarobnjaci, komičari, akrobati i tomu slično. Moj rođak je spreman zakleti se da je među njima bio i Manuel Swanson. Ponavljam ti, bilo je prošlo poprilično godina, uzeo je umjetničko ime, ali takav je dojam stekao. I na to bi se kladio za znatnu svotu. Rekao mi je kako ga je čak upitao jesu li se ikada prije sreli. Čuo je odgovor da nisu i da je ono bio prvi put u njegovu životu što je došao u Chillicothe.«
Russell ustade, poravnavajući hlače od nervoze.
»To je već nešto, ali trebat će duga potraga. Bojim se da nemamo toliko vremena.«

»Bi li ti pomogla fotografija toga tipa?«

Na te riječi Russell se hitro okrenu da ga pogleda.

»Bila bi to sigurno najbolja stvar koju možemo imati u rukama.«
»Pričekaj.«

Ben Shepard ustade iz naslonjača i pođe uzeti bežični telefon koji je ležao na komodi. Utipka broj i pričeka odgovor.
»Zdravo, Homer. Ovdje Ben.«

Nekoliko časaka da posluša sugovornika. Neka zabrinutost s druge strane.

»Ne, možeš biti miran. Bit ću večeras na kuglanju. Zvao sam te zbog druge stvari.«
Pričeka da se osoba na telefonu smiri.

»Homer, sjećaš li se one priče koju si mi kazivao u vezi s mladim Swansonom i onom družinom?«
Russell nije mogao razumjeti ali pričeka ishod.

»Među svojini papirima Imaš i njihov materijal?«

Odgovor je morao biti kratak, jer je Ben smjesta uzvratio.

»Izvrsno, poslat ću ti jednog čovjeka. Zove se Russell Wade. Učini sve što od tebe zatraži. Ako ne vjeruješ njemu, možeš se pouzdati u mene.«

Vjerojatno je bilo prosvjeda i zahtjeva da se stvari objasne. Ben Shepard je sve presjekao.

»Učini to i dosta. Zdravo, Homer.«

Prekinuo je vezu i okrenuo se prema Russellu.

»Moj rođak je svih tih godina čuvao primjerke plakata sa slikama i imenima umjetnika koji su nastupali u njegovu kazalištu. Ima pravu zbirku. Mislim da namjerava o tome napisati knjigu, prije ili poslije. Ima i plakat osobe koju tražiš.«

Uzeo je blok i kemijsku olovku što su ležali kraj telefona i napisao ime i adresu. Pružio je papir Russellu.

»Ovo mu je adresa. Više od toga ne mogu učiniti.«

Russell je slijedio svoj instinkt. Uzeo je papir i odmah potom zagrlio Bena Sheparda. Iskrenost i emocija toga čina izazvale su iznenađenje. Russell se nadao da će izazvati i njegovo žaljenje kad ostane sam.

»Ben, moram poći. Ne znaš koliko sam ti zahvalan.«

»Naprotiv, znam jedno i drugo. I znam da si krasna osoba. Sretno ti bilo s onim što tražiš, u svakom smislu.«

Benu Shepard su opet bile vlažne oči, ali njihov stisak ruku bio je čvrst i suh i odmah potom postao uspomenom koja se godinama čuva. Russell je već prolazio kroz vrt, na putu prema kolima. Malo poslije, dok je u navigator upisivao adresu koju mu je dao Ben, reče sam sebi da ne može sam vladati prikupljenim informacijama. Trebala bi mu sposobnost istraživanja koju može imati samo policija. Mora se dakle vratiti u New York što je moguće žurnije, čim od Homera dobije materijal kojim raspolaže. Dok je palio motor i upućivao se prema gradu, nije uspijevao razumjeti potječe li njegovo unutarnje uzbuđenje od netom postignuta otkrića ili od pomisli kako će uskoro opet vidjeti Vivien.

POGLAVLJE 34.

S prozora klinike Vivien je vidjela kako izlazi sunce i malo-pomalo se penje da bi pripremilo nov dan. Za Gretu taj dan ne će postojati. Ne će više biti svanuća ni sutona, do dana uskrsnuća u koje je uvijek teško bilo povjerovati. Naslonila je čelo na staklo i osjetila na koži vlažnu hladnoću površine. Sklopila je oči, sanjajući kako će se probuditi u vremenu i na mjestu gdje se ništa nije dogodilo, gdje su ona i njezina sestra bile djeca i bile sretne kako djeca znaju biti. Malo prije, dok ju je držala za ruku, dok je slušala kako ono *bip-bip-bip* postaje sve sporije da bi napokon postalo zelena i ravna crta što stiže iz ničega i odlazi u ništa, u hipu je proživjela slike njihova zajedničkog života, kako je samo osobama na samrti udijeljeno. Ali usprkos tomu što se u prošlosti uvjerila da je ta povlastica rezervirana samo za smrtnike da bi bili svjesni trajanja vlastita života, u ovom joj se slučaju učinila apsurdno kratkom. Možda zbog toga što ona ostaje i sve joj se čini lomnim i uzaludnim, s onom prazninom odsutnosti koja će tko zna koliko dugo biti dijelom nje.

Vratila se do kreveta i položila usne na Gretino čelo. Koža je bila glatka i mekana i Vivienine su se suze skotrljale niz sljepoočnicu da bi pale na jastuk. Pružila je ruku i pritisnula dugme kraj uzglavlja kreveta. Čula je zujanje zvonca. Otvorila su se vrata i pojavila se bolničarka.

Brz pogled na monitor i žena je smjesta postala svjesna situacije. Izvadila je iz džepa interni telefon i poslala signal.

»Doktore, možete li doći u sobu 28, molim vas?«

Malo poslije doktor Savine uđe u sobu, pošto ga je najavilo njegovo brzo koračanje hodnikom. Bio je to čovjek sa sve manje kose, srednjega stasa i srednje dobi, sposobna izgleda i načina da strpljivo i svjesno obavlja svoju dužnost. Približio se krevetu, dok je iz džepića košulje vadio fonendoskop. Odgrnuo je plahtu i položio aparat na mršave Gretine grudi. Trenutak da provjeri i trenutak da se okrene prema Vivieni s licem koje je razumijevalo sve takve situacije što ih je proživio u svojoj liječničkoj karijeri.

»Žao mi je, gospođice Light.«

Glas i riječi nisu bili prigodnoga prizvuka. Vivien je znala da su osoblje i liječnici bolnice Mariposa bili uzeli k srcu taj slučaj. I njihovu nemoć pred napredovanjem bolesti pratio je iz dana u dan osjećaj poraza koji su dijelili s njom. Okrenula je leđa krevetu da ne vidi plahtu koja se diže da pokrije Gretino lice.

Od boli i umora zavrtjelo joj se u glavi. Zateturala je i naslonila se na zid da ne padne. Odmah je doktor Savine priskočio da je podupre. Otpratio ju je da sjedne u malen naslonjač sučelice krevetu. Uhvatio ju je za zapešće i Vivien je osjetila stručne prste kako traže bilo.

»Gospođice Light, ona je preminula. Ne bi li bilo dobro da se malo odmorite?«

»Toliko bih to voljela, doktore. Ali ne mogu. Ne sada.«

»Ako se dobro sjećam, vi ste u policiji, je li tako?«

Vivien podiže prema doktoru lice gdje su se mogli pročitati umor i hitnost.

»Da. I moram se po svaku cijenu vratiti u New York. Radi se o pitanju života ili smrti.«

»Sada ovdje ništa više ne možete učiniti. Ako vjerujete, molitva stiže na odredište odakle god krenula. U slučaju da nemate na usluzi pogrebnika, klinika vam može preporučiti neke veoma sposobne i uviđavne agencije za posljednje počasti. Oni će se za sve pobrinuti.«

Savine se okrenu prema bolničarki.

»Meg, pođite pripremiti dokumente za potvrdu o smrti. Doći ću da ih potpišem.«

Čim su ostali sami, Vivien ustade iz naslonjača osjećajući da su joj noge ukočene i odrvenjele.

»Doktore, čeka me užasan dan. I ne smijem spavati.«

Načini stanku da svlada nelagodu.

»Čudno je da vas to pita netko iz policije, ali treba mi nešto da me drži budnom.«

Liječnik joj se čudno nasmiješi s puno razumijevanja.

»Je li to zamka? Naći ću se u lisičinama?«

Vivien odmahnu glavom.

»Ne. Samo u mojim zahvalnim molitvama.«

Savine ostade nekoliko časaka zamišljen.

»Pričekajte ovdje.«

Izađe na vrata, ostavivši Vivien samu. Malo potom vratio se s kutijicom od bijele plastike. Potresao ju je da se čuje kako se u njoj nalazi pilula.

»Izvolite. U slučaju potrebe uzmite ovu pilulu. Ali pazite dobro da ne pijete alkohol.«

»Nema opasnosti. Hvala, doktore.«

»Sretno, gospođice. I još jednom, moja sućut.«

Vivien ostade sama. Pokuša se uvjeriti da njezina sestra nije više u toj sobi, da je ono što se opružilo ispod plahte samo ovojnica koja je godinama sadržavala njezinu lijepu dušu, posuđena praznina koja će se vratiti zemlji. Usprkos tomu nije se mogla suzdržati da ne udijeli Greti posljednji poljubac i posljednji pogled.
Na noćnom ormariću bila je dopola puna boca. Otvorila je kutijicu koju joj je netom dao liječnik i pustila pilulu da padne ravno na njezin jezik. Progutala ju je s gutljajem vode koja joj se učinila da ima okus suza. Zatim se udaljila od kreveta, uzela jaknu s vješalice i izišla iz sobe.
Prošla je hodnikom osjećajući da je peku oči. Stigla je do dizala i spustila se bez trzanja i škripanja do predvorja gdje su dvije mlade žene u uniformama bile iza recepcijskog pulta. Pristupila im je i naručila da se o Gretinu tijelu pobrine agencija čiji joj je broj dala jedna od službenica.
Zatim se okrenula i pogledala oko sebe, na mjestu gdje nije više imala što činiti te nadasve nije mogla ništa više učiniti. Kad su onamo bili doveli Gretu, cijenila je eleganciju i odgovornost klinike. Sada joj je Maripose postala mjestom gdje ljudi katkada ne ozdravljuju.
Izišla je na otvoreno i došla do auta na parkiralištu. Možda je bila pod utjecajem *placebo* efekta, jer je prerano bilo da bi pilula ostvarila neki rezultat, ali osjetila jc kako umor iščezava i njezino se tijelo malo-pomalo oslobađa olovne troske koju je bila nakupila.
Sjela je u auto i upalila motor, okrenuvši vozilo prema izlazu. Dok je uz dopuštenje prometa izlazila iz grada i upućivala se na Palisades Parkway koji će je izvesti iz New Jerseya, prošla je u mislima sve događaje koji su je doveli do te točke istraživanja i njezina života.

Dan prije, kad ju je otac McKean upoznao sa svojom tajnom, kršeći jedno od najstrožih pravila svoje službe, osjetila je istodobno zabrinutost i uzbuđenje. S jedne strane bila je odgovornost prema nedužnim ljudima koji su se nalazili u životnoj opasnosti, ista odgovornost koja je naposljetku uvjerila svećenika da joj se obrati. S druge strane bila je želja da ga poštedi posljedica odluke koja mu je morala zadati teške patnje.
Posao Michaela McKeana bio je veoma važan. Obožavali su ga štićenici o kojima se brinuo, i bilo je važno za njih i za sve one koji ubuduće stignu u Radost da ga ondje zateknu i da im pomogne.
Poslije ručka sa štićenicima, kad se smijala i šalila sa Sundance koja je izgledala potpuno nova u tijelu i duhu, stigao je poziv iz klinike. Doktor Savine, sa svom obzirnosti koju je poruka zahtijevala, izvijestio ju je da se Gretino stanje naglo pogoršava i da se svaki čas očekuje najgore. Vratila se za stol, nastojeći da ne prenese osjećaj tjeskobe koji je ćutjela u sebi, ali nije uspjela zavarati Sundancine pozorne oči i osjetljivost.
»Što je Vunny? Nešto nije u redu?«
»Ništa, zlato. Problemi na poslu. Znaš kakve su te lopužine, ne žele ni čuti da ih ščepamo za kosu.«
Upotrijebila je namjerno riječ lopužine jer je to bio izraz koji ju je jako zabavljao kad je bila malena. Usprkos njezinu pokušaju da smanji važnost poziva, nimalo ju nije uspjela uvjeriti. Sve do svršetka ručka bacala je pozorne poglede na njezin izraz lica i sjajne oči.

Prije odlaska stala je u stranu s ocem McKeanom. Upozorila ga je na pogoršanje stanja Sundancine majke i rekla da će se odmah potom odvesti na Cresskill, u kliniku. Složili su se da popodne u crkvi izvjesi obavijest o izvanrednom ispovijedanju za četvrtak i da će od prvih sati sljedećeg popodneva biti u ispovjedaonici. U petak, kad je svećenik obično odlazio ispovijedati u crkvi svetog Ivana Krstitelja, na Manhattanu, opet će se čuti i napraviti plan akcije na temelju predviđena rasporeda.

Tijekom vožnje Vivien se našla pred teškim iskušenjem. Morala je govoriti s Bellewom i postići mnogo a da ništa ne otkrije. Nadala se da ju njezin nadređeni dovoljno cijeni da bi joj na povjerenje odobrio što bude zahtijevala. Kapetan je odgovorio na drugi signal, umornim glasom.

»Bellew.«

»Zdravo, Alan. Ovdje Vivien.«

»Jesi li bila u Williamsburgu?«

Iskren i izravan kao uvijek. S dodatkom strepnje kojoj ne će dugo trebati da prijeđe u nervozu.

»Da. Ali iz apartmana ništa nije izišlo. Naš tobožnji Wendell Johnson živio je doista kao fantom, u kući i izvan nje.«

Tišina koja je vrijedila kao psovka. Vivien je nastavila.

»Ali s jedne strane stigla je novost. Veoma velika i odlučna, ako budemo imali sreće.«

»To jest?«

»Imamo mogućnost dočepati se čovjeka koji aktivira bombe.«

Do uha joj stiže glas pun nevjerice.

»Ozbiljno govoriš? Kako si do toga došla?«

»Alan, moraš se u mene pouzdati. Drugo ti ne mogu reći.«

Kapetan promijeni temu razgovora. Vivien ga je dobro poznavala. Znala je da je tim skretanjem uzeo vremena da razmisli.

»Wade je i dalje s tobom?«

Ako je očekivao da čuje Russell pozdrav uživo, sigurno ga je iznenadio Vivienin odgovor.

»Ne, odlučio je odustati.«

»Sigurna si da ništa ne će reći?«

»Da.«

Ni u što nisam sigurna, kad je riječ o tome čovjeku. A iznad svega on više nije siguran kad je riječ o meni...

Ali nije biotrenutak da o tome*govori, jošmanje da o tome razmišlja. Kapetan je Russellovo napuštanje shvatio kao dobar znak.* I *pripremao se s iznova napunjenim baterijama na mogućnost uhićenja.*

»Onda, što moram učiniti? I prije svega, što ti želiš učiniti?«

»Moraš upozoriti policiju u Bronxu. Nek budu spremni komunicirati od sutra u dva popodne na šifriranoj valnoj dužini i da se drže mojih uputa.«

Zauzvrat je dobila odgovor bez alternative.

»Znaš da je takav zahtjev putna karta u jednom pravcu, je li tako? Glava m i j e izložena udarcima kao dagnja na hridi. Ako se policija pokrene i ne postignemo rezultat, morat ću dati mnoga neugodna objašnjenja. I u tom će slučaju naše glave sigurno pasti.«

»Svjesna sam toga. Ali to je jedini put koji imamo. Jedina nada za koju se možemo uhvatiti pokušavajući da ga zaustavimo.«
»Dobro. Nadam se da znaš što činiš.«

»I ja se nadam. Hvala ti, Alan.«

Kapetan je spustio slušalicu i ona je ostala sama da putuje prema jednom rastanku.

Točno kao sada, dok se vraćala u New York s nečim prisutnim u kolima što će malo-pomalo izblijedjeti u vremenu, ali ne će u sjećanju.

Prešla je George Washington Bridge i produžila do točke gdje je skrenula lijevo u Aveniju Webster, u pravcu Ulice Laconia, gdje je bilo sjedište Četrdeset i sedme postaje. Vozila se njome do broja 4111 i parkirala auto ispred zgrade, između službenih automobila u kojima su sjedili dežurni policajci. Čim je izišla iz Volva, otvorila su se ostakljena vrata i kroz njih je izišao kapetan u društvu osobe u civilu koju nije poznavala. S Bellewom se bila sinoć dogovorila da se nadu tu, kad ga je nazvala prije nego što je ugasila...

Telefon, sranje.

Bila je isključila mobitel odmah potom, da joj ne bi zvonio u tišini klinike. Znala je da tijekom noći ne će imati nikakav važan poziv. Ako se ima što dogoditi, dogodit će se sutra. Htjela je ostati ondje, sa svojom sestrom, sama i odijeljena od ostatka svijeta, tijekom noći koja se poslije pokazala kao posljednja što su je provele zajedno.

i smućena zbog Gretine smrti zaboravila je uključiti mobitel kad je krenula s Cresskilla. Pretražila je džepove i izvadila ga. Aktivirala ga je pomamnim prstima, nadajući se da u međuvremenu nije bilo poziva. Njezina je nada kratko trajala. Čim je mobitel pronašao mrežu, stigle su joj razne poruke o propuštenim pozivima.

Russell.

Poslije, sada nemam vremena.

Sundance.

Poslije, zlato moje. Sada ne znam što da kažem ni kako da kažem.

Bellew.

Kriste sveti, zašto nisam uključila ovaj prokleti telefon?

Otac McKean.

Prokletstvo. Prokletstvo. Prokletstvo.

Provjeri vrijeme posljednjeg poziva i vidje da je bio poslan u podne. Vivien pogleda na sat. Dva i četvrt. Nije znala razloga tomu pozivu ali u taj čas nije mogla uzvratiti, jer don Michael je sigurno već bio u ispovjedaonici. Kad bi telefon zazvonio, to bi moglo biti razlogom neugodnosti za bilo kojeg pokajnika ili pak razlogom sumnje za čovjeka kojega proganjaju ako bi kojom igrom sudbine već bio ondje.

U međuvremenu su joj se Bellew i onaj drugi čovjek pridružili na parkiralištu. Bio je to prilično ugojen čovjek, ali njegov korak je pokazivao da je snažan i spretan usprkos tomu što se nije mogao pohvaliti atletskim stasom.

»Vivien, pa kamo si bila nestala?«

Kapetan vidje izraz na njezinu licu i smjesta promijeni ton.

»Oprosti. Kako ti je sestra?«

Vivien ostade u muku, nadajući se da će joj pilula doktora Savinea pomoći ne samo da ostane budna nego i da zadrži suze. Neizrečene riječi bile su jasnije od svakoga govora.
Bellew joj položi ruku na rame.

»Jako mi je žao. Uistinu.«

Vivien se strese. Postade svjesna neugodnosti drugoga čovjeka. Shvatio je da se nešto nelijepo dogodilo, nešto što je mogao odvagnuti

ali nije znao kako bi trebao reagirati. Detektivka ga Izvuče iz nevolje i pruži mu ruku.
»Detektivka Vivien Light. Hvala za pomoć.«

»Ja sam policijski komesar William Codner. Drago mi je. Nadam se da...«

Vivien nikada ne će doznati čemu se Codner nadao, jer je u taj čas počeo zvoniti mobitel koji je još stiskala u ruci. Ekran se osvijetlio i na njemu se pojavilo ime oca McKeana. Vivien osjeti kako joj val topline kreće iz želudca i posvuda se širi. Odgovorila je odmah, pokrivši prstom mikrofon mobitela da s druge strane ne bi stigao nikakav zvuk.
Podiže lice prema dvojici muškaraca koji su bili s njom.

»Idemo.«

Komesar načini rukom kretnju i automobili se pokrenuše. Jedan dođe do njih. Vivien sjede na prednje sjedalo. Beilew i Codner smjestiše se otraga.

»Momci, ušli smo u igru. Lopta je tvoja, Vivien.«

»Samo čas.«

Glas koji joj je bio nepoznat, smiren i dubok.

»... i kao što vidite obećanja su ispunjena.«

Zatim odgovor oca McKeana.

»Ali uz koju cijenu. Koliko je života stajalo to ludilo?«

Vivien malko udalji telefon od uha. Dohvati mikrofon radiopri- jenosnika i dade upute svim kolima koja slušaju.

»Svim automobilima. Govori detektivka Light. Uputite se prema zoni Country Club. Izolirajte četverokut između Ulica Tremont, Barkley i Logan te Bulevara Bruckner. Želim kordon automobila i policajaca koji mogu kontrolirati svakoga tko izlazi iz te zone, u kolima ili pješice.«

»Ludilo? Jesu li možda ludilom nazvane pošasti u Egiptu? Je li ludilom nazvan opći potop?«

Vivien osjeti kako joj neka ruka steže grudi i ubrzava otkucaje srca. Taj čovjek je doista lud. Lud i mahnit. Začu svećenikov glas, prožet milosrđem, kako pokušava prenijeti dar razuma onomu tko ga nije mogao primiti.

»Ali poslije je došao Isus i svijet se promijenio. Naučio je opraštati.«

»Isus nije uspio. Vi ste ga propovijedali ali ga niste slušali. Vi ste ga ubili...«

Glas je izgubio nizak ton da bi postao lagano kreštav. Vivien pokuša zamisliti lice onog čovjeka u polumraku ispovjedaonice koja je za druge značila pokajanje i otpuštenje grijeha dok je za njega bila tek mjesto gdje će izvjesiti objavu svoje smrti.

»Zbog toga si odlučio nositi tu zelenu bluzu? Zbog toga si ubio toliko nedužnih ljudi? Zbog osvete?«

Vivien shvati da joj otac McKean daje naznaku, potvrdu opisa onog čovjeka. I nastavljajući raspravu davao joj je vremena da stigne. Prinijela je opet mikrofon ustima i obratila se policajcima koji slušaju.

»Osumnjičenik je muškarac bijele rase, visok, crne kose. Nosi zelenu bluzu, vojničkog tipa. Može biti naoružan i opasan. Ponavljam: može biti naoružan i veoma opasan.«

Čovjek je potvrdio točnost toga opisa svojim sljedećim riječima koje je promrmljao s otrovom mržnje i naglasio kao osudu.

»Osveta i pravednost se podudaraju, ovaj put. A ljudski životi meni uopće nisu važni, kao što nikada nisu bili važni vama.«

Opet glas Michaela McKeana.

»Ali zar ne osjećaš svetost ovoga mjesta? Zar ne nalaziš mir koji tražiš barem ovdje, u crkvi koja je posvećena svetom Ivanu Krstitelju, čovjeku koji se u svojoj skromnosti proglasio nedostojnim da krsti Isusa?«

Vivien osjeti da će se onesvijestiti. Sveti Ivan Krstitelj ? Eto zbog čega je svećenik nazivao. Želio ju je izvijestiti da zbog nekog razloga ne će biti u crkvi Svetog Benedikta, nego da je za jedan dan pomaknuo svoj posjet Svetom Ivanu.

Zaurlala je pod krov automobila svoj poraz.

»Nije tamo. Nije tamo, prokletstvo.«

Čula je uznemiren glas kapetana Bellewa kako joj stiže iza leda.

»Sto kažeš, što se događa?«

Ona ga kretnjom zamoli da šuti.

»Svetost dolazi na kraju. Zbog toga se ne ću odmarati u nedjelju. A sljedeći put će iščeznuti zvijezde i svi koji se nalaze ispod njih.«

»Što to znači?Nisam razumio?«

Opet glas, siguran u sebe, dubok i pun prijetnje.

»Nije potrebno razumjeti. Dovoljno je čekati.«

Nastala je stanka u kojoj je Vivien vidjela kako ginu nove osobe, čula njihove jauke u tutnjavi eksplozije i gledala ih kako gore u plamenu koji ih je odmah potom obavio. I osjetila je kako umire skupa s njima.

Glas nastavi izlagati svoju bolesnu prijetnju.

»To je moja moć. To je moja dužnost. To je moja volja.«

Opet stanka. Zatim delirij.

»Ja sam Bog.«

Vivien pruži ruku prema radiju i promijeni frekvenciju vrativši je na uobičajene valove manhattanske policije. Ponovi poruku koju je netom odaslala.

»Svim automobilima koji slušaju. Ja sam detektivka Light iz Trinaeste postaje. Uputite se s najvećom mogućom brzinom prema zoni četvrti Fashion, oko bloka na Trideset i prvoj i Trideset i drugoj ulici, između Sedme i Osme avenije. Osumnjičenik je muškarac bijele rase, visok i crnomanjast. Nosi zelenu vojničku bluzu. Može biti naoružan i veoma opasan. Čekam kraj aparata.«

Iz mobitela stiže prigušen glas oca McKeana.

»Vivien, jesi li tamo?«

»Da.«

»Otišao je.«

»Hvala. Bio si sjajan. Zvat ću te poslije.«

Vivien klonu na sjedalu. Dade obeshrabren znak vozaču.

»Možeš se i zaustaviti. Više nam se ne žuri.«

Dok se vozač zaustavljao uz desni nogostup, kapetan se nagnuo između prednjih sjedala da pogleda Vivien u lice. I da Vivien pogleda u lice njega.
»Sto se događa? Tko je bio na telefonu?«

Vivien se okrenu da ga pogleda.

»Ne mogu ti reći. Sada ti jedino mogu reći da moramo čekati. I nadati se.«

Bellew se vrati na svoje sjedalo. Razumio je da je nešto pošlo ukrivo, iako nije znao što. Vivien je znala kako se osjeća njezin pretpostavljeni u tom trenutku, jer nije moglo biti naročito različito od onoga kako se ona osjećala. U kolima nitko nije imao hrabrosti govoriti. Prolazile su minute u kojima su vrijeme i muk bili jednake ljepljive debljine.
Malo poslije, iz radija iziđe glas.

»Ovdje agent Mantin iz postaje Midtown South. Zaustavili smo osobu koja odgovara opisu. Nosi zelenu bluzu vojničkoga tipa.«

Vivien osjeti olakšanje koje stiže kao val da ugasi bilo kakvu vrstu plamena.

»Sjajno, dečki. Gdje ste?«

»U Trideset i prvoj ulici na uglu sa Sedmom.«

»Odvedite ga u svoju postaju. Stižemo odmah.«

Vivien dade znak vozaču koji se pokrenu, odvojivši auto od nogostupa. Jedna ruka stiže odostrag na Vivienino rame.

»Izvrstan posao, djevojko.«

Taj kompliment imao je vrijednost samo do sljedećeg trenutka. Drugi glas stiže iz radija da u auto prenese zbrku i očajanje.

»Ovdje vozilo 31, postaja Midtown South. Ja sam agent Jeff Cantoni. I mi smo zaustavili tipa koji odgovara opisu.«

Nisu imali vremena upitati se što se događa jer se upleo i treći glas.

»Ovdje agent Weber. Nalazim se u Šestoj aveniji, na uglu sa Trideset i drugom. Ovdje je nekakva veteranska manifestacija. Bit će ih dvije tisuće u zelenim vojničkim bluzama.«

Vivien zatvori oči i prinese ruke k licu da ih pokrije. Sklonila se u mrak gdje se činilo da sunce nikada više ne treba ogranuti i prepustila se plaču tek kada su se ta tama i ona potpuno stopile u jedno.

POGLAVLJE 3 5 .

Vivien iziđe iz dizala i polako krenu hodnikom.

Kad je stigla pred vrata, izvadi ključ iz džepa i gurnu ga u ključanicu. Čim ga je jedanput okrenula u bravi, sučelni se ulaz otvorio i pojavi se Judith. Držala je u ruci jednu od svojih mačaka, onu bijelo- crvenu.

»Zdravo. Napokon si se vratila.«

Vivienino raspoloženje u tom trenutku nije obuhvaćalo mogućnost nikakvih nazočnosti koje smetaju.

»Zdravo, Judith. Oprosti, jako mi se žuri.«

»Ne želiš kavu?«

»Ne. Sada ne, hvala ti.«

Starica je pogleda na čas sa sažalijevanjem i predbacivanjem.

»Eto što se može očekivati od onoga tko samo čeka napojnice.«

Zatvori vrata pred nosom Vivieni s izrazom koji je govorio da joj je dosta toga. Brava je škljocnula i izolirala nju i njezine prijatelje s četiri šape u svijetu koji je pripadao samo njima. U drugim trenutcima nastranost te žene samo bi je raznježila i razonodila. Ali u tom času Vivien nije imala prostora ni za kakve osjećaje koji se razlikuju od srdžbe, razočaranja i ogorčenja. Zbog sebe, zbog Grete, zbog Sundance.

Zbog oca McKeana. Zbog svih ljudi kojima je onaj luđak dopustio da žive dok ne potpali još jedan pakao.

Nakon definitivne potvrde njihova neuspjeha,Bellew je dugo šutio, nemajući hrabrosti da je pogleda. Znalo je oboje što će se dogoditi. Od sutrašnjega dana, ona mobilizacija i totalni fijasko bit će na usnama cijele newyorške policije i naročito šefa. Koji će, kako je predviđao kapetan, zahtijevati objašnjenja i možda ostavke.

Vivien je bila spremna predati pištolj i značku, ako bi to od nje zatražili. Pokušala je sve što je mogla, ali pošlo je ukrivo. Krivnjom slučaja ali iznad svega krivnjom njezinom i njezine nepažnje. Jer se nije na vrijeme sjetila uključiti prokleti telefon. Činjenica da se to dogodilo prigodom smrti njezine sestre nije ju opravdavala. Ona je član policije pa njezine potrebe i njezini osobni osjećaji moraju prijeći u drugi red, u slučaju kakav je taj. Nije za to bila sposobna i mora biti spremna trpjeti posljedice.

Ali ako bi poginulo još ljudi snosila bi posljedice zauvijek.

Ušla je u apartman bolesna i očajna čovjeka koji je godinama pristajao da se zove Wendell Johnson. Našla je isti ogoljen ambijent, isti osjećaj osamljenosti bez izlaza za bijeg. Sivkasta svjetlost ulazila je kroz prozor i sve je izgledalo ugašeno, lišeno života i ostavljeno bez nade, oko nje i u njoj.

Hodala je po stanu očekujući da joj stan progovori.

Ni sama nije znala što traži, ali znala je da na tom mjestu postoji nešto neistraženo, neka slutnja koja joj je šapnuta na uho a ona nije bila sposobna da je razumije i odgonetne. Morala se samo umiriti, zaboraviti sve ostalo da bi se sjetila toga. Uzela je jedini stolac od stola i prenijela ga u središte kuhinje. Sjela je raširenih nogu, položila ruke na grubu tkaninu traperica i gledala oko sebe.

U džepu jakne zazvoni telefon.

Instinktivno joj dođe volja da ga ugasi i ne provjeravajući od koga stiže poziv. Zatim ga s uzdahom potraži rukom i prihvati poziv. U uho joj stiže uzbuđen Russellov glas.

»Vivien, napokon. Ja sam, Russell. Našao sam ga.«

Veza je imala lagane smetnje i Vivien nije uspijevala dobro čuti.

»Smiri se. Govori polako. Koga si našao?«

Russell poče razgovijetno sricati riječi. Naposljetku je Vivien razumjela o čemu govori.

»Onaj što se sve ove godine izdavao kao Wendell Johnson zvao se zapravo Matt Corey. Rodio se u Chillicotheu, Ohio. I imao je sina. Imam njegovo ime i njegovu fotografiju.«

»Zar si poludio? Kako si to uspio?«

»To je dugačka priča. Gdje si sada?«

»U apartmanu Wend...«

Vivien zastade. Odluči prepustiti se blagodati sumnje dok se ne dokaže suprotno.

»U apartmanu toga Matta Coreya, na Broadwayu, u Williamsburgu. A ti?«

»Sletio sam prije četvrt sata na La Guardiju. Sada sam na cesti Brooklyn Expressway i spuštam se prema jugu. Za deset sam minuta kod tebe.«

»U redu. Požuri se. Čekam te ovdje.«

Nevjerojatno. Pokuša iznova sjesti ali je obuze osjećaj da će joj za kratko vrijeme noge početi poskakivati od nervoze i da će čuti lupkanje svojih potpetica po podu.

Ustade opet i načini nekoliko koraka po apartmanu koji je znala napamet. Russell je sam stigao onamo gdje ona nije uspjela. Zapazi kako u njoj nema gnjeva ni zavisti. Samo olakšanje zbog

nedužnih ljudi koji će se možda spasiti i divljenje zbog onoga što je njemu pošlo za rukom. Nije osjećala poniženje. I odmah joj postade jasan razlog tomu. Jer taj netko nije bio bilo koji čovjek, nego Russell. Crv je opet poče nagrizati, bez obzira na njezinu nestrpljivost. Užitak zbog uspjeha druge osobe osjeća se samo kad se ta osoba voli. I ona shvati da se potpuno izgubila zbog toga muškarca. Bila je sigurna da će ga prije ili poslije uspjeti prognati iz glave, ali za to će trebati mnogo vremena i mnogo truda.
Ponadala se, s mrvicu ironije na svoj račun, da će joj istraga na nekom novom poslu oduzimati dovoljno vremena. Prešla je u spavaću sobu, upalila svjetlo i po stoti put bacila pogled oko sebe, po stanu bez zrcala i bez slika na zidu.
Prosvjetljenje je stiglo brzinom koju samo svjetlost i misao mogu imati.

Crtež se sastojao od niza bijelih točaka povezanih mjestimice crvenim točkicama.
Dok ju je Russell pratio pogledom, približila se karti New Yorka koja je visjela na zidu i preko nje naslonila crtež. Savršeno su se podudarali. Ali dok se činilo da su bijele točke raspoređene slučajno i neke su se gubile na rijeci ili u moru, sve crvene točke bile su na kopnu i imale su točan geografski smještaj.
Vivien to reče ponajprije radi sebe, u pola glasa.
»Ovo je podsjetnik.«
Zatim, držeći i dalje crtež na karti, Vivien okrenu glavu prema Russellu koji je stajao kraj nje. I on je počinjao shvaćati, iako nije imao pojma kako je Vivien do toga došla.
»Ovaj Matt Corey nije imao nikakvih umjetničkih hirova. Znao je jako dobro da nema nimalo talenta. Eto zbog čega nije objesio nijedan crtež. Pravio ih je samo zato da medu njih sakrije ovaj plan. I sigurna sam da crvene točke odgovaraju svim mjestima gdje je sakrio bombe.«
Dopustila je da joj isklizne iz ruke onaj prozirni crtež, i čim joj se pred očima opet pojavila karta, osjetila je da blijedi. Nije uspjela zadržati tjeskoban usklik.
»Oh, Bože moj!«
Vivien se ponada da je pogriješila, stavljajući iznova plastiku na kartu. Ali dobila je samo potvrdu koju je očajnički htjela provjeriti, idući prstom po karti sve dok nije gotovo dodirnula zid.

»Bombe su i u Radosti.«

»Sto je Radost?«

»Ne sada. Moramo ići. Smjesta.«

»Ali ja...«

»Objasnit ću ti putem. Sada ne smijemo ni minutu izgubiti.«
Trenutak potom Vivien je već bila na vratima. Držala ih je otvorena dok joj se Russell pridruživao.
»Požuri se. Kodeks RFL.«
Dok su čekali dizalo, Vivien je osjećala da joj mozak radi kao nikada prije u životu. Zahvaljujući okolnostima ili piluli koju joj je dao

Bez slika na zidu...
Kad je bila s Riehardom, svojim bivšim zaručnikom, naučila je poznavati umjetnike. On je bio arhitekt, ali i osrednji slikar. To su pokazivale mnoge slike povješane po njihovu stanu. Pokazivale su i prirodan narcizam koji općenito povezuje sve umjetnike. Katkada obrnuto

razmjerno od njihove nadarenosti. Činilo joj se čudnim da je taj čovjek, taj Matt Corey, napravio sve one crteže i tijekom godina uspijevao se odupirati iskušenju da ne objesi na zid barem jedan od njih.

Osim ako...

Par koraka i našla se pred pultom naslonjenim na zid. Uze s donje plohe debelu sivu mapu. Otvori je i poče brzo listati crteže napravljene na neobičnoj podlozi od prozirne plastike

Zvijezde Karen, Zvijezde Ljepote, Zvijezde Svršetka...

dok nije našla onaj koji je tražila. Zvonce je zazvonilo upravo kad ga je izvlačila iz svežnja. Položila je crtež na plohu od gruba drva i pošla otvoriti vrata, nadajući se da nije došla Judith s dodatkom prosvjeda. Našla se naprotiv pred Russellom uništena izgleda, duge brade, neuredne kose i zgužvane odjeće. U desnoj je ruci držao predmet koji je sličio na smotan plakat.

Pomislila je dvije stvari istodobno: da je on prekrasan i da je ona glupa.

Uzela ga je ispod ruke i uvukla u apartman, prije nego što se otvori ulaz na sučelnoj strani.

»Dođi unutra.«

Vivien brzo zatvori vrata, pomiješavši šum brave s uzbuđenim Russellovim glasom.

»Moram ti pokazati što sam...«

»Samo čas. Prvo dopusti da ja nešto provjerim.«

Vratila se u spavaću sobu, a za njom Russell koji ništa nije razumio. Uzela je plastični list obrubljen plavom bojom gdje je slikar nacrtao ono što je prema njegovu mišljenju trebalo biti *Zvijezde Srdžbe.*

Doktor Savine. Koji god bio izvor te lucidnosti, u tom joj času nije bilo ni najmanje važno. Pokušavala je prizvati u pamćenje točne riječi koje je čovjek u zelenoj bluzi izgovorio u ispovjedaonici.

Svetost dolazi na kraju. Zbog toga se ne ću odmarati u nedjelju...

To je značilo da je sljedeći napad predviđen za iduću nedjelju. Sto je ostavljalo koji trenutak predaha za intervenciju, ako se njezina pretpostavka o prozirnom crtežu pokaže točnom. Ali što se ticalo Radosti, nije sebi smjela dopustiti nikakav rizik. Treba je isprazniti s najvećom mogućom brzinom. Nije željela izgubiti sestru i nećakinju u jednom danu.

Izišli su na ulicu i trkom stigli do auta. Čula je kako Russell dahće iza nje. Katastrofalan izgled s kojim se kretao naokolo morao je odgovarati jednaku tjelesnom stanju. Vivien pomisli kako će imati vremena da se odmori tijekom vožnje do Bronxa.

Pokušala je nazvati oca McKeana ali njegov je telefon bio ugašen. Upitala se zbog čega. Do tada se morao vratiti iz Svetog Ivana u Radost. Možda je nakon maloprijašnjeg iskustva poželio da telefon bude samo beživotan predmet na dnu džepa. Pokuša nazvati Johna Kortighana ali mobitel je dugo zvonio a da nitko nije odgovorio.

A na svaki zvučni signal Vivien je gubila godinu života.

Stavila je bljeskalicu na krov i odlijepila se od nogostupa, nagnavši gume da zajauču na asfaltu. Nije htjela nazvati broj zajednice, jer nije željela uznemiriti štićenike i izazvati paniku. Nije mogla nazvati ni Sundance, jer gostima Radosti nije bilo dopušteno imati mobitel.

Dok su se uspinjali ulicama s najvećom brzinom što ju je dopuštao promet, Vivien se obrati Russellu koji se desnom rukom držao za ručku iznad prozora. Napor u vožnji u tom času bio je jednostavan životinjski čin, pitanje uobičajenih kretnja, stvar živaca i refleksa. Znatiželja koju je osjećala u sebi bila je jedna od rijetkih ljudskih crta koje su joj ostale.

»Onda, što si našao?«

»Zar nije bolje da sada misliš na vožnju?«

»Uspijevam voziti i slušati u isto vrijeme.«

Činilo se da Russell pristaje izložiti se tom pokusu, pokušavajući biti što sažetiji.

»Ne mogu ti čak ni dobro objasniti kako sam uspio, ali činjenica je da sam stigao do imena Matta Coreya. Bio je to upravo Mali gazda s fotografije koju smo vidjeli u Hornellu. Bio je suborac s Wendellom Johnsonom u Vijetnamu. Godinama se smatralo da je Matt Corey mrtav, a on je bio preuzeo identitet svoga prijatelja.«

Vivien postavi pitanje koje joj je najviše bilo pri srcu.

»A sin?«

»Ne živi više u Chillicotheu. Zove se Manuel Swanson. Ne znam gdje je sada. Ali u svoje vrijeme pokazivao je umjetničke sklonosti.«

Podiže smotani plakat koji je držao u lijevoj ruci.

»Uspio sam se domoći jednog njegova oglasa.«

»Pokaži.«

Za vrijeme cijelog razgovora Russell nije uspijevao odlijepiti pogleda od ceste, gdje je XC60 napredovao svojevrsnim slalomom između drugih vozila u pokretu koja su se usporavala i zbijala da bi njima omogućila prolaz.

Njegov prosvjed je odjeknuo energično ali u njemu nije bilo straha.

»Jesi li luda? Vozimo se gotovo sto milja na sat. Razbit ćemo se i razbit ćemo nekog drugoga.«

Vivien podiže glas.

»Pokaži, rekla sam ti.«

Možda i previše. Jedanput je to učinila i zbog toga se pokajala.

Russell preko volje odmota plakat. Vivien baci prvi pogled i instinktivno pročita crveni potpis koji je tekao ispod fotografije. Ispisano velikim slovima isticalo se ime s pridjevom.

Fantastični
Gospodin Ja

Vratila se brizi oko upravljača. Iskoristila je načas zastoj vozila da baci na fotografiju drugi pogled, dulji i točniji. I srce joj je tako snažno zalupalo da se pobojala da će puknuti.

Počela je mrmljati neki zaziv, sa željom da ide naprijed bez prekida.

»Gospodine Bože. Gospodine Bože. Gospodine Bože.«

Russell smota plakat i baci ga na stražnje sjedalo. Usprkos buci čuo ga je kako pada na pod iza sjedala.

»Što je, Vivien? Što se dogodilo? Hoćeš li mi reći kamo idemo?«

Umjesto odgovora Vivien poveća brzinu, pritišćući gas do daske. Tek su bili prešli most preko rijeke Hutchinson i kola su jurila niz Route 95 svom brzinom koju je omogućavao njihov motor.

Da bi ublažila jad koji joj je razdirao grudi, Vivien odluči udovoljiti Russellovoj radoznalosti dok se još molila da bude tako da je pogrješno vidjela. Ali znala je da joj molitva ne će biti uslišana.

»Radost je zajednica za ovisnike o drogama. Ondje je moja nećakinja, kći moje sestre. Kći moje sestre koja je noćas umrla. I ondje su bombe.«

Vivien osjeti kako joj naviru suze, pod pritiskom boli koja je napokon našla oduška. I osjeti kako joj se neka gruda diže u grlo i kida glas. Obrisa oči nadlanicom.
»Proklet bio.«
Russell nije tražio daljnja objašnjenja. Vivien se sklonila u ogorčenost prema životu da bi ponovno našla prosvjetljenje. Poslije, kad sve bude okončano, znala je da će se ta ljutnja preobraziti u otrov ako je ne uspije ispljunuti. Ali sad joj je bila potrebna, jer je postala njezinom snagom.
Kad su stigli na Aveniju Burr, Vivien uspori i skinu bljeskalicu, da ne bi prije nje stigla svjetla i sirene. Baci pogled na Russella. Sjedio je šutke na svojem mjestu, bez strahova i bez upadanja u prostor što je trenutno bio rezerviran samo za nju. Zbog toga joj je bilo veoma drago. Bio je čovjek koji zna govoriti, ali nadasve razumije kad treba šutjeti.
Stupili su na zemljanu cestu što vodi do Radosti. Suprotno nego u drugim prigodama, nije dovezla Volvo do parkirališta. Zaustavila se desno, na ugibalištu koje su čempresi štitili od pogleda.

Vivien iziđe iz auta. Russell učini to isto.

»Čekaj me ovdje.«

»Ni u snu.«
Kaci je vidjela da je odlučan i da ni za što na svijetu ne bi ostao čekajući kraj auta, Vivien je popustila. Izvukla je pištolj i stavila metak u cijev. Zbog toga njezina uobičajena pokreta, zbog pokreta koji je značio njezinu sigurnost, preko Russellova je lica prešla sjena. Vratila ga je u futrolu.
»Stani iza mene.«
Vivien se približi kući držeći se staze koja je tekla paralelno s cestom što je završavala u dvorištu. Između grmova, sakriveni u gustu raslinju, stigli su pred zgradu idući rubom vrta. Vivien vidje kako se pojavljuje poznato pročelje Radosti i osjeti ubod strepnje. Tu je bila dovela nećakinju puna povjerenja. A sada se ta kuća, gdje je tolika mladež našla novu životnu nadu, može u jednom času pretvoriti u mjesto smrti. Poveća korak i oprez. Kraj zgrade bilo je dvoje štićenika, na klupi. Vivien vidje da su to Jubilee Manson i njezina nećakinja.
Ostajući u zaklonu od grmova, nagnula se i zamahnula rukom da privuče njezinu pozornost. Čim je to uspjela, pozva je da šuti prinoseći prst na usta.
Ono dvoje ustade i pride k *njoj*. Njezina zapovjedna kretnja i držanje nagnali su Sundance da instinktivno snizi glas.

»Što je, teta, što se događa?«

»Šuti i slušaj me. Ponašaj se normalno i čini ono što ti kažem.«

Njezina nećakinja je odmah shvatila da se ne radi o šali.

Vivien pomisli kako je svrsishodno proširiti upute i na mladića.
»Učinite ono što vam kažem, oboje. Skupite sve kolege i otiđite što je moguće dalje od kuće. Jeste li me razumjeli? Najdalje što je moguće.«

»Dobro.«

»Gdje je otac McKean?«

Sundance pokaza prozor u potkrovlju.

»U svojoj sobi, sa Johnom.«

»Oh, ne.«

Kao da utiskuje snagu u taj instinktivni usklik, neočekivan i oštar, iz kuće stiže raspoznatljiv zvuk pucnja. Vivien se naglo uspravi. U ruci joj se pojavi pištolj, kao da su te dvije kretnje bile prirodno povezane.

»Odlazite. Trčite najbrže što možete.«

Vivien potrča brzo prema kući. Russell za njom. Čula je kako njihovi koraci škripe na pijesku i to joj je u tom času bilo poput nepodnošljive buke. Prošla je kroz ostakljena vrata i našla se pred skupinom štićenika koji su gledali prema vrhu stubišta odakle je dopro pucanj.

Zatečena lica. Znatiželjna lica. Uplašena lica kad su je vidjela kako ulazi s uperenim pištoljem. Iako su je poznavali, Vivien pomisli kako je nužno da svoju nazočnost objasni tako da im u tom času ulije povjerenje.

»Policija. Ja ću se pobrinuti. Svi van i daleko od kuće. Smjesta.«

Štićenici nisu čekali da im se to ponovi. Izišli su trkom, uplašenih lica. Vivien se nadala da će Sundance vani imati snage i utjecaja da ih smiri i odvede sa sobom na sigurno.

Uputi se stubištem, držeći uperen pištolj.

Russell je bio iza nje, Russell je bio *s* njom.

Stepenicu po stepenicu stigli su na kat, gdje su bile sobe štićenika. Na odmorištu nije bilo nikoga od mladeži. Vjerojatno su svi bili vani zbog dnevnih aktivnosti, inače bi našla nekoga privučena pucnjem. Pogleda kroz prozor i vidje skupinu štićenika koji trče cestom i nestaju iz vida.

Zbog olakšanja nije spustila razinu opreza.

Napne uši da osluškuje. Nikakva glasa, nikakva jauka. Samo odjek onoga pucnja koji je još izgledao kao živa prisutnost u stubiš- nom prostoru. Vivien nastavi penjanje i stiže do kraka koji vodi u potkrovlje. Gore, na kraju stepenica, naslućivala su se otvorena vrata.

Stigli su tiho kao mačke i bez daha kao njihov plijen. Kad su se našli na odmorištu, Vivien se načas nasloni leđima na zid. Duboko udahnu i kliznu u sobu s uperenim pištoljem.

Ono što je ugledala izazvalo je njezin užas i trenutačnu reakciju. Otac McKean ležao je na podu s ranom od vatrenog oružja nasred čela. Otvorene oči kao da su zapanjeno zurile u strop. Iza njegove glave širila se lokvica krvi po podu. John je sjedio na klupici i gledao je praznim očima, stežući pištolj u ruci.

»Baci pištolj. Smjesta.«

Vivien je po nagonu viknula, ali John je očevidno bio u šoku i nije se činilo da ima namjeru reagirati, niti je za to bio sposoban. Usprkos tomu, Vivien jače stisnu držak svoga Glocka.

»Baci pištolj, Johne. Smjesta.«

Čovjek je nagnuo glavu prema ruci koja je stezala oružje, kao da je tek u tom času postao svjestan da ga ima u šaci. Potom su sc njegovi prsti raširili i pištolj je pao na pod. Vivien ga odgurnu nogom.

John podiže prema njoj oči pune suza. Njegov glas je bio tužaljka.

»Reći ćemo da sam ja to učinio. Eto što ćemo uraditi. Reći ćemo da sam ja to učinio.«

Vivien skide lisičine s pojasa, zatim njima škljocnu oko zapešća toga čovjeka, onesposobivši ga s rukama na leđima. Tek je u tom času dopustila sebi da počne disati.

Russell je stajao na pragu i gledao truplo ispruženo na podu u lokvi krvi. Vivien se upita je li Russell u tom trenutku tu ili proživljava neki prizor iz prošlosti. Dade mu vremena da dođe k sebi.

Isto to vrijeme dade i sebi.

John je sjedio na klupici, lica spuštena prema podu. Nastavljao je mrmljati svoju nerazumljivu litaniju. S te strane Vivien nije očekivala iznenađenja. Stupi u dodir s mjestom gdje se našla. Bijedna soba, stroga, bez ikakva ustupka taštini osim jednog Van Goghova postera na zidu.

Krevet za osobu i pol, pisaći stol, komoda, izlizan naslonjač. Posvuda knjige, raznih vrsta i raznih boja.
Na podu, pokraj ormara, otvoren kovčeg.

Ispod podignuta poklopca vidjela se debela i trošna omotnica od smeđeg papira, album s fotografijama i zelena vojnička bluza.

Tek je u tom trenutku opazila da je televizor upaljen i zaustavljen na zamrznutoj slici. Vidjela je kako ulazi Russell, uzima daljinski upravljač sa stola i ponovno pokreće starinsku videokameru. Na ekranu su opet oživjele osobe s istrošenog snimka koji je možda bio stari Super8 prebačen na VHS. Skupa sa slikama stizali su i glasovi.
Vivien je sa smrću u srcu zurila u ono što joj je predavao ekran.

Sjedeći nasred pozornice nekog malog kazališta, miran pod svjetlima, pred prepunom dvoranom, bio je veoma mlad trbuhozborac, ali ne toliko mlad da se ne bi mogao prepoznati. Na koljenima je držao lutka visoka oko tri stope i podupirao ga rukom zavučenom s leđa. Lutak je predstavljao ostarjela čovjeka u bijeloj tunici, s dugom sijedom kosom i bradom iste boje.

U nekom drugom vremenu i veoma daleko odatle, Michael McKean se obrati lutku i nestrpljivim glasom postavi mu pitanje.

»Ali hoćeš li mi napokon reći tko si ti?«

Lutak odgovori smirenim i dubokim glasom.

»Zar još nisi razumio? Mladiću, onda si stvarno glup.«

Zatim, oživljen vještom rukom svoga animatora, lutak okrenu glavu prema gledalištu da uživa u njihovu smijehu. Ostade trenutak u muku, skupljajući na neprirodan način guste obrve nad plavim staklenim očima.

Naposljetku reče ono što je sva publika očekivala.

»Ja sam Bog.«

POGLAVLJE 36.

I kad smo stigli u Radost, vidjeli smo da je oca McKeana ubio John, njegova desna ruka. To je sve što znamo, u ovom času.«

Vivien završi svoju priču i podijeli šutnju s ostalim osobama koje su bile s njom u sobi i gledale je s različitim izrazima na licu. Tko je već znao priču, slijedio ju je od epizode do epizode kroz njezine riječi i osjećao u ustima gorak okus potvrde. Tko ju je slušao prvi put od početka do svršetka, nije mogao izbrisati s lica nevjericu.

Bilo je sedam sati. Jutarnje je svjetlo ulazilo kroz prozor i ocrtavalo se na podu.

Svi su bili iscrpljeni.

U gradonačelnikovu uredu, u Gradskoj vijećnici New Yorka, bili su nazočni Joby Willard, šef policije, kapetan Alan Bellew, Vivien, Russell i doktor Albert Grosso, psihopatolog kojega je Gollemberg izabrao kao savjetnika u istrazi i sad su ga hitno pozvali da se pobrine za Johna Kortighana i njegovo poremećeno stanje.

S obzirom na ono što je Radost skrivala medu svojim zidovima svi su se složili da štićenici ne smiju provesti noć na onom mjestu. Povjereni su skrbi izvanjskog osoblja koje je surađivalo sa zajednicom i privremeno smješteni u Bronxu, u nekom hotelu koji je pristao da ih ugosti.

Vivien je bila poljubila Sundance i odgodila za sutradan vijest o smrti njezine majke. Dok ih je gledala kako se penju u autobus, pomislila je kako će trebati mnogo rada s njima prije nego što sve zaborave. Ponadala se da se nitko od njih ne će izgubiti dok se budu suočavali s novom kušnjom kroz koju je trebalo proći.

Kad su završena snimanja, pošto je uklonjeno truplo Michaela McKeana, a njegov ubojica odveden u lisičinama, jedan je automobil došao po njih i odvezao ih do vijećnice kamo su stigli gotovo istodobno s kapetanom i gdje ih je Wilson Gollemberg, gradonačelnik, čekao sjedeći na iglama.

Kao prvo zaštitili su se otklonivši opasnost drugih detonacija. Beilew je objasnio da su stručnjaci za eksploziv onesposobili daljinski upravljač koji je aktivirao eksplozije i da imaju točan popis miniranih zgrada, zahvaljujući pismu koje je nađeno kod svećenika i potvrdi na karti kao plodu genijalne Vivienine intuicije. Usprkos razumljivim neugodnostima za građane, uklanjanje će početi već za nekoliko sati.

Zatim je Vivien sažela priču u svoj njezinoj složenosti i apsurdnosti sve do dramatičnog završetka.

U tom je času doktor Grosso, čovjek od četrdeset pet godina i točna suprotnost od stereotipnog psihijatra, shvatio da je došao red na njega. Ustao je i počeo govoriti hodajući po sobi, smirenim glasom koji je već od prvih riječi imao moć da privuče pozornost nazočnih.

»Prema onomu što sam slušao, mogu se osmjeliti i dati dijagnozu koju ću potvrditi tek kada bolje proučim slučaj. Na žalost, kako ne mogu izravno govoriti s osobom, moram se osloniti na svjedočenja

i zbog toga mislim da ćemo zauvijek ostati u području hipotetskih izvjesnosti.«

Pogladio je brkove, nastojeći uporabiti izraze koji su svima dostupni.

»Prema onomu što sam čuo, vjerujem da je otac McKean patio od mnogih poremećaja. Prvi je bio udvostručenje ličnosti, zbog kojeg je prestajao biti ono što jest u času kad bi nastupio onaj drugi koji se može identificirati kao zelena bluza. Da budemo jasniji, kad ju je nosio nije hinio, nije tumačio ulogu kao glumac, nego je uistinu *postajao* drukčijim čovjekom. Od kojega, kad je bio slobodan, nije ostajalo nikakvo sjećanje. Siguran sam da je njegova tjeskoba naspram svih onih smrti bila iskrena. To dokazuje činjenica da je odlučio ogriješitise o jednu od najvećih dogma svoje Crkve i prekršiti ispovjednu tajnu da bi se krivac izručio pravdi i atentati prestali.«

Doktor se naslonio na stol u kutu i dopustio pogledu da luta naokolo. Možda je to bilo njegovo držanje za vrijeme predavanja na sveučilištu.

»Često, usporedo s tim simptomima, javlja se epilepsija. Ovaj izraz ne smije nas dovesti u zabludu. Nije riječ o bolesti koju svi umijemo prepoznati, to jest zabijeljene oči, pjena na ustima, grčevi. Ponekad se javlja u posve drukčijim oblicima. Za vrijeme napadaja bolesnik može imati i halucinacije. Zbog toga nije nevjerojatno da je otac McKean, u takvim trenutcima, *vidio* svoga dvojnika. Dokaz je toga činjenica da ga je opisao. I istodobno je dokaz onoga što sam prije rekao — da apsolutno nije bio svjestan onoga što je proživljavao.«

Načini ramenima kretnju koja je bila uvod u ono što se spremao kazati.

»Činjenica da je imao dara za trbuhozborca i da se u mladosti bavio tim umijećem, samo potvrđuje tu tezu. Katkada se stvara, u osobama s tim predispozicijama, poistovjećenje između umjetnika i njegova lutka čija je simpatičnost i privlačnost kod publike pravi razlog uspjeha. I tada se javlja zavist ili upravo mržnja. Znam to od jednoga kolege što je liječio pacijenta koji je bio uvjeren da njegov lutak ima odnošaje s njegovom ženom.«

Nasmiješio se bez veselosti.

»Svjestan sam da ovakve stvari, rečene ovdje, sada, mogu izazvati i osmijehe. Ali vas molim da vjerujete da su one u psihijatrijskoj bolnici stalno na dnevnom redu.«
Udaljio se od stola i nastavio koračati po sobi.

»Sto se pak tiče toga Johna Kortighana, mislim da se nehotice potpuno poistovjetio s karizmatičnom osobom oca McKeana. Morao ga je idealizirati do toga stupnja da je od njega načinio idola. I zbog toga ga je oborio kad je razumio tko je i što u stvarnosti čini. Kad sam s njim govorio, on mi je upravo predložio da svima kažem kako je on odgovoran za atentate, da bi očuvao dobar glas svećenika i svih važnih stvari što ih je učinio u životu. Kao što vidite ljudski duh...«

Telefon na gradonačelnikovu stolu zazvoni i prekide njegov zaključak. Gollemberg pruži ruku i prinese slušalicu k uhu.
»Halo?«

Ostade trenutak pozoran, ne mijenjajući izraza na licu.

»Dobar dan, gospodine. Da, sve je gotovo. Mogu vam potvrditi da grad nije više izvrgnut opasnosti. Postoje i druge eksplozivne naprave ali sve smo ih našli i onesposobili.«

Došao je odgovor s druge strane koji je gradonačelnik primio s očitim zadovoljstvom.

»Hvala, gospodine. Pobrinut ću se da što prije dobijete podrobno izvješće o ovoj suludoj priči. Čim je budemo shvatili u cijelosti.«

Ostade još časak slušajući.

»Da, to vam potvrđujem. Vivien Light.«

Smiješak, možda izazvan riječima osobe koja je bila s njim na telefonu.

»Dobro, gospodine.«

Gradonačelnik podiže lice da potraži zbunjenu Vivien i pruži joj slušalicu.

»Za vas.«

Vivien se približi, uze je i prinese k uhu kao da nikada prije nije načinila sličnu kretnju.

»Halo?«

Glas koji je čula da dolazi bio je jedan od najpoznatijih na svijetu.

»Dobar dan, gospođice Light. Zovem se Stuart Bredford i okolo se govorka da sam predsjednik Sjedinjenih Država.«

Vivien suzbi nagon da ustane i stane mirno, ali nije uspjela suzbiti emociju.

»Čast je govoriti s vama, gospodine.«

»Čast je za mene. Prije svega dopustite mi da vam izrazim sućut zbog gubitka sestre. Nestanak drage osobe je dio nas koji iščezne. I koji ostavlja prazninu što se nikada ne će popuniti. Znam da ste vas dvije bile snažno povezane.«

»Da, gospodine. Veoma snažno.«

Vivien se upita kako je mogao znati za Gretinu smrt. Zatim podsjeti samu sebe da je riječ o predsjedniku Sjedinjenih Država koji

ima mogućnosti da dobije informacije o svemu i o svima za nekoliko minuta.

»Zbog toga je vaša zasluga još veća. Usprkos toj tuzi ipak ste uspjeli privesti kraju veličanstven pothvat. Spasili ste od sigurne smrti stotine nedužnih ljudi.«
»Obavljala sam svoj posao, gospodine.«

»A ja vam zahvaljujem, u ime svoje i svih tih osoba. Sada, kad je riječ o obavljanju svoga posla, red je na meni.«
Stanka.

»Ponajprije vam jamčim da se, unatoč iskrslim činjenicama, Radost ne će zatvoriti. Bit će to moja osobna zadaća koju preuzimam s vama u ovom trenutku. Dajem vam riječ predsjednika.«
Vivien vidje kako ispred nje, jedno po jedno, promiču lica štićenika i njihov izgubljen izgled dok se penju u vozilo koje bi ih odvezlo drugamo. Spoznaja da će opet imati kuću ispuni joj srce mirom.

»Sve to je divno, gospodine. To će usrećiti onu mladež.«

»A što se tiče vas, ima nešto što bih vas htio upitati.«

»Samo recite, gospodine.«

Mala stanka, možda razmišljanje.

»Jeste li slobodni 4. srpnja?«

»Molim, gospodine?«
»Imam namjeru predložiti vas za Zlatnu medalju Kongresa. Predaja toga počasnog priznanja dogada se 4. srpnja, ovdje, u Washingtons Mislite li da ćete biti slobodni toga dana?«

Vivien se nasmiješi kao da ju je čovjek s druge strane mogao vidjeti.

»Već sada ću otkazati svaku obvezu.«

»Vrlo dobro. Velika ste osoba, Vivien.«

»I vi, gospodine.«
»Ja ću ostati predsjednik još četiri godine. A vi ćete na svoju sreću ostati to što jeste za čitav život. Do viđenja, prijateljice moja.«
»Hvala, gospodine.«
Glas iščeznu a Vivien ostade nekoliko časaka na nogama kraj stola, ne znajući što bi rekla ili učinila. Spustila je slušalicu i pogledala

oko sebe. Na licima nazočnih čitala je radoznalost. A nije imala nimalo volje da joj udovolji. To je bio njezin trenutak i nije ga namjeravala ni s kim dijeliti dok tako bude moguće.

Neka ruka što je pokucala na vrata stiže u pomoć toj izvjesnosti i toj tišini.

Gradonačelnik se okrenu u pravcu kucanja.
»Naprijed.«
Mladić od tridesetak godina proviri kroz odškrinut ulaz. U ruci je držao dnevne novine.

»Što je, Trent?«
»Ima nešto što biste morali vidjeti, gospodine gradonačelniče.«
Gollemberg načini kretnju i Trent se približi radnom stolu. Položi na plohu ispred njega primjerak >New York Timesa<. Gradonačelnik baci letimičan pogled, zatim uze novine u ruke i okrenu ih tako da ga svi nazočni mogu vidjeti.

»Što ovo znači?«

Vivien, kao uostalom i svi drugi, ostade otvorenih usta.

Čitavu prvu stranicu zauzimao je golem naslov.

Ispod naslova su bile dvije fotografije, prilično jasne usprkos manjkavu tisku dnevnih novina. Na jednoj je neki mladić držao u rukama veliku crnu mačku. Na drugoj je John Kortighan, snimljen iskosa, sjedio na klupici i stezao u ruci pištolj. Upirao je prazan i odsutan pogled u neku točku s desne strane.

Pogledi svih nazočnih okrenuli su se savršeno istodobno prema Russellu koji je po običaju bio izabrao najzaklonjeniji stolac. Kad je osjetio da ga promatraju, na licu mu se oslikao nedužan izraz.

»Sklopili smo sporazum, zar ne?«

Vivien se morala nasmiješiti. To je zapravo bila istina. Bio je u pravu i nitko ga u tom času nije mogao optužiti da je prekršio zadanu riječ. Ipak, dok je gledala novinsku naslovnicu, spopala ju je znatiželja. Odluči joj udovoljiti, zbog sebe i zbog svih nazočnih.

»Russell, nešto bih voljela znati.«

»Reci.«

»Kako si uspio dobiti ovu Johnovu fotografiju, kad te cijelo vrijeme što smo bili skupa ni u jednom trenutku nisam vidjela sa fotoaparatom u ruci?«

S uglađenim licem Russell ustade i približi se stolu.

»Ima jedna stvar koju sam naslijedio od brata. On me je poučio kako i kada je upotrijebiti.«

Zavuče ruku u džep i izvuče stisnutu šaku. Zatim pruži ruku naprijed. Kad je raširio prste i dopustio svima da vide što su stiskali, Vivien se jedva suzdržala da ne prasne u smijeh. Pred njihovim očima Russell je držao na dlanu minijaturan fotoaparat.

Na pogrebu moje majke padala je kiša i Vivien me je držala za ruku.
Dok sam slušala bubnjanje kiše po kišobranu, vidjela sam kako se lijes spušta u raku na malenom groblju u Brooklynu gdje već leže moji djedovi i bake, žaleći što nikada nisam doznala tko je uistinu bila Greta Light. Ali vjerujem da ću to s vremenom uspjeti, zahvaljujući tomu što sam upamtila sve riječi što smo ih izgovorile i sve igre kojih smo se igrale i sve vedre trenutke što smo ih skupa proživjele. Iako sam pokušala sve to upropastiti, moći ću to učiniti uz pomoć svoje tetke koja je snažna i nevjerojatna žena usprkos suzama koje su joj tekle iz očiju, krhkih kao što su svačije pred smrću.
Svećenik je govorio o prahu i zemlji i vraćanju.
Kad sam ga vidjela, kad sam čule one riječi, misao mi je odletjela do oca McKeana i do svega što je učinio za mene i za druge mlade osobe poput mene. Strašno je bilo doznati što se skrivalo iza njegova pogleda i što je bio kadar učiniti, otkriti kako zlo uspijeva doprijeti do mjesta koja bi mu morala biti zatvorena.
Objasnili su mi da krivnja za njegova djela nije sezala do njegove volje nego samo do onoga njegova dijela koji je bio u vlasti neke opakosti nad kojom nije imao nadzora.
Kao da je unutar jednoga tijela imao dvije duše.

Nije to bilo lako prihvatiti. Lako je bilo razumjeti, jer sam to iskusila na vlastitoj koži.
Vidjela sam onaj bolesni dio kako se spušta u raku skupa s tijelom Grete Light, moje majke. Dva propadljiva dijela, osuđena da se vrate u zemlju i postanu prahom. Ali ona i otac McKean, sa svojom živom i pravom biti, uvijek će biti bliski meni i osobi kakvom ću postati. Dok sam gledala Vivienine oči, kroz bol i suze, shvatila sam da sam krenula pravim putem.

Moj otac nije bio na pogrebu.
Telefonirao mi *je* kazavši da *se* nalazi na *drugom kraju* svijeta i da ne može stići na vrijeme. Jednom ću osjetiti da mi nedostaje. Možda ću plakati. Sada imam važnijih stvari zbog kojih treba prolijevati suze. Sad je ta odsutnost samo još jedna prazna kutija u dugačkom nizu praznih kutija koje su prestale biti ružna iznenađenja otkad sam shvatila da me ne zanima što je u njima.

Imam obitelj. On je odabrao da ne bude njezinim dijelom.
Kad je sve bilo gotovo, dok se svijet već razilazio, ostala sam sama s Vunny ispred svježe iskopane zemlje koja je pod kišom mirisala na mahovinu i preporod.

U jednom času ona je okrenula glavu a ja sam pratila njezin pogled.

Na kiši je stajao neki visok čovjek, bez šešira i bez kišobrana, u tamnom nepropusnom ogrtaču. Odmah sam ga prepoznala. Bio je to Russell Wade, onaj tip koji je s njom pratio istragu i sada objavljuje niz članaka u >New York Timesu< pod naslovom *Istinita priča o jednom lažnom imenu.*

U prošlosti se pojavljivao u novinama kao junak prilično dvojbenih priča. Sada se čini da je našao načina da sve preokrene. To znači da se svatko može promijeniti, kad to najmanje od tebe očekuju i ako to doista želiš. Vivien mi je dala kišobran da ga pridržim i pod pljuskom sam je vidjela kako pristupa k njemu.

Govorili su kratko i zatim se onaj čovjek udaljio. Dok je odlazio vidjela sam tetku kako stoji i gleda za njim, pod kišom koja joj je padala na lice da otopi sol suza.

Kad se vratila k meni uspjela sam pročitati novu tugu u njezinim očima, različitu od tuge zbog mamine smrti.

Stisnula sam joj ruku i ona jc razumjela. Sigurna sam da ćemo o tome prije ili poslije govoriti.

Sada sam ovdje, još u Radosti, sjedim u vrtu, pod nebom iz kojega više ne curi kiša. Ispred mene traka vode odražava sunce i to mi se čini kao dobar predznak. Iako se u ovom trenutku čini da je kuća napučena utvarama, sigurna sam da ćemo za kratko vrijeme opet razgovarati dok se ne naučimo ponovno smijati. Ovdje sam shvatila mnoge stvari, na najjednostavniji način. Učila sam ih iz dana u dan. Dok sam pokušavala razumjeti mladiće i djevojke što su živjeli kraj mene, mislim da sam počinjala upoznavati samu sebe.

Doznala sam da zajednica ne će prestati postojati, zahvaljujući zanimanju vlade i mnogih ljudi koji su se javili. Iako mi je Vivien predložila da pođem živjeti s njom, odlučila sam da u budućnosti ostanem ovdje, da drugima pružim ruku, ako je htjednu prihvatiti. Nije mi više potrebna Radost, ali volim zamišljati da sam ja potrebna Radosti.

Zovem se Sundance Green i sutra navršavam osamnaest godina.

Pritišćem dugme interfona i čujem glas moje marljive tajnice.

»Molim, gospodine Wade.«

»Idućih petnaest minuta nemojte mi spajati telefonske pozive.«

»Kako želite.«

»Dapače, neka bude pola sata.«

»U redu. Ugodno čitanje, gospodine Wade.«

U njezinu glasu čuje se prizvuk veselosti. Mislim da je shvatila zašto sam odvojio ovo vrijeme. Uostalom upravo mi je ona malo prije donijela primjerak >New York Timesa < koji sam sada položio ispred sebe na radni stol. Na prvoj stranici je naslov ispisan slovima koja bi se vidjela iz aviona.

Istinita priča o jednom lažnom imenu — Treći dio

Ali mene najviše zanima ime pisca.

Počinjem čitati članak i dosta mi je nekoliko stupaca da vidim kako je vraški dobar. Toliko sam iznenađen da osjećaj ponosa ostavljam za neko drugo vrijeme. Russell ima sposobnost privući čitatelja bez mogućnosti bijega. Priča je bez sumnje veoma privlačna ali moram reći da on umije pričati na majstorski način.

Svjetlo na interfonu se pali i nenadano stiže tajničin glas. »Gospodine Wade...«

»Što je? Rekao sam da ne želim uznemiravanja.«

»Ovdje je vaš sin.«i»Pustite ga da prođe.«

Ubacujem primjerak novina u ladicu pisaćeg stola. Mogao bih svakom reći kako sam to učinio da ga ne dovodim u neugodnost.

Lagao bih.

Zapravo taj čin služi da ja ne osjetim neugodnost u sebi. Mrzim taj osjećaj i katkada potrošim stotine tisuća dolara da ga izbjegnem.

Malo poslije ulazi Russell. Miran je i izgleda odmorno. Nosi pristojnu odjeću i čak se obrijao.

»Zdravo, tata.«

»Zdravo, Russell. Radujem se zbog tebe. Izgleda da si postao slavna ličnost. I siguran sam da će ti to donijeti vreću novaca.«

On načini kretnju ramenima.

»Ima nekih stvari u životu koje se ne mogu kupiti novcem.«

Odgovaram sa sličnom kretnjom.

»U to sam siguran, ali ja nemam u tome mnogo prakse. U svojem sam se životu uvijek bavio onim drugim stvarima.«

Prilazi i sjeda ispred mene. Gleda me u oči. Lijep je to osjećaj.

»Nakon ovoga jeftinog filozofiranja, što mogu učiniti za tebe?«

»Ovdje sam da ti zahvalim. I radi poslova.«

Čekam da nastavi. Moj sin je uvijek, usprkos svemu, imao sposobnosti da u meni razbudi znatiželju. Osim što je bio sposoban da me razbjesni kao nitko drugi.

»Bez tvoje pomoći nikada ne bih došao do ovog rezultata. Za to ću ti biti zahvalan do kraja života.«

Te su mi riječi jako ugodne. Nikada ne bih bio pomislio da ću ih jednog dana čuti kako izlaze iz Russellovih usta. Ali znatiželja ostaje.

»A o kojoj vrsti poslova namjeravaš sa mnom raspravljati?«

»Kod tebe je nešto moje što bih htio otkupiti.«

Napokon razumijem i ne uspijevam zatomiti smiješak. Otvaram ladicu stola i ispod novina izvlačim ugovor koji je potpisao i dao mi

ga u zamjenu za moje zauzimanje. Polažem ga na stol, na pola puca između nas dvojice.

»Misliš na ovo?«

»Da. Upravo na to.«

Naslanjam se na sjedalici i opet hvatam njegove oči.

»Žao mi je, sine. Ali kako si sam rekao, ima nekih stvari koje se ne mogu kupiti novcem.«

On se neočekivano smiješi.

»Ali ja ti ne namjeravam ponuditi novac.«

»Ah, ne? A čime bi mi htio platiti?«

Zavlači ruku u džep i vadi sitan predmet od sive plastike. Pokazuje mi ga i vidim da je riječ o jednom od onih digitalnih magnetofona.

»Ovime.«

Iskustvo me je naučilo da ostanem ravnodušan. I ovaj put to uspijevam. Problem je u tome što je i on upoznat s tom mojom sposobnosti.

»A što je to, ako smijem znati?«

Postavio sam pitanje da dobijem vremena, ali ako nisam naglo poblesavio znam jako dobro o čemu je riječ i čemu je to poslužilo. I on mi to potvrđuje.

»Ovo je magnetofon koji sadrži tvoje telefonske razgovore s generalom. Dajem ovaj minijaturni predmet u zamjenu za onaj ugovor.«

»Nikada ti ne bi imao hrabrosti upotrijebiti ga protiv mene.«

»Kažeš? Iskušaj me. Sve već imam u glavi.«

Pomiče ruku ispred sebe, pravi kretnju koja velikim slovima ispisuje neki naslov.

Istinita priča o istinitoj korupciji

Ja obožavam šah. Jedno pravilo u toj igri, kad si pobijeđen, nalaže ti da odaš priznanje protivniku. U mislima uzimam kralja i polažem ga vodoravno na šahovnicu. Zatim uzimam ugovor sa stola. Teatralnom kretnjom kidam ga na komadiće i puštam ih da padaju u koš za papir.

»Gotovo. Nemaš više obveza.«

Russell ustaje i stavlja preda me magnetofon.

»Znao sam da ćemo se nagoditi.«

»To je bila ucjena.«

Gleda me kao da se dobro zabavlja.

»To je sigurno.«

Russell gleda na sat. Vidim mu na ruci Swatch od nekoliko dolara. Onaj zlatni što sam mu ga darovao valjda je prodao.

»Moram poći. Čeka me Larry King za intervju.«

Poznajući njega, mogla bi to biti šala. Ali sa slavom koja ga je iznenada zapljusnula ne bih se iznenadio da govori istinu.

»Do viđenja, tata.«

»Do viđenja. Ne mogu reći da mi je bilo zadovoljstvo.«

Udaljava se prema vratima. Njegov korak na tepihu ne stvara buku. Ni vrata kad ih otvara. Zaustavljam ga kad se spremao izići.

»Russell...«

Okreće se prema meni, s onim licem za koje svi kažu da je moja kopija.

»Da?«

»Jednog od idućih dana, ako ti se dade, mogao bi doći doma na ručak. Mislim da bi tvoja majka bila jako vesela kad bi te vidjela.«

On me gleda očima koje moram ubuduće bolje poznavati. Treba mu jedan trenutak da odgovori.

»Rado ću to učiniti. Veoma rado.«

Zatim izlazi i odlazi.

Ostajem časkom sjedeći da razmislim. U životu sam uvijek bio poslovan čovjek. Danas mislim da sam obavio izvrstan posao. Zatim pružam ruku i uzimam magnetofon. Pritišćem tipku koja uključuje reprodukciju onoga što je snimljeno.

Smjesta mi sve postaje jasno. Uvijek sam mislio da je moj sin vrlo loš igrač pokera. Međutim, mora biti da je jedna od onih osoba koje uče na vlastitim pogrješkama.

Vrpca je prazna.

Uopće ništa na njoj nije snimljeno.

Ustajem i odlazim do prozora. Poda mnom je New York, jedan

od tolikih gradova što sam ih u životu uspio pokoriti. Danas mi se čini malko dragocjenijim, dok mi vesela misao prolazi mozgom.

Moj sin, Russell Wade, veliki je novinar i veliki kurvin sin.

Mislim da je tu drugu osobinu od mene naslijedio.

N alazim se u Bostonu, na groblju gdje je pokopan moj brat. Prošao sam kroz ostakljena vrata i sada se nalazim unutar obiteljske grobnice koja godinama prima ostatke Wadeovih. Nadgrobna ploča je od bijela mramora, kao i sve druge, uostalom. Robert mi se nepromjenljivo smije sa svoje fotografije u keramici na kojoj njegovo lice nikada ne će ostarjeti.

Otprilike smo iste dobi, sada.

Danas sam bio na ručku sa svojima. Zaboravio sam da je njihova kuća toliko velika i toliko bogata. Kad su me vidjeli da ulazim, posluga me je promatrala istim pogledima kakve je morao osjetiti Lazar nakon uskrsnuća. Neki me zapravo nikada nisu ni vidjeli uživo. Samo me je Henry, dok me je pratio da se susretnem s majkom i ocem, kad je otvorio vrata i stao u stranu da me propusti, stisnuo za mišicu i pogledao me s izrazom suučesništva.

Poslije mi je šapnuo nekoliko riječi.

»Istinita priča o jednom lažnom imenu. Uistinu velika stvar, gospodine Russell.«

Za ručkom, u onoj vili gdje sam bio dijete i gdje sam proživio tolike trenutke s Robertom i roditeljima, nakon godina odijeljenosti teško se skidala hrđa. Sva ona šutnja i sve one grube riječi nisu se mogle poništiti u samo jednom trenutku dobre volje. Ipak smo imali izvrsnu hranu i razgovarali smo se kako to dugo nismo činili.

Kod kave je moj otac je natuknuo nešto što je čuo da se govori naokolo. Rekao je da više njih spominje moje ime uz Pulitzerovu nagradu. Kad je dodao da mi je ovaj put nitko ne će oduzeti, nasmiješio se. I moja se majka nasmiješila, a ja sam napokon mogao disati.

Pravio sam se kao da to nije moj posao i gledao dobru crnu tekućinu koja se isparavala iz šalice.

Pao mi je na pamet telefonski poziv koji sam obavio na povratku iz Chillicothea. Iz aviona sam nazvao >New York Times<, najavio sam se i zamolio da me spoje s Wayneom Constanceom.

Prije mnogo godina, u vrijeme moga brata, bio je urednik inozemne kronike. Sada je postao punim naslovom direktor u zaglavlju novina.

Njegov je glas izišao iz telefona jednak onomu kojega sam se sjećao.

»Zdravo, Russell. Sto mogu učiniti za tebe?«

Malo hladnoće. Nepovjerenje. Znatiželja.

Ništa drugo nisam ni očekivao. Znao sam da ništa drugo ne zaslužujem.

»Ja mogu učiniti nešto za tebe, Wayne. Imam u rukama pravu bombu.«

»Ah, da? A o čemu se radi?«

Malo manje hladnoće. Malo više znatiželje. Dodatak ironične koprene. Isto nepovjerenje.

»Zasad ti to ne mogu reći. Jedino ti mogu reći da možeš imati ekskluzivna prava, ako hoćeš.«

Pričekao je trenutak prije nego što će odgovoriti.

»Russell, zar misliš da se nisi dovoljno osramotio, posljednjih godina?«

Znao sam da je najbolji način pobijanja reći mu da ima pravo.

»Najpotpunije što sam mogao. Ali ovaj put je drukčije.«

»Tko mi to jamči?«

»Nitko. Ali ti ćeš me primiti i vidjet ćeš što ću ti donijeti.«

»Zašto si u to tako siguran?«

»Zbog dvaju razloga. Prvo, ti si znatiželjan kao lasica. Drugo, nikada ne bi propustio priliku da me još više osramotiš.«

Nasmijao se kao na najbolji vic. Obojica smo vrlo dobro znali da je to istina.

»Russell, ako zbog tebe izgubim vrijeme, reći ču zaštitarima da te izbace kroz prozor i osobno ču se pobrinuti da to učine.«

»Sila si, Wayne.«

»Tvoj brat je bio sila. Zbog uspomene na njega istražit ću to što mi imaš pokazati.«

Nisam ga više čuo sve dok nije prošla noć u Radosti, noć u kojoj su se urušile sve izvjesnosti da bi prepustile mjesto golemoj praznini našega nepoznavanja stvari. Nepoznavanja čovjeka, njegove prirode, svijeta koji nas okružuje, svijeta koji nosimo u sebi.

Dok smo čekali da agenti stignu i snime poprište, pošao sam potražiti neku sobu s računalom i priključkom na internet. Kad sam je našao, zatvorio sam se i napisao prvi članak. Uložio sam točno onoliko vremena koliko je trebalo da ga otipkam, kao da je netko stajao iza mene i diktirao mi riječi, kao da sam oduvijek vladao tom pričom, kao da sam je proživio tisuću puta i isto toliko puta je ispričao.

Zatim sam je priložio uz e-mail i poslao je novinama.

Ostatak je poznata priča. A gledat ću da iz dana u dan složim ono što nedostaje.

Prošla su dva tjedna od pogreba Vivienine sestre. Dva tjedna od posljednjeg puta što sam je vidio, od posljednjeg puta što smo govorili. Od onog trenutka moj se život popeo na tako brz vrtuljak da se činilo kako se slike preklapaju ne dajući mi mogućnosti da razlikujem jednu od druge. Sad je vrijeme da se ta vrtnja zaustavi, jer i dalje osjećam prazninu koju ni svjetla televizijskih studija, ni intervjui, ni moje fotografije na naslovnicama, ovaj put bez sramote, ne mogu ispuniti. Ovaj me je apsurdni događaj poučio da posvema neizrečene riječi ponekad mogu biti opasnije i štetnije od onih koje se viču na sav glas. Poučio me je da je izvrgavanje riziku, u nekim slučajevima, jedini način da se izbjegnu rizici. I da čovjek može biti bez dugova jedino ako ih ne pravi.
Ili ako ih plaća.

I to je točno prva stvar koju ću učiniti čim se vratim u New York.

Zbog toga sam ovdje na grobu svoga brata i gledam njegovo lice koje mi se smiješi. Uzvraćam smiješak, nadajući se da ga može vidjeti. Zatim mu sa svom ljubavlju ovoga i drugoga svijeta kažem ono što sam godinama sanjao.

»Uspio sam, Robert.«

Zatim okrećem leda i udaljujem se.

Sada smo obojica slobodna.

Dizalo stiže na moj kat i čim se klizna vrata otvore nešto me dočekuje i iznenađuje. Na zidu sučelice kabini, pričvršćena prozirnom ljepljivom trakom, visi neka fotografija.

Približim se da je pogledam.

Na slici sam ja, iz profila, u uredu kapetana Bellewa, sa zanijetim izrazom lica i kosom koja baca malo sjene na lice. Snimak me je uhvatio u trenutku razmišljanja i savršeno je uspio uloviti sumnju i osjećaj nekorisnosti što su me u tom času obuzimali.

Okrenem glavu a na zidu slijeva, pričvršćena iznad zvonca, visi druga fotografija.

Uzimam je u ruku i pri svjedu odmorišta i nju pozorno promatram.

Na slici sam opet ja.

U dnevnom boravku kuće Lestera Johnsona, u Hornellu. Ispod očiju imam kolobare od umora, ali izraz lica je pun volje dok promatram fotografiju Wendella Johnsona i Matta Coreya u Vijetnamu. Dobro se sjećam toga trenutka. Bio je to trenutak kad je sve izgledalo izgubljeno, ali je naglo opet proplamsala nada.

Treća fotografija visi na drvenoj plohi nasred vrata.

Ponovno ja, dok u kući u Williamsburgu prvi put proučavam crteže iz mape. Kad još nisam znala da nisu samo grozna umjetnička djela nego i domišljat način kojega se jedan čovjek sjetio da načini zemljovid svoga ludila. Sjećam se svoga stanja duše u onom trenutku. Ipak nisam bila svjesna izraza na licu, možda stoga što u onom času nisam više njime vladala.

U ovom času spazim da su vrata samo prislonjena. Gurnem kvaku i krilo se otvori uz škripanje.

Na zidu nasuprot ulazu još je jedna fotografija.

U nesigurnoj svjetlosti što stiže izvana i prodire u polutamu kuće ne uspijevam je razaznati. Zamišljam da i ona prikazuje mene.

Upali se svjetlo u hodniku. Zakoračim unutra, više radoznala nego zabrinuta.

Okrenem glavu i nešto stigne tko zna otkud da zagospodari mojim želudcem. Golemo je i lagano i lepeće kao sva krila na svijetu spojena skupa, bez mogućnosti izbora.

Meni zdesna, usred dnevnog boravka, nalazi se Russell. Smiješi mi se i pravi smiješan pokret rukama.

»Hoću li biti uhićen zbog provale u stan?«

Molim Boga da mi ne dopusti reći nešto glupo. Međutim, prije nego što Bog ima vremena da se umiješa, uspijevam sama.
»Kako si ušao?«

Pokazuje mi dlan lijeve ruke na kojem leže ključevi stana.

»S drugim svežnjem. Nikada ti ga nisam vratio. Barem nemam otegotnih okolnosti u provali.«
Približim se i zagledam mu se u oči. Ne uspijevam vjerovati ali on me gleda kako bih željela da me je gledao od prvog časa kad sam ga vidjela. On se odmiče u stranu i pokazuje mi stol. Svraćam pogled i vidim da je priređen za dvoje, s bijelim lanenim stolnjakom i porculanskim tanjurima i srebrenim priborom i svijećom koja gori u sredini.
»Obećao sam ti večeru, sjećaš se?«
Možda ne zna da je već pobijedio. Ili zna pa me hoće uništiti. Ni u jednom od ta dva slučaja nije mi ni na kraj pameti da pobjegnem. Ne znam kakav mi je izraz lica ali u svojoj zbunjenosti još uspijevam misliti da je zločin nemati ga na fotografiji. Russell se približi stolu i pokaže hranu.
»Evo, večeru je pripremio najomiljeniji kuhar mojeg oca. Ima- mo jastoga, kamenice, kavijar i puno drugih jela kojima se ne sjećam imena.«

Elegantnom kretnjom pokazuje bocu što se hladi u ledu.

»Uz ribu imamo izvrstan šampanjac.«

Zatim uzima u ruku bocu crnog vina s etiketom u boji.

»A za ostalo je II Matto, veličanstveno talijansko vino.«

Srce mi je snažno tuklo i jedva sam dolazila do daha.

Primaknem se i bacim mu ruke oko vrata.
Dok ga ljubim osjećam da sve prolazi i sve dolazi u istom trenutku. Da sve postoji i da ništa ne postoji samo zato što ga ljubim. I kad osjetim da mi uzvraća poljubac mislim da bih umrla bez njega i možda ću umrijeti za njega, sada, u ovom trenutku.

Odmaknem se načas. Samo načas, jer više ne uspijevam.

»Idemo u krevet.«

»Ali večera?«

»K vragu večera.«

Smiješi mi se. Smiješi se na mojim usnama i njegov dah je divan parfem.
»Vrata su otvorena.«

»K vragu i vrata.«

Stižemo u spavaću sobu i neko vrijeme koje se čini beskonačnim osjećam da sam luda i glupa i kurva i ljepotica i ljubljena i obožavana i da zapovijedam i preklinjem i pokoravam se. Naposljetku ostaje njegovo tijelo kraj mojega i prigušen sjaj iza zastora i njegovo mirno disanje dok spava. Tada se dignem iz kreveta, navučem ogrtač i odem na prozor. Puštam da moj pogled, napokon bez strepnje i bez straha, prijeđe granicu stakala.
Vani, ne brinući se za svjetla i ljude, lagan vjetar puše uz rijeku.
Možda nešto slijedi ili možda njega nešto slijedi. Ali ugodno je stajati tu nekoliko trenutaka i čuti ga kako prolazi i šumi između drveća. To je svjež i nježan lahor, jedan od onih koji ljudima suše suze i ne dopuštaju anđelima da plaču.
I napokon mogu zaspati.

ZAHVALE

Završetak romana sličan je odlasku prijatelja: uvijek ostavlja malo praznine. Na sreću, prevaljeni put nam omogućuje da susrećemo stare i upoznajemo nove prijatelje. Stoga navodim osobe kojima upućujem zahvalu, a to su:

— doktorica Mary Elacqua di Rensselaer, i s njom Wonder Janet i Super Tony, njezini divni roditelji, što su me s ljubavlju primili na Božić kao da sam član obitelji

— Pietro Bartocci, njezin neponovljivi muž, jedina osoba na svijetu koja uspijeva hrkati u budnom stanju te istodobno sklapati poslove

— Rosanna Capurso, genijalna arhitektica u New Yorku, crvene plamene kose i osjećajna prijateljstva koje na isti način grije

— Franco di Mare, praktički brat, čije su sugestije bile odlučne u traganju za profilom ratnog izvjestitelja. Ako sam u tome uspio, zasluga je očito moja. Ako nisam uspio, krivnja je na njemu

— Ernest Amabile, koji mi je kao zreo čovjek prepustio iskustvo onoga tko je kao mladić bio u Vijetnamu i vidio stvari

— Antonio Monda, koji mi je omogućio da čujem talijanskog intelektualca u New Yorku

— Antonio Carlucci, koji je sa mnom podijelio svoje iskustvo i omogućio mi da upoznam jedan glasovit restoran

— Claudio Nobis i Klena Croce, koji su mi ponudili gostoprimstvo i knjige

— Ivan Genasi i Silvia Dell'Orto, koji su sa mnom podijelili dolazak jedne rode što je krenula iz firme Ikea u Brooklynu

— Rosaria Carnevale, koja me nije samo opskrbljivala svježim kruhom dok sam boravio u New Yorku nego je uistinu uspješna direktorica banke

— Zef, koji mi je ne samo prijatelj nego je doista upravitelj jedne goleme zgrade u Dvadeset i devetoj ulici

— Claudia Peterson, koja je zbilja veterinarka, i skupa s njom njezin muž Roby Facini, što su mi posudili priču o Valceru, svojem jedinstvenom mačku s tri šape

— Carlo Medori, koji je od cinizma napravio svoju zabavu i od privrženosti svoju bit

— detektiv Michael Medina iz Trinaeste postaje, New York Police Department, zbog ljubazne pomoći u jednom teškom trenutku

— don Antonio Mazzi, za savjete o svećeničkim obvezama. I što me je na neki način, sa svojim zajednicama za rehabilitaciju, nadahnuo za jedan dio ove priče i bio protagonistom jedne čudesne pustolovine

— doktorica Elda Feyles, patologinja u Gradskoj bolnici u Astiju, i doktor Vittorio Montano, neurolog u istoj ustanovi, zbog znanstvene pomoći tijekom slaganja ovog romana.

Naposljetku sam primoran s beskrajnim zadovoljstvom vratiti se po stoti put na svoju radnu skupinu, sastavljenu od osoba koje me nakon toliko vremena stavljaju pred alternativu:
još nisu siti mene
ako se to dogodilo, hine na izvanredan način.

U oba slučaja zaslužuju vaš pljesak:

— gusar Alessandro Dalai, da bi razumio kako su čakije s kojima se napadaju brodovi i čokanji na barskom šanku dvije različite stvari

— kristalna Cristina Dalai, da bi mi neustrašivo nastavila kupovati čaše koje redovito razbijam

— enciklopedist Francesco Colombo, moj neusporedivi urednik, što ima, na svoju i moju sreću, jedan mozak više i jedan Bentley manje

— cheguevarski Stefano Travagli koji, jednako kao Oscar Wilde, zna koliko je važno zvati se Ernest

— elegijska Mara Scanavino, uzvišena umjetnička direktorica, zato što na krajnje kreativan način uspijeva stvari zaodjenuti svim bojama

— pitagorejska Antonella Fassi, jer u srcu nas umjetnika pleše istom lakom nogom kojom pleše po našim tekstovima

— blistave Alessandra Santangelo i Chiara Codeluppi, moje nenaplative *Press Sisters*, koje znaju svoje grudi pretvoriti u štit i bedem.

I skupa s njima svi momci i djevojke nakladničke kuće Baldini Castoldi Dalai, koji svaki put uspijevaju postići da se osjećam kao veliki pisac, iako je ta stvar još*sub judice*.

Njima pridružujem svoga agenta, znanstvenofantastičnog Piergiorgia Nicolazzinija, jer je kao pravi prijatelj dočekao moje tuđinsko iskrcavanje na njegov planet.

Kako se obično kaže, osobe u ovoj priči, osim Valcera, potpuno su plod mašte i svaka veza s postojećim osobama čista je slučajnost.

Tko je pročitao ovaj roman, razumio je da nema ničega autobiografskoga u naslovu. Onomu tko ga nije pročitao i misli da ima, ostavljam netaknuto to predmnijevanje koje mi iskazuje čast.

Rekavši to, pozdravljam s naklonom i uzmahujem šeširom s perjanicama.

SKEN I OBRADA: